

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 18 marca 2026 r.

Poz. 367

OBWIESZCZENIE

MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 27 lutego 2026 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o Straży Granicznej

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 914), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 12 września 2025 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad zakwaterowania funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Ochrony Państwa oraz poprawy niektórych warunków pełnienia służby (Dz. U. poz. 1366),
- 2) ustawą z dnia 18 grudnia 2025 r. o zmianie niektórych ustaw w celu usprawnienia działań Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa państwa na polskich obszarach morskich oraz zapewnienia bezpieczeństwa na Morzu Bałtyckim (Dz. U. z 2026 r. poz. 50),
- 3) ustawą z dnia 23 stycznia 2026 r. o zawodzie psychologa oraz samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. poz. 187) oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem 24 lutego 2026 r.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity ustawy nie obejmuje:

- 1) art. 10–15 i art. 23 ustawy z dnia 12 września 2025 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad zakwaterowania funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Ochrony Państwa oraz poprawy niektórych warunków pełnienia służby (Dz. U. poz. 1366), które stanowią:

„Art. 10. 1. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy dodatek za wysługę lat przysługujący funkcjonariuszom Straży Granicznej na podstawie ustawy zmienianej w art. 2 staje się składnikiem uposażenia zasadniczego z tytułu posiadanej wysługi lat, w wysokości nie mniejszej niż wysokość dodatku za wysługę lat otrzymywanego na podstawie przepisów dotychczasowych.

2. Wysługę lat ustaloną funkcjonariuszom Straży Granicznej na podstawie przepisów dotychczasowych uznaje się za posiadaną przez funkcjonariuszy Straży Granicznej wysługę lat w rozumieniu przepisów niniejszej ustawy.

Art. 11. Do oceny nabycia prawa do urlopu dodatkowego w 2025 r. w związku z przerwą w ekspozycji na czynniki szkodliwe dla zdrowia w rozumieniu art. 87b ust. 6 ustawy zmienianej w art. 2 stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 12. 1. Funkcjonariusz Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego oraz Służby Ochrony Państwa, który otrzymał lokal mieszkalny albo kwatere tymczasową na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zachowuje prawo do przydzielonego lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej i nie przysługuje mu prawo do zakwaterowania, o którym mowa w art. 88 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, w art. 92 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 2, w art. 74 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 4, w art. 102 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 6, w art. 62 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 8, w art. 178a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 9, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, chyba że opróżni przyznany mu lokal mieszkalny albo kwatere tymczasową.

2. Funkcjonariusz Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego oraz Służby Ochrony Państwa, zwolniony ze służby, który otrzymał lokal mieszkalny na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zachowuje prawo do przydzielonego lokalu mieszkalnego.

3. Funkcjonariusz, o którym mowa w ust. 2, jest zobowiązany do poinformowania organu przyznającego lokal mieszkalny o każdej zmianie mającej wpływ na prawo do zajmowania przydzielonego lokalu mieszkalnego, w szczególności w sytuacji, gdy on lub członek jego rodziny jest właścicielem innego lokalu mieszkalnego albo domu jednorodzinnego.

4. Funkcjonariusz Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego oraz Służby Ochrony Państwa, zwolniony ze służby, uprawniony do emerytury policyjnej lub policyjnej renty, o których mowa w ustawie zmienianej w art. 5, członkowie ich rodzin uprawnieni do renty rodzinnej po funkcjonariuszach, którzy w chwili śmierci spełniali warunki wymagane do uzyskania emerytury policyjnej lub policyjnej renty, oraz po zmarłych emerytach i rencistach, którzy otrzymali lokal mieszkalny na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zachowują prawo do przydzielonego lokalu mieszkalnego.

5. Prawo do przydzielonego lokalu mieszkalnego albo przydzielonej kwatery tymczasowej, o których mowa w ust. 1, nie przysługuje funkcjonariuszowi, który został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne lub przestępstwo skarbowe umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, popełnione w związku z wykonywaniem czynności służbowych i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, albo za przestępstwo określone w art. 258 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383) lub orzeczono wobec niego prawomocnie środek karny pozbawienia praw publicznych za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.

Art. 13. 1. Decyzje o przyznaniu prawa do równoważnika pieniężnego za brak lokalu mieszkalnego wydane funkcjonariuszom Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego oraz Służby Ochrony Państwa na podstawie przepisów dotychczasowych wygasają z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, z zastrzeżeniem art. 14.

2. Świadczenia z tytułu pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego albo domu, przyznane funkcjonariuszom Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego oraz Służby Ochrony Państwa przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy podlegają wypłaceniu na dotychczasowych zasadach.

3. Do spraw w zakresie zwrotu kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby, równoważnika pieniężnego za remont zajmowanego lokalu mieszkalnego, równoważnika pieniężnego za brak lokalu mieszkalnego oraz pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego albo domu, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

4. Do spraw w zakresie równoważnika pieniężnego za remont zajmowanego lokalu mieszkalnego należnego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 14. 1. W terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy funkcjonariusz uprawniony do skorzystania z uprawnień określonych w rozdziale 8 ustawy zmienianej w art. 9 w brzmieniu dotychczasowym składa oświadczenie o skorzystaniu z uprawnień określonych w niniejszej ustawie albo skorzystaniu z uprawnień na dotychczasowych zasadach. Niezłożenie oświadczenia w tym terminie jest równoznaczne z wyborem uprawnień określonych w niniejszej ustawie.

2. W przypadku złożenia oświadczenia, o którym mowa w ust. 1, o skorzystaniu z uprawnień na dotychczasowych zasadach, prawo to przysługuje do dnia zwolnienia ze służby w Służbie Ochrony Państwa.

Art. 15. 1. W przypadku złożenia wniosku przez funkcjonariusza będącego funkcjonariuszem Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego lub Służby Ochrony Państwa na dzień 1 lipca 2025 r. o świadczenie mieszkaniowe, o którym mowa odpowiednio w art. 88 ust. 2 pkt 4 ustawy zmienianej w art. 1 lub w art. 92 ust. 2 pkt 4 ustawy zmienianej w art. 2, lub w art. 74 ust. 2 pkt 4 ustawy zmienianej w art. 4, lub w art. 102 ust. 2 pkt 4 ustawy zmienianej w art. 6, lub w art. 62 ust. 2 pkt 4 ustawy zmienianej w art. 8, lub w art. 178a ust. 2 pkt 3 ustawy zmienianej w art. 9, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, wypłaca się je z wyrównaniem od dnia 1 lipca 2025 r.

2. Jeżeli funkcjonariusz, o którym mowa w ust. 1, pobierał przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy od dnia 1 lipca 2025 r. równoważnik pieniężny za brak lokalu na podstawie przepisów dotychczasowych, wyrównanie, o którym mowa w ust. 1, pomniejsza się o sumę kwot wypłaconych mu od dnia 1 lipca 2025 r. równoważników za brak lokalu.

3. Wnioski o wypłatę świadczenia mieszkaniowego w trybie, o którym mowa w ust. 1, mogą być składane do dnia 15 grudnia 2025 r.

4. Wypłata świadczenia mieszkaniowego w trybie, o którym mowa w ust. 1, nastąpi nie później niż do dnia 31 grudnia 2025 r.”

„Art. 23. Ustawa wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z mocą od dnia 1 lipca 2025 r., z wyjątkiem art. 1 pkt 7, art. 2 pkt 2, 8, 16 i 17, art. 4 pkt 12, art. 6 pkt 6, art. 8 pkt 6, art. 9 pkt 1, 2 i 10 oraz art. 14, które wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.”;

- 2) art. 6 ustawy z dnia 18 grudnia 2025 r. o zmianie niektórych ustaw w celu usprawnienia działań Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa państwa na polskich obszarach morskich oraz zapewnienia bezpieczeństwa na Morzu Bałtyckim (Dz. U. z 2026 r. poz. 50), który stanowi:

„Art. 6. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”;

- 3) art. 161 ustawy z dnia 23 stycznia 2026 r. o zawodzie psychologa oraz samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. poz. 187), który stanowi:

„Art. 161. Ustawa wchodzi w życie po upływie 2 lat i 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 139 i art. 151–159, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia;
- 2) art. 145, który wchodzi w życie po upływie 12 miesięcy od dnia ogłoszenia;
- 3) art. 17 ust. 3, który wchodzi w życie po upływie 5 lat i 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.”.

Marszałek Sejmu: *W. Czarzasty*

Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej
Polskiej z dnia 27 lutego 2026 r. (Dz. U. poz. 367)

USTAWA

z dnia 12 października 1990 r.

o Straży Granicznej¹⁾

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Straż Graniczna jest jednolitą, umundurowaną i uzbrojoną formacją przeznaczoną do ochrony granicy państwowej, kontroli ruchu granicznego oraz zapobiegania i przeciwdziałania nielegalnej migracji.

1a. Nazwa „Straż Graniczna”, jej skrót „SG” oraz znak graficzny Straży Granicznej przysługują wyłącznie formacji, o której mowa w ust. 1.

1b. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór znaku graficznego Straży Granicznej, uwzględniając w nim wizerunek orła białego ustalony dla godła państwowego oraz ustalając kolorystykę tego znaku.

2. Do zadań Straży Granicznej należy:

- 1) ochrona granicy państwowej na lądzie i morzu;
- 2) organizowanie i dokonywanie kontroli ruchu granicznego;
- 2a) zapobieganie i przeciwdziałanie nielegalnej migracji poprzez:
 - a) kontrolę przestrzegania przepisów dotyczących wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i pobytu na tym terytorium,
 - b) rozpoznawanie i analizowanie zagrożeń migracyjnych,
 - c) zwalczanie zagrożeń migracyjnych, w tym przestępczości związanej z nielegalną migracją,
 - d) realizowanie, w zakresie swojej właściwości, zadań określonych w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2025 r. poz. 1079 i 1794),
 - e) współdziałanie z organami i podmiotami właściwymi w sprawach udzielania cudzoziemcom zezwoleń na wjazd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub pobyt na tym terytorium, w tym wykonywanie czynności na wniosek tych organów i podmiotów, na zasadach określonych odrębnymi przepisami;
- 3) wydawanie zezwoleń na przekraczanie granicy państwowej, w tym wiz;
- 4) rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców, w zakresie właściwości Straży Granicznej, a w szczególności:
 - a) przestępstw i wykroczeń dotyczących zgodności przekraczania granicy państwowej z przepisami, związanych z jej oznakowaniem, wykonywaniem pracy przez cudzoziemców, prowadzeniem działalności gospodarczej przez cudzoziemców oraz powierzaniem wykonywania pracy cudzoziemcom, a także przestępstw określonych w art. 270–276 Kodeksu karnego dotyczących wiarygodności dokumentów uprawniających do przekraczania granicy państwowej, dokumentów uprawniających do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub dokumentów wymaganych do ich wydania,
 - b) przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych wymienionych w art. 134 § 1 pkt 1 Kodeksu karnego skarbowego,
 - c) przestępstw i wykroczeń pozostających w związku z przekraczaniem granicy państwowej lub przemieszczaniem przez granicę państwową towarów oraz wyrobów akcyzowych podlegających obowiązkowi oznaczania znakami akcyzy, jak również przedmiotów określonych w przepisach o broni i amunicji, o materiałach wybuchowych, o prekursorach materiałów wybuchowych podlegających ograniczeniom, o bibliotekach, o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, o narodowym zasobie archiwalnym, o przeciwdziałaniu narkomanii oraz o ewidencji ludności i dowodach osobistych,

¹⁾ Niniejsza ustawa wdraża w zakresie swojej regulacji dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1158 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów oraz uchylającą dyrektywę Rady 2010/18/UE (Dz. Urz. UE L 188 z 12.07.2019, str. 79).

- d) przestępstw i wykroczeń określonych w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach oraz w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2025 r. poz. 223, 389, 619, 621 i 1794),
 - e) przestępstw przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu oraz przestępstw i wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, pozostających w związku z wykonywaniem komunikacji lotniczej,
 - f) przestępstw określonych w art. 228, 229 i 231 Kodeksu karnego, popełnionych przez pracowników Straży Granicznej w związku z wykonywaniem czynności służbowych,
 - g) przestępstw określonych w art. 229 Kodeksu karnego, popełnionych przez osoby niebędące funkcjonariuszami lub pracownikami Straży Granicznej w związku z wykonywaniem czynności służbowych przez funkcjonariuszy lub pracowników Straży Granicznej,
 - h) przestępstw określonych w art. 190, 222, 223 i 226 Kodeksu karnego skierowanych przeciwko funkcjonariuszom Straży Granicznej podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych,
 - i) przestępstw określonych w art. 264a Kodeksu karnego, przestępstw i wykroczeń określonych w ustawie z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1567) oraz wykroczeń określonych w ustawie z dnia 20 marca 2025 r. o warunkach dopuszczalności powierzania pracy cudzoziemcom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 621 i 1794),
 - j) przestępstw określonych w art. 189a i art. 191b Kodeksu karnego i w art. 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks karny (Dz. U. poz. 554 i 1083, z 2009 r. poz. 1149 i 1589, z 2010 r. poz. 626 oraz z 2022 r. poz. 2600);
- 4a) rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw oraz ściganie, w zakresie wynikającym z art. 11j ust. 1 pkt 1–3 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 529), sprawców czynów określonych w pkt 4 lit. f–h, w przypadku, gdy czyny te dotyczą funkcjonariuszy i pracowników Policji i Biura Ochrony Rządu lub strażaków Państwowej Straży Pożarnej, popełnionych w związku z wykonywaniem przez nich czynności służbowych;
- 5) zapewnienie bezpieczeństwa w komunikacji międzynarodowej i porządku publicznego w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego, a w zakresie właściwości Straży Granicznej – także w strefie nadgranicznej;
- 5a) przeprowadzanie kontroli bezpieczeństwa:
- a) w środkach transportu w komunikacji międzynarodowej,
 - b) w zasięgu terytorialnym drogowego, kolejowego, morskiego i rzecznoego przejścia granicznego,
 - c) w portach lotniczych na zasadach określonych w przepisach dotyczących ochrony lotnictwa cywilnego;
- 5b) zapewnienie bezpieczeństwa na pokładzie statków powietrznych wykonujących przewóz lotniczy pasażerów;
- 5c) (uchylony)
- 5d) współdziałanie z innymi organami i służbami w zakresie rozpoznawania zagrożeń terroryzmem i przeciwdziałania tym zagrożeniom;
- 5e) współdziałanie z innymi organami i służbami w zakresie rozpoznawania zagrożeń dla bezpieczeństwa terminala regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu i przeciwdziałania tym zagrożeniom;
- 6) osadzanie i utrzymywanie znaków granicznych na lądzie oraz sporządzanie, aktualizacja i przechowywanie granicznej dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej;
- 7) ochrona nienaruszalności znaków i urządzeń służących do ochrony granicy państwowej;
- 8) (uchylony)
- 9)²⁾ przetwarzanie informacji, w tym danych osobowych mogących zawierać także dane biometryczne, z zakresu ochrony granicy państwowej, kontroli ruchu granicznego, zapobiegania i przeciwdziałania nielegalnej migracji oraz udostępnianie ich sądom, prokuraturom, organom administracji publicznej i innym organom państwowym uprawnionym do ich otrzymania na podstawie odrębnych ustaw – w zakresie niezbędnym do realizacji ich zadań;

²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 20 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 18 października 2024 r. o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Wjazdu/Wyjazdu (Dz. U. poz. 1688); wszedł w życie z dniem określonym w decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2025/1544 z dnia 30 lipca 2025 r. określającej datę uruchomienia systemu wjazdu/wyjazdu zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2226 (Dz. Urz. UE L 2025/1544 z 31.07.2025) na dzień 12 października 2025 r., zgodnie z art. 1 tej decyzji.

- 10) nadzór nad eksploatacją polskich obszarów morskich oraz przestrzeganiem przez statki przepisów obowiązujących na tych obszarach;
- 11) ochrona granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej przez prowadzenie obserwacji statków powietrznych i obiektów latających, przelatujących przez granicę państwową na małych wysokościach, oraz informowanie o tych przelotach właściwych jednostek Sił Powietrznych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 12) zapobieganie transportowaniu, bez zezwolenia wymaganego w myśl odrębnych przepisów, przez granicę państwową odpadów, szkodliwych substancji chemicznych oraz materiałów jądrowych i promieniotwórczych, a także zanieczyszczaniu wód granicznych;
- 13) zapobieganie przemieszczaniu, bez zezwolenia wymaganego w myśl odrębnych przepisów, przez granicę państwową środków odurzających i substancji psychotropowych oraz broni, amunicji, materiałów wybuchowych i prekursorów materiałów wybuchowych podlegających ograniczeniom;
- 13a) przeprowadzanie kontroli legalności wykonywania pracy przez cudzoziemców, prowadzenia działalności gospodarczej przez cudzoziemców, powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom;
- 13b) sprawowanie nadzoru nad podmiotami sprawdzającymi w rozumieniu art. 189d ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2025 r. poz. 1431 i 1668 oraz z 2026 r. poz. 176) w zakresie określonym w art. 189i tej ustawy;
- 14) wykonywanie zadań określonych w innych ustawach.

2a. Straż Graniczna prowadzi postępowania w sprawach rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw określonych w art. 228, 229 i 231 Kodeksu karnego, popełnionych przez funkcjonariuszy Straży Granicznej w związku z wykonywaniem czynności służbowych.

2b. Straż Graniczna realizuje zadania wynikające z przepisów prawa Unii Europejskiej oraz umów i porozumień międzynarodowych na zasadach i w zakresie w nich określonych.

3. Straż Graniczna w zakresie określonym w ust. 2 i 2a współdziała z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej oraz innych państw, a także organizacjami międzynarodowymi, w tym z Międzynarodową Organizacją Policji Kryminalnej – Interpol.

3a. Straż Graniczna realizuje zadania Krajowej Jednostki do spraw Informacji o Pasażerach, określone w ustawie z dnia 9 maja 2018 r. o przetwarzaniu danych dotyczących przelotu pasażera (Dz. U. z 2022 r. poz. 1441 oraz z 2025 r. poz. 1179).

3b.³⁾ Straż Graniczna realizuje zadania Krajowej Jednostki ds. EES oraz Centralnego Organu Technicznego Krajowego Systemu Informatycznego EES, określone w ustawie z dnia 18 października 2024 r. o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Wjazdu/Wyjazdu (Dz. U. poz. 1688 oraz z 2025 r. poz. 1794).

4. Straż Graniczna współpracuje z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych.

Art. 2. Organy administracji rządowej, jednostki samorządu terytorialnego oraz państwowe i inne jednostki organizacyjne są obowiązane współdziałać z organami Straży Granicznej oraz zapewnić im niezbędne warunki do wykonywania zadań określonych w ustawie.

Art. 2a. Obowiązku doręczenia korespondencji przy wykorzystaniu publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego albo publicznej usługi hybrydowej, o których mowa w ustawie z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 3), nie stosuje się:

- 1) w sprawach osobowych funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej;
- 2) w sprawach osobowych byłych funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej;
- 3) jeżeli doręczenie korespondencji przy wykorzystaniu publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego albo publicznej usługi hybrydowej mogłoby istotnie utrudniać lub uniemożliwić realizację zadań Straży Granicznej.

³⁾ Dodany przez art. 20 pkt 1 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem określonym w decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2025/1544 z dnia 30 lipca 2025 r. określającej datę uruchomienia systemu wjazdu/wyjazdu zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2226 (Dz. Urz. UE L 2025/1544 z 31.07.2025) na dzień 12 października 2025 r., zgodnie z art. 1 tej decyzji.

Art. 2b.⁴⁾ 1. Straż Graniczna realizuje ustawowe zadania wymagające wprowadzenia danych do systemów teleinformatycznych – w tym z zakresu dokonywania kontroli ruchu granicznego i odpraw granicznych, zapobiegania i przeciwdziałania nielegalnej migracji, zapobiegania i przeciwdziałania przestępczości, a także innych czynności dokonywanych na podstawie niniejszej ustawy lub przepisów odrębnych, które wiążą się z przetwarzaniem danych, w tym danych biometrycznych, w szczególności w oparciu o posiadany Centralny System Informatyczny Straży Granicznej (CSI SG).

2. Ilekroć w niniejszej ustawie jest mowa o Centralnym Systemie Informatycznym Straży Granicznej (CSI SG), należy przez to rozumieć systemy teleinformatyczne w rozumieniu ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2025 r. poz. 1703 oraz z 2026 r. poz. 160), wspierające realizację ustawowych zadań Straży Granicznej, budowane, rozwijane oraz utrzymywane przez Straż Graniczną.

3. Dane przetwarzane w CSI SG w celu realizacji zadań ustawowych Straży Granicznej, w tym do celów dokonywania kontroli ruchu granicznego, zapobiegania i przeciwdziałania nielegalnej migracji, przechowuje się przez okres nie dłuższy niż jest to niezbędne do celów, w których dane te są przetwarzane, jednak nie dłużej niż 10 lat.

4. Dane przetwarzane w CSI SG w celu zapobiegania i przeciwdziałania przestępczości przetwarzają się na zasadach określonych w ustawie z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości (Dz. U. z 2023 r. poz. 1206).

5. Dane przetwarzane w CSI SG w celu przesłania do wielkoskalowych systemów informacyjnych Unii Europejskiej, o których mowa w art. 1 ust. 3 i 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1726 z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości (eu-LISA), zmiany rozporządzenia (WE) nr 1987/2006 i decyzji Rady 2007/533/WSiSW oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1077/2011 (Dz. Urz. UE L 295 z 21.11.2018, str. 99, z późn. zm.⁵⁾), przechowuje się zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa Unii Europejskiej dotyczącymi tych systemów wielkoskalowych.

6. Straż Graniczna zapewnia zabezpieczenia proceduralne i systemowe przetwarzanych danych.

Rozdział 2

Organizacja Straży Granicznej

Art. 3. 1. Komendant Główny Straży Granicznej jest centralnym organem administracji rządowej podległym ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

2. Komendanta Głównego Straży Granicznej powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

3. Zastępców Komendanta Głównego Straży Granicznej powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych na wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej.

4. Komendant Główny Straży Granicznej jest przełożonym wszystkich funkcjonariuszy Straży Granicznej, zwanych dalej „funkcjonariuszami”.

5. W razie zwolnienia stanowiska Komendanta Głównego Straży Granicznej minister właściwy do spraw wewnętrznych do czasu powołania nowego komendanta powierza pełnienie obowiązków Komendanta Głównego Straży Granicznej, na okres nie dłuższy niż 3 miesiące, jednemu z jego zastępców.

6. W razie czasowej niemożności sprawowania funkcji przez Komendanta Głównego Straży Granicznej minister właściwy do spraw wewnętrznych, do czasu ustania przeszkody w sprawowaniu tej funkcji przez dotychczasowego komendanta, nie dłużej jednak niż na 6 miesięcy, powierza pełnienie obowiązków Komendanta Głównego Straży Granicznej jednemu z jego zastępców.

Art. 3a. Do zakresu działania Komendanta Głównego Straży Granicznej należy w szczególności:

- 1) kierowanie prowadzonymi przez Straż Graniczną działaniami w zakresie ochrony granicy państwowej, kontroli ruchu granicznego oraz zapobiegania i przeciwdziałania nielegalnej migracji;
- 2) analizowanie zagrożeń bezpieczeństwa granicy państwowej i zagrożeń migracyjnych;

⁴⁾ Dodany przez art. 20 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem określonym w decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2025/1544 z dnia 30 lipca 2025 r. określającej datę uruchomienia systemu wjazdu/wyjazdu zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2226 (Dz. Urz. UE L 2025/1544 z 31.07.2025) na dzień 12 października 2025 r., zgodnie z art. 1 tej decyzji.

⁵⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 135 z 22.05.2019, str. 1, Dz. Urz. UE L 135 z 22.05.2019, str. 27, Dz. Urz. UE L 135 z 22.05.2019, str. 85, Dz. Urz. UE L 150 z 01.06.2022, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 132 z 17.05.2023, str. 1.

- 3) nadawanie regulaminów organizacyjnych komendom oddziałów Straży Granicznej oraz komórkom organizacyjnym Komendy Głównej Straży Granicznej, a także nadawanie statutów ośrodkom szkolenia Straży Granicznej i ośrodkom Straży Granicznej;
- 4) organizowanie i określanie zasad szkolenia zawodowego funkcjonariuszy oraz pracowników Straży Granicznej;
- 5) sprawowanie nadzoru nad terenowymi organami Straży Granicznej oraz nad ośrodkami szkolenia Straży Granicznej i ośrodkami Straży Granicznej;
- 6) udział w przygotowaniu projektu budżetu państwa w zakresie dotyczącym Straży Granicznej, zgodnie z odrębnymi przepisami;
- 7) współdziałanie w zakresie realizowanych zadań z właściwymi organami państwowymi, jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami społecznymi;
- 8) prowadzenie współpracy z organami i instytucjami Unii Europejskiej oraz organami i instytucjami innych państw właściwymi w sprawach określonych w art. 1 ust. 2 i 2a.

Art. 3b. Funkcjonariusze Straży Granicznej oraz osoby powoływane na stanowiska, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3, art. 3c ust. 2 i 5 oraz art. 5 ust. 2 i 5, a także mianowane na stanowiska dyrektora i zastępcy dyrektora komórki organizacyjnej oraz naczelnika, mogą zostać poddani weryfikacji, o której mowa w art. 11a ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Weryfikacja, o której mowa w zdaniu pierwszym, może być prowadzona także wobec funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz osób zajmujących te stanowiska.

Art. 3c. 1. BSWSG jest jednostką organizacyjną Straży Granicznej realizującą na obszarze całego kraju zadania w zakresie rozpoznawania, zapobiegania i zwalczania przestępczości popełnianej przez funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej, przestępstw przeciwko obrotowi gospodarczemu popełnianych na szkodę Straży Granicznej, określonych w art. 296–306 Kodeksu karnego oraz wykrywania i ścigania sprawców tych przestępstw, a także – w zakresie zleconym przez Inspektora Nadzoru Wewnętrznego – funkcjonariuszy i pracowników Policji, Straży Granicznej, i Służby Ochrony Państwa lub strażaków i pracowników Państwowej Straży Pożarnej.

2. Komendant Biura Spraw Wewnętrznych Straży Granicznej, zwany dalej „Komendantem BSWSG”, jest organem Straży Granicznej podległym Komendantowi Głównemu Straży Granicznej, kieruje BSWSG i jest przełożonym funkcjonariuszy BSWSG.

3. Siedzibą Komendanta BSWSG jest miasto stołeczne Warszawa.

4. Komendanta BSWSG powołuje, spośród oficerów Straży Granicznej, i odwołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych.

5. Zastępców Komendanta BSWSG powołuje, spośród oficerów Straży Granicznej, i odwołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych na wniosek Komendanta BSWSG.

6. Odwołać ze stanowiska, o którym mowa w ust. 2 i 5, można w każdym czasie. Odwołanego funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 2 i 5, przenosi się do dyspozycji Komendanta Głównego Straży Granicznej. Przepisy art. 39a ust. 1 zdanie drugie oraz art. 39a ust. 2–4 stosuje się odpowiednio.

7. W razie zwolnienia stanowiska Komendanta BSWSG minister właściwy do spraw wewnętrznych, do czasu powołania nowego komendanta, powierza pełnienie obowiązków Komendanta BSWSG, na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy, jednemu z jego zastępców lub oficerowi wyznaczonemu spośród funkcjonariuszy BSWSG.

8. W celu realizacji zadań określonych w ust. 1 Komendant BSWSG współdziała z innymi jednostkami organizacyjnymi Straży Granicznej oraz właściwymi organami i instytucjami, w tym innych państw.

9. Organizację, rzeczowy i miejscowy zakres działania oraz zasady współdziałania BSWSG z innymi jednostkami organizacyjnymi Straży Granicznej określa Komendant Główny Straży Granicznej w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych.

10. Regulamin BSWSG ustala minister właściwy do spraw wewnętrznych.

11. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może w każdym czasie żądać informacji i materiałów z realizacji zadań przez Komendanta BSWSG.

12. Komendant BSWSG jest obowiązany niezwłocznie przedstawiać ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, za pośrednictwem Inspektora Nadzoru Wewnętrznego, informacje i materiały mogące mieć istotne znaczenie dla sprawowania nadzoru, o którym mowa w art. 1b ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

13. Komendant BSWSG przedstawia corocznie do dnia 31 stycznia ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych informację o działalności BSWSG.

Art. 4. (uchylony)

Art. 5. 1. Terenowymi organami Straży Granicznej są:

- 1) komendanci oddziałów Straży Granicznej;
- 2) komendanci placówek i dywizjonów Straży Granicznej.

2. Komendanta oddziału Straży Granicznej powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych na wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej. Zastępców komendanta oddziału Straży Granicznej powołuje i odwołuje Komendant Główny Straży Granicznej na wniosek komendanta oddziału Straży Granicznej.

3. W razie zwolnienia stanowiska komendanta oddziału Komendant Główny Straży Granicznej, do czasu powołania nowego komendanta, powierza pełnienie obowiązków komendanta oddziału, na okres nie dłuższy niż 3 miesiące, jednemu z jego zastępców lub wyznaczonemu funkcjonariuszowi Straży Granicznej.

4. W razie czasowej niemożności sprawowania funkcji przez komendanta oddziału Komendant Główny Straży Granicznej, do czasu ustania przeszkody w sprawowaniu tej funkcji przez dotychczasowego komendanta, nie dłużej jednak niż na 6 miesięcy, powierza pełnienie obowiązków komendanta jednemu z jego zastępców lub wyznaczonemu funkcjonariuszowi Straży Granicznej.

5. Komendanta placówki i dywizjonu Straży Granicznej powołuje i odwołuje Komendant Główny Straży Granicznej na wniosek komendanta oddziału Straży Granicznej.

6. W razie zwolnienia stanowiska komendanta placówki lub komendanta dywizjonu właściwy komendant oddziału, do czasu powołania nowego komendanta, powierza pełnienie obowiązków komendanta placówki lub dywizjonu, na okres nie dłuższy niż 3 miesiące, jednemu z jego zastępców lub wyznaczonemu funkcjonariuszowi Straży Granicznej.

7. W razie czasowej niemożności sprawowania funkcji komendanta placówki lub komendanta dywizjonu, właściwy komendant oddziału, do czasu ustania przeszkody w sprawowaniu tej funkcji przez dotychczasowego komendanta, na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy, powierza pełnienie obowiązków komendanta placówki lub dywizjonu jednemu z jego zastępców lub wyznaczonemu funkcjonariuszowi Straży Granicznej.

8. Komendanci oddziałów, placówek i dywizjonów Straży Granicznej są przełożonymi wszystkich podległych im funkcjonariuszy.

Art. 5a. 1. Komendant Główny Straży Granicznej wykonuje swoje zadania przy pomocy podległego mu urzędu – Komendy Głównej Straży Granicznej, zwanej dalej „Komendą Główną”.

2. Komendanci oddziałów, komendanci placówek oraz komendanci dywizjonów wykonują swoje zadania przy pomocy podległych im urzędów – komend oddziałów, placówek i dywizjonów.

3. Zadania dyrektora generalnego urzędu przewidziane w ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 409, z 2025 r. poz. 620 i 1661 oraz z 2026 r. poz. 26 i 160) w stosunku do pracowników zatrudnionych w:

- 1) Komendzie Głównej wykonuje Komendant Główny Straży Granicznej;
- 2) komendach oddziałów, placówkach i dywizjonach Straży Granicznej wykonuje właściwy miejscowo komendant oddziału Straży Granicznej;
- 3) BSWSG wykonuje Komendant BSWSG.

Art. 5aa. 1. Komendant Główny Straży Granicznej może upoważnić podległych funkcjonariuszy lub pracowników do załatwiania spraw w jego imieniu w określonym zakresie.

2. Komendant oddziału Straży Granicznej może upoważnić podległych funkcjonariuszy pełniących służbę w terytorialnym zasięgu działania oddziału lub pracowników do załatwiania spraw w jego imieniu w określonym zakresie.

2a. Rektor-Komendant Wyższej Szkoły Straży Granicznej, Komendant BSWSG, komendant ośrodka szkolenia Straży Granicznej albo komendant ośrodka Straży Granicznej może upoważnić podległych funkcjonariuszy lub pracowników do załatwiania spraw w jego imieniu w określonym zakresie.

3. Upoważnienia, o których mowa w ust. 1–2a, mogą być udzielone, jeżeli zakres danego upoważnienia nie został określony w ustawie albo w przepisach wydanych na podstawie ustawy.

Art. 5b. Kierownicy jednostek organizacyjnych Straży Granicznej są obowiązani współdziałać z Biurem Nadzoru Wewnętrznego w zakresie realizacji jego zadań, w szczególności:

- 1) udostępniać, na wniosek Inspektora Nadzoru Wewnętrznego, niezbędne uzbrojenie, wyposażenie, urządzenia i środki techniczne;

- 2) zapewniać warunki niezbędne do sprawnej realizacji zadań przez inspektorów Biura Nadzoru Wewnętrznego, w szczególności przez zapewnienie swobodnego wstępu na teren jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, niezwłocznego przedstawiania żądanych informacji i dokumentów, terminowego udzielania ustnych i pisemnych wyjaśnień, a także udostępnianie niezbędnych urządzeń technicznych i zapewnienie dostępu do Internetu oraz, w miarę możliwości, oddzielnego pomieszczenia z odpowiednim wyposażeniem;
- 3) przekazywać dane funkcjonariuszy Straży Granicznej objętych weryfikacją, o której mowa w art. 11a ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, najpóźniej w terminie 14 dni przed planowanym:
 - a) powołaniem na stanowiska komendantów i ich zastępców, dyrektorów i zastępców dyrektorów komórek organizacyjnych oraz naczelników,
 - b) oddelegowaniem do pełnienia służby lub wykonywaniem zadań poza granicami kraju na okres przekraczający 14 dni, z wyłączeniem oddelegowania do pełnienia służby poza granicami państwa w kontyngencie Straży Granicznej, o którym mowa w art. 147c pkt 3a,
 - c) wystąpieniem o mianowanie na stopnie generała brygady Straży Granicznej (konradmirała Straży Granicznej) oraz generała dywizji Straży Granicznej (wiceadmirała Straży Granicznej),
 - d) wystąpieniem o przedterminowe mianowanie w korpusie oficerów w Straży Granicznej,
 - e) wystąpieniem o wyróżnienie, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych, orderami i odznaczeniami, o których mowa w ustawie z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. z 2023 r. poz. 2053),
 - f) oddelegowaniem do wykonywania zadań w Biurze Nadzoru Wewnętrznego;
- 4) udostępniać dokumentację z kontroli, o której mowa w art. 12 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1209).

Art. 6. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, tworzy i znosi oddziały Straży Granicznej, uwzględniając nadanie im nazwy, określenie siedziby oraz terytorialnego zasięgu działania.

2. Komendant Główny Straży Granicznej, w drodze zarządzenia:

- 1) tworzy i znosi placówki oraz dywizjony, a także określa ich terytorialny zasięg działania;
- 2) określa liczbę i rodzaj etatów w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej, zastrzeżeniem ust. 2a;
- 3) określa szczegółowy zakres zadań terenowych organów Straży Granicznej oraz organizację Komendy Głównej, komend oddziałów, placówek i dywizjonów.

2a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określa liczbę i rodzaj etatów w BSWSG.

3. Komendant Główny Straży Granicznej może, w drodze zarządzenia, określać wzory symboli jednostek organizacyjnych Straży Granicznej.

4. Komendant Główny Straży Granicznej może, w drodze zarządzenia, tworzyć i znosić ośrodki szkolenia Straży Granicznej i ośrodki Straży Granicznej oraz określać ich organizację i zakres działania.

5. Komendanta ośrodka szkolenia Straży Granicznej i ośrodka Straży Granicznej oraz ich zastępców powołuje i odwołuje Komendant Główny Straży Granicznej. Komendanci ośrodka szkolenia Straży Granicznej oraz ośrodka Straży Granicznej są przełożonymi wszystkich podległych im funkcjonariuszy.

Art. 6a. W postępowaniu administracyjnym w sprawach związanych z wykonywaniem zadań i kompetencji Straży Granicznej, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej, organami wyższego stopnia są:

- 1) w stosunku do komendanta placówki oraz dywizjonu Straży Granicznej – komendant oddziału Straży Granicznej;
- 2) (uchylony)
- 3) w stosunku do komendanta oddziału Straży Granicznej – Komendant Główny Straży Granicznej.

Art. 6b. 1. W skład Straży Granicznej wchodzi Wyższa Szkoła Straży Granicznej, zwana dalej „WSSG”.

2. Organizację i zakres działania WSSG jako uczelni oraz tryb wyznaczania i odwoływania Rektora-Komendanta WSSG i osoby pełniące w uczelni służb państwowych funkcję kierowniczą do spraw realizacji zadań uczelni jako jednostki organizacyjnej właściwej służby oraz tryb powierzania funkcji kierowniczych funkcjonariuszom pełniącym służbę na stanowiskach nauczycieli akademickich reguluje ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.⁶⁾).

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1871 i 1897, z 2025 r. poz. 619, 620, 621, 622, 1162, 1794, 1837 i 1864 oraz z 2026 r. poz. 187.

3. Komendant Główny Straży Granicznej sprawuje nadzór nad WSSG w zakresie wykonywania przez nią zadań jednostki organizacyjnej Straży Granicznej.

4. Rektor-Komendant WSSG jest przełożonym wszystkich podległych mu funkcjonariuszy.

Art. 7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki i sposób naliczeń etatowych w Straży Granicznej, uwzględniając terytorialny zasięg działania jednostek organizacyjnych oraz organizację i specyfikę pełnienia służby w tych jednostkach.

Art. 7a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określa, w drodze rozporządzenia:

- 1) wzór i tryb nadawania sztandaru jednostkom organizacyjnym Straży Granicznej oraz tryb nadawania tym jednostkom imion;
- 2) wzór odznak resortowych oraz szczegółowe zasady i tryb ich nadawania funkcjonariuszom.

Art. 7b. Dzień 16 maja ustanawia się Świętem Straży Granicznej.

Art. 7c. W zakresie określonym w przepisach odrębnych działalność duszpasterska w Straży Granicznej prowadzona jest na podstawie porozumień Komendanta Głównego Straży Granicznej z przedstawicielami właściwego kościoła lub związku wyznaniowego.

Art. 8. 1. Koszty związane z funkcjonowaniem Straży Granicznej pokrywane są z budżetu państwa.

2. Koszty związane z podejmowanymi przez Straż Graniczną czynnościami operacyjno-rozpoznawczymi mogą być pokrywane ze środków przekazanych przez państwa członkowskie i instytucje Unii Europejskiej oraz w ramach współpracy międzynarodowej przez inne państwa oraz organizacje międzynarodowe na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 8a. 1. Jednostki samorządu terytorialnego, państwowe jednostki organizacyjne, banki oraz instytucje ubezpieczeniowe mogą uczestniczyć w pokrywaniu wydatków inwestycyjnych, modernizacyjnych lub remontowych oraz kosztów utrzymania i funkcjonowania jednostek organizacyjnych Straży Granicznej, a także zakupu niezbędnych dla ich potrzeb towarów i usług.

2. Fundusz Wsparcia Straży Granicznej, zwany dalej „Funduszem” składa się z funduszu centralnego, funduszu WSSG, funduszy oddziałów Straży Granicznej, ośrodków szkolenia Straży Granicznej i ośrodków Straży Granicznej.

3. Fundusz jest państwowym funduszem celowym.

4. Środki finansowe uzyskane przez Straż Graniczną od podmiotów, o których mowa w ust. 1, na podstawie umów zawartych przez:

- 1) Komendanta Głównego Straży Granicznej – są przychodami funduszu centralnego;
 - 1a) Rektora-Komendanta WSSG – są przychodami funduszu WSSG;
- 2) komendantów oddziałów Straży Granicznej – są przychodami funduszy oddziałów;
- 3) komendantów ośrodków szkolenia Straży Granicznej – są przychodami funduszy ośrodków szkolenia Straży Granicznej;
- 4) komendantów ośrodków Straży Granicznej – są przychodami funduszy ośrodków Straży Granicznej.

5. Środki Funduszu są przeznaczone na:

- 1) pokrywanie wydatków inwestycyjnych, modernizacyjnych lub remontowych oraz kosztów utrzymania i funkcjonowania jednostek organizacyjnych Straży Granicznej;
- 2) zakup niezbędnych na ich potrzeby towarów i usług.

6. Środkami Funduszu dysponują:

- 1) Komendant Główny Straży Granicznej – w zakresie funduszu centralnego;
 - 1a) Rektora-Komendanta WSSG – w zakresie funduszu WSSG;
- 2) komendanci oddziałów Straży Granicznej – w zakresie funduszy oddziałów;
- 3) komendanci ośrodków szkolenia Straży Granicznej – w zakresie funduszy ośrodków szkolenia Straży Granicznej;
- 4) komendanci ośrodków Straży Granicznej – w zakresie funduszy ośrodków Straży Granicznej.

7. Komendant Główny Straży Granicznej sporządza łączny plan finansowy i łączne sprawozdanie finansowe Funduszu.

8. Zmiany kwot przychodów i kosztów lub dochodów i wydatków Funduszu ujętych w planie finansowym Funduszu dokonuje dysponent środków Funduszu.

9. (uchylony)

10. (uchylony)

11. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady gospodarki finansowej Funduszu oraz tryb i terminy sporządzania jego planów i sprawozdań finansowych, uwzględniając postanowienia umów oraz racjonalne gospodarowanie środkami.

Rozdział 3

Zakres uprawnień Straży Granicznej

Art. 9. 1. W celu rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw oraz przestępstw skarbowych, a także wykroczeń oraz wykroczeń skarbowych w zakresie określonym w art. 1 ust. 2 pkt 4 i w art. 1 ust. 2a, funkcjonariusze Straży Granicznej pełnią służbę graniczną, prowadzą działania graniczne, wykonują czynności operacyjno-rozpoznawcze i administracyjno-porządkowe oraz prowadzą postępowania przygotowawcze według przepisów Kodeksu postępowania karnego, a także wykonują czynności na polecenie sądu i prokuratury oraz innych właściwych organów państwowych w zakresie, w jakim obowiązek ten został określony w odrębnych przepisach.

1a. Straż Graniczna w celu realizacji ustawowych zadań może korzystać z informacji o osobie, w tym danych osobowych uzyskanych przez uprawnione organy, służby i instytucje państwowe w wyniku wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych lub prowadzenia kontroli operacyjnej oraz przetwarzać je w rozumieniu ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości (Dz. U. z 2023 r. poz. 1206), bez wiedzy i zgody osoby, której dane dotyczą.

1b. Administrator danych, o których mowa w ust. 1a, jest obowiązany udostępnić dane, z zastrzeżeniem ust. 1d, na podstawie imiennego upoważnienia Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta BSWSG, komendanta oddziału Straży Granicznej lub upoważnionego funkcjonariusza, okazanego przez funkcjonariusza wraz z legitymacją służbową. Fakt udostępnienia tych danych podlega ochronie na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych.

1c. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wzór upoważnienia, o którym mowa w ust. 1b, uwzględniając niezbędne dane upoważnionego funkcjonariusza oraz możliwość wydania upoważnień w imieniu Komendanta Głównego Straży Granicznej lub komendanta oddziału Straży Granicznej innym funkcjonariuszom.

1d. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, zakres, warunki i tryb przekazywania Straży Granicznej informacji o osobie, uzyskanych w wyniku prowadzenia przez uprawnione organy, służby i instytucje czynności operacyjno-rozpoznawczych lub kontroli operacyjnej, uwzględniając zakres informacji niezbędnych do wykonywania ustawowych zadań Straży Granicznej, cel, organizację przekazywania informacji oraz sposób ich dokumentowania.

1e. Straż Graniczna może, w zakresie koniecznym do wykonywania jej ustawowych zadań, korzystać z informacji kryminalnej zgromadzonej w Krajowym Centrum Informacji Kryminalnych.

1f. Straż Graniczna, w celu zapewnienia skuteczności przeprowadzania kontroli legalności wykonywania pracy przez cudzoziemców oraz powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom, może korzystać, na zasadach określonych w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 199), z danych zgromadzonych w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych na koncie ubezpieczonego oraz koncie płatnika składek, dotyczących cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń społecznych oraz płatników powierzających wykonywanie pracy cudzoziemcom.

2. (uchylony)

3. (uchylony)

4. (uchylony)

5. Funkcjonariusze w toku wykonywania czynności służbowych mają obowiązek respektowania godności oraz przestrzegania wolności i praw człowieka i obywatela.

6. W celu wykonywania zadań, o których mowa w art. 1 ust. 2, funkcjonariusze Straży Granicznej mogą być mianowani do pełnienia odpowiednich funkcji pełnomocników granicznych. Funkcję głównego pełnomocnika granicznego pełni Komendant Główny Straży Granicznej.

7. Komendant Główny Straży Granicznej określa:

- 1) metody i formy wykonywania zadań Straży Granicznej w zakresie nieobjętym innymi przepisami wydanymi na podstawie ustawy, w tym zadań wykonywanych poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie nieobjętym innymi przepisami wydanymi na podstawie ustawy oraz przepisami prawa Unii Europejskiej;

- 2) sposób pełnienia służby w zakresie nieobjętym innymi przepisami wydanymi na podstawie ustawy, w tym sposób pełnienia służby poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie nieobjętym innymi przepisami wydanymi na podstawie ustawy oraz przepisami prawa Unii Europejskiej;
- 3) szczegółowy tryb wydawania zezwoleń na przekraczanie granicy państwowej, w tym wiz, przez komendantów placówek Straży Granicznej;
- 4) szczegółowy sposób wykonywania czynności zleconych w trybie ust. 1 przez właściwe organy państwowe;
- 5) sposób i tryb gromadzenia i przetwarzania informacji z zakresu ochrony granicy państwowej, kontroli ruchu granicznego oraz zapobiegania i przeciwdziałania nielegalnej migracji;
- 6) sposób gospodarowania mieniem będącym w zarządzie Straży Granicznej;
- 6a) zakres oraz szczegółowe zasady szkolenia funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej;
- 7) kryteria zdrowotne i użytkowe doboru psów i koni do realizacji zadań Straży Granicznej, sposób szkolenia przewodników psów służbowych i kandydatów na przewodników psów służbowych oraz jeźdźców i kandydatów na jeźdźców oraz szkolenia psów służbowych i koni służbowych, sposób i tryb przekazywania psów służbowych i koni służbowych między jednostkami organizacyjnymi Straży Granicznej, sposób prowadzenia ewidencji psów służbowych i ewidencji koni służbowych oraz sposób i tryb współpracy między jednostkami organizacyjnymi Straży Granicznej w trakcie realizacji nadzoru nad sposobem sprawowania opieki nad psami służbowymi i końmi służbowymi.
- 8) (uchylony)

Art. 9a. 1. Udzielanie informacji o osobie, uzyskanych w czasie wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych oraz w trybie, o którym mowa w art. 9 ust. 1a, dozwolone jest wyłącznie na żądanie sądu lub prokuratora, a także Szefa Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych; wykorzystanie tych informacji może nastąpić tylko w celu ścigania karnego.

2. Zakaz określony w ust. 1 nie ma zastosowania, jeżeli ustawa nakłada obowiązek lub umożliwia udzielenie takich informacji określonemu organowi albo obowiązek taki wynika z umów lub porozumień międzynarodowych, a także w przypadkach, gdy zatajenie takiej informacji prowadziłoby do zagrożenia życia lub zdrowia innych osób.

Art. 9b. 1. Straż Graniczna przy wykonywaniu swoich zadań może korzystać z pomocy osób niebędących jej funkcjonariuszami. Zabronione jest ujawnianie danych o osobie udzielającej pomocy Straży Granicznej, w zakresie czynności operacyjno-rozpoznawczych.

2. Udostępnienie danych o osobie, o której mowa w ust. 1, może nastąpić jedynie w przypadkach i w trybie określonych w art. 9da.

3. Dane o osobie, o której mowa w ust. 1, mogą być udostępnione, na żądanie prokuratora lub sądu, także w razie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przez tę osobę przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego w związku z wykonywaniem czynności operacyjno-rozpoznawczych oraz w przypadku ujawnienia przez tę osobę faktu udzielania pomocy Straży Granicznej w zakresie czynności operacyjno-rozpoznawczych; udostępnienie tych danych następuje w trybie określonym w art. 9da.

4. Za udzielenie pomocy, o której mowa w ust. 1, osobom niebędącym funkcjonariuszami może być przyznane wynagrodzenie.

4a. Koszty podejmowanych przez Straż Graniczną czynności operacyjno-rozpoznawczych oraz wynagrodzenia osób, o których mowa w ust. 1, w zakresie, w jakim, ze względu na ochronę określoną w art. 9c ust. 1, nie mogą być stosowane przepisy o finansach publicznych i rachunkowości, pokrywane są z tworzonego na ten cel funduszu operacyjnego.

4b. Przepis ust. 4a stosuje się do kosztów związanych z podejmowanymi przez Straż Graniczną czynnościami operacyjno-rozpoznawczymi, pokrywanych ze środków przekazanych przez państwa członkowskie i instytucje Unii Europejskiej, inne państwa oraz organizacje międzynarodowe na podstawie odrębnych przepisów.

4c. Składniki rzeczowe majątku ruchomego nabyte ze środków funduszu operacyjnego, które utraciły przydatność do wykorzystania w czynnościach operacyjno-rozpoznawczych, mogą być wykorzystane do realizacji innych czynności Straży Granicznej.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze zarządzenia, sposób tworzenia funduszu operacyjnego i gospodarowania nim oraz podmioty właściwe w tych sprawach.

6. (uchylony)

Art. 9c. 1. W związku z wykonywaniem zadań wymienionych w art. 1 ust. 2 Straż Graniczna zapewnia ochronę form i metod realizacji zadań, informacji oraz własnych obiektów i danych identyfikujących funkcjonariuszy.

2. Przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych funkcjonariusze mogą posługiwać się dokumentami publicznymi w rozumieniu ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1669 i 1863 oraz z 2025 r. poz. 1881) lub innymi dokumentami, które uniemożliwiają ustalenie danych identyfikujących funkcjonariusza Straży Granicznej oraz środków, którymi posługuje się przy wykonywaniu zadań służbowych.

2a. Organy administracji rządowej i organy jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do udzielania Straży Granicznej w granicach swojej właściwości niezbędnej pomocy w zakresie wydawania i zabezpieczania dokumentów, o których mowa w ust. 2.

2b. Przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych funkcjonariusze mogą posługiwać się środkami identyfikacji elektronicznej zawierającymi dane inne niż dane identyfikujące funkcjonariusza.

2c. Nie popełnia przestępstwa:

- 1) kto poleca sporządzenie lub kieruje sporządzeniem dokumentów lub wydawaniem środków identyfikacji elektronicznej, o których mowa w ust. 2 i 2b;
- 2) kto sporządza dokumenty lub wydaje środki identyfikacji elektronicznej, o których mowa w ust. 2 i 2b;
- 3) kto udziela pomocy w sporządzeniu dokumentów lub wydawaniu środków identyfikacji elektronicznej, o których mowa w ust. 2 i 2b;
- 4) funkcjonariusz, jeżeli dokumentami lub środkami identyfikacji elektronicznej, o których mowa w ust. 2 i 2b, posługuje się przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych;
- 5) kto wydaje środki identyfikacji elektronicznej, o których mowa w ust. 2b, funkcjonariuszowi, lub dopuszcza do uwierzytelnienia z wykorzystaniem takiego środka identyfikacji elektronicznej w swoim systemie identyfikacji elektronicznej.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb wydawania dokumentów, o których mowa w ust. 2, sposób posługiwania się nimi, a także ich przechowywania, uwzględniając rodzaje dokumentów i cel, w jakim są wydawane, organy i osoby uprawnione do ich wydawania, posługiwania się nimi i ich przechowywania, czas, na jaki są wydawane dokumenty, czynności zapewniające ich ochronę oraz sposób ich przechowywania i ewidencji.

Art. 9ca. 1. Straż Graniczna w celu ochrony obiektów, o których mowa w art. 9c ust. 1, może wprowadzić nadzór nad terenem użytkowanych obiektów lub terenem przyległym do obiektów w postaci środków technicznych oraz urządzeń elektronicznego systemu monitorującego stan bezpieczeństwa obiektu umożliwiających rejestrację obrazu, a także środków organizacyjnych i technicznych zapewniających identyfikację i kontrolę osób przebywających w użytkowanych obiektach, w tym przepustek zawierających wizerunek twarzy, oraz systemów teleinformatycznych przetwarzających informacje o przepustkach, w tym dane osób, którym je wydano.

2. System monitorujący, o którym mowa w ust. 1, stosuje się jedynie w miejscach i pomieszczeniach, w których zapewnia on realizację celu określonego w ust. 1, z wyłączeniem miejsc przeznaczonych do celów sanitarno-higienicznych.

3. Zarejestrowany obraz przetwarza się wyłącznie do celów, dla których został zebrany, i przechowuje się przez okres nieprzekraczający 1 roku. Dane osób, w tym wizerunek twarzy, wykorzystywane do identyfikacji i kontroli osób przebywających w użytkowanych obiektach, przechowuje się niedłużej niż jest to konieczne do realizacji tego celu.

4. W przypadku gdy zarejestrowany obraz stanowi dowód w postępowaniu lub powzięto informacje, że może on stanowić dowód w postępowaniu, termin określony w ust. 3 ulega przedłużeniu do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

Art. 9d. 1. Udzielenie informacji o prowadzonych czynnościach operacyjno-rozpoznawczych oraz o stosowanych środkach i metodach ich realizacji może nastąpić:

- 1) w przypadku gdy istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego w związku z wykonywaniem tych czynności;
- 2) w związku ze współpracą prowadzoną z innymi organami, służbami lub instytucjami państwowymi uprawnionymi do wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, w tym także w związku z prowadzoną współpracą z organami i służbami innych państw w trybie i zakresie określonym w umowach i porozumieniach międzynarodowych.

2. Udzielenie informacji o osobie, uzyskanych w czasie wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych oraz w trybie, o którym mowa w art. 9 ust. 1a, może nastąpić:

- 1) na żądanie sądu lub prokuratora, a wykorzystanie tych informacji może nastąpić tylko w celu ścigania karnego;
- 2) w przypadku gdy ustawa nakłada obowiązek udzielenia lub umożliwia udzielenie takich informacji określonemu organowi albo obowiązek taki wynika z umów lub porozumień międzynarodowych, a także w przypadkach gdy zatajenie takiej informacji prowadziłoby do zagrożenia życia lub zdrowia innych osób.

3. Udzielenie informacji o szczegółowych formach, zasadach i organizacji czynności operacyjno-rozpoznawczych może nastąpić w szczególnie uzasadnionych przypadkach.

4. W przypadkach wymienionych w ust. 1 pkt 1, ust. 2 pkt 1 i ust. 3 udzielenie informacji następuje w trybie określonym w art. 9da.

Art. 9da. 1. Komendant Główny Straży Granicznej może zezwalać:

- 1) byłym i obecnym funkcjonariuszom i pracownikom Straży Granicznej, z wyłączeniem przypadków, o których mowa w ust. 5,
- 2) osobom oddelegowanym do Straży Granicznej, w zakresie zadań realizowanych w okresie oddelegowania,
- 3) osobom udzielającym funkcjonariuszom Straży Granicznej pomocy w wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych – na udzielenie wiadomości stanowiącej informację niejawną uprawnionemu podmiotowi.

2. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy sytuacji, o których mowa w art. 9d ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 oraz art. 9e, art. 9f, art. 9g i art. 10b, z wyjątkiem dokumentów i materiałów, które sąd okręgowy lub prokurator Biura Lustracyjnego lub oddziałowego biura lustracyjnego Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu uzna za niezbędne w związku z wykonywaniem ich zadań określonych w ustawie z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2025 r. poz. 1519) oraz ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2023 r. poz. 102).

3. W razie odmowy zezwolenia na udzielenie wiadomości stanowiącej informację niejawną o klauzuli „tajne” lub „ściśle tajne” pomimo żądania prokuratora lub sądu, zgłoszonego w związku z postępowaniem karnym o zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości i o przestępstwa wojenne lub o zbrodnię godzącą w życie ludzkie albo o występki przeciwko życiu i zdrowiu, gdy jego następstwem była śmierć człowieka – Komendant Główny Straży Granicznej, na wniosek prokuratora lub sądu, przedstawia żądane dokumenty i materiały oraz wyjaśnienia ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych. Jeżeli minister właściwy do spraw wewnętrznych stwierdzi, że uwzględnienie żądania prokuratora lub sądu jest uzasadnione, Komendant Główny Straży Granicznej jest obowiązany zezwolić na udostępnienie wnioskowanych informacji.

4. W razie odmowy zezwolenia na udzielenie wiadomości stanowiącej informację niejawną przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych stosuje się tryb określony w art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

5. W przypadku Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta BSWSG oraz ich zastępców a także, w zakresie wynikającym z art. 11j ust. 1 pkt 1–3 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, funkcjonariuszy BSWSG, zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, udziela minister właściwy do spraw wewnętrznych. Przepisy ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 9e. 1. Przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych, podejmowanych przez Straż Graniczną w celu zapobieżenia, wykrycia, ustalenia sprawców oraz uzyskania i utrwalenia dowodów, ściganych z oskarżenia publicznego, umyślnych przestępstw:

- 1) określonych w art. 163 § 1, art. 164 § 1, art. 165 § 1, art. 166 § 1 i 2, art. 167, art. 168, art. 171, art. 172, art. 173 § 1, art. 258, art. 264 § 2–4, art. 270a § 1 i 2, art. 271a § 1 i 2, art. 277a § 1 i art. 299 § 1 Kodeksu karnego,
- 2) określonych w art. 270–276 Kodeksu karnego w zakresie wiarygodności dokumentów uprawniających do przekraczania granicy państwowej, dokumentów uprawniających do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub dokumentów wymaganych do ich wydania,
- 3) skarbowych, o których mowa w art. 134 § 1 pkt 1 Kodeksu karnego skarbowego, jeżeli wartość przedmiotu czynu lub uszczuplenie należności publicznej przekraczają pięćdziesięciokrotną wysokość najniższego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie odrębnych przepisów,
- 4) określonych w art. 183 § 2, 4 i 5, art. 184 § 1 i 2, art. 263 § 1 i 2, art. 278 § 1, art. 291 § 1 i art. 306 Kodeksu karnego, art. 55 i art. 56 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939), a także art. 44 i art. 46a ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (Dz. U. z 2023 r. poz. 1185), art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1292 i 1907 oraz z 2025 r. poz. 1168 i 1673), art. 11–13 ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o bezpieczeństwie obrotu prekursorami materiałów wybuchowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 994), art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r. poz. 164 oraz z 2025 r. poz. 1173), art. 34a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2022 r. poz. 385) oraz art. 29a ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2022 r. poz. 2393), jeżeli przestępstwa te pozostają w związku z przemieszczaniem przedmiotów przestępstwa przez granicę państwową,

- 5) określonego w art. 464 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- 6) określonych w art. 228, art. 229 i art. 231 Kodeksu karnego, popełnionych przez funkcjonariuszy lub pracowników Straży Granicznej w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych, a także funkcjonariuszy i pracowników Policji i Służby Ochrony Państwa lub strażaków Państwowej Straży Pożarnej w przypadku, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 4a,
- 6a) określonych w art. 229 Kodeksu karnego, popełnionych przez osoby niebędące funkcjonariuszami lub pracownikami Straży Granicznej w związku z wykonywaniem czynności służbowych przez funkcjonariuszy lub pracowników Straży Granicznej,
- 6b) określonych w art. 264a Kodeksu karnego oraz art. 10 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 6c) określonych w art. 189a i art. 191b Kodeksu karnego i w art. 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks karny,
- 7) ściganych na mocy umów międzynarodowych ratyfikowanych za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, określonych w polskiej ustawie karnej,
- 8) określonych w art. 232, art. 233 § 1, 1a, 4 i 6, art. 234, art. 235, art. 236 § 1 i art. 239 § 1 Kodeksu karnego, jeżeli dotyczą przestępstw, o których mowa w pkt 1–7,
- 9) o których mowa w pkt 1–8 lub, o których mowa w art. 45 § 2 Kodeksu karnego albo art. 33 § 2 Kodeksu karnego skarbowego – w celu ujawnienia mienia zagrożonego przepadkiem w związku z tymi przestępstwami

– gdy inne środki okazały się bezskuteczne albo będą nieprzydatne, sąd, na pisemny wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej lub Komendanta BSWSG, po uzyskaniu pisemnej zgody Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego, albo na pisemny wniosek komendanta oddziału Straży Granicznej, po uzyskaniu pisemnej zgody właściwego prokuratora okręgowego, może, w drodze postanowienia, zarządzić kontrolę operacyjną.

1a. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, przedstawia się wraz z materiałami uzasadniającymi potrzebę zastosowania kontroli operacyjnej.

2. Pisemną zgodę komendantowi oddziału Straży Granicznej, o którym mowa w ust. 1, wydaje prokurator okręgowy właściwy ze względu na siedzibę tego komendanta.

3. Postanowienie, o którym mowa w ust. 1, wydaje sąd okręgowy właściwy miejscowo ze względu na siedzibę organu Straży Granicznej składającego wniosek.

4. W przypadkach niecierpiących zwłoki, gdy mogłoby to spowodować utratę informacji lub zatarcie albo zniszczenie dowodów przestępstwa:

- 1) Komendant Główny Straży Granicznej lub Komendant BSWSG, po uzyskaniu pisemnej zgody Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego,
- 2) komendant oddziału Straży Granicznej, po uzyskaniu pisemnej zgody prokuratora, o którym mowa w ust. 2,

może zarządzić kontrolę operacyjną, zwracając się jednocześnie do właściwego miejscowo sądu okręgowego z wnioskiem o wydanie postanowienia w tej sprawie. W razie nieudzielenia przez sąd zgody w terminie 5 dni od dnia zarządzenia kontroli operacyjnej, organ zarządzający wstrzymuje kontrolę operacyjną oraz dokonuje protokolarnego, komisyjnego zniszczenia materiałów zgromadzonych podczas jej stosowania.

5. (uchylony)

6. W przypadku zarządzenia kontroli operacyjnej wobec osoby podejrzanej lub oskarżonego, we wniosku organu Straży Granicznej o zarządzenie kontroli operacyjnej zamieszcza się informację o toczącym się wobec tej osoby postępowaniu.

7. Kontrola operacyjna prowadzona jest niejawnie i polega na:

- 1) uzyskiwaniu i utrwalaniu treści rozmów prowadzonych przy użyciu środków technicznych, w tym za pomocą sieci telekomunikacyjnych;
- 2) uzyskiwaniu i utrwalaniu obrazu lub dźwięku osób z pomieszczeń, środków transportu lub miejsc innych niż miejsca publiczne;
- 3) uzyskiwaniu i utrwalaniu treści korespondencji, w tym korespondencji prowadzonej za pomocą środków komunikacji elektronicznej;
- 4) uzyskiwaniu i utrwalaniu danych zawartych w informatycznych nośnikach danych, telekomunikacyjnych urządzeniach końcowych, systemach informatycznych i teleinformatycznych;
- 5) uzyskiwaniu dostępu i kontroli zawartości przesyłek.

7a. Kontroli operacyjnej nie stanowią czynności, o których mowa w ust. 7 pkt 2, polegające na uzyskiwaniu i utrwalaniu obrazu w pomieszczeniach, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 7a.

7b. Realizacja czynności, o których mowa w ust. 7a, nie wymaga zgody sądu.

8. Wniosek organu Straży Granicznej, o którym mowa w ust. 1, o zarządzenie przez sąd kontroli operacyjnej powinien zawierać w szczególności:

- 1) numer sprawy i jej kryptonim;
- 2) opis przestępstwa z podaniem jego kwalifikacji prawnej;
- 3) okoliczności uzasadniające potrzebę zastosowania kontroli operacyjnej, w tym stwierdzonej bezskuteczności lub nieprzydatności innych środków;
- 4) dane osoby lub inne dane pozwalające na jednoznaczne określenie podmiotu lub przedmiotu, wobec którego stosowana będzie kontrola operacyjna, ze wskazaniem miejsca lub sposobu jej stosowania;
- 5) cel, czas i rodzaj prowadzonej kontroli operacyjnej, o której mowa w ust. 7.

9. Kontrolę operacyjną zarządza się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące. Sąd okręgowy może, na pisemny wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta BSWSG lub komendanta oddziału Straży Granicznej, złożony po uzyskaniu pisemnej zgody prokuratora, o którym mowa w ust. 1, na okres nie dłuższy niż kolejne 3 miesiące, wydać postanowienie o jednorazowym przedłużeniu kontroli operacyjnej, jeżeli nie ustały przyczyny zarządzenia tej kontroli.

10. W uzasadnionych przypadkach, gdy podczas stosowania kontroli operacyjnej pojawią się nowe okoliczności istotne dla zapobieżenia lub wykrycia przestępstwa albo ustalenia sprawców i uzyskania dowodów przestępstwa, sąd okręgowy, na pisemny wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta BSWSG lub komendanta oddziału Straży Granicznej, złożony po uzyskaniu pisemnej zgody prokuratora, o którym mowa w ust. 1, może, również po upływie okresów, o których mowa w ust. 9, wydawać kolejne postanowienia o przedłużeniu kontroli operacyjnej na następujące po sobie okresy, których łączna długość nie może przekraczać 12 miesięcy.

10a. Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG albo komendant oddziału Straży Granicznej może upoważnić swojego zastępcę do składania wniosków, o których mowa odpowiednio w ust. 1, 4, 9 i 10, lub do zarządzania kontroli operacyjnej w trybie ust. 4.

10b. Wnioski, postanowienia, pisemne zgody i zarządzenia, o których mowa w ust. 1, 4, 9 i 10, w odniesieniu do spraw realizowanych przez BSWSG, Komendant BSWSG przekazuje do wiadomości Inspektorowi Nadzoru Wewnętrznego.

11. Do wniosków, o których mowa w ust. 4, 9 i 10, stosuje się odpowiednio ust. 1a i 8. Sąd przed wydaniem postanowienia, o którym mowa w ust. 1, 4, 9 lub 10, zapoznaje się z materiałami uzasadniającymi wniosek, w szczególności zgromadzonymi podczas stosowania kontroli operacyjnej zarządzonej w tej sprawie.

12. Wnioski, o których mowa w ust. 1, 4, 9 i 10, sąd okręgowy rozpoznaje na posiedzeniu, jednoosobowo, przy czym czynności sądu związane z rozpoznaniem tych wniosków są wykonywane w warunkach przewidzianych dla przekazywania, przechowywania i udostępniania informacji niejawnych oraz z odpowiednim zastosowaniem przepisów wydanych na podstawie art. 181 § 2 Kodeksu postępowania karnego. W posiedzeniu sądu może wziąć udział wyłącznie prokurator i przedstawiciel organu Straży Granicznej wnioskującego o zarządzenie kontroli operacyjnej.

13. Przedsiębiorca telekomunikacyjny, operator pocztowy oraz usługodawca świadczący usługi drogą elektroniczną są obowiązani do zapewnienia na własny koszt warunków technicznych i organizacyjnych umożliwiających prowadzenie przez Straż Graniczną kontroli operacyjnej.

13a. Usługodawca świadczący usługi drogą elektroniczną będący mikroprzedsiębiorcą lub małym przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480, 1795 i 1826) zapewnia warunki techniczne i organizacyjne umożliwiające prowadzenie przez Straż Graniczną kontroli operacyjnej stosownie do posiadanej infrastruktury.

14. Kontrola operacyjna powinna być zakończona niezwłocznie po ustaniu przyczyn jej zarządzenia, najpóźniej jednak z upływem okresu, na który została wprowadzona.

15. Organ Straży Granicznej, o którym mowa w ust. 1, informuje właściwego prokuratora o wynikach kontroli operacyjnej po jej zakończeniu, a na jego żądanie również o przebiegu tej kontroli.

16. W przypadku uzyskania dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego lub mających znaczenie dla toczącego się postępowania karnego Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG lub komendant oddziału Straży Granicznej przekazuje prokuratorowi, o którym mowa w ust. 1, wszystkie materiały zgromadzone podczas stosowania kontroli operacyjnej. W postępowaniu przed sądem, w odniesieniu do tych materiałów, stosuje się odpowiednio art. 393 § 1 zdanie pierwsze Kodeksu postępowania karnego.

16a. (uchylony)

16b. (uchylony)

16c. (uchylony)

16d. (uchylony)

16e. (uchylony)

16f. W przypadku, gdy materiały, o których mowa w ust. 16:

- 1) zawierają informacje, o których mowa w art. 178 Kodeksu postępowania karnego, Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG albo komendant oddziału Straży Granicznej zarządza ich niezwłoczne, komisyjne i protokolarne zniszczenie;
- 2) mogą zawierać informacje, o których mowa w art. 178a i art. 180 § 3 Kodeksu postępowania karnego, z wyłączeniem informacji o przestępstwach, o których mowa w art. 240 § 1 Kodeksu karnego, albo informacje stanowiące tajemnice związane z wykonywaniem zawodu lub funkcji, o których mowa w art. 180 § 2 Kodeksu postępowania karnego, Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG albo komendant oddziału Straży Granicznej przekazuje prokuratorowi te materiały.

16g. W przypadku, o którym mowa w ust. 16f pkt 2, prokurator niezwłocznie po otrzymaniu materiałów, kieruje je do sądu, który zarządził kontrolę operacyjną albo wyraził na nią zgodę w trybie określonym w ust. 4, wraz z wnioskiem o:

- 1) stwierdzenie, które z przekazanych materiałów zawierają informacje, o których mowa w ust. 16f pkt 2;
- 2) dopuszczenie do wykorzystania w postępowaniu karnym materiałów zawierających informacje stanowiące tajemnice związane z wykonywaniem zawodu lub funkcji, o których mowa w art. 180 § 2 Kodeksu postępowania karnego, nieobjęte zakazami określonymi w art. 178a i art. 180 § 3 Kodeksu postępowania karnego z wyłączeniem informacji o przestępstwach, o których mowa w art. 240 § 1 Kodeksu karnego.

16h. Sąd, niezwłocznie po złożeniu wniosku przez prokuratora, wydaje postanowienie o dopuszczeniu do wykorzystania w postępowaniu karnym materiałów, o których mowa w ust. 16g pkt 2, gdy jest to niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości, a okoliczność nie może być ustalona na podstawie innego dowodu, a także zarządza niezwłoczne zniszczenie materiałów, których wykorzystanie w postępowaniu karnym jest niedopuszczalne.

16i. Na postanowienie sądu w przedmiocie dopuszczenia do wykorzystania w postępowaniu karnym materiałów, o których mowa w ust. 16g pkt 2, prokuratorowi przysługuje zażalenie. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego.

16j. Organ Straży Granicznej jest obowiązany do wykonania zarządzenia sądu o zniszczeniu materiałów, o którym mowa w ust. 16h, oraz niezwłocznego, komisijnego i protokolarnego zniszczenia materiałów, których wykorzystanie w postępowaniu karnym jest niedopuszczalne. Organ Straży Granicznej niezwłocznie informuje prokuratora, o którym mowa w ust. 16g, o zniszczeniu tych materiałów.

17. Osobie, w stosunku do której była stosowana kontrola operacyjna, nie udostępnia się materiałów zgromadzonych podczas tej kontroli. Przepis nie narusza uprawnień wynikających z art. 321 Kodeksu postępowania karnego.

17a. Sąd okręgowy, Pierwszy Zastępca Prokuratora Generalnego Prokurator Krajowy, prokurator okręgowy i organ Straży Granicznej prowadzą rejestry postanowień, pisemnych zgód, wniosków i zarządzeń dotyczących kontroli operacyjnej. Rejestry prowadzi się w formie elektronicznej, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych.

18. Organ Straży Granicznej, który wnioskował o zarządzenie kontroli operacyjnej, dokonuje niezwłocznie po zakończeniu kontroli protokolarnego, komisijnego zniszczenia zgromadzonych podczas stosowania kontroli operacyjnej materiałów niezawierających dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego lub niemających znaczenia dla toczącego się postępowania karnego.

18a. O wydaniu i wykonaniu zarządzenia dotyczącego zniszczenia materiałów, o których mowa w ust. 18, organ Straży Granicznej jest obowiązany do niezwłocznego poinformowania prokuratora, o którym mowa w ust. 1.

19. Na postanowienia sądu, o których mowa w:

- 1) ust. 1, 4, 9 i 10 – przysługuje zażalenie organowi Straży Granicznej, który złożył wniosek o wydanie tego postanowienia;
- 2) ust. 4 i 16c – przysługuje zażalenie właściwemu prokuratorowi, o którym mowa w ust. 1.

Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego.

20. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, ministrem właściwym do spraw łączności oraz ministrem właściwym do spraw informatyzacji, określi, w drodze rozporządzenia, sposób dokumentowania kontroli operacyjnej oraz przechowywania i przekazywania wniosków i zarządzeń, a także przechowywania, przekazywania oraz przetwarzania i niszczenia materiałów uzyskanych podczas stosowania tej kontroli, uwzględniając potrzebę zapewnienia niejawnego charakteru podejmowanych czynności i uzyskanych materiałów oraz wzory stosowanych druków i rejestrów.

Art. 9f. 1. W sprawach o przestępstwa:

- 1) określone w art. 228 i art. 229 Kodeksu karnego, popełnione przez funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych, a także funkcjonariuszy i pracowników Policji i Służby Ochrony Państwa lub strażaków Państwowej Straży Pożarnej w przypadku, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 4a,
- 1a) określone w art. 229 Kodeksu karnego, popełnione przez osoby niebędące funkcjonariuszami lub pracownikami Straży Granicznej w związku z wykonywaniem czynności służbowych przez funkcjonariuszy lub pracowników Straży Granicznej, a także funkcjonariuszy i pracowników Policji i Służby Ochrony Państwa lub strażaków Państwowej Straży Pożarnej w przypadku, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 4a,
- 2) określone w art. 163 § 1, art. 164 § 1, art. 165 § 1, art. 166 § 1 i 2, art. 167, art. 168, art. 171, art. 172, art. 173 § 1, art. 258, art. 264 § 2–4, art. 270a § 1 i 2, art. 271a § 1 i 2 oraz art. 277a § 1 Kodeksu karnego,
- 2a) określone w art. 264a Kodeksu karnego oraz art. 10 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2b) określone w art. 189a i art. 191b Kodeksu karnego i w art. 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks karny,
- 2c) określone w art. 270–276 Kodeksu karnego dotyczące wiarygodności dokumentów uprawniających do przekraczania granicy państwowej, dokumentów uprawniających do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub dokumentów wymaganych do ich wydania,
- 3) określone w art. 86, 87 i art. 91 Kodeksu karnego skarbowego,
- 4) pozostające w związku z przemieszczaniem przez granicę państwową wyrobów akcyzowych podlegających obowiązkowi oznaczania znakami akcyzy, jak również przedmiotów określonych w przepisach o broni i amunicji, o materiałach wybuchowych oraz o prekursorach materiałów wybuchowych podlegających ograniczeniom, a także o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 5) ścigane na mocy umów międzynarodowych

– czynności operacyjno-rozpoznawcze, zmierzające do sprawdzenia uzyskanych wcześniej wiarygodnych informacji o przestępstwie oraz ustalenia sprawców i uzyskania dowodów przestępstwa, mogą polegać na dokonaniu w sposób niejawny nabycia, zbycia lub przejęcia przedmiotów pochodzących z przestępstwa, ulegających przepadkowi, albo których wytwarzanie, posiadanie, przewożenie lub którymi obrót są zabronione, a także przyjęciu lub wręczeniu korzyści majątkowej.

2. Czynności operacyjno-rozpoznawcze, o których mowa w ust. 1, mogą polegać także na złożeniu propozycji nabycia, zbycia lub przejęcia przedmiotów pochodzących z przestępstwa, ulegających przepadkowi, albo których wytwarzanie, posiadanie, przewożenie lub którymi obrót są zabronione, a także przyjęcia lub wręczenia korzyści majątkowej.

3. Komendant Główny Straży Granicznej w sprawach o przestępstwa, o których mowa w ust. 1 pkt 1–2 w odniesieniu do funkcjonariuszy i pracowników BSWSG oraz w sprawach o przestępstwa, o których mowa w ust. 1 pkt 2a, 2b, 2c i 3–5, Komendant BSWSG w sprawach o przestępstwa, o których mowa w ust. 1 pkt 1–2, a komendant oddziału Straży Granicznej w sprawach o przestępstwa, o których mowa w ust. 1 pkt 2–5, może zarządzić, na czas określony, czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, po uzyskaniu pisemnej zgody prokuratora okręgowego właściwego ze względu na siedzibę organu Straży Granicznej zarządzającego te czynności, którego na bieżąco informuje o ich wynikach. Prokurator może zarządzić zaniechanie czynności w każdym czasie.

3a. Przed wydaniem pisemnej zgody prokurator zapoznaje się z materiałami uzasadniającymi przeprowadzenie czynności, o których mowa w ust. 1 i 2.

4. Czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, zarządza się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące. Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG lub komendant oddziału Straży Granicznej może, po uzyskaniu pisemnej zgody właściwego prokuratora, o którym mowa w ust. 3, jednorazowo przedłużyć stosowanie czynności na okres nie dłuższy niż kolejne 3 miesiące, jeżeli nie ustały przyczyny ich zarządzenia. Przepis ust. 3a stosuje się odpowiednio.

4a. W uzasadnionych przypadkach, gdy podczas stosowania czynności, o których mowa w ust. 1, pojawią się nowe okoliczności istotne dla sprawdzenia uzyskanych wcześniej, wiarygodnych informacji o przestępstwie oraz ustalenia sprawców i uzyskania dowodów przestępstwa, Komendant Główny Straży Granicznej w sprawach o przestępstwa, o których mowa w ust. 1, Komendant BSWSG w sprawach o przestępstwa, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 1a, a komendant oddziału Straży Granicznej w sprawach o przestępstwa, o których mowa w ust. 1 pkt 2–5, może, po uzyskaniu pisemnej zgody właściwego prokuratora, zarządzić kontynuowanie czynności przez czas oznaczony również po upływie okresów, o których mowa w ust. 4.

5. Przy wykonywaniu czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, mogą być stosowane środki techniczne umożliwiające uzyskiwanie i utrwalanie treści informacji, w tym obrazu lub dźwięku.

5a. Zarządzenia, pisemne zgody i wnioski, o których mowa w ust. 3, 4 i 4a w odniesieniu do spraw realizowanych przez BSWSG, Komendant BSWSG przekazuje do wiadomości Inspektorowi Nadzoru Wewnętrznego.

6. W przypadku uzyskania dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego lub mających znaczenie dla toczącego się postępowania karnego Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG lub komendant oddziału Straży Granicznej przekazuje właściwemu prokuratorowi okręgowemu, o którym mowa w ust. 3, wszystkie materiały zgromadzone podczas stosowania czynności, o których mowa w ust. 1 i 2. W postępowaniu przed sądem, w odniesieniu do tych materiałów, stosuje się odpowiednio art. 393 § 1 zdanie pierwsze Kodeksu postępowania karnego.

6a. Zgromadzone podczas wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, materiały niezawierające dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego lub dowodów mających znaczenie dla toczącego się postępowania karnego podlegają niezwłocznemu, protokolarnemu i komisijnemu zniszczeniu. Zniszczenie materiałów zarządza organ Straży Granicznej, który wnioskował o zarządzenie czynności.

6b. O wydaniu i wykonaniu zarządzenia dotyczącego zniszczenia materiałów, o których mowa w ust. 6a, organ Straży Granicznej jest obowiązany do niezwłocznego poinformowania właściwego prokuratora, o którym mowa w ust. 3.

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, określi, w drodze rozporządzenia, sposób przeprowadzania i dokumentowania czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, przechowywania, przekazywania oraz przetwarzania i niszczenia materiałów uzyskanych podczas tych czynności, uwzględniając potrzebę zapewnienia niejawnego charakteru podejmowanych czynności i uzyskanych materiałów, oraz wzory stosowanych druków i rejestrów.

Art. 9g. 1. Przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych podejmowanych w celu udokumentowania przestępstw, o których mowa w art. 9e ust. 1, albo ustalenia tożsamości osób uczestniczących w tych przestępstwach lub przejęcia przedmiotów przestępstwa Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG lub komendant oddziału Straży Granicznej może zarządzić niejawne nadzorowanie wytwarzania, przemieszczania, przechowywania i obrotu przedmiotami przestępstwa, jeżeli nie stworzy to zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzkiego.

2. O zarządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zawiadamia się niezwłocznie właściwego ze względu na siedzibę organu zawiadamiającego prokuratora okręgowego, który może nakazać zaniechanie czynności w każdym czasie.

2a. Zarządzenia, o których mowa w ust. 1, oraz informacja o nakazie zaniechania czynności, o którym mowa w ust. 2, w odniesieniu do spraw realizowanych przez BSWSG, Komendant BSWSG przekazuje do wiadomości Inspektorowi Nadzoru Wewnętrznego.

3. Organ Straży Granicznej, o którym mowa w ust. 1, bieżąco informuje prokuratora okręgowego, o którym mowa w ust. 2, o wynikach przeprowadzonych czynności.

4. Przy wykonywaniu czynności, o których mowa w ust. 1, mogą być stosowane środki techniczne umożliwiające uzyskiwanie i utrwalanie treści informacji, w tym obrazu lub dźwięku.

5. Stosownie do zarządzenia, o którym mowa w ust. 1, organy i instytucje publiczne oraz przedsiębiorcy są obowiązani dopuścić do dalszego przewozu przesyłki zawierające przedmioty przestępstwa w stanie nienaruszonym lub po ich usunięciu albo zastąpieniu w całości lub w części.

6. W przypadku uzyskania dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego lub mających znaczenie dla toczącego się postępowania karnego Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG lub komendant oddziału Straży Granicznej przekazuje prokuratorowi okręgowemu, o którym mowa w ust. 2, wszystkie materiały zgromadzone podczas stosowania czynności, o których mowa w ust. 1. W postępowaniu przed sądem, w odniesieniu do tych materiałów, stosuje się odpowiednio art. 393 § 1 zdanie pierwsze Kodeksu postępowania karnego.

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób przeprowadzania i dokumentowania czynności, o których mowa w ust. 1, uwzględniając potrzebę zapewnienia niejawnego charakteru podejmowanych czynności i uzyskanych materiałów oraz wzory stosowanych druków i rejestrów.

Art. 10. 1. Komendant placówki Straży Granicznej koordynuje działania organów, służb i instytucji funkcjonujących w przejściach granicznych w zakresie, o którym mowa w art. 9 ust. 1.

2. Komendant placówki Straży Granicznej w celu zapewnienia bezpieczeństwa i przeciwdziałania zagrożeniom w komunikacji lotniczej, w uzasadnionych przypadkach, występuje do zarządzającego lotniskiem z wnioskiem o bezzwłoczne uniemożliwienie wykonywania pracy lub czynności zleconych osobom wykonującym zadania związane z kontrolą bezpieczeństwa w portach lotniczych.

3. Komendant oddziału Straży Granicznej w przypadku powzięcia wiadomości o wszczęciu postępowania karnego o przestępstwo umyślne przeciwko osobie, o której mowa w ust. 2, wykonującej zadania związane z kontrolą bezpieczeństwa w portach lotniczych lub o tym, że osoba ta wykonywała obowiązki służbowe znajdując się w stanie po użyciu alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka, niezwłocznie przekazuje tę wiadomość komendantowi wojewódzkiemu Policji właściwemu miejscowo w sprawie wykreślenia tej osoby z listy kwalifikowanych pracowników ochrony fizycznej lub kwalifikowanych pracowników zabezpieczenia technicznego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 2025 r. poz. 532).

4. Komendant wojewódzki Policji informuje komendanta oddziału Straży Granicznej o wykreśleniu z listy kwalifikowanych pracowników ochrony fizycznej lub kwalifikowanych pracowników zabezpieczenia technicznego osoby, o której komendant oddziału Straży Granicznej przekazał wiadomość, o której mowa w ust. 3.

5. Komendant Główny Straży Granicznej zawiadamia niezwłocznie ministra właściwego do spraw wewnętrznych o powzięciu wiadomości o zaistnieniu przesłanek, o których mowa w art. 22 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia, związanych z wykonywaniem przez przedsiębiorców działalności gospodarczej w zakresie usług ochrony osób i mienia.

Art. 10a. 1. Straż Graniczna w celu realizacji ustawowych zadań jest uprawniona do przetwarzania informacji, w tym danych osobowych, oraz ich wymiany z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej oraz innych państw, a także organizacjami międzynarodowymi, w tym z Międzynarodową Organizacją Policji Kryminalnej – Interpol.

2. Straż Graniczna przetwarza dane osobowe w zakresie niezbędnym do realizacji ustawowych zadań lub wykonywania uprawnień związanych z zapobieganiem i zwalczaniem przestępstw oraz przestępstw skarbowych, a także wykroczeń oraz wykroczeń skarbowych, w tym dane osobowe, o których mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości, przy czym dane dotyczące kodu genetycznego obejmują informacje wyłącznie o niekodującej części DNA.

3. Danych osobowych, o których mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości, nie pobiera się, w przypadku gdy nie mają one przydatności wykrywczej, dowodowej lub identyfikacyjnej.

4. Straż Graniczna przetwarza dane osobowe w zakresie niezbędnym do realizacji ustawowych zadań lub wykonywania uprawnień związanych z prowadzeniem postępowań administracyjnych, dokonywaniem kontroli granicznej, realizacją czynności administracyjno-porządkowych oraz innych kontroli albo czynności, do prowadzenia których funkcjonariusze Straży Granicznej są uprawnieni na podstawie ustaw, w tym mają prawo przetwarzać dane osobowe, o których mowa w art. 9 i art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1 z późn. zm.⁷⁾), zwanego dalej „rozporządzeniem (UE) nr 2016/679”, z wyłączeniem danych dotyczących kodu genetycznego.

4a.⁸⁾ W zakresie niezbędnym do realizacji zadań, o których mowa w art. 1, w szczególności w celu identyfikacji lub weryfikacji tożsamości osoby, Straż Graniczna może przetwarzać dane biometryczne.

5. W przypadku podejrzanых Straż Graniczna w celach, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 5c lit. b, pobiera:

- 1) wzmazy ze służówki policzków oraz imiona, nazwiska lub pseudonimy, imiona i nazwiska rodowe rodziców tych osób, datę i miejsce urodzenia, adres zamieszkania, numer PESEL, obywatelstwo i płeć;
- 2) odciski linii papilarnych palców i dłoni oraz imiona, nazwiska lub pseudonimy, imiona i nazwiska rodowe rodziców tych osób, datę i miejsce urodzenia, oznaczenie i cechy identyfikacyjne dokumentu tożsamości, adres zamieszkania, numer PESEL, obywatelstwo i płeć, oznaczenie i numer sprawy, miejsce i powód daktyloskopowania, obrazy odcisków linii papilarnych, rodzaj rejestracji, datę rejestracji.

⁷⁾ Zmiana wymienionego rozporządzenia została ogłoszona w Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2.

⁸⁾ Dodany przez art. 20 pkt 3 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem określonym w decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2025/1544 z dnia 30 lipca 2025 r. określającej datę uruchomienia systemu wjazdu/wyjazdu zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2226 (Dz. Urz. UE L 2025/1544 z 31.07.2025) na dzień 12 października 2025 r., zgodnie z art. 1 tej decyzji.

6. Przetwarzanie danych osobowych przez Straż Graniczną w celach, o których mowa w art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości, odbywa się na podstawie ustawy, prawa Unii Europejskiej oraz postanowień umów międzynarodowych.

7. Straż Graniczna, podejmując działania na podstawie informacji, w tym danych osobowych, przetwarzanych przez Międzynarodową Organizację Policji Kryminalnej – Interpol może wystąpić o przekazanie informacji uzupełniających, w zakresie umożliwiającym wykonanie tych działań. Wymiana informacji uzupełniających odbywa się za pośrednictwem komórki organizacyjnej Komendy Głównej Policji wyznaczonej do wykonywania zadań Krajowego Biura Interpolu.

8. Straż Graniczna, w zakresie swojej właściwości, przetwarza informacje, w tym dane osobowe, uzyskane ze zbiorów danych prowadzonych przez inne służby, instytucje państwowe oraz organy władzy publicznej. Służby, instytucje państwowe oraz organy władzy publicznej są obowiązane do nieodpłatnego udostępnienia Straży Granicznej informacji, w tym danych osobowych. W szczególności Straż Graniczna jest uprawniona do uzyskiwania informacji, w tym danych osobowych:

- 1) gromadzonych w administrowanych przez nich zbiorach danych lub rejestrach;
- 2) uzyskanych przez te służby lub organy w wyniku wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, w tym prowadzonej kontroli operacyjnej.

9. Podmioty, o których mowa w ust. 8, mogą wyrazić pisemną zgodę na udostępnianie danych zgromadzonych w zbiorach danych jednostkom organizacyjnym Straży Granicznej, w drodze teletransmisji, bez konieczności składania wniosku pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, jeżeli jednostki te spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) posiadają urządzenia umożliwiające odnotowanie w systemie, kto, kiedy, w jakim celu oraz jakie dane uzyskał;
- 2) posiadają zabezpieczenia techniczne i organizacyjne uniemożliwiające wykorzystanie danych niezgodnie z celem ich uzyskania;
- 3) jest to uzasadnione specyfiką lub zakresem wykonywanych zadań albo prowadzonej działalności.

10. Przetwarzanie informacji, w tym danych osobowych, przez Straż Graniczną może mieć charakter niejawnny, odbywać się bez zgody i wiedzy osoby, której dotyczą, oraz z wykorzystaniem środków technicznych.

11. Komendant Główny Straży Granicznej jest administratorem danych osobowych przetwarzanych przez Straż Graniczną w celu realizacji ustawowych zadań.

12. Komendant Główny Straży Granicznej może upoważnić do przetwarzania danych osobowych, o których mowa w ust. 11, komendantów oddziałów Straży Granicznej, komendantów placówek i dywizjonów Straży Granicznej, Rektora-Komendanta WSSG, Komendanta BSWSG, komendantów ośrodków szkolenia Straży Granicznej, komendantów ośrodków Straży Granicznej oraz kierowników komórek organizacyjnych Komendy Głównej Straży Granicznej.

13. Komendant Główny Straży Granicznej może upoważnić osoby, o których mowa w ust. 12, do udzielania i cofania, w jego imieniu, upoważnień do przetwarzania danych osobowych, o których mowa w ust. 11, podległym im pracownikom i funkcjonariuszom Straży Granicznej.

14. Wyłączenia wynikające z przepisów o ochronie danych osobowych nie naruszają prawa osoby do ubiegania się o informację jej dotyczące, w formie podania o zaświadczenie, jeżeli osoba wykaże interes prawny w urzędowym potwierdzeniu określonych faktów lub stanu prawnego.

15. Straż Graniczna udostępnia właściwym podmiotom informacje, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 9, w tym dane osobowe, na wniosek przekazany pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, który powinien zawierać podstawę prawną, przeznaczenie oraz wskazanie, w zależności od rodzaju informacji, jakie mają zostać udostępnione, przedziału czasowego podlegającego sprawdzeniu, danych osoby, pojazdu, dokumentu podlegających sprawdzeniu, a także podpis upoważnionej osoby.

15a.⁹⁾ Straż Graniczna udostępnia właściwym podmiotom informacje, o których mowa w ust. 4a, w drodze teletransmisji, po wyrażeniu pisemnej zgody przez Komendanta Głównego Straży Granicznej na ich udostępnianie oraz po spełnieniu przez te podmioty warunków, o których mowa w ust. 9. W przypadku prokuratury, która wystąpi z pisemnym wnioskiem do Komendanta Głównego Straży Granicznej o udostępnienie jej tych danych, pisemna zgoda Komendanta nie jest wymagana.

⁹⁾ Dodany przez art. 20 pkt 3 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem określonym w decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2025/1544 z dnia 30 lipca 2025 r. określającej datę uruchomienia systemu wjazdu/wyjazdu zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2226 (Dz. Urz. UE L 2025/1544 z 31.07.2025) na dzień 12 października 2025 r., zgodnie z art. 1 tej decyzji.

16. Przepisu ust. 15 nie stosuje się do udostępniania informacji, w tym danych osobowych, podmiotom występującym o ich przekazanie w związku z wykonywaniem przez te podmioty czynności operacyjno-rozpoznawczych lub prowadzeniem postępowań przygotowawczych.

17. Udostępnianie informacji, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 9, w tym danych osobowych, może nastąpić w drodze teletransmisji, bez konieczności składania pisemnego wniosku, jeżeli odrębne przepisy dotyczące zadań i uprawnień podmiotów, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 9, przewidują taką możliwość, podmioty spełniają określone w tych przepisach warunki, a Komendant Główny Straży Granicznej wyrazi pisemną zgodę w postaci papierowej lub elektronicznej na taki sposób udostępnienia informacji, w tym danych osobowych.

18. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób pobierania wycisków ze słuzówki policzków, gromadzenia odcisków linii papilarnych oraz zdjęć sygnalitycznych osób podejrzanych lub podejrzanych o popełnienie przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego, osób o nieustalonej tożsamości lub osób usiłujących ukryć swoją tożsamość, warunki przechowywania, wykorzystania i sposób ich przekazywania innym organom uprawnionym na podstawie przepisów odrębnych, a także wzory wykorzystywanych dokumentów, uwzględniając przypadki i sposoby pobierania odcisków linii papilarnych, przeprowadzania wywiadu daktyloskopijnego oraz wykonywania zdjęć sygnalitycznych, a także kierując się potrzebą ochrony tych danych przed nieuprawnionym dostępem.

Art. 10aa. 1. Wykonując czynności, o których mowa w art. 9 ust. 1, zlecone przez właściwe organy państwowe, Straż Graniczna posiada bezpośredni dostęp w celu wglądu do informacji o osobach poszukiwanych, o których mowa w art. 20 ust. 2a pkt 5 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2025 r. poz. 636, 718 i 1366 oraz z 2026 r. poz. 187).

2. Straż Graniczna informuje Policję o odnalezieniu osoby poszukiwanej oraz może wnioskować o przekazanie przez Policję informacji uzupełniających lub dokumentów, w zakresie umożliwiającym wykonanie czynności zleconych przez właściwe organy państwowe.

3. Policja przekazuje na wniosek Straży Granicznej informacje uzupełniające lub dokumenty we wnioskowanym przez Straż Graniczną zakresie.

4. Bezpośredni dostęp, o którym mowa w ust. 1, uzyskuje się za pomocą systemów teleinformatycznych.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób informowania Policji o odnalezieniu przez Straż Graniczną osób poszukiwanych, o których mowa w art. 20 ust. 2a pkt 5 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, oraz sposób przekazywania przez Policję informacji o aktualności czynności zleconych przez właściwe organy państwowe oraz innych informacji uzupełniających lub dokumentów, uwzględniając sprawną i skuteczną realizację czynności zleconych, a także konieczność zapewnienia zupełności i przejrzystości przekazywanych informacji i dokumentów.

Art. 10b. 1. W celu zapobiegania lub wykrywania przestępstw oraz przestępstw skarbowych Straż Graniczna może uzyskiwać dane niestanowiące treści odpowiednio, komunikatu elektronicznego przesyłanego w ramach świadczonej publicznie dostępnej usługi telekomunikacyjnej, przesyłki pocztowej albo przekazu w ramach usługi świadczonej drogą elektroniczną, określone w:

- 1) art. 45 ust. 1 i art. 49 ustawy z dnia 12 lipca 2024 r. – Prawo komunikacji elektronicznej (Dz. U. poz. 1221 oraz z 2025 r. poz. 637 i 820), zwane dalej „danymi telekomunikacyjnymi”,
- 2) art. 82 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 366, 820 i 1456), zwane dalej „danymi pocztowymi”,
- 3) art. 18 ust. 1–5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2024 r. poz. 1513), zwane dalej „danymi internetowymi”

– oraz może je przetwarzać bez wiedzy i zgody osoby, której dotyczy.

2. Przedsiębiorca telekomunikacyjny, operator pocztowy lub usługodawca świadczący usługi drogą elektroniczną udostępnia nieodpłatnie dane, o których mowa w ust. 1:

- 1) funkcjonariuszowi wskazanemu w pisemnym wniosku Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta BSWSG lub komendanta oddziału Straży Granicznej albo osoby przez nich upoważnionej;
- 2) na ustne żądanie funkcjonariusza posiadającego pisemne upoważnienie osób, o których mowa w pkt 1;
- 3) za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnej funkcjonariuszowi posiadającemu pisemne upoważnienie osób, o których mowa w pkt 1.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 3, udostępnianie danych, o których mowa w ust. 1, odbywa się bez udziału pracowników przedsiębiorcy telekomunikacyjnego, operatora pocztowego lub usługodawcy świadczącego usługi drogą elektroniczną lub przy niezbędnym ich udziale, jeżeli możliwość taka jest przewidziana w porozumieniu zawartym pomiędzy Komendantem Głównym Straży Granicznej a tym podmiotem.

4. Udostępnienie Straży Granicznej danych, o których mowa w ust. 1, może nastąpić za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnej, jeżeli:

- 1) wykorzystywane sieci telekomunikacyjne zapewniają:
 - a) możliwość ustalenia osoby uzyskującej dane, ich rodzaju oraz czasu, w którym zostały uzyskane,
 - b) zabezpieczenie techniczne i organizacyjne uniemożliwiające osobie nieuprawnionej dostęp do danych;
- 2) jest to uzasadnione specyfiką lub zakresem zadań wykonywanych przez jednostki organizacyjne Straży Granicznej albo prowadzonych przez nie czynności.

5. Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG i komendant oddziału Straży Granicznej prowadzą rejestry wystąpień o uzyskanie danych telekomunikacyjnych, pocztowych i internetowych zawierające informacje identyfikujące jednostkę organizacyjną Straży Granicznej i funkcjonariusza uzyskującego te dane, ich rodzaj, cel uzyskania oraz czas, w którym zostały uzyskane. Rejestry prowadzi się w formie elektronicznej, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych.

6. Dane, o których mowa w ust. 1, które mają znaczenie dla postępowania karnego, Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG lub komendant oddziału Straży Granicznej przekazują prokuratorowi właściwemu miejscowo lub rzeczowo. Prokurator podejmuje decyzję o zakresie i sposobie wykorzystania przekazanych danych.

7. Dane, o których mowa w ust. 1, które nie mają znaczenia dla postępowania karnego, podlegają niezwłocznemu, komisijnemu i protokolarnemu zniszczeniu.

8. Dane, o których mowa w ust. 1, pobiera się i udostępnia się także organom ścigania państw członkowskich Unii Europejskiej i innych państw, agencjom Unii Europejskiej zajmującym się zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości oraz Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej – Interpol na ich wniosek, jeżeli następuje to w celu wykrywania przestępstw oraz ścigania ich sprawców albo w celu ratowania życia i zdrowia ludzkiego.

Art. 10ba. 1. Kontrolę nad uzyskiwaniem przez Straż Graniczną danych telekomunikacyjnych, pocztowych lub internetowych sprawuje sąd okręgowy właściwy dla siedziby składającego wniosek organu Straży Granicznej.

2. Organ Straży Granicznej, który wystąpił z wnioskiem, przekazuje, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych, sądowi okręgowemu, o którym mowa w ust. 1, w okresach półrocznych, sprawozdanie obejmujące:

- 1) liczbę przypadków pozyskania w okresie sprawozdawczym danych telekomunikacyjnych, pocztowych lub internetowych oraz rodzaj tych danych;
- 2) kwalifikacje prawne czynów, w związku z zaistnieniem których wystąpiono o dane telekomunikacyjne, pocztowe lub internetowe.

3. W ramach kontroli, o której mowa w ust. 1, sąd okręgowy może zapoznać się z materiałami uzasadniającymi udostępnienie Straży Granicznej danych telekomunikacyjnych, pocztowych lub internetowych.

4. Sąd okręgowy informuje organ Straży Granicznej o wyniku kontroli w terminie 30 dni od jej zakończenia.

5. Kontroli, o której mowa w ust. 1, nie podlega uzyskiwanie danych na podstawie art. 10bb ust. 1.

Art. 10bb. 1. W celu zapobiegania lub wykrywania przestępstw oraz przestępstw skarbowych Straż Graniczna może uzyskiwać dane:

- 1) o których mowa w art. 43 ust. 1 pkt 1 lit. a tiret drugie ustawy z dnia 12 lipca 2024 r. – Prawo komunikacji elektronicznej,
- 2) o których mowa w art. 389 ustawy z dnia 12 lipca 2024 r. – Prawo komunikacji elektronicznej,
- 3) w przypadku użytkownika, który nie jest osobą fizyczną numer zakończenia sieci oraz siedzibę lub miejsce wykonywania działalności gospodarczej, firmę lub nazwę i formę organizacyjną tego użytkownika,
- 4) w przypadku stacjonarnej publicznej sieci telekomunikacyjnej – także nazwę miejscowości oraz ulicy, przy której znajduje się zakończenie sieci, udostępnione użytkownikowi

– oraz może je przetwarzać bez wiedzy i zgody osoby, której dotyczy.

2. Do udostępniania i przetwarzania danych, o których mowa w ust. 1, przepisy art. 10b ust. 2–8 stosuje się.

Art. 10c. 1. Jeżeli jest to konieczne do skutecznego zapobieżenia przestępstwom, o których mowa w art. 9e ust. 1, lub ich wykrycia, ustalenia ich sprawców, uzyskania i utrwalenia dowodów, a także wykrycia i identyfikacji przedmiotów i innych korzyści majątkowych pochodzących z tych przestępstw albo ich równowartości, Straż Graniczna może korzystać z informacji i danych:

- 1) stanowiących tajemnicę skarbową, przetwarzanych przez organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego;
- 2) stanowiących tajemnicę zawodową, o której mowa w art. 9e ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 379, 820, 1069, 1170 i 1191);
- 3) stanowiących tajemnicę bankową, o której mowa w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2026 r. poz. 38 i 176);
- 4) stanowiących indywidualne dane, o których mowa w art. 79 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych;
- 5) stanowiących tajemnicę zawodową w rozumieniu ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1119 oraz z 2026 r. poz. 176);
- 6) stanowiących tajemnicę zawodową w rozumieniu ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz. U. z 2026 r. poz. 60 i 176);
- 7) stanowiących tajemnicę zawodową w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 722, z późn. zm.¹⁰⁾);
- 8) stanowiących tajemnicę w rozumieniu ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1526 oraz z 2026 r. poz. 176);
- 9) stanowiących tajemnicę w rozumieniu ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1113, z 2025 r. poz. 1069, 1216 i 1425 oraz z 2026 r. poz. 176);
- 10) stanowiących tajemnicę zawodową w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1161 i 1222 oraz z 2025 r. poz. 146 i 1069);
- 11) stanowiących tajemnicę zawodową w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. z 2025 r. poz. 611 i 1069);
- 12) stanowiących tajemnicę zawodową w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o finansowaniu społecznościowym dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom (Dz. U. z 2025 r. poz. 1900).

2. Informacje i dane, o których mowa w ust. 1, oraz informacje związane z przekazywaniem tych informacji i danych podlegają ochronie przewidzianej w przepisach o ochronie informacji niejawnych i mogą być udostępniane jedynie funkcjonariuszom prowadzącym czynności w danej sprawie i ich przełożonym, uprawnionym do sprawowania nadzoru nad prowadzonymi przez nich w tej sprawie czynnościami operacyjno-rozpoznawczymi. Akta zawierające te informacje i dane udostępnia się ponadto wyłącznie sądom i prokuratorom, jeżeli następuje to w celu ścigania karnego.

3. Informacje i dane, o których mowa w ust. 1, udostępnia się nieodpłatnie na podstawie postanowienia wydanego na piśmie wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta BSWSG albo komendanta oddziału Straży Granicznej przez sąd okręgowy właściwy miejscowo ze względu na siedzibę wnioskującego organu.

4. Informacje i dane, o których mowa w ust. 1:

- 1) dotyczące dokumentacji związanej z nadaniem NIP oraz aktualizowaniem danych zawartych w zgłoszeniach identyfikacyjnych, określonej w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników (Dz. U. z 2026 r. poz. 151),
- 2) zawarte w aktach niezawierających informacji, o których mowa w art. 182 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2025 r. poz. 111, z późn. zm.¹¹⁾),
- 3) dotyczące zawarcia z osobą fizyczną, osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej umowy o wykonywanie czynności, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, lub czynności, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, umożliwiające weryfikację zawarcia takich umów i czasu ich obowiązywania, a także dane teleadresowe umożliwiające nawiązanie kontaktu z tą osobą fizyczną, osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej,

¹⁰⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1863, z 2025 r. poz. 146, 820, 923, 1014, 1069, 1216 i 1556 oraz z 2026 r. poz. 176.

¹¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 497, 621, 622, 769, 820, 1203, 1235, 1414, 1417, 1669, 1804 i 1863.

- 4) dotyczące objęcia osoby fizycznej ubezpieczeniem społecznym i zwaloryzowanej wysokości składek na ubezpieczenie emerytalne osoby fizycznej, a także dane płatnika składek, o których mowa w art. 40, art. 45 i art. 50 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- 5) niezbędne do ustalenia, czy osoba fizyczna, osoba prawna lub podmiot nieposiadający osobowości prawnej dokonywali transakcji dotyczących towarów giełdowych, o których mowa w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych,
- 6) niezbędne do ustalenia, czy osoba fizyczna, osoba prawna lub podmiot nieposiadający osobowości prawnej jest uczestnikiem funduszu inwestycyjnego albo inwestorem alternatywnej spółki inwestycyjnej, o których mowa w ustawie z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi,
- 7) dotyczące ustalenia, czy osoba fizyczna, osoba prawna lub podmiot nieposiadający osobowości prawnej jest stroną umowy dotyczącej obrotu instrumentami finansowymi, o której mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi,
- 8) dotyczące ustalenia, czy osoba fizyczna, osoba prawna lub podmiot nieposiadający osobowości prawnej jest ubezpieczającym, ubezpieczonym lub uprawnionym z umowy ubezpieczenia w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej,
- 9) dotyczące zawarcia z osobą fizyczną, osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej umowy o świadczenie usług płatniczych, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, umożliwiające weryfikację zawarcia takich umów i czasu ich obowiązywania, a także dane teleadresowe umożliwiające nawiązanie kontaktu z tą osobą fizyczną, osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej,
- 10) dotyczące ustalenia, czy osoba fizyczna, osoba prawna lub podmiot nieposiadający osobowości prawnej jest klientem usługi finansowania społecznościowego, o której mowa w art. 2 ust. 1 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 z dnia 7 października 2020 r. w sprawie europejskich dostawców usług finansowania społecznościowego dla przedsięwzięć gospodarczych oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) 2017/1129 i dyrektywę (UE) 2019/1937 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.10.2020, str. 1)

– udostępnia się nieodpłatnie, w formie pisemnej lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej, na wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta BSWSG albo komendanta oddziału Straży Granicznej lub upoważnionych przez nich pisemnie funkcjonariuszy.

5. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, zawiera:

- 1) numer sprawy i jej kryptonim, jeżeli został ustalony;
- 2) opis przestępstwa z podaniem, w miarę możliwości, jego kwalifikacji prawnej;
- 3) okoliczności uzasadniające potrzebę udostępnienia informacji i danych;
- 4) wskazanie podmiotu, którego informacje i dane dotyczą;
- 5) wskazanie podmiotu obowiązującego do udostępnienia informacji i danych;
- 6) rodzaj i zakres informacji i danych.

5a. Wniosek, o którym mowa w ust. 4, zawiera informacje określone w ust. 5 pkt 1, 2 i 4–6.

6. Po rozpatrzeniu wniosku, o którym mowa w ust. 3, sąd, w drodze postanowienia, wyraża zgodę na udostępnienie informacji i danych wskazanego podmiotu, określając ich rodzaj, zakres oraz podmiot obowiązany do ich udostępnienia, albo odmawia udzielenia zgody na udostępnienie informacji i danych. Przepis art. 9e ust. 12 stosuje się odpowiednio.

7. Na postanowienie sądu, o którym mowa w ust. 6, przysługuje zażalenie organowi Straży Granicznej wnioskującemu o wydanie postanowienia. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego.

8. W przypadku wyrażenia przez sąd zgody na udostępnienie informacji, uprawniony przez sąd organ Straży Granicznej pisemnie informuje podmiot obowiązany do udostępnienia informacji i danych o rodzaju i zakresie informacji i danych, które mają być udostępnione, podmiocie, którego informacje i dane dotyczą, oraz o osobie funkcjonariusza upoważnionego do ich odbioru. Do pisemnej informacji dołącza się postanowienie sądu.

9. W terminie do 120 dni od dnia przekazania informacji i danych, o których mowa w ust. 1, Straż Graniczna, z zastrzeżeniem ust. 10 i 11, informuje podmiot, o którym mowa w ust. 5 pkt 4, o postanowieniu sądu wyrażającym zgodę na udostępnienie informacji i danych.

10. Sąd, który wydał postanowienie o udostępnieniu informacji i danych, na wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej lub w odniesieniu do spraw realizowanych przez BSWSG na wniosek Komendanta BSWSG, złożony po uzyskaniu pisemnej zgody Pierwszego Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratora Krajowego, może odroczyć, w drodze postanowienia, na czas oznaczony, z możliwością dalszego przedłużania, obowiązek, o którym mowa w ust. 9, jeżeli zostanie uprawdopodobnione, że poinformowanie podmiotu, o którym mowa w ust. 5 pkt 4, może zaszkodzić wynikom podjętych czynności operacyjno-rozpoznawczych. Przepis art. 9e ust. 12 stosuje się odpowiednio.

11. Jeżeli w okresie, o którym mowa w ust. 9 lub 10, zostało wszczęte postępowanie przygotowawcze, podmiot wskazany w ust. 5 pkt 4 jest powiadamiany o postanowieniu sądu o udostępnieniu informacji i danych przez prokuratora lub, na jego polecenie, przez Straż Graniczną przed zamknięciem postępowania przygotowawczego albo niezwłocznie po jego umorzeniu.

12. Jeżeli informacje i dane, o których mowa w ust. 1, nie dostarczyły podstaw do wszczęcia postępowania przygotowawczego, organ wnioskujący o wydanie postanowienia pisemnie zawiadamia o tym podmiot, który informacje i dane przekazał.

13. Materiały zgromadzone w trybie, o którym mowa w ust. 1–10, niezawierające informacji potwierdzających zaistnienie przestępstwa podlegają niezwłocznemu, protokolarnemu, komisijnemu zniszczeniu. Zniszczenie materiałów zarządza organ Straży Granicznej, który wnioskował o udostępnienie informacji i danych.

14. Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkody wyrządzone naruszeniem przepisów ust. 2 na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym.

Art. 10d. 1. Straż Graniczna prowadzi kontrolę, o której mowa w art. 1 ust. 2 pkt 13a, w celu ustalenia stanu faktycznego w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących legalności wykonywania pracy przez cudzoziemców, prowadzenia działalności gospodarczej przez cudzoziemców oraz powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom.

2. Kontrolę przeprowadzają funkcjonariusze Straży Granicznej pełniący służbę w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej, na podstawie upoważnienia do przeprowadzenia kontroli, zwanego dalej „upoważnieniem”, wystawionego przez właściwego komendanta. Upoważnienie okazuje się przed rozpoczęciem kontroli.

3. Upoważnienie zawiera wskazanie podstawy prawnej, oznaczenie organu kontroli, datę i miejsce wystawienia, imię i nazwisko funkcjonariusza Straży Granicznej uprawnionego do wykonywania kontroli oraz numer jego legitymacji służbowej, nazwę i adres kontrolowanego, określenie zakresu przedmiotowego kontroli, wskazanie daty rozpoczęcia i przewidywanego terminu zakończenia kontroli, podpis osoby udzielającej upoważnienia z podaniem zajmowanego stanowiska lub funkcji oraz pouczenie o prawach i obowiązkach kontrolowanego.

4. W przypadku podejrzenia, że przepisy w zakresie, o którym mowa w ust. 1, nie są przestrzegane, i okoliczności faktyczne uzasadniają niezwłoczne podjęcie kontroli, kontrole przeprowadza się na podstawie legitymacji służbowych. Kontrolowanemu doręcza się upoważnienie nie później niż w terminie 7 dni od podjęcia kontroli. W przypadku kontroli, na podstawie legitymacji służbowych, kontrolowany ma obowiązek wskazać adres do doręczeń. W przypadku braku takiego adresu lub gdy wskazany adres okazał się nieprawdziwy, upoważnienie złożone do akt kontroli uznaje się za doręczone.

5. Kontrolą mogą być objęci pracodawcy, przedsiębiorcy niezatrudniający pracownika i inne instytucje, a także w przypadku uzasadnionego podejrzenia naruszenia przepisów, o których mowa w ust. 1, osoby fizyczne.

6. Kontrolę przeprowadza się w siedzibie kontrolowanego oraz w innych miejscach wykonywania pracy lub prowadzenia działalności gospodarczej, a także w miejscu przechowywania wszelkich dokumentów związanych z zatrudnieniem, powierzaniem pracy lub prowadzeniem działalności gospodarczej.

7. Podczas wykonywania kontroli funkcjonariusze mogą korzystać z pomieszczeń do pracy kontrolowanego. Jeżeli przeprowadzenie czynności kontrolnych tego wymaga, mogą one być przeprowadzone także w jednostce organizacyjnej Straży Granicznej.

8. Kontrolowany, osoba upoważniona do reprezentowania kontrolowanego lub prowadzenia jego spraw, pracownik kontrolowanego oraz osoba współdziałająca z kontrolowanym są obowiązani umożliwić wykonywanie kontroli oraz uczestniczyć w przeprowadzaniu oględzin miejsc wykonywania pracy.

9. Kontrolowany ma obowiązek w wyznaczonym terminie udzielać wszelkich wyjaśnień dotyczących przedmiotu kontroli, dostarczać dokumenty, w tym dokumenty żądane przez kontrolujących funkcjonariuszy, umożliwić sporządzanie ich kopii oraz zapewnić funkcjonariuszom warunki do pracy, w tym w miarę możliwości udostępnić samodzielne pomieszczenie i miejsce do przechowywania dokumentów.

10. Osoby upoważnione do reprezentowania kontrolowanego lub prowadzenia jego spraw, pracownicy kontrolowanego, osoby współdziałające z kontrolowanym oraz inne osoby przebywające w miejscu przeprowadzania kontroli są obowiązani udzielać wyjaśnień dotyczących przedmiotu kontroli, w zakresie wynikającym z wykonywanych czynności lub zadań.

11. Kontrolowany lub osoba przez niego upoważniona są obowiązani do poświadczenia zgodności odpisów i wyciągów oraz kserokopii z dokumentów dostarczonych kontrolującym.

12. Kontrolowany lub osoby, o których mowa w ust. 10, mogą złożyć funkcjonariuszom kontrolującym ustne lub pisemne oświadczenia dotyczące przedmiotu kontroli, które załącza się do protokołu kontroli.

13. W przypadku wystąpienia w toku kontroli okoliczności wymagających wiadomości specjalistycznych, w szczególności dotyczących dokumentów potwierdzających legalność wykonywania pracy przez cudzoziemców, można powołać biegłego.

14. Po przeprowadzeniu kontroli funkcjonariusz sporządza:

- 1) w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w toku kontroli – protokół kontroli;
- 2) w przypadku niestwierdzenia nieprawidłowości – notatkę służbową.

15. Protokół kontroli powinien zawierać w szczególności:

- 1) stopień, imię i nazwisko funkcjonariusza oraz numer jego legitymacji służbowej;
- 2) datę i miejsce sporządzenia protokołu kontroli;
- 3) datę i godzinę rozpoczęcia i zakończenia kontroli;
- 4) miejsce przeprowadzenia kontroli;
- 5) dane kontrolowanego obejmujące nazwę (firmę) lub imię i nazwisko, adres (siedzibę) oraz numer REGON, KRS lub NIP;
- 6) opis okoliczności uzasadniających przeprowadzenie kontroli;
- 7) opis skontrolowanych dokumentów i zezwoleń z podaniem ich numeru, okresu ważności oraz organu, który dokument lub zezwolenie wydał;
- 8) wynik kontroli;
- 9) podpis funkcjonariusza sporządzającego protokół kontroli;
- 10) podpis kontrolowanego lub adnotację o przyczynach jego braku.

16. Notatka służbowa powinna zawierać w szczególności:

- 1) datę i miejsce sporządzenia notatki;
- 2) dane kontrolowanego obejmujące nazwę (firmę) lub imię i nazwisko, adres (siedzibę) oraz numer REGON, KRS lub NIP;
- 3) wynik kontroli;
- 4) podpis funkcjonariusza sporządzającego notatkę.

17. Kontrolowanemu przysługuje prawo zgłoszenia przed podpisaniem protokołu kontroli zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia należy zgłosić na piśmie w terminie 7 dni od dnia przedstawienia protokołu.

18. Odmowa podpisania protokołu kontroli przez kontrolowanego nie stanowi przeszkody do podpisania go przez kontrolującego oraz pozostawienia kontrolowanemu kopii protokołu.

19. W przypadku gdy w przeprowadzaniu kontroli bierze udział tłumacz, protokół kontroli lub notatka służbowa powinny zawierać imię i nazwisko oraz podpis tłumacza.

20. (uchylony)

21. (uchylony)

22. Straż Graniczna w zakresie wykonywania kontroli, o której mowa w ust. 1, współdziała z organami administracji publicznej, a w szczególności z Policją, Państwową Inspekcją Pracy, Krajową Administracją Skarbową, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych oraz związkami zawodowymi i organizacjami pracodawców.

23. Organ Straży Granicznej dokonujący kontroli zawiadamia o podejrzeniu naruszenia przepisów prawa właściwe organy, w szczególności:

- 1) Zakład Ubezpieczeń Społecznych – w przypadku naruszenia przepisów w zakresie ubezpieczeń społecznych oraz składek na Fundusz Pracy;
- 2) Państwową Inspekcję Pracy – w przypadku naruszenia przepisów prawa pracy;
- 3) Krajową Administrację Skarbową – w przypadku naruszenia przepisów prawa podatkowego lub prawa celnego;
- 4) (uchylony)
- 5) Policję lub Prokuraturę – w przypadku podejrzenia popełnienia czynu zabronionego.

23a. Komendant Główny Straży Granicznej jest obowiązany do przekazywania ministrowi właściwemu do spraw pracy oraz ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, niepóźniej niż do dnia 30 kwietnia następnego roku, zbiorczych wyników kontroli, o której mowa w ust. 1, w zakresie dotyczącym powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym bez ważnego dokumentu uprawniającego do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem liczby kontroli przeprowadzonych w poprzednim roku oraz procentowego udziału podmiotów powierzających wykonywanie pracy cudzoziemcom przebywającym bez ważnego dokumentu uprawniającego do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w każdym sektorze, o którym mowa w art. 14a pkt 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

24. W zakresie nieuregulowanym w niniejszym rozdziale stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

24a. Do kontroli, o której mowa w art. 1 ust. 2 pkt 13a, nie stosuje się przepisów art. 47 ust. 1a oraz art. 55a ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców.

25. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb przeprowadzania kontroli, o której mowa w ust. 1, oraz wzory stosowanych dokumentów, mając na względzie konieczność zapewnienia sprawności przeprowadzanej kontroli oraz prawidłowego dokumentowania przeprowadzonych czynności kontrolnych.

Art. 10e. 1. W celu realizacji zadań, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1, 2, 4–5d i 10, Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG lub komendant oddziału Straży Granicznej może zarządzić o zastosowaniu urządzeń uniemożliwiających telekomunikację na określonym obszarze, przez czas niezbędny do wykonywania czynności przez Straż Graniczną, z uwzględnieniem konieczności minimalizacji skutków braku możliwości korzystania z usług telekomunikacyjnych.

2. O zastosowaniu urządzeń, o których mowa w ust. 1, Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG lub komendant oddziału Straży Granicznej niezwłocznie informuje Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

Art. 10f. W celu wykonywania zadań w zakresie kontroli ruchu drogowego, o których mowa w art. 129 ust. 4a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1251, z późn. zm.¹²⁾), Straż Graniczna może prowadzić wyszukiwania informacji za pośrednictwem Krajowego Punktu Kontaktowego, na zasadach określonych w art. 80k–80r tej ustawy.

Art. 11. 1. Funkcjonariusze, wykonując zadania, o których mowa w art. 1 ust. 2, mają prawo:

- 1) dokonywania kontroli granicznej;
- 2) dokonywania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży, sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach komunikacji lotniczej, drogowej, kolejowej i wodnej:
 - a) w razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełniania czynu zabronionego pod groźbą kary,
 - b) w celu znalezienia broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary,
 - c) w celu znalezienia przedmiotów, których użycie może spowodować naruszenie bezpieczeństwa publicznego lub porządku publicznego,
 - d) w celu znalezienia przedmiotów, których posiadanie jest zabronione, a także przedmiotów podlegających zajęciu na potrzeby postępowań prowadzonych w związku z realizacją czynności, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1–5b, 7 lub 10–14,
 - e) gdy jest to niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa innych osób, w tym funkcjonariuszy realizujących czynności służbowe lub osób w stosunku do których są wykonywane czynności służbowe, gdy osoby te są doprowadzane lub umieszczane lub przebywają w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców,
 - f) jeżeli zachowanie osób, o których mowa w lit. e, wskazuje, że mogą one stanowić zagrożenie dla siebie lub z posiadanych informacji wynika, że podejmowały już wcześniej próby samookaleczenia,
 - g) gdy jest to niezbędne dla zapewnienia porządku w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców.
- 2a) dokonywania kontroli bezpieczeństwa w przejściach granicznych, w portach lotniczych oraz w środkach komunikacji lotniczej, drogowej, kolejowej i wodnej – w celu wykluczenia możliwości popełnienia przestępstw lub wykroczeń, zwłaszcza skierowanych przeciwko nienaruszalności granicy państwowej lub bezpieczeństwa w międzynarodowej komunikacji;

¹²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 820, 1006, 1676, 1734, 1843 i 1872 oraz z 2026 r. poz. 180.

- 2b) pełnienia wart ochronnych na pokładzie statku powietrznego oraz stosowania niezbędnych środków, łącznie z użyciem środków przymusu bezpośredniego i broni palnej, w celu unieszkodliwienia osoby, która stanowi bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa lotu, zdrowia lub życia pasażerów lub członków załogi;
- 3) wydawania wiz i innych zezwoleń na przekroczenie granicy państwowej na podstawie odrębnych przepisów;
- 4) legitymowania lub ustalania w inny sposób tożsamości osoby;
- 5) zatrzymywania osób w trybie i przypadkach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego i innych ustaw;
- 5a) zatrzymywania osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia;
- 5aa) zatrzymywania osób pozbawionych wolności, które:
 - a) dokonały ucieczki z aresztu śledczego, zakładu karnego, ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców,
 - b) dokonały ucieczki w trakcie konwojowania lub zatrudnienia,
 - c) na podstawie zezwolenia właściwego organu opuściły areszt śledczy albo zakład karny i nie powróciły do niego w wyznaczonym terminie, korzystając z zezwolenia na czasowe opuszczenie aresztu śledczego lub zakładu karnego lub z przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności;
- 5b) doprowadzania:
 - a) osób, o których mowa w pkt 5, do właściwego organu Straży Granicznej, sądu lub prokuratury,
 - b) cudzoziemców, wobec których prowadzone są postępowania określone w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach oraz w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także umieszczonych w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców do organu Straży Granicznej, sądu, prokuratury, jednostki organizacyjnej Policji, wojewody, Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych, placówek opiekuńczo-wychowawczych lub podmiotów leczniczych,
 - c) cudzoziemców:
 - którym została wydana decyzja o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu podlegająca przymusowemu wykonaniu zgodnie z art. 329 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
 - którym odmówiono wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, i wystąpiły okoliczności, o których mowa w art. 463 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
 - którym została wydana decyzja o wydaleniu podlegająca przymusowemu wykonaniu zgodnie z art. 71 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2025 r. poz. 1164 i 1794),
 - podlegających przekazaniu, o którym mowa w art. 37 ust. 3 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz w art. 393b ust. 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
 - do granicy państwowej albo do portu lotniczego albo morskiego państwa, do którego cudzoziemiec zostaje doprowadzony;
- 5c) pobierania od osób odcisków linii papilarnych lub wyciśnięć ze skóry policzków:
 - a) w trybie i przypadkach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego,
 - b) w celu identyfikacji osób o nieustalonej tożsamości oraz osób usiłujących ukryć swoją tożsamość, jeżeli ustalenie tożsamości w inny sposób nie jest możliwe;
- 5d) pobierania od cudzoziemców odcisków linii papilarnych w trybie i przypadkach określonych w przepisach odrębnych;
- 5e) utrwalania wizerunku osób w celu weryfikacji ich tożsamości, identyfikacji osób o nieustalonej tożsamości oraz osób usiłujących ukryć swoją tożsamość;
- 6) przeszukiwania osób, rzeczy, pomieszczeń i środków transportu w trybie i przypadkach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego i innych ustaw;
- 6a) nakładania grzywien w drodze mandatu karnego za wykroczenia;
- 7) obserwowania i rejestrowania, przy użyciu środków technicznych służących do rejestracji obrazu i dźwięku, zdarzeń na drogach oraz w innych miejscach publicznych;

- 7a) obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu w pomieszczeniach strzeżonych ośrodków, aresztów dla cudzoziemców lub w pomieszczeniach przeznaczonych dla osób zatrzymanych oraz w innych wykorzystywanych przez Straż Graniczną obiektach i obszarach – w celu zapewnienia bezpieczeństwa przebywającym w nich osobom;
- 7b) obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu lub dźwięku w miejscach innych niż publiczne w trakcie interwencji;
- 8) zatrzymywania pojazdów i wykonywania innych czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego w trybie i przypadkach określonych w ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym;
- 9) zatrzymywania i cofania z granicy państwowej do nadawcy szkodliwych materiałów jądrowych i promieniotwórczych, środków chemicznych i biologicznych, jak również odpadów;
- 10) przebywania i poruszania się na gruntach bez uzyskiwania zgody ich właścicieli lub użytkowników oraz przechodzenia przez pola uprawne w czasie bezpośredniego pościgu, również z użyciem psa służbowego, jeżeli nie ma możliwości korzystania z dróg;
- 11) żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz jednostek gospodarczych prowadzących działalność w zakresie użyteczności publicznej; wymienione instytucje, organy i jednostki obowiązane są, w zakresie swojego działania, do udzielenia tej pomocy, w zakresie obowiązujących przepisów prawa;
- 12) zwracania się o niezbędną pomoc do innych jednostek gospodarczych i organizacji społecznych, jak również zwracania się w nagłych wypadkach do każdej osoby o udzielenie doraźnej pomocy, w ramach obowiązujących przepisów prawa;
- 13) dokonywania sprawdzenia prewencyjnego:
 - a) osób doprowadzanych, umieszczanych lub przebywających w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych oraz w pomieszczeniach przeznaczonych dla cudzoziemców, którym odmówiono wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w celu ochrony przed bezprawnymi zamachami na życie lub zdrowie osób, lub mienie, a także w celu ochrony przed nieuprawnionymi działaniami skutkującymi zagrożeniem życia lub zdrowia, lub bezpieczeństwa i porządku publicznego,
 - b) osób wchodzących lub przebywających na obszarze objętym zakazem, o którym mowa w art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 597).
- 14) wydawania osobom poleceń określonego zachowania się w granicach niezbędnych do wykonania czynności określonych w pkt 1–2b, 4–6, 7, 7a, 9, 10 lub 13 lub w granicach niezbędnych do ochrony przed zatarciem śladów przy zabezpieczaniu miejsca zdarzenia lub w celu uniknięcia bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa osób lub mienia, gdy jest to niezbędne do sprawnego i zgodnego z prawem wykonywania tych czynności albo uniknięcia zatarcia śladów przestępstwa lub wykroczenia.
 - 1a. Zatrzymanie osoby może być zastosowane tylko wówczas, gdy inne środki okazały się bezcelowe lub nieskuteczne.
 - 1b. Czynności wymienione w ust. 1 powinny być wykonywane w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której zostały podjęte.
 - 1c. Osobie zatrzymanej na podstawie ust. 1 pkt 5a przysługują uprawnienia przewidziane dla osoby zatrzymanej w Kodeksie postępowania karnego.
 - 1d. Przy wykonywaniu czynności, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 13a, funkcjonariusze Straży Granicznej mają prawo:
 - 1) swobodnego poruszania się po terenie jednostki kontrolowanego bez obowiązku uzyskiwania przepustki oraz są zwolnieni z obowiązku poddania się rewizji osobistej;
 - 2) kontrolowania dokumentów związanych z zatrudnieniem, powierzaniem pracy lub prowadzeniem działalności gospodarczej oraz sporządzania ich kopii;
 - 3) ustalania tożsamości osób przebywających w miejscu przeprowadzania kontroli;
 - 4) przesłuchiwania osób podejrzewanych o naruszenie przepisów, o których mowa w art. 10d;
 - 5) żądania udzielania wyjaśnień od osób przebywających w miejscu przeprowadzania kontroli;
 - 6) dokumentowania czynności kontrolnych z wykorzystaniem środków audiowizualnych;
 - 7) korzystania z pomocy biegłych i specjalistów;
 - 8) dokonywania oględzin miejsc wykonywania pracy, w szczególności w celu ustalenia liczby miejsc pracy.

1e. W celu realizacji zadań, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1, 2, 2a lit. a–c, pkt 4, 5–5b, 5d oraz 12 i 13, Straż Graniczna może używać psów służbowych lub koni służbowych.

2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb postępowania przy wykonywaniu uprawnień, o których mowa w ust. 1 pkt 4–5c i 5e, oraz wzory dokumentów stosowanych w tych sprawach, a także podmioty uprawnione do zarządzania doprowadzenia i szczegółowe warunki dokonywania doprowadzeń przy użyciu środków transportu, uwzględniając niezbędne środki ostrożności przy wykonywaniu uprawnień, a także skuteczność działań podejmowanych przez Straż Graniczną oraz poszanowanie praw osób, wobec których działania te są podejmowane.

2a. Na sposób przeprowadzania czynności, o których mowa w ust. 1:

- a) pkt 5–5aa, w terminie 7 dni od dnia dokonania czynności,
- b) pkt 7 i 7b, w terminie 7 dni od dnia gdy podmiot dowiedział się o dokonanych wobec niego czynnościach

– przysługuje zażalenie do prokuratora właściwego ze względu na miejsce przeprowadzenia czynności. Do zażalenia stosuje się przepisy Kodeksu postępowania karnego.

2b. Zgromadzone podczas przeprowadzania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 7 i 7b, materiały niezawierające dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego przechowuje się przez okres 2 miesięcy od zakończenia czynności, a następnie dokonuje się ich niezwłocznego protokolarnego, komisyjnego zniszczenia. Zniszczenie materiałów zarządza organ Straży Granicznej, który sprawował nadzór nad przeprowadzeniem czynności.

2c. Czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 7a, nie mogą być wykonywane w miejscach przeznaczonych dla celów sanitarno-higienicznych oraz w pokojach dla cudzoziemców.

2d. Zgromadzone zapisy obrazu, o których mowa w ust. 1 pkt 7a, niezawierające dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego albo postępowania w sprawach o wykroczenia, postępowania dyscyplinarnego lub mogących być wykorzystanymi w postępowaniu w ramach czynności wyjaśniających albo dowodów mających znaczenie dla toczących się takich postępowań przechowuje się przez okres 30 dni od dnia zarejestrowania, a następnie niszczy.

2e. Użyte w ust. 1 pkt 7b określenie interwencja oznacza włączenie się funkcjonariusza lub funkcjonariuszy Straży Granicznej w tok zdarzenia mogącego naruszać normy prawne i podjęcie działań zmierzających do ustalenia charakteru, rodzaju i okoliczności powstałego zdarzenia oraz przedsięwzięć ukierunkowanych na przywrócenie naruszonego porządku prawnego.

2f. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 7b, funkcjonariusz Straży Granicznej w miarę możliwości uprzedza osobę, wobec której podejmuje czynności, o rejestrowaniu obrazu lub dźwięku.

3. Osobę zatrzymaną należy niezwłocznie poddać – w razie uzasadnionej potrzeby – badaniu lekarskiemu lub udzielić jej pierwszej pomocy medycznej.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, tryb przeprowadzania badań lekarskich, o których mowa w ust. 3. Rozporządzenie powinno określić osoby przeprowadzające badania, organizację i miejsce przeprowadzenia badań oraz zakres prowadzonej w tych sprawach dokumentacji, a także przypadki uzasadniające potrzebę udzielenia osobie zatrzymanej pierwszej pomocy medycznej.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej przeznaczone dla osób zatrzymanych oraz regulamin pobytu w tych pomieszczeniach. Rozporządzenie powinno określić wyposażenie pomieszczeń dla osób zatrzymanych, podmioty kontrolujące te pomieszczenia, zakres prowadzonej dokumentacji, a także szczegółowe uprawnienia i obowiązki osób zatrzymanych.

5a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki, sposób i formy przeprowadzania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 7 i 7b, oraz tryb ich dokumentowania i podmioty właściwe w tych sprawach, uwzględniając dostosowanie sposobu i form przeprowadzania czynności do rodzaju działań podejmowanych przez funkcjonariuszy.

5b. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób przechowywania i niszczenia zapisów obrazu, o których mowa w ust. 1 pkt 7a, oraz udostępniania ich uprawnionym podmiotom, uwzględniając potrzebę właściwego zabezpieczenia utrwalonego obrazu przed utratą, zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem.

6. (uchylony)

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowy tryb dokonywania kontroli, o której mowa w ust. 1 pkt 1, a także poświadczania w dokumentach podróży przekroczenia granicy państwowej,
- 2) wzory dokumentów wykorzystywanych w celu potwierdzenia wjazdu lub wyjazdu oraz poświadczających zatrzymanie dokumentu podczas kontroli granicznej,
- 3) wzór pieczęci poświadczającej daty i miejsca przekroczenia granicy

– uwzględniając możliwość ograniczenia lub odstąpienia od kontroli granicznej oraz jej dokonywania poza kolejnością, szczególne kategorie osób przekraczających granicę oraz okoliczności jej przekraczania, możliwość użycia środków technicznych oraz psa służbowego podczas tej kontroli, a także konieczność dokumentowania wykonanych czynności, w tym dostosowania wzorów dokumentów i pieczęci do obowiązujących w tym zakresie przepisów Unii Europejskiej.

7a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, formy kontroli bezpieczeństwa przeprowadzanej w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego oraz w środkach komunikacji międzynarodowej, uwzględniając wymogi koordynacji działań Straży Granicznej z innymi organami i instytucjami działającymi w przejściu granicznym oraz wymogi obowiązujące w zakresie kontroli bezpieczeństwa w lotniczych przejściach granicznych oraz w środkach komunikacji lotniczej.

7b. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, określi, w drodze rozporządzenia, warunki, jakie muszą spełniać funkcjonariusze wchodzący w skład wart ochronnych na pokładzie statku powietrznego, sposób pełnienia służby na pokładzie statku powietrznego oraz wyposażenie funkcjonariuszy wchodzących w skład wart ochronnych, uwzględniając konieczność zapobieżenia aktom bezprawnej ingerencji w czasie trwania lotu oraz zapewnienia bezpieczeństwa osób znajdujących się na pokładzie statku powietrznego.

8. Za szkody wyrządzone czynnościami, o których mowa w ust. 1 pkt 10, przysługuje odszkodowanie według zasad prawa cywilnego.

9. (uchylony)

Art. 11a. (uchylony)

Art. 11aa. 1. Kontrola osobista polega na sprawdzeniu:

- 1) zawartości odzieży i obuwia osoby poddawanej kontroli osobistej, zwanej dalej „osobą kontrolowaną”, i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, bez odsłaniania przykrytej odzieży powierzchni ciała;
- 1a) zawartości podręcznego bagażu oraz innych przedmiotów, które posiada przy sobie osoba kontrolowana;
- 2) zawartości odzieży i obuwia osoby kontrolowanej oraz przedmiotów, które znajdują się na ciele tej osoby, z odsłonięciem przykrytych odzieżą powierzchni ciała, w celu oraz w zakresie niezbędnym do odebrania broni lub przedmiotów, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2 lit. b–d, w przypadku gdy ujawniono ich posiadanie przez osobę kontrolowaną podczas sprawdzenia, o którym mowa w pkt 1 lub 1a, i gdy do ich odebrania nie jest wystarczające zastosowanie czynności, o których mowa w pkt 1 i 1a;
- 3) jamy ustnej, nosa, uszu oraz włosów osoby kontrolowanej;
- 4) miejsc intymnych osoby kontrolowanej, w szczególnie uzasadnionych przypadkach.

2. Funkcjonariusz dokonuje kontroli osobistej w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej oraz w zakresie niezbędnym w danych okolicznościach do realizowania celu dokonywanej kontroli.

3. Podczas sprawdzenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 4, osoba kontrolowana powinna być częściowo ubrana. Funkcjonariusz najpierw sprawdza część odzieży, a przed sprawdzeniem kolejnej części umożliwia osobie kontrolowanej włożenie odzieży już sprawdzonej.

4. Sprawdzenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1–2, można dokonać wzrokowo, manualnie lub z wykorzystaniem psa służbowego lub środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń, których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów, a sprawdzenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 lub 4 – wzrokowo lub manualnie.

5. Osoba kontrolowana jest obowiązana umożliwić funkcjonariuszom dokonanie czynności, o których mowa w ust. 1.

6. Kontrolę osobistą przeprowadza funkcjonariusz tej samej płci, co osoba kontrolowana, w miejscu niedostępnym w czasie dokonywania kontroli dla osób postronnych.

7. Jeżeli kontrola osobista musi być przeprowadzona niezwłocznie, w szczególności ze względu na okoliczności mogące stanowić zagrożenie życia lub zdrowia ludzkiego lub mienia, może jej dokonać funkcjonariusz płci odmiennej niż osoba kontrolowana, także w miejscu niespełniającym warunku, o którym mowa w ust. 6, w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej.

8. Podczas kontroli osobistej może być obecna osoba przybrana przez dokonującego czynności, a w przypadku gdy nie uniemożliwi to przeprowadzenia kontroli osobistej albo nie utrudni jej przeprowadzenia w istotny sposób, podczas kontroli może być obecna także osoba wskazana przez osobę kontrolowaną.

9. Funkcjonariusz dokonujący kontroli osobistej:

- 1) podaje swój stopień, imię i nazwisko w sposób umożliwiający odnotowanie tych danych, jeżeli wcześniej nie wykonał tych czynności;
- 2) podaje podstawę prawną oraz przyczynę podjęcia czynności;
- 3) legitymuje osobę kontrolowaną oraz inne osoby, jeżeli uczestniczą w czynności;
- 4) może wezwać osobę kontrolowaną do dobrowolnego wydania broni lub przedmiotów, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2 lit. b–d;
- 5) może żądać:
 - a) opróżnienia przez osobę kontrolowaną kieszeni, innych części odzieży, przedmiotów znajdujących się na ciele osoby kontrolowanej lub przez nią posiadanych,
 - b) zdjęcia odzieży, obuwia lub bielizny przez osobę kontrolowaną,
 - c) przyjęcia przez osobę kontrolowaną odpowiedniej pozycji ciała w sposób umożliwiający sprawdzenie miejsc intymnych;
- 6) odbiera osobie kontrolowanej broń lub przedmioty, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2 lit. b–d;
- 7) sprawdza czy informacje o osobie kontrolowanej, przedmiotach lub dokumentach posiadanych przez tę osobę są przetwarzane w zbiorach danych prowadzonych przez Straż Graniczną lub w dostępnych Straży Granicznej krajowych i międzynarodowych systemach informacyjnych, w których przetwarza się informacje, w tym dane osobowe, o osobach podejrzanych o popełnienie przestępstw, osobach zaginionych lub osobach poszukiwanych w związku z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego lub w których przetwarza się informacje o skradzionych lub utraconych dokumentach lub przedmiotach w celu ich odnalezienia.

10. Po zakończeniu kontroli osobistej funkcjonariusz:

- 1) odnotowuje dokonanie kontroli osobistej w dokumentacji służbowej, określając datę, miejsce, czas i przyczynę jej przeprowadzenia, zakres przeprowadzonych czynności oraz dane osoby kontrolowanej i osób w niej uczestniczących – jeżeli w toku kontroli nie ujawniono przedmiotów, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2 lit. b–d;
- 2) sporządza protokół z kontroli osobistej – jeżeli w toku kontroli osobistej ujawniono przedmioty, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2 lit. b–d.

11. Funkcjonariusz poucza osobę kontrolowaną o prawie do złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 13, oraz o możliwości żądania sporządzenia protokołu z kontroli osobistej. Funkcjonariusz sporządza protokół z kontroli osobistej, jeżeli osoba kontrolowana zgłosiła takie żądanie bezpośrednio po jej dokonaniu.

12. Protokół z kontroli osobistej zawiera w szczególności:

- 1) oznaczenie czynności, podstawy prawnej jej podjęcia, jej miejsca oraz danych osoby kontrolowanej i osób w niej uczestniczących, obejmujących imię, nazwisko, numer PESEL lub datę urodzenia oraz rodzaj i cechy identyfikacyjne dokumentu, na podstawie którego ustalono tożsamość osoby;
- 2) datę i godzinę rozpoczęcia i zakończenia czynności;
- 3) dane funkcjonariusza dokonującego kontroli obejmujące stopień, imię i nazwisko oraz nazwę jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, w której pełni służbę;
- 4) przebieg kontroli, oświadczenia i wnioski osoby kontrolowanej i osób w niej uczestniczących;
- 5) spis znalezionych i odebranych przedmiotów oraz w miarę potrzeby ich opis;
- 6) pouczenie osoby kontrolowanej o jej prawach;
- 7) w miarę potrzeby opis innych okoliczności dotyczących przebiegu kontroli.

13. Osobie kontrolowanej przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce przeprowadzenia czynności, w terminie 7 dni od dokonania kontroli osobistej, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 50 Kodeksu postępowania karnego.

14. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości dokonania kontroli osobistej sąd zawiadamia o tym prokuratora oraz kierownika jednostki organizacyjnej Straży Granicznej nadrzędnej nad jednostką, w której pełni służbę funkcjonariusz, który dokonał kontroli osobistej.

15. W przypadku gdy przedmioty ujawnione w wyniku czynności, o których mowa w ust. 1, stwarzają niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub mienia, funkcjonariusz, w granicach dostępnych środków, niezwłocznie podejmuje czynności ochronne.

16. Zażalenie, o którym mowa w ust. 13, składa się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej Straży Granicznej właściwej według miejsca dokonania kontroli osobistej. Jednostka organizacyjna, o której mowa w zdaniu pierwszym, niezwłocznie przekazuje zażalenie do sądu rejonowego.

Art. 11ab. 1. Przeglądanie zawartości bagaży lub sprawdzanie ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach komunikacji lotniczej, drogowej, kolejowej i wodnej polega na:

- 1) wzrokowej kontroli zawartości bagaży lub ładunków;
- 2) manualnym sprawdzeniu elementów konstrukcyjnych bagaży oraz znajdujących się w nich przedmiotów;
- 3) manualnym sprawdzeniu ładunków;
- 4) sprawdzenie bagaży lub ładunków z wykorzystaniem psa służbowego;
- 5) sprawdzeniu bagaży lub ładunków z wykorzystaniem psa służbowego lub urządzeń i sprzętu specjalistycznego, w szczególności służącego do wykrywania przedmiotów, których posiadanie jest zabronione, materiałów wybuchowych, środków odurzających lub substancji psychotropowych i ich prekursorów.

2. Funkcjonariusz realizuje czynności, o których mowa w ust. 1, w zakresie, w jakim jest to niezbędne w danych okolicznościach.

3. Funkcjonariusz realizuje czynności, o których mowa w ust. 1, w obecności osoby posiadającej bagaż lub przewożącej ładunek albo przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego.

4. W przypadku braku możliwości zapewnienia natychmiastowej obecności osób, o których mowa w ust. 3, funkcjonariusz może przejrzeć zawartość bagaży lub sprawdzić ładunek bez ich obecności, jeżeli z posiadanych informacji wynika, że zwłoka może spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzkiego lub mienia, lub gdy istnieje uzasadniona obawa zniszczenia bądź utracenia przedmiotów mogących stanowić dowód w sprawie albo podlegających zajęciu w postępowaniu karnym.

5. Funkcjonariusz, w związku z realizacją czynności, o których mowa w ust. 1, ma prawo żądania udostępnienia bagaży lub przewożonych ładunków, w tym otwarcia bagażnika oraz udostępnienia przestrzeni bagażowej w środkach komunikacji do przejrzania, wyjęcia przewożonych bagaży lub ładunków oraz otwarcia i pokazania ich zawartości.

6. Osoby, o których mowa w ust. 3, są obowiązane udostępnić bagaż lub ładunek funkcjonariuszowi do przejrzania lub sprawdzenia, w tym wykonać czynności, o których mowa w ust. 5.

7. Funkcjonariusz realizujący czynności, o których mowa w ust. 1:

- 1) podaje swój stopień, imię i nazwisko w sposób umożliwiający odnotowanie tych danych, jeżeli wcześniej nie wykonał tych czynności;
- 2) podaje podstawę prawną oraz przyczynę podjęcia czynności;
- 3) legitymuje osoby uczestniczące w czynności;
- 4) może żądać wydania przez osoby, o których mowa w ust. 3, przedmiotów, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2 lit. b–d;
- 5) odbiera od osób, o których mowa w ust. 3, przedmioty, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2 lit. b–d.

8. Sprawdzenia ładunku znajdującego się pod zamknięciem urzędowym dokonuje się w obecności funkcjonariusza Służby Celno-Skarbowej.

9. Przeglądania zawartości bagaży lub sprawdzania ładunków dokonuje się w miarę możliwości w sposób niepowodujący ich uszkodzenia.

10. Po zakończeniu realizacji czynności, o których mowa w ust. 1, funkcjonariusz poucza osoby, o których mowa w ust. 3, o prawie do złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 12, oraz o prawie do żądania sporządzenia protokołu z dokonanej czynności.

11. Funkcjonariusz sporządza protokół, jeżeli osoby, o których mowa w ust. 3, zgłosiły takie żądanie bezpośrednio po dokonaniu czynności oraz gdy w toku czynności ujawniono przedmioty, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2 lit. b–d. Do sporządzenia protokołu stosuje się odpowiednio przepisy art. 11aa ust. 12.

12. Posiadaczowi bagaży lub ładunków lub przedstawicielowi przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano czynności określonych w ust. 1, przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce przeprowadzenia czynności, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 50 Kodeksu postępowania karnego.

13. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości dokonania kontroli osobistej sąd zawiadamia o tym prokuratora oraz kierownika jednostki organizacyjnej Straży Granicznej nadrzędnej nad jednostką, w której pełni służbę funkcjonariusz, który dokonał kontroli osobistej.

14. Zażalenie, o którym mowa w ust. 12, składa się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej Straży Granicznej właściwej według miejsca dokonania kontroli osobistej. Jednostka organizacyjna, o której mowa w zdaniu pierwszym, niezwłocznie przekazuje zażalenie do sądu rejonowego.

Art. 11ac. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzory protokołów, o których mowa w art. 11aa ust. 10 pkt 2 i art. 11ab ust. 10, uwzględniając konieczność zawarcia informacji dotyczących czasu, miejsca i przyczyny dokonania kontroli osobistej albo przeglądania zawartości bagaży lub sprawdzania ładunków, danych osobowych osoby, w stosunku do której zostały wykonane czynności, a także informacji niezbędnych do ustalenia przebiegu i wyniku tych czynności.

Art. 11ad. 1. Sprawdzenie prewencyjne, o którym mowa w art. 11 ust. 1 pkt 13, polega na manualnym sprawdzeniu osoby, zawartości jej odzieży oraz przedmiotów znajdujących się na jej ciele lub przez nią posiadanych, sprawdzeniu za pomocą środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń niebezpiecznych lub których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów, sprawdzeniu biochemicznym lub z wykorzystaniem psa służbowego w zakresie niezbędnym do realizacji celu podejmowanych czynności w danych okolicznościach oraz w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której czynności są wykonywane.

2. Sprawdzenie prewencyjne, o którym mowa w art. 11 ust. 1 pkt 13, może polegać również na:

- 1) żądaniu zdjęcia przez osobę odzieży i obuwia;
- 2) zdjęciu osobie odzieży i obuwia w przypadku niewykonania żądania, o którym mowa w pkt 1;
- 3) sprawdzeniu ciała osoby oraz zdjętej odzieży i obuwia, w tym z wykorzystaniem środków, o których mowa w ust. 1.

3. Czynności, o których mowa w ust. 2, wykonuje się w sposób umożliwiający osobie pozostawienie części odzieży na ciele, a po sprawdzeniu zdjętej odzieży – jej włożenie przed zdjęciem pozostałej niesprawdzonej części odzieży oraz w warunkach zapewniających poszanowanie intymności.

4. Do sprawdzenia prewencyjnego, o którym mowa w art. 11 ust. 1 pkt 13, przepisy art. 11aa ust. 6, 7 i 15 stosuje się odpowiednio.

5. W przypadku gdy w toku sprawdzenia prewencyjnego, o którym mowa w art. 11 ust. 1 pkt 13, ujawniono przedmioty, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2 lit. b–d, sprawdzenie to traktuje się jako kontrolę osobistą oraz stosuje się odpowiednio przepisy art. 11aa.

Art. 11b. 1. W przypadku gdy wymagają tego względy bezpieczeństwa państwa, zapewnienia nienaruszalności granicy państwowej, zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zakłócenia porządku publicznego w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego oraz w strefie nadgranicznej lub na polskich obszarach morskich, w szczególności:

- 1) bezpośredniego zagrożenia zamachem na nienaruszalność granicy państwowej lub jego dokonania,
- 2) sprowadzenia bezpośredniego niebezpieczeństwa powszechnego dla życia, zdrowia lub wolności obywateli,
- 3) bezpośredniego zagrożenia zamachem na obiekty lub urządzenia wykorzystywane przez Straż Graniczną,
- 4) zagrożenia przestępstwem o charakterze terrorystycznym lub jego dokonania w stosunku do obiektów lub urządzeń, o których mowa w pkt 3, lub mogącym skutkować niebezpieczeństwem dla życia ludzkiego

– jeżeli użycie sił Straży Granicznej okaże się niewystarczające lub uzasadnia to stopień zagrożenia, do pomocy Straży Granicznej mogą być użyte oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, zwane dalej „oddziałami i pododdziałami Sił Zbrojnych”.

2. Użycie oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych w przypadkach, o których mowa w ust. 1, następuje na podstawie postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wydanego na wniosek Prezesa Rady Ministrów.

3. W przypadku niecierpiącym zwłoki decyzję o udzieleniu pomocy, o której mowa w ust. 1, podejmuje Minister Obrony Narodowej, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych, określający zakres i formę pomocy, przekazując ją niezwłocznie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej i Prezesowi Rady Ministrów.

3a. Wniosek lub decyzja, o których mowa w ust. 3, mogą być skutecznie przekazane także ustnie, telefonicznie, za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną lub za pomocą innych środków łączności, a ich treść oraz istotne motywy takiego załatwienia sprawy utrwała się w formie pisemnej w postaci papierowej.

4. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej niezwłocznie wydaje postanowienie o zatwierdzeniu lub uchyleniu decyzji, o której mowa w ust. 3.

5. Żołnierzom oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych kierowanych do pomocy Straży Granicznej przysługują w zakresie niezbędnym do wykonywania ich zadań, wobec wszystkich osób, uprawnienia funkcjonariuszy Straży Granicznej określone w art. 11 ust. 1 pkt 2, 4–5a, 5b lit. a i b, pkt 6, 7, 7a i 10, art. 14–18 oraz art. 23. Korzystanie z tych uprawnień następuje na zasadach i w trybie określonych dla funkcjonariuszy Straży Granicznej.

6. Użycie oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych w przypadkach określonych w ust. 1 ma być odpowiednie do stopnia zagrożenia.

7. Stopień zagrożenia określa organ koordynujący działania podejmowane przez oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych na podstawie przewidywanego rozwoju sytuacji, w tym zagrożenia popełnieniem przestępstwa o charakterze terrorystycznym, oraz z uwzględnieniem aktualnego poziomu dostępności sił i środków pozostających w dyspozycji Straży Granicznej.

8. Organem koordynującym działania podejmowane przez Straż Graniczną oraz oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych jest:

- 1) komendant oddziału Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce działań podejmowanych przez Straż Graniczną oraz oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych;
- 2) Komendant Główny Straży Granicznej – w przypadku działań podejmowanych przez Straż Graniczną oraz oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych, wykraczających poza obszar właściwości miejscowej jednego komendanta oddziału Straży Granicznej.

9. Komendanci, o których mowa w ust. 8, koordynują działania podejmowane przez Straż Graniczną oraz oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych w porozumieniu z Dowódcą Operacyjnym Rodzajów Sił Zbrojnych.

10. Oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych użyte do pomocy Straży Granicznej pozostają w systemie dowodzenia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

11. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, podmioty organizujące współdziałanie oraz sposób:

- 1) organizacji współdziałania Straży Granicznej oraz oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych,
- 2) koordynowania działań podejmowanych przez Straż Graniczną oraz oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych,
- 3) wymiany informacji i logistycznego wsparcia działań Straży Granicznej prowadzonych z pomocą oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych

– w przypadkach, o których mowa w ust. 1.

12. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 11, Rada Ministrów uwzględni:

- 1) zachowanie ciągłości dowodzenia, w tym oddziałami i pododdziałami Sił Zbrojnych;
- 2) ochronę wymienianych informacji oraz zakres logistycznego wsparcia.

Art. 11c. 1. W przypadku gdy wymagają tego względy bezpieczeństwa państwa, zapewnienia nienaruszalności granicy państwowej lub zagrożenia bezpieczeństwa publicznego w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego oraz w strefie nadgranicznej lub na polskich obszarach morskich, jeżeli Straż Graniczna nie dysponuje możliwością skutecznego przeciwdziałania zagrożeniu lub dokonaniu przestępstwa lub uzasadnia to rodzaj zagrożenia, mogą zostać użyte oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych w formie prowadzonego samodzielnie przeciwdziałania.

2. Użycie oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych w przypadku, o którym mowa w ust. 1, następuje na podstawie postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wydanego na wniosek Prezesa Rady Ministrów.

3. W przypadku niecierpiącym zwłoki decyzję o użyciu oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych, o którym mowa w ust. 1, podejmuje Minister Obrony Narodowej, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych, określając rodzaj zagrożenia i formy samodzielnego przeciwdziałania, zawiadamiając o niej niezwłocznie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Prezesa Rady Ministrów.

4. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej niezwłocznie wydaje postanowienie o zatwierdzeniu lub uchyleniu decyzji, o której mowa w ust. 3.

5. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, do działań oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych stosuje się art. 9 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2025 r. poz. 555 i 820) oraz art. 11a ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2025 r. poz. 825, 1014 i 1080 oraz z 2026 r. poz. 26).

Art. 11d. 1. W przypadku zagrożenia bezpieczeństwa lub porządku publicznego w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego oraz w strefie nadgranicznej, jeżeli siły Straży Granicznej są niewystarczające lub mogą okazać się niewystarczające do wykonania ich zadań w zakresie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego lub uzasadnia to stopień zagrożenia, Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych uzgodniony z Ministrem Obrony Narodowej, może zarządzić użycie żołnierzy Żandarmerii Wojskowej do udzielenia pomocy Straży Granicznej.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, żołnierzom Żandarmerii Wojskowej przysługują, w zakresie niezbędnym do wykonania ich zadań, wobec wszystkich osób, uprawnienia funkcjonariuszy Straży Granicznej określone w art. 11 ust. 1 pkt 2, 4–5a, 5b lit. a i b, pkt 6–8 i 10 oraz art. 23. Korzystanie z tych uprawnień następuje na zasadach i w trybie określonych dla funkcjonariuszy Straży Granicznej.

Art. 11e. 1. W przypadku zagrożenia bezpieczeństwa lub porządku publicznego, jeżeli siły Straży Granicznej są niewystarczające lub mogą okazać się niewystarczające do wykonania ich zadań, minister właściwy do spraw wewnętrznych, na wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej określający zakres i formę pomocy, może zarządzić użycie funkcjonariuszy Policji do udzielenia pomocy Straży Granicznej.

2. Pomoc, o której mowa w ust. 1, może zostać udzielona przez funkcjonariuszy Policji również w formie samodzielnych działań.

3. W przypadku niecierpiącym zwłoki decyzję o udzieleniu pomocy, o której mowa w ust. 1, podejmuje Komendant Główny Policji, na wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej określający zakres i formę pomocy, zawiadamiając o niej niezwłocznie ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

4. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 3, funkcjonariuszom Policji przysługują, w zakresie niezbędnym do wykonania ich zadań, uprawnienia funkcjonariuszy Straży Granicznej określone w art. 11 ust. 1 pkt 2, 4–5a, 5b, 6–7, 7b, 8, 10 i 14 oraz art. 23.

5. Korzystanie z uprawnień, o których mowa w ust. 4, następuje na zasadach i w trybie określonych dla funkcjonariuszy Policji.

Art. 12. 1. Komendant Główny Straży Granicznej może, za zgodą ministra właściwego do spraw wewnętrznych, powoływać samodzielnych przedsiębiorców dla realizacji zadań specjalistycznych uzupełniających ustawowe zadania Straży Granicznej.

2. Na wniosek osób fizycznych lub prawnych organy Straży Granicznej mogą wyrazić zgodę na odpłatne wykonywanie przez podległych im funkcjonariuszy zleconych czynności z zakresu posiadanych umiejętności specjalistycznych.

Art. 13. W czasie wykonywania czynności służbowych związanych z ochroną granicy państwowej funkcjonariusze mogą, na obszarze strefy nadgranicznej, korzystać nieodpłatnie ze środków komunikacji publicznej.

Art. 14. 1. W przypadku gdy wymagają tego względy obronności, bezpieczeństwa państwa lub nienaruszalności granicy państwowej, a także w razie konieczności odparcia bezprawnego, bezpośredniego zamachu na infrastrukturę krytyczną albo w celu przeciwdziałania czynnościom zmierzającym do takiego zamachu dowódcy jednostek pływających Straży Granicznej na morskich wodach wewnętrznych i morzu terytorialnym mają prawo:¹³⁾

- 1) wezwać statki do zmniejszenia prędkości przepływu, zatrzymania się do kontroli oraz zastosowania się do wskazanego kursu przepływu;

¹³⁾ Wprowadzenie do wyliczenia w brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 grudnia 2025 r. o zmianie niektórych ustaw w celu usprawnienia działań Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa państwa na polskich obszarach morskich oraz zapewnienia bezpieczeństwa na Morzu Bałtyckim (Dz. U. z 2026 r. poz. 50), która weszła w życie z dniem 31 stycznia 2026 r.

- 2) zatrzymać statek, sprawdzić dokumenty dotyczące statku i ładunku, wylegitymować załogę statku oraz znajdujących się na nim pasażerów, zbadać ładunek i przeszukać pomieszczenia statku, a także zatrzymać osobę podejrzaną o popełnienie przestępstwa;
- 3) zmusić statek do zawinięcia do wskazanego portu, jeżeli kapitan nie stosuje się do wydanych poleceń.

2. Dowódcy jednostek pływających Straży Granicznej mają prawo do podejmowania działań, o których mowa w ust. 1, również gdy statek na morskich wodach wewnętrznych lub morzu terytorialnym:

- 1) przyjmuje na pokład lub wysadza ludzi wbrew obowiązującym przepisom;
- 2) dokonuje załadunku lub wyładunku towarów poza miejscami do tego wyznaczonymi;
- 3) opuszcza port bez kontroli granicznej;
- 4) nawiązuje łączność z wybrzeżem w celach przestępczych;
- 5) łowi ryby lub eksploatuje w inny sposób wody i dno morskie wbrew obowiązującym przepisom;
- 6) wpływa na obszar strefy zamkniętej lub niebezpiecznej dla żeglugi lub rybołówstwa;
- 7) zakotwicza poza miejscem do tego przeznaczonym;
- 8) narusza przepisy dotyczące bezpieczeństwa żeglugi i transportu;
- 9) narusza przepisy sanitarne lub ochrony środowiska.

3. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1, przysługują również przy wykonywaniu zadań w zakresie ochrony praw Rzeczypospolitej Polskiej w jej wyłącznej strefie ekonomicznej, której status i zakres określają odrębne przepisy i umowy międzynarodowe.

4. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1, przysługują również w stosunku do statków przepływających przez strefę przyległą przy wykonywaniu zadań mających na celu zapobieganie naruszaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przepisów, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 4 lit. a–d.

Art. 15. Uprawnienia określone w art. 14 ust. 1 przysługują dowódcom jednostek pływających Straży Granicznej również w stosunku do statków przepływających przez morze terytorialne, gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa na ich pokładzie lub na skutek zawiadomienia o popełnieniu na nim przestępstwa, podczas ich przepływu przez to morze, jeżeli:

- 1) skutki przestępstwa rozciągają się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) przestępstwo narusza spokój lub porządek publiczny na morzu terytorialnym;
- 3) jest to konieczne do zwalczania nielegalnego handlu środkami odurzającymi lub substancjami psychotropowymi;
- 4) kapitan statku, przedstawiciel dyplomatyczny lub urzędnik konsularny państwa bandery statku zwróci się do właściwych organów polskich o pomoc.

Art. 16. 1. Jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie, że statek w czasie pobytu na morskich wodach wewnętrznych lub na morzu terytorialnym naruszył przepisy obowiązujące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i mimo wezwania do zatrzymania się lub po zatrzymaniu go usiłuje zbiec, dowódca jednostki pływającej Straży Granicznej może, w celu zatrzymania statku, zarządzić wszczęcie za nim pościgu.

1a. Pościg może być wszczęty, jeżeli statek znajduje się na morskich wodach wewnętrznych, morzu terytorialnym lub w strefie przyległej.

2. Jeżeli obcy statek naruszył polskie przepisy obowiązujące w wyłącznej strefie ekonomicznej, pościg można wszcząć również gdy statek znajduje się w tej strefie.

3. Pościg na morzu prowadzą jednostki pływające Straży Granicznej oraz statki powietrzne wykonujące zadania w ochronie granicy państwowej.

Art. 17. 1. Przed rozpoczęciem pościgu należy, z odległości umożliwiającej odebranie sygnału, przekazać wizualny i dźwiękowy sygnał polecający zatrzymanie się statku.

2. Jednostki pływające Straży Granicznej w celu zatrzymywania statków stosują sygnały międzynarodowego kodu sygnałowego z jednoczesnym wystrzeleniem, dla zwrócenia uwagi statku, dwóch nabojów sygnałowych koloru zielonego i zapaleniem w nocy dwóch zielonych świateł rozpoznawczych na maszcie, przysługujących jednostkom pływającym ochraniającym granicę państwową. Sygnałem do zatrzymania statków, stosowanym przez statki powietrzne, są dwa naboje sygnałowe koloru zielonego wystrzelone przed dziób statku.

3. Pościg rozpoczęty na polskich morskich wodach wewnętrznych albo na polskim morzu terytorialnym może być kontynuowany poza granicą morza terytorialnego, a rozpoczęty w polskiej strefie przyległej lub w polskiej wyłącznej strefie ekonomicznej może być kontynuowany poza granicą tych stref, pod warunkiem że nie został przerwany. Ciągłość pościgu powinna być zachowana niezależnie od tego, czy jest on prowadzony przez jednostki pływające, czy we współdziałaniu tych jednostek ze statkami powietrznymi.

4. Statek powietrzny wzywający do zatrzymania się statku ściga ten statek do czasu przybycia jednostki pływającej Straży Granicznej w celu przejścia pościgu.

5. W stosunku do statków zatrzymanych w czasie pościgu dowódca jednostki pływającej Straży Granicznej postępuje zgodnie z trybem określonym w art. 14.

6. W każdym przypadku zatrzymania statku należy sporządzić podpisany przez obie strony protokół w dwóch egzemplarzach w językach polskim i angielskim, z których jeden należy doręczyć kapitanowi statku. Kapitan statku może wnieść do protokołu lub w oddzielnym piśmie swoje zastrzeżenia i uwagi w dowolnym języku.

7. Prawo pościgu ustaje, gdy ścigany statek wejdzie na morze terytorialne obcego państwa.

Art. 18. 1. Jeżeli statek mimo wezwania nie zatrzyma się i usiłuje zbiec, dowódca jednostki pływającej Straży Granicznej ma prawo podjąć skuteczne środki do jego zatrzymania, o których mowa w art. 25.

2. Użycie broni pokładowej przez jednostki pływające Straży Granicznej do ściganego statku może mieć miejsce jedynie w sytuacjach wyjątkowych i jako środek ostateczny, gdy inne środki nie są wystarczające do zatrzymania statku lub wymuszenia posłuszeństwa, lecz nie powinno zmierzać do jego zatopienia.

Art. 19. 1. Ilekroć w ustawie używa się określenia „statek”, należy przez to rozumieć urządzenie pływające, o którym mowa w art. 2 § 1 ustawy z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski (Dz. U. z 2023 r. poz. 1309).

2. Sposób postępowania w sytuacjach określonych w art. 14–18 w stosunku do okrętów wojennych określają odrębne przepisy.

3. Straż Graniczna współdziała z Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie ochrony granicy państwowej na lądzie, w przestrzeni powietrznej oraz na morzu.

4. Współdziałanie, o którym mowa w ust. 3, polega w szczególności na:

- 1) utrzymywaniu stałej łączności i przekazywaniu przez jednostki współdziałające informacji dotyczących:
 - a) wykrycia statków powietrznych – załogowych i bezzałogowych, w szczególności: samolotów, śmigłowców, szybowców, lotni, balonów, sond, przelatujących przez granicę państwową na wysokości do 500 m,
 - b) zaobserwowanych awarii statków powietrznych oraz sygnałów wzywania pomocy,
 - c) planowanych lotów statków powietrznych na małych wysokościach w rejonie strefy nadgranicznej,
 - d) ujawnionych przestępstw i wykroczeń skierowanych przeciwko nienaruszalności granicy państwowej,
 - e) wykrycia jednostek pływających zagrażających pokojowi, porządkowi publicznemu lub bezpieczeństwu Rzeczypospolitej Polskiej,
 - f) wykrycia obcych okrętów wojennych i wojskowych statków powietrznych na polskich obszarach morskich,
 - g) wykrycia w zasięgu obserwacji technicznej i wzrokowej nierozpoznanych obiektów nawodnych oraz statków powietrznych,
 - h) zaobserwowanych awarii jednostek pływających oraz sygnałów wzywania pomocy,
 - i) zaobserwowanych zanieczyszczeń powierzchni na polskich obszarach morskich lub w rejonach zagrażających tym obszarom,
 - j) eksploatacji polskich obszarów morskich oraz naruszenia przez statki przepisów tych obszarów,
 - k) planowanych ćwiczeń;
- 2) udzielaniu pomocy statkom powietrznym znajdującym się w sytuacjach awaryjnych w strefie nadgranicznej;
- 3) doskonaleniu metodyki wspólnego wykonywania zadań i czynności służbowych mających na celu przygotowanie do realizacji zadań, o których mowa w art. 11b i art. 11d.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb współdziałania Straży Granicznej z Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie ochrony granicy państwowej, uwzględniając zakres współdziałania oraz podmioty uprawnione do jego organizacji i koordynacji.

Art. 19a. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki morskiej, określi, w drodze rozporządzenia, wymagania dotyczące technicznego i pozatechnicznego bezpieczeństwa żeglugi jednostek pływających Straży Granicznej. Rozporządzenie powinno w szczególności określić wymagania w zakresie budowy stałych urządzeń i wyposażenia statków oraz wyposażenia w środki ratunkowe.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może, w drodze zarządzenia, uznać za obowiązujące w stosunku do jednostek pływających Straży Granicznej przepisy techniczne z zakresu budowy i wyposażenia statków wydane przez polską instytucję klasyfikacyjną.

Art. 20. 1.¹⁴⁾ Przepisy ustawy nie naruszają uprawnień okrętów wojennych Rzeczypospolitej Polskiej.

2.¹⁵⁾ W przypadku gdy wymagają tego względy obronności lub bezpieczeństwa państwa, lub w przypadku przepływu obcych statków i okrętów wojennych, o którym mowa w art. 9 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1125 oraz z 2025 r. poz. 409, 1535 i 1668), dowódcom okrętów wojennych Marynarki Wojennej przysługują uprawnienia dowódców jednostek pływających Straży Granicznej, o których mowa w art. 14–18 i art. 25.

3.¹⁵⁾ Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu, sposób realizacji przez okręty wojenne Marynarki Wojennej uprawnień wynikających z ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych i międzynarodowego prawa zwyczajowego.

Art. 21. Jeżeli w czasie korzystania lub w związku z korzystaniem przez Straż Graniczną z pomocy osób, o których mowa w art. 9b ust. 1, osoby te utraciły życie albo poniosły uszczerbek na zdrowiu lub szkodę w mieniu, odszkodowanie przysługuje na zasadach i w trybie określonych w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Rozdział 4

(uchylony)

Rozdział 5

Użycie lub wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego i broni palnej

Art. 23. 1. W przypadkach, o których mowa w art. 11 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, funkcjonariusze mogą użyć środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1–13 i 16–21 tej ustawy, lub wykorzystać te środki.

2. W przypadkach, o których mowa w art. 45 pkt 1–3 i pkt 4 lit. a i b oraz w art. 47 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, funkcjonariusze mogą użyć broni palnej lub ją wykorzystać.

3. Użycie i wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego i broni palnej oraz dokumentowanie tego użycia i wykorzystania odbywa się na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej.

Art. 24. (uchylony)

Rozdział 6

Użycie środków przymusu w stosunku do statków morskich i powietrznych

Art. 25. 1. Jeżeli statek na morskich wodach wewnętrznych lub na morzu terytorialnym, mimo wezwania, nie zatrzyma się i nie zaniecha działań naruszających przepisy obowiązujące na tych wodach, dowódca jednostki pływającej Straży Granicznej może wydać rozkaz oddania strzału ostrzegawczego w powietrze, następnie zaś strzału przed dziób i za rufę statku. Jeżeli statek mimo to nie zastosuje się do wezwania, dowódca jednostki pływającej może rozkazać otworzyć ogień do tego statku. Te same zasady stosuje się przy pościgu na morzu pełnym.

2. W przypadku ostrzelania jednostki pływającej Straży Granicznej można użyć broni bez ostrzeżenia.

¹⁴⁾ Oznaczenie ust. 1 nadane przez art. 2 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 13.

¹⁵⁾ Dodany przez art. 2 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 13.

Art. 26. Zasady użycia środków przymusu w stosunku do statków powietrznych znajdujących się w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej określają przepisy ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. z 2025 r. poz. 184 oraz z 2026 r. poz. 50) oraz ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze.

Art. 27. (uchylony)

Art. 28. (uchylony)

Rozdział 7

Bandera i znaki rozpoznawcze

Art. 29. Jednostki pływające Straży Granicznej podnoszą jako banderę flagę państwową z godłem Rzeczypospolitej Polskiej, określoną w odrębnych przepisach.

Art. 30. 1. W czasie wykonywania zadań określonych w ustawie jednostki pływające Straży Granicznej podnoszą, niezależnie od bandery, flagę Straży Granicznej.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór flagi Straży Granicznej, okoliczności i warunki jej podnoszenia oraz sposób oznakowania jednostek pływających i statków powietrznych, a także znaki rozpoznawcze używane przez statki powietrzne w nocy, uwzględniając sposób umieszczania bandery i flagi na jednostkach pływających oraz znaków, umożliwiający szybką identyfikację jednostek pływających i statków powietrznych.

Rozdział 8

Służba w Straży Granicznej

Art. 31. 1. Służbę w Straży Granicznej może pełnić osoba posiadająca wyłącznie obywatelstwo polskie, o nieposzlakowanej opinii, niekarana za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, korzystająca w pełni z praw publicznych, posiadająca co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe oraz zdolność fizyczną i psychiczną do służby w formacjach uzbrojonych podległych szczególnej dyscyplinie służbowej, której jest gotowa się podporządkować, a także dająca rękojmię zachowania tajemnicy stosownie do wymogów określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych.

2. Przyjęcie kandydata do służby w Straży Granicznej, zwanego dalej „kandydatem”, następuje po przeprowadzeniu postępowania kwalifikacyjnego mającego na celu ustalenie, czy kandydat spełnia warunki przyjęcia do służby w Straży Granicznej, oraz określenie jego predyspozycji do pełnienia tej służby. Postępowanie kwalifikacyjne składa się z następujących etapów:

- 1) złożenia podania o przyjęcie do służby, kwestionariusza osobowego kandydata do służby w Straży Granicznej, a także dokumentów stwierdzających wykształcenie i kwalifikacje zawodowe oraz zawierających dane o uprzednim zatrudnieniu;
- 2) testu wiedzy;
- 3) testu sprawności fizycznej;
- 4) badania psychologicznego;
- 5) rozmowy kwalifikacyjnej;
- 6) ustalenia zdolności fizycznej i psychicznej do służby w Straży Granicznej;
- 7) badania psychofizjologicznego;
- 8) sprawdzenia w ewidencjach, rejestrach, kartotekach i dokumentach prawdziwości danych zawartych w kwestionariuszu osobowym kandydata do służby w Straży Granicznej;
- 9) postępowania sprawdzającego określonego w przepisach o ochronie informacji niejawnych – w przypadku braku odpowiedniego poświadczenia bezpieczeństwa.

3. Postępowanie kwalifikacyjne może być prowadzone wobec kandydatów, którzy ukończyli 18 lat, są uczniami ostatniej klasy szkoły, o której mowa w art. 18 ust. 1 pkt 2 lit. a, b i e ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, 1160 i 1837 oraz z 2026 r. poz. 187), i nie posiadają w dniu rozpoczęcia postępowania kwalifikacyjnego dokumentów stwierdzających wymagane wykształcenie lub spełnienie warunku, o którym mowa w art. 34 ust. 3.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, dokumenty stwierdzające wykształcenie lub spełnienie warunku, o którym mowa w art. 34 ust. 3, kandydat składa przed przyjęciem do służby.

5. Podczas przeprowadzania testu wiedzy, badania psychologicznego oraz badania psychofizjologicznego kandydatowi zakazuje się:

- 1) korzystania z pomocy innych osób;
- 2) posługiwania się urządzeniami służącymi do przekazu, odbioru lub zapisu informacji lub korzystania z niedopuszczonych do wykorzystania materiałów pomocniczych;
- 3) zakłócania ich przebiegu w sposób inny niż określony w pkt 1 i 2.

6. W przypadku złamania przez kandydata zakazów, o których mowa w ust. 5, kandydat otrzymuje negatywny wynik odpowiednio testu wiedzy, badania psychologicznego lub badania psychofizjologicznego.

7. Postępowanie kwalifikacyjne dotyczące kandydata ubiegającego się o przyjęcie na stanowisko służbowe, na którym są wymagane specjalistyczne kwalifikacje, wykształcenie, uprawnienia, doświadczenie zawodowe lub umiejętności pożądane ze względu na potrzeby kadrowe Straży Granicznej, składa się z następujących etapów:

- 1) złożenia podania o przyjęcie do służby, kwestionariusza osobowego kandydata do służby w Straży Granicznej, a także dokumentów stwierdzających wykształcenie i kwalifikacje zawodowe oraz zawierających dane o uprzednim zatrudnieniu;
- 2) badania psychologicznego;
- 3) rozmowy kwalifikacyjnej;
- 4) ustalenia zdolności fizycznej i psychicznej do służby w Straży Granicznej;
- 5) badania psychofizjologicznego;
- 6) sprawdzenia w ewidencjach, rejestrach, kartotekach i dokumentach prawdziwości danych zawartych w kwestionariuszu osobowym kandydata do służby w Straży Granicznej;
- 7) postępowania sprawdzającego określonego w przepisach o ochronie informacji niejawnych – w przypadku braku odpowiedniego poświadczenia bezpieczeństwa.

8. W przypadku kandydata, o którym mowa w ust. 7, rozmowa kwalifikacyjna jest przeprowadzana z uwzględnieniem wymagań dotyczących pełnienia służby na stanowisku służbowym, na którym są wymagane specjalistyczne kwalifikacje, wykształcenie, uprawnienia, doświadczenie zawodowe lub umiejętności pożądane ze względu na potrzeby kadrowe Straży Granicznej.

9. Jeżeli kandydat posiada specjalistyczne kwalifikacje, wykształcenie, uprawnienia, doświadczenie zawodowe lub umiejętności pożądane ze względu na potrzeby kadrowe Straży Granicznej, uwzględnia się je w ocenie kandydata.

10. W przypadku kandydata, który przed upływem roku od dnia zwolnienia ze służby w Straży Granicznej złożył podanie o przyjęcie do służby, postępowanie kwalifikacyjne składa się z następujących etapów:

- 1) złożenia podania o przyjęcie do służby, kwestionariusza osobowego kandydata do służby w Straży Granicznej, a także dokumentów stwierdzających wykształcenie i kwalifikacje zawodowe oraz zawierających dane o uprzednim zatrudnieniu;
- 2) rozmowy kwalifikacyjnej;
- 3) ustalenia zdolności fizycznej i psychicznej do służby w Straży Granicznej;
- 4) sprawdzenia w ewidencjach, rejestrach, kartotekach i dokumentach prawdziwości danych zawartych w kwestionariuszu osobowym kandydata do służby w Straży Granicznej;
- 5) postępowania sprawdzającego określonego w przepisach o ochronie informacji niejawnych – w przypadku braku odpowiedniego poświadczenia bezpieczeństwa.

11. W przypadku kandydata, który po upływie roku, lecz nie później niż po upływie 5 lat, od dnia zwolnienia ze służby w Straży Granicznej złożył podanie o przyjęcie do służby, postępowanie kwalifikacyjne składa się z następujących etapów:

- 1) złożenia podania o przyjęcie do służby, kwestionariusza osobowego kandydata do służby w Straży Granicznej, a także dokumentów stwierdzających wykształcenie i kwalifikacje zawodowe oraz zawierających dane o uprzednim zatrudnieniu;
- 2) badania psychologicznego;
- 3) rozmowy kwalifikacyjnej;
- 4) ustalenia zdolności fizycznej i psychicznej do służby w Straży Granicznej;

- 5) badania psychofizjologicznego;
- 6) sprawdzenia w ewidencjach, rejestrach, kartotekach i dokumentach prawdziwości danych zawartych w kwestionariuszu osobowym kandydata do służby w Straży Granicznej;
- 7) postępowania sprawdzającego określonego w przepisach o ochronie informacji niejawnych – w przypadku braku odpowiedniego poświadczenia bezpieczeństwa.

12. W przypadku kandydata, który złożył podanie o przyjęcie do służby w Straży Granicznej przed upływem 3 lat od dnia ukończenia oddziału o profilu mundurowym, o którym mowa w art. 28aa ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, i uzyskał pozytywny wynik testu sprawności fizycznej, o którym mowa w ust. 2 pkt 3, w ostatniej klasie szkoły, postępowanie kwalifikacyjne składa się z następujących etapów:

- 1) złożenia podania o przyjęcie do służby, kwestionariusza osobowego kandydata do służby w Straży Granicznej, a także dokumentów stwierdzających wykształcenie i kwalifikacje zawodowe oraz zawierających dane o uprzednim zatrudnieniu;
- 2) badania psychologicznego;
- 3) rozmowy kwalifikacyjnej;
- 4) ustalenia zdolności fizycznej i psychicznej do służby w Straży Granicznej;
- 5) badania psychofizjologicznego;
- 6) sprawdzenia w ewidencjach, rejestrach, kartotekach i dokumentach prawdziwości danych zawartych w kwestionariuszu osobowym kandydata do służby w Straży Granicznej;
- 7) postępowania sprawdzającego określonego w przepisach o ochronie informacji niejawnych – w przypadku braku odpowiedniego poświadczenia bezpieczeństwa.

13. W przypadku, o którym mowa w ust. 12, test sprawności fizycznej przeprowadza zespół, w którego skład wchodzi funkcjonariusze lub pracownicy Straży Granicznej.

14. Kandydat, wobec którego rozpoczęto postępowanie kwalifikacyjne, o którym mowa w ust. 2, ale go nie zakończono, może przystąpić, po złożeniu podania o przyjęcie do służby, do postępowania kwalifikacyjnego, o którym mowa w ust. 7. Pozytywne wyniki poszczególnych etapów uzyskane w postępowaniu, o którym mowa w ust. 2, uznaje się w postępowaniu, o którym mowa w ust. 7.

15. Postępowanie kwalifikacyjne zarządza i prowadzi:

- 1) Komendant Główny Straży Granicznej – w stosunku do kandydatów, o których mowa w ust. 2, 7, 10 oraz 11, ubiegających się o przyjęcie do służby w Komendzie Głównej Straży Granicznej;
- 2) Rektor-Komendant WSSG – w stosunku do kandydatów, o których mowa w ust. 2, 7, 10 oraz 11, ubiegających się o przyjęcie do służby w WSSG;
- 3) Komendant BSWSG – w stosunku do kandydatów, o których mowa w ust. 2, 7, 10 oraz 11, ubiegających się o przyjęcie do służby w BSWSG;
- 4) komendant oddziału Straży Granicznej – w stosunku do kandydatów, o których mowa w ust. 2, 7, 10, 11 oraz 12, ubiegających się o przyjęcie do służby w podległym mu oddziale Straży Granicznej;
- 5) komendant ośrodka szkolenia Straży Granicznej – w stosunku do kandydatów, o których mowa w ust. 2, 7, 10 oraz 11, ubiegających się o przyjęcie do służby w podległym mu ośrodku szkolenia;
- 6) komendant ośrodka Straży Granicznej – w stosunku do kandydatów, o których mowa w ust. 2, 7, 10 oraz 11, ubiegających się o przyjęcie do służby w podległym mu ośrodku.

16. Zarządzenie przez Rektora-Komendanta WSSG, Komendanta BSWSG, komendanta oddziału Straży Granicznej, komendanta ośrodka szkolenia Straży Granicznej oraz komendanta ośrodka Straży Granicznej postępowania kwalifikacyjnego, o którym mowa w ust. 7, wymaga uzyskania zgody Komendanta Głównego Straży Granicznej. Zgody udziela się na wnioszek zarządzającego.

17. Komendant Główny Straży Granicznej, Rektor-Komendant WSSG, Komendant BSWSG, komendant oddziału Straży Granicznej, komendant ośrodka szkolenia Straży Granicznej albo komendant ośrodka Straży Granicznej odmawiają objęcia kandydata postępowaniem kwalifikacyjnym albo odstępują od prowadzenia tego postępowania w przypadku:

- 1) niezłożenia kompletu dokumentów, o których mowa w ust. 2 pkt 1, ust. 7 pkt 1, ust. 10 pkt 1, ust. 11 pkt 1 i ust. 12 pkt 1;
- 2) niespełnienia wymagań określonych w ust. 1;

- 3) uzyskania negatywnego wyniku co najmniej jednego z następujących etapów postępowania kwalifikacyjnego:
 - a) testu wiedzy,
 - b) testu sprawności fizycznej,
 - c) badania psychologicznego,
 - d) rozmowy kwalifikacyjnej,
 - e) ustalenia zdolności fizycznej i psychicznej do służby w Straży Granicznej,
 - f) badania psychofizjologicznego,
 - g) postępowania sprawdzającego określonego w przepisach o ochronie informacji niejawnych – o ile zostało przeprowadzone;
- 4) zatajenia lub podania nieprawdziwych danych w kwestionariuszu osobowym kandydata do służby w Straży Granicznej;
- 5) niepoddania się przez kandydata przewidzianym w postępowaniu kwalifikacyjnym czynnościom lub etapom tego postępowania;
- 6) przystąpienia do ponownego postępowania kwalifikacyjnego mimo uzyskania przez niego w poprzednim postępowaniu kwalifikacyjnym negatywnego wyniku postępowania sprawdzającego określonego w przepisach o ochronie informacji niejawnych, gdy z informacji posiadanych przez zarządzającego wynika, że nie uległy zmianie okoliczności stanowiące podstawę negatywnego wyniku tego etapu;
- 7) gdy nie znajduje to uzasadnienia w potrzebach kadrowych Straży Granicznej;
- 8) rezygnacji kandydata z ubiegania się o przyjęcie do służby w Straży Granicznej.

18. W przypadku odstąpienia od prowadzenia postępowania kwalifikacyjnego z powodu uzyskania przez kandydata negatywnego wyniku testu wiedzy, testu sprawności fizycznej, badania psychologicznego, rozmowy kwalifikacyjnej, ustalenia zdolności fizycznej i psychicznej, badania psychofizjologicznego, niespełnienia wymagań określonych w ust. 1, zatajenia lub podania nieprawdziwych danych w kwestionariuszu osobowym kandydata do służby w Straży Granicznej albo postępowania sprawdzającego określonego w przepisach o ochronie informacji niejawnych może on ponownie przystąpić do postępowania kwalifikacyjnego po upływie okresów wskazanych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie ust. 22, liczonych od dnia wystąpienia przyczyny odstąpienia od prowadzenia postępowania kwalifikacyjnego.

19. Postępowanie kwalifikacyjne kończy się umieszczeniem kandydata na liście kandydatów i zatwierdzeniem listy przez zarządzającego postępowaniem kwalifikacyjnym, o którym mowa w ust. 15.

20. Kandydat, o którym mowa w ust. 10–12, który uzyskał pozytywny wynik etapów postępowania kwalifikacyjnego, ma pierwszeństwo w przyjęciu do służby w Straży Granicznej.

20a.¹⁶⁾ Do badań psychologicznych, o których mowa w ust. 2 pkt 4, ust. 7 pkt 2, ust. 11 pkt 2 i ust. 12 pkt 2, nie stosuje się przepisów art. 25 ust. 10, art. 26 ust. 5 zdanie drugie oraz art. 28 ust. 3, 4 i 13 ustawy z dnia 23 stycznia 2026 r. o zawodzie psychologa oraz samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. poz. 187).

20b.¹⁶⁾ Dokumentację psychologiczną z badań psychologicznych kandydatów, wobec których odstąpiono od prowadzenia postępowania kwalifikacyjnego, przechowuje się przez okres 6 miesięcy od dnia wystąpienia przesłanek odstąpienia od prowadzenia postępowania kwalifikacyjnego.

21. Informacje o wynikach postępowania kwalifikacyjnego nie stanowią informacji publicznej i nie podlegają udostępnieniu w trybie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902 oraz z 2025 r. poz. 1844).

22. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) zakres informacji o planowanym postępowaniu kwalifikacyjnym oraz sposób podawania ich do wiadomości, uwzględniając konieczność zapewnienia powszechnego dostępu do informacji o postępowaniu kwalifikacyjnym;
- 2) tryb i sposób przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego, uwzględniając czynności niezbędne do przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego i ustalenia w jego toku kwalifikacji i predyspozycji kandydata oraz jego przydatności do służby w Straży Granicznej;

¹⁶⁾ Dodany przez art. 132 pkt 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2026 r. o zawodzie psychologa oraz samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. poz. 187), która wejdzie w życie z dniem 19 maja 2028 r.

- 3) zakres danych, w tym danych osobowych, zawartych w karcie kwalifikacyjnej, kwestionariuszu osobowym kandydata do służby w Straży Granicznej i karcie sprawności fizycznej kandydata do służby w Straży Granicznej oraz wzory tych dokumentów, uwzględniając konieczność zapewnienia prawidłowego toku postępowania kwalifikacyjnego;
- 4) zakres tematyczny i sposób przeprowadzania testu wiedzy oraz zakres i sposób przeprowadzania rozmowy kwalifikacyjnej i testu sprawności fizycznej, mając na uwadze konieczność spełnienia przez kandydata warunków przyjęcia do służby w Straży Granicznej oraz ustalenia w toku postępowania kwalifikacyjnego predyspozycji kandydata oraz jego przydatności do służby w Straży Granicznej;
- 5) zakres i sposób przeprowadzania badania psychologicznego oraz termin ważności tego badania, mając na uwadze konieczność spełnienia przez kandydata warunków przyjęcia do służby w Straży Granicznej;
- 6) sposób uznawania wyników uzyskanych przez kandydata w postępowaniu kwalifikacyjnym, o którym mowa w ust. 2, w przypadku przystąpienia do postępowania kwalifikacyjnego określonego w ust. 7, mając na uwadze predyspozycje kandydata i umiejętności przydatne do służby w Straży Granicznej;
- 7) tryb złożenia i zakres danych i informacji, w tym danych osobowych, jakie zawiera wniosek, o którym mowa w ust. 16, uwzględniając predyspozycje, kwalifikacje i uprawnienia kandydata oraz umiejętności przydatne do służby w Straży Granicznej;
- 8) sposób dokonywania oceny kandydatów, w tym sposób uwzględniania w ocenie preferencji z tytułu specjalistycznych kwalifikacji, wykształcenia, uprawnień, doświadczenia zawodowego lub umiejętności pożądaných ze względu na potrzeby kadrowe Straży Granicznej, mając na uwadze przejrzystość stosowanych kryteriów oceny oraz konieczność zapewnienia obiektywności wyboru kandydatów posiadających kwalifikacje i umiejętności przydatne do służby w Straży Granicznej;
- 9) sposób zakończenia postępowania kwalifikacyjnego, warunki umieszczenia kandydata na liście kandydatów do przyjęcia do służby oraz minimalny okres, po którym kandydat może ponownie przystąpić do postępowania kwalifikacyjnego lub poszczególnych jego etapów, mając na uwadze konieczność zapewnienia obiektywności wyboru kandydatów posiadających kwalifikacje i umiejętności przydatne do służby w Straży Granicznej;
- 10) sposób informowania o wyniku postępowania kwalifikacyjnego, uwzględniając konieczność zapewnienia dostępu do tych wyników.

Art. 31a. 1. Funkcjonariusz Policji, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Służby Celno-Skarbowej, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego lub Centralnego Biura Antykorupcyjnego może być na własną prośbę przeniesiony do służby w Straży Granicznej, jeżeli wykazuje on szczególne predyspozycje do jej pełnienia.

2. Funkcjonariuszy, o których mowa w ust. 1, do służby w Straży Granicznej przenosi w porozumieniu odpowiednio z Komendantem Głównym Policji, Szefem Kancelarii Sejmu, Komendantem Służby Ochrony Państwa, Szefem Krajowej Administracji Skarbowej, Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej, Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefem Agencji Wywiadu, Szefem Służby Wywiadu Wojskowego, Szefem Służby Kontrwywiadu Wojskowego lub Szefem Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Komendant Główny Straży Granicznej za zgodą ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

3. Funkcjonariusz Policji, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Służby Celno-Skarbowej, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego lub Centralnego Biura Antykorupcyjnego przeniesiony do służby w Straży Granicznej zachowuje ciągłość służby.

4. Funkcjonariuszowi przenoszonemu w trybie, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje odprawa ani inne należności przewidziane dla funkcjonariuszy odchodzących ze służby.

4a. Przeniesienie funkcjonariusza w trybie, o którym mowa w ust. 1, może być poprzedzone przeprowadzeniem etapów, o których mowa w art. 31 ust. 2, w celu potwierdzenia jego przydatności i szczególnych predyspozycji do pełnienia służby w Straży Granicznej.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób i tryb prowadzenia postępowania w stosunku do funkcjonariuszy, o których mowa w ust. 1, uwzględniając szczególne kwalifikacje predestynujące do służby w Straży Granicznej, równorzędność okresów służby i stażu, należności oraz uzyskanych w dotychczasowych jednostkach kwalifikacji zawodowych z przewidzianymi w Straży Granicznej.

Art. 32. 1. Zdolność fizyczną i psychiczną do służby ustalają komisje lekarskie podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

1a. (uchylony)

2. (uchylony)

Art. 33. 1. Przed podjęciem służby funkcjonariusz Straży Granicznej składa ślubowanie według następującej roty:

„Ja, obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, świadom podejmowanych obowiązków funkcjonariusza Straży Granicznej – ślubuję służyć wiernie Narodowi Polskiemu, mając zawsze na względzie interes Państwa Polskiego.

Ślubuję stać nieugięcie na straży niepodległości i suwerenności oraz strzec nienaruszalności granicy państwowej Rzeczypospolitej Polskiej, nawet z narażeniem życia.

Ślubuję ściśle przestrzegać zasad Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i obowiązującego porządku prawnego oraz ofiarnie i sumiennie wykonywać powierzone mi zadania, przestrzegać dyscypliny służbowej, wykonywać rozkazy i polecenia przełożonych, dochować tajemnic związanych ze służbą, strzec dobrego imienia służby, honoru i godności, a także przestrzegać zasad etyki funkcjonariusza Straży Granicznej.”.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, ceremoniał składania ślubowania, uwzględniając przebieg ceremoniału ślubowania, terminy składania ślubowania, osoby uprawnione do przyjmowania ślubowania oraz wzór aktu ślubowania.

Art. 33a. 1. W razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny Straż Graniczna może być objęta militaryzacją, o której mowa w art. 600 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.

2. Funkcjonariusze pozostający w stosunku służbowym w dniu ogłoszenia mobilizacji lub w dniu, w którym rozpoczyna się czas wojny, określonym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 24 ust. 1 pkt 7 ustawy, o której mowa w ust. 1, stają się z mocy prawa funkcjonariuszami pełniącymi służbę w czasie wojny i pozostają w tej służbie do czasu zwolnienia.

Rozdział 9

Przebieg służby

Art. 34. 1. Stosunek służbowy funkcjonariusza powstaje w drodze mianowania na podstawie dobrowolnego zgłoszenia się do służby.

1a. Mianowanie, o którym mowa w ust. 1, może nastąpić:

- 1) na okres służby przygotowawczej lub kandydackiej;
- 2) na okres służby kontraktowej;
- 3) na stałe.

2. Początek służby liczy się od dnia określonego w rozkazie personalnym o mianowaniu funkcjonariusza.

3. Mianowanie może nastąpić w stosunku do osób, które posiadają uregulowany stosunek do służby wojskowej.

4. Warunku, o którym mowa w ust. 3, nie stosuje się do kobiet, osób podlegających kwalifikacji wojskowej skierowanych do służby kandydackiej za zgodą organów wojskowych oraz absolwentów szkół wyższych.

5. (uchylony)

Art. 34a. 1. Mianowanie na okres służby kontraktowej następuje po zawarciu umowy, zwanej dalej „kontraktem”, między kandydatem do służby kontraktowej a przełożonym, o którym mowa w art. 36 ust. 1.

2. Kontrakt zawiera w szczególności:

- 1) wskazanie przełożonego, o którym mowa w art. 36 ust. 1;
- 2) imię i nazwisko, numer PESEL i adres zamieszkania kandydata do służby kontraktowej;
- 3) okres, na jaki został zawarty;
- 4) stanowisko służbowe planowane dla kandydata do służby kontraktowej;
- 5) planowaną datę ukończenia szkolenia podstawowego;
- 6) warunki uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym oraz innymi należnościami i świadczeniami.

3. Mianowanie na okres służby kontraktowej następuje na stanowisko służbowe zaszeregowane do stopnia etatowego w korpusie szeregowych, jeżeli kandydat do służby kontraktowej ma co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe.

4. Kandydat do służby kontraktowej nieposiadający wykształcenia średniego lub średniego branżowego może być mianowany na stanowisko służbowe zaszeregowane do stopnia etatowego w korpusie szeregowych, jeżeli podczas postępowania kwalifikacyjnego, o którym mowa w art. 31 ust. 2, zostanie stwierdzone, że kandydat posiada specjalistyczne kwalifikacje, uprawnienia, doświadczenie zawodowe lub umiejętności pożądane ze względu na potrzeby kadrowe Straży Granicznej.

5. Przyjęcie do służby na okres służby kontraktowej następuje po przeprowadzeniu postępowania kwalifikacyjnego, o którym mowa w art. 31 ust. 2, z wyjątkiem etapu wymienionego w pkt 7, a w przypadku funkcjonariusza zwolnionego ze służby w Straży Granicznej – po przeprowadzeniu postępowania kwalifikacyjnego, o którym mowa odpowiednio w art. 31 ust. 10 i 11, z wyjątkiem etapu wymienionego w art. 31 ust. 11 pkt 5, oraz dodatkowo po przeprowadzeniu etapu wymienionego w art. 31 ust. 2 pkt 3, w przypadku kandydata, o którym mowa w art. 31 ust. 11.

6. Do postępowania kwalifikacyjnego, o którym mowa w ust. 5, stosuje się odpowiednio art. 31 ust. 5, 6, 9, 15 pkt 2, 4, 5 i 6, ust. 17 i 19–21.

7. Kontrakt zawiera się na okres od 3 do 5 lat. Zawarcie kontraktu z tą samą osobą może nastąpić najwyżej dwukrotnie.

8. Dla funkcjonariusza w służbie kontraktowej pierwsze 12 miesięcy służby w ramach pierwszego kontraktu jest okresem próbnym.

9. Funkcjonariusza w służbie kontraktowej kieruje się na szkolenie podstawowe.

10. Funkcjonariusza przyjętego do służby kontraktowej przed upływem 12 miesięcy od dnia zakończenia służby kandydackiej nie kieruje się na szkolenie, o którym mowa w ust. 9.

11. Funkcjonariusza zwolnionego ze służby w Straży Granicznej i przyjętego do służby kontraktowej nie kieruje się na szkolenie, o którym mowa w ust. 9, jeżeli podczas pełnienia służby uzyskał kwalifikacje zawodowe podstawowe.

12. W przypadku funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 11, uznaje się kwalifikacje zawodowe uzyskane podczas służby w Straży Granicznej oraz określa się stopień służbowy Straży Granicznej odpowiadający stopniowi, na który funkcjonariusz był mianowany przed zwolnieniem ze służby.

13. Funkcjonariusz lub przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, mogą złożyć oświadczenia na piśmie, najpóźniej na miesiąc przed upływem okresu próbnego, o zamiarze rozwiązania stosunku służbowego. W takim przypadku z dniem upływu okresu próbnego funkcjonariusza zwalnia się ze służby.

14. W przypadku niezłożenia oświadczeń, o których mowa w ust. 13, funkcjonariusz pełni nadal służbę kontraktową bez odrębnego mianowania.

15. Najpóźniej na 6 miesięcy przed upływem okresu, na jaki został zawarty pierwszy kontrakt, funkcjonariusz lub przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, mogą wystąpić z wnioskiem o zawarcie drugiego kontraktu.

16. Najpóźniej na 6 miesięcy przed upływem okresu, na jaki został zawarty kontrakt, funkcjonariusz posiadający co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe może wystąpić z wnioskiem o mianowanie na stałe.

17. Warunkiem mianowania, o którym mowa w ust. 16, jest posiadanie zgody przełożonego wymienionego w art. 36 ust. 1, uzyskanie kwalifikacji zawodowych podoficerskich, jeżeli funkcjonariusz wcześniej nie uzyskał kwalifikacji zawodowych podoficerskich, oraz stwierdzenie przydatności funkcjonariusza i jego predyspozycji do służby podczas badania psychofizjologicznego, o którym mowa w art. 39b ust. 1.

18. W przypadku mianowania na stałe okres służby kontraktowej wlicza się do okresu służby przy ustalaniu uprawnień przysługujących funkcjonariuszowi z tytułu pełnienia służby.

19. Zwolnienie ze służby, z przyczyn, o których mowa w art. 45, albo mianowanie na stałe, powoduje rozwiązanie kontraktu przed upływem okresu, na jaki został zawarty.

20.¹⁷⁾ Do funkcjonariusza w służbie kontraktowej nie stosuje się przepisów art. 41, art. 57 ust. 2, art. 87b, art. 108 ust. 1 pkt 3, art. 112 ust. 1 pkt 3, 5b i 5d, art. 115, art. 117b, art. 117d, art. 117f, art. 118 ust. 1 pkt 1 i art. 119 oraz przepisów wykonawczych wydanych na ich podstawie.

21.¹⁸⁾ Funkcjonariusz w służbie kontraktowej ma prawo do zakwaterowania realizowanego w formie, o której mowa w art. 92 ust. 2 pkt 3. Przepisy art. 92 ust. 5–8 i 13 oraz art. 92a stosuje się odpowiednio.

¹⁷⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 12 września 2025 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad zakwaterowania funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Ochrony Państwa oraz poprawy niektórych warunków pełnienia służby (Dz. U. poz. 1366), która weszła w życie z dniem 14 października 2025 r., z mocą od dnia 1 lipca 2025 r.

¹⁸⁾ Dodany przez art. 2 pkt 1 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 17.

Art. 35. 1. Osobę zgłaszającą się do podjęcia służby w Straży Granicznej mianuje się funkcjonariuszem w służbie przygotowawczej na okres 3 lat.

1a. Funkcjonariusz ponownie przyjęty do służby, z wyjątkiem funkcjonariusza przyjmowanego do służby kontraktowej, jest mianowany na stałe, jeżeli przed zwolnieniem ze służby był mianowany na stałe.

2. Po upływie okresu służby przygotowawczej i uzyskaniu opinii służbowej stwierdzającej przydatność do służby funkcjonariusz zostaje mianowany na stałe.

3. W przypadkach uzasadnionych szczególnymi kwalifikacjami funkcjonariusza Komendant Główny Straży Granicznej, z urzędu albo na wniosek Rektora-Komendanta WSSG, Komendanta BSWSG, komendanta oddziału Straży Granicznej, ośrodka szkolenia Straży Granicznej lub ośrodka Straży Granicznej, może skrócić okres służby przygotowawczej funkcjonariusza albo zwolnić go od odbywania tej służby.

4. W razie przerwy w wykonywaniu przez funkcjonariusza obowiązków służbowych trwającej dłużej niż 3 miesiące Komendant Główny Straży Granicznej może, z urzędu albo na wniosek Rektora-Komendanta WSSG, Komendanta BSWSG, komendanta oddziału Straży Granicznej, komendanta ośrodka szkolenia Straży Granicznej lub komendanta ośrodka Straży Granicznej, przedłużyć okres służby przygotowawczej funkcjonariusza.

Art. 35a. 1. W sytuacji wymagającej podwyższonej gotowości operacyjnej Komendant Główny Straży Granicznej może skierować funkcjonariusza do pełnienia służby w systemie skoszarowanym.

2. W czasie trwania służby w systemie skoszarowanym funkcjonariusz pozostaje w ciągłej dyspozycji przełożonego służbowego.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, organizację pełnienia służby w systemie skoszarowanym, warunki i tryb kierowania do pełnienia tej służby oraz sposób jej pełnienia, uwzględniając podmioty właściwe w sprawach organizacji służby w systemie skoszarowanym, zakres zadań, których realizacja może wymagać wprowadzenia systemu skoszarowanego, dzienny tok służby, częstotliwość i wymiar przerw pomiędzy okresami pełnienia służby oraz rodzaje dokumentów z tym związanych.

Art. 36. 1. Do mianowania funkcjonariusza na stanowisko służbowe, przenoszenia na inne stanowisko oraz zwalniania z tego stanowiska właściwi są przełożeni: Komendant Główny Straży Granicznej, Rektor-Komendant WSSG, Komendant BSWSG, komendanci oddziałów Straży Granicznej, komendanci ośrodków szkolenia Straży Granicznej oraz komendanci ośrodków Straży Granicznej.

2. Od decyzji, o których mowa w ust. 1, funkcjonariuszowi służy odwołanie do wyższego przełożonego, oraz dochodzenia roszczeń na drodze sądowej.

3. Jeżeli decyzję, o której mowa w ust. 1, wydaje Komendant Główny Straży Granicznej, od decyzji takiej służy odwołanie do ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Art. 36a. 1. W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego, stanu epidemii lub stanu klęski żywiołowej związanej z występowaniem chorób zakaźnych u ludzi przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, lub osoba przez niego upoważniona mogą w celu przeciwdziałania chorobom zakaźnym polecić funkcjonariuszowi pełnienie służby poza miejscem jej stałego wykonywania, w szczególności z wykorzystaniem środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość (służba pełniona w formie zdalnej).

2. Przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, lub osoba przez niego upoważniona wydają i cofają, w postaci papierowej lub elektronicznej, polecenia pełnienia służby w formie zdalnej.

3. Przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, lub osoba przez niego upoważniona w poleceniu pełnienia służby w formie zdalnej określają czas i miejsce jej pełnienia oraz sposób porozumiewania się funkcjonariusza z przełożonym.

4. Funkcjonariusz może pełnić służbę w formie zdalnej, jeżeli ma możliwości techniczne oraz lokalowe do jej pełnienia i pozwala na to charakter wykonywanych przez niego zadań.

5. Narzędzia i materiały niezbędne do pełnienia służby w formie zdalnej oraz obsługę logistyczną zapewnia przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1.

6. W trakcie służby pełnionej w formie zdalnej funkcjonariusz zapewnia ochronę tajemnic związanych ze służbą oraz danych osobowych.

7. W trakcie pełnienia służby w formie zdalnej funkcjonariusz może używać narzędzi lub materiałów niezapewnionych przez przełożonego, jeżeli:

- 1) narzędzia i materiały spełniają wymagania, o których mowa w ust. 6;
- 2) narzędzia spełniają wymagania określone w rozdziale IV działu dziesiątego ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 277, 807, 1423 i 1661 oraz z 2026 r. poz. 25), zwanej dalej „Kodeksem pracy”.

8. Na polecenie przełożonego, o którym mowa w art. 36 ust. 1, lub osoby przez niego upoważnionej funkcjonariusz pełniący służbę w formie zdalnej ma obowiązek prowadzić ewidencję wykonanych czynności, uwzględniającą w szczególności opis tych czynności, a także datę ich wykonania. Ewidencję wykonanych czynności funkcjonariusz sporządza w formie i z częstotliwością określonymi w poleceniu.

9. Funkcjonariusz ma obowiązek na polecenie przełożonego stawić się w miejscu stałego wykonywania służby.

10. Przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, lub osoba przez niego upoważniona mogą w każdym czasie cofnąć polecenie pełnienia służby w formie zdalnej.

Art. 36b. 1. Przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, realizuje w stosunku do funkcjonariusza pełniącego służbę w formie zdalnej obowiązki określone w art. 75a–75c w czasie pełnienia przez niego służby w formie zdalnej, z wyłączeniem obowiązków określonych w art. 208 § 1, art. 209¹–209³, art. 210 § 1–5, art. 212 pkt 1 i 4, art. 213, art. 214 i art. 233 oraz przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 210 § 6 Kodeksu pracy.

2. Przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, lub osoba przez niego upoważniona przed rozpoczęciem przez funkcjonariusza służby pełnionej w formie zdalnej przekazują funkcjonariuszowi pełniącemu służbę w formie zdalnej informacje dotyczące:

- 1) zasad:
 - a) oraz sposobu właściwej organizacji stanowiska służby pełnionej w formie zdalnej, z uwzględnieniem wymagań ergonomii,
 - b) bezpiecznego i higienicznego wykonywania służby pełnionej w formie zdalnej,
 - c) postępowania w sytuacjach awaryjnych stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia;
- 2) czynności do wykonania po zakończeniu wykonywania służby pełnionej w formie zdalnej.

3. Przed dopuszczeniem do wykonywania służby pełnionej w formie zdalnej funkcjonariusz w oświadczeniu składanym w postaci papierowej lub elektronicznej:

- 1) potwierdza:
 - a) zapoznanie się z informacjami, o których mowa w ust. 2,
 - b) że na stanowisku służby pełnionej w formie zdalnej w miejscu wskazanym w poleceniu, o którym mowa w art. 36a ust. 3, są zapewnione bezpieczne i higieniczne warunki tej służby;
- 2) zobowiązuje się do przestrzegania zasad, o których mowa w ust. 2 pkt 1, oraz do wykonywania czynności, o których mowa w ust. 2 pkt 2.

4. Funkcjonariusz organizuje stanowisko służby pełnionej w formie zdalnej, uwzględniając wymagania ergonomii.

5. Przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, lub osoba przez niego upoważniona mają prawo przeprowadzać kontrolę warunków bezpieczeństwa i higieny służby pełnionej w formie zdalnej przez funkcjonariusza w miejscu i w godzinach pełnienia tej służby.

6. Przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, lub osoba przez niego upoważniona dostosowują sposób przeprowadzania kontroli, o której mowa w ust. 5, do miejsca wykonywania i charakteru służby pełnionej w formie zdalnej. Wykonywanie czynności kontrolnych nie może naruszać prywatności funkcjonariusza pełniącego służbę w formie zdalnej i innych osób ani utrudniać korzystania z pomieszczeń domowych w sposób zgodny z ich przeznaczeniem.

7. W razie zaistnienia wypadku pozostającego w związku z pełnieniem służby w formie zdalnej stosuje się przepisy ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą (Dz. U. z 2023 r. poz. 2015).

8. Zgłoszenie przełożonemu wypadku pozostającego w związku z pełnieniem służby w formie zdalnej jest równoznaczne z wyrażeniem przez funkcjonariusza zgody na przeprowadzenie oględzin miejsca wypadku, narzędzi, oceny ich stanu technicznego oraz zbadania warunków pełnienia tej służby i innych okoliczności, które mogły mieć wpływ na powstanie wypadku lub mają z nim związek. Oględzin dokonuje się niezwłocznie po zgłoszeniu wypadku pozostającego w związku z pełnieniem służby w formie zdalnej, w terminie uzgodnionym przez funkcjonariusza albo jego domownika, w przypadku gdy funkcjonariusz ze względu na stan zdrowia nie jest w stanie uzgodnić tego terminu, i przewodniczącego komisji powypadkowej. Komisja powypadkowa może odstąpić od dokonywania oględzin, jeżeli uzna, że okoliczności i przyczyny wypadku nie budzą jej wątpliwości.

Art. 37. 1. Czas pełnienia służby funkcjonariusza jest określony wymiarem jego obowiązków, z uwzględnieniem prawa do wypoczynku.

2. Czas pełnienia służby funkcjonariusza wynosi przeciętnie 40 godzin tygodniowo w przyjętym okresie rozliczeniowym od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca danego roku oraz od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia danego roku.

2a. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do funkcjonariuszy skierowanych na studia w WSSG, szkolenie w systemie skoszarowanym, przebywających w podróży służbowej, delegowanych do czasowego pełnienia służby poza granicami państwa w przypadkach, o których mowa w art. 40 ust. 2, a także delegowanych do pełnienia służby poza granicami państwa w kontyngencie Straży Granicznej.

2b. Przedłużenie czasu służby funkcjonariusza ponad przeciętną normę określoną w ust. 2 nie może spowodować przekroczenia 48-godzinowego tygodniowego wymiaru czasu służby w okresie rozliczeniowym.

3.¹⁹⁾ W zamian za czas służby przekraczający normę określoną w ust. 2 funkcjonariuszowi przysługuje w okresie rozliczeniowym czas wolny od służby w tym samym wymiarze albo po zakończeniu okresu rozliczeniowego rekompensata pieniężna, o ile w terminie 10 dni od zakończenia okresu rozliczeniowego nie wystąpi z wnioskiem o udzielenie czasu wolnego od służby w tym samym wymiarze.

3a. Przepisu ust. 3 nie stosuje się do funkcjonariusza uprawnionego do dodatku funkcyjnego.

3b. Funkcjonariuszowi uprawnionemu do dodatku funkcyjnego przysługuje:

- 1) czas wolny od służby w zamian za czas służby przekraczający normę określoną w ust. 2 albo
- 2) rekompensata pieniężna, o której mowa w ust. 3

– za czas służby pełnionej przed dniem uzyskania uprawnienia do tego dodatku.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, rozkład czasu służby, tryb udzielania czasu wolnego w zamian za służbę w wymiarze przekraczającym 40 godzin tygodniowo, uwzględniając:

- 1) rodzaj i organizację służby, sposób pełnienia dyżurów domowych oraz właściwość przełożonych do określenia harmonogramu służby;
- 2) okoliczności uzasadniające przedłużenie czasu służby ponad ustawowy wymiar, jak również niezbędny czas na wypoczynek funkcjonariusza po służbie oraz sposób prowadzenia ewidencji czasu służby;
- 3) możliwość wprowadzenia w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej odmiennego rozkładu czasu służby i trybu udzielania czasu wolnego w przypadku ogłoszenia mobilizacji lub w czasie wojny.

5. W przypadku ogłoszenia mobilizacji lub w czasie wojny Komendant Główny Straży Granicznej może wprowadzić, w zakresie określonym w ust. 4, odmienny od obowiązującego rozkład czasu służby i tryb udzielania czasu wolnego w zamian za służbę w wymiarze przekraczającym 40 godzin tygodniowo w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej, z zachowaniem przepisu ust. 3.

Art. 37a. Mianowanie lub powołanie na stanowisko służbowe jest uzależnione od posiadanego przez funkcjonariusza wykształcenia, uzyskania określonych kwalifikacji zawodowych, a także stażu służby.

Art. 37b. 1. Ustala się następujące kwalifikacje zawodowe:

- 1) podstawowe – uzyskane podczas szkolenia podstawowego funkcjonariuszy;
- 2) podoficerskie – uzyskane podczas szkolenia w zakresie szkoły podoficerskiej;
- 3) chorążych – uzyskane podczas szkolenia w zakresie szkoły chorążych;
- 4) oficerskie – uzyskane podczas przeszkolenia specjalistycznego do mianowania na pierwszy stopień oficerski Straży Granicznej;
- 5) kadry kierowniczej – uzyskane podczas szkolenia specjalistycznego dla kadry kierowniczej i dowódczej Straży Granicznej wymagane na stanowisku kierowniczym.

¹⁹⁾ Utracił moc z dniem 30 listopada 2023 r. w zakresie obejmującym wyrażenie: „w tym samym wymiarze”, przez to, że nie przyznaje funkcjonariuszowi Straży Granicznej czasu wolnego w zwiększonym wymiarze za czas służby przekraczający normę określoną w art. 37 ust. 2 tej ustawy, na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 listopada 2023 r. sygn. akt K 17/19 (Dz. U. poz. 2608).

1a. Ustala się następujące kwalifikacje zawodowe uzyskane podczas studiów w WSSG:

- 1) podstawowe – po zaliczeniu pierwszego semestru;
- 2) podoficerskie – po zaliczeniu drugiego semestru;
- 3) chorążych – po zaliczeniu trzeciego roku studiów.

2. Kwalifikacje zawodowe, o których mowa w ust. 1 pkt 2–5 oraz w ust. 1a pkt 2 i 3, stanowią kwalifikacje specjalistyczne.

3. Warunkiem uzyskania kwalifikacji podstawowych jest ukończenie szkolenia podstawowego funkcjonariuszy.

4. Warunkiem uzyskania kwalifikacji specjalistycznych jest ukończenie, w zależności od wykonywanych obowiązków, szkolenia w zakresie szkoły podoficerskiej, nauki w zakresie, o którym mowa w ust. 1a pkt 2, szkolenia w zakresie szkoły chorążych, nauki w zakresie, o którym mowa w ust. 1a pkt 3, przeszkolenia specjalistycznego do mianowania na pierwszy stopień oficerski Straży Granicznej lub szkolenia specjalistycznego dla kadry kierowniczej i dowódczej Straży Granicznej.

5. Za równoznaczne ze spełnieniem warunku, o którym mowa w ust. 4, uważa się:

- 1) ukończenie uczelni wojskowych, szkół oficerskich, chorążych i podoficerskich Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz szkół oficerskich, chorążych i podoficerskich Policji, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej;
- 2) odbycie szkolenia, przeszkolenia albo kursu oficerskiego, chorążego i podoficera w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Urzędzie Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Biurze Ochrony Rządu, Służbie Ochrony Państwa, Służbie Celno-Skarbowej, Straży Marszałkowskiej, Państwowej Straży Pożarnej i Służbie Więziennej.

6. Przepis ust. 5 stosuje się do osoby przyjmowanej do służby w Straży Granicznej i posiadającej stopień wojskowy, o której mowa w art. 61 ust. 1a.

7. Funkcjonariusza, który uzyskał kwalifikacje zawodowe, na których podstawie został mianowany na stopień policyjny, stopień Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Ochrony Państwa, Służby Celno-Skarbowej, Straży Marszałkowskiej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej równorzędny ze stopniem służbowym w korpusie podoficerów, chorążych lub oficerów Straży Granicznej, uznaje się za posiadającego kwalifikacje zawodowe równorzędne z kwalifikacjami zawodowymi uzyskiwanymi w Straży Granicznej po zakończeniu odpowiednio szkolenia w zakresie szkoły podoficerskiej, szkolenia w zakresie szkoły chorążych oraz przeszkolenia specjalistycznego do mianowania na pierwszy stopień oficerski Straży Granicznej.

8. W szczególnie uzasadnionych przypadkach można:

- 1) mianować na stanowisko służbowe funkcjonariusza przyjmowanego do służby w Straży Granicznej przed uzyskaniem przez niego kwalifikacji podstawowych, jeżeli posiada wykształcenie, kwalifikacje specjalistyczne oraz staż służby wymagany na danym stanowisku oraz niezwłocznie po przyjęciu do służby w Straży Granicznej zostanie skierowany na szkolenie podstawowe funkcjonariuszy;
- 2) powołać na stanowisko kierownicze funkcjonariusza przed uzyskaniem przez niego kwalifikacji kadry kierowniczej, jeżeli ukończył studia drugiego stopnia oraz zostanie, w terminie określonym przez Komendanta Głównego Straży Granicznej, skierowany na szkolenie specjalistyczne dla kadry kierowniczej i dowódczej Straży Granicznej;
- 3) za zgodą Komendanta Głównego Straży Granicznej:
 - a) mianować na stanowisko służbowe funkcjonariusza przyjmowanego do służby w Straży Granicznej przed uzyskaniem przez niego stażu służby wymaganego do mianowania na określone stanowisko służbowe lub kwalifikacji zawodowych, jeżeli ukończył studia drugiego stopnia oraz po przyjęciu do służby w Straży Granicznej zostanie, w terminie określonym przez Komendanta Głównego Straży Granicznej, skierowany na szkolenie podstawowe funkcjonariuszy oraz na przeszkolenie specjalistyczne do mianowania na pierwszy stopień oficerski Straży Granicznej,
 - b) mianować na stanowisko kierownicze funkcjonariusza przed uzyskaniem przez niego kwalifikacji kadry kierowniczej, jeżeli ukończył studia wyższe drugiego stopnia oraz zostanie niezwłocznie skierowany na szkolenie specjalistyczne dla kadry kierowniczej i dowódczej Straży Granicznej.

9. Warunek ukończenia studiów drugiego stopnia na określonym stanowisku służbowym nie dotyczy funkcjonariusza, który pełniąc zawodową służbę wojskową, uzyskał tytuł oficera dyplomowanego.

Art. 37c. Warunek posiadania kwalifikacji kadry kierowniczej uważa się za spełniony przez funkcjonariusza, który w Straży Granicznej ukończył przeszkolenie specjalistyczne do mianowania na pierwszy stopień oficerski Straży Granicznej, obejmujące program w zakresie szkolenia specjalistycznego dla kadry kierowniczej i dowódczej Straży Granicznej.

Art. 37d. Do stażu służby wymaganego do powołania lub mianowania na określone stanowisko służbowe zalicza się okresy służby lub pracy w Straży Granicznej, Policji, Urzędzie Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Wywiadu Wojskowego, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Biurze Ochrony Rządu, Służbie Ochrony Państwa, Straży Marszałkowskiej, Państwowej Straży Pożarnej, Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Inspekcji Celnej, Służbie Celno-Skarbowej i Służbie Więziennej.

Art. 37e. 1. Funkcjonariusz może być powołany albo mianowany na wyższe stanowisko służbowe, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) posiada wykształcenie, kwalifikacje zawodowe oraz staż służby wymagane na tym stanowisku;
- 2) podczas ostatniego opiniowania służbowego nie otrzymał jednej z opinii służbowych, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 albo 3 albo art. 45 ust. 1 pkt 2 albo ust. 2 pkt 1 – przez okres jednego roku od dnia wydania ostatecznej opinii służbowej;
- 3) nie jest prowadzone przeciwko niemu postępowanie karne lub dyscyplinarne;
- 4) nie został ukarany karą dyscyplinarną – do czasu jej zatarcia;
- 5) nie został skazany prawomocnym orzeczeniem sądu za przestępstwo lub wykroczenie – przez okres jednego roku od dnia uprawomocnienia się orzeczenia oraz w czasie warunkowego zawieszenia wykonania kary;
- 6) nie jest w okresie próby w przypadku, gdy postępowanie karne przeciwko niemu zostało warunkowo umorzone;
- 7) stwierdzono przydatność funkcjonariusza i jego predyspozycje do służby w przypadku poddania testowi sprawności fizycznej, badaniu psychologicznemu lub badaniu psychofizjologicznemu, o których mowa w art. 39b ust. 1.

2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach funkcjonariusz, który nie spełnia wymogów w zakresie wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, lub stażu służby wymaganych na wyższym stanowisku służbowym, wzorowo wywiązujący się z obowiązków służbowych i przejawiający inicjatywę na dotychczas zajmowanym stanowisku służbowym, za zgodą Komendanta Głównego Straży Granicznej, może zostać mianowany na wyższe stanowisko służbowe.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, funkcjonariusz jest obowiązany do uzupełnienia:

- 1) wykształcenia wymaganego na wyższym stanowisku, w ciągu 6 lat od dnia mianowania na to stanowisko lub
- 2) kwalifikacji zawodowych wymaganych na wyższym stanowisku, w terminie określonym przez przełożonego, o którym mowa w art. 36 ust. 1.

4. Funkcjonariusza mianowanego na wyższe stanowisko służbowe w trybie ust. 2, w przypadku nieuzupełnienia wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, na zasadach określonych w ust. 3, nie można ponownie mianować w tym trybie.

Art. 38. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wymagania w zakresie wykształcenia i kwalifikacji zawodowych oraz stażu służby, jakim powinien odpowiadać funkcjonariusz na określonym stanowisku służbowym, uwzględniając zakres wykonywanych zadań na tym stanowisku.

Art. 39. 1. Funkcjonariusz podlega okresowemu opiniowaniu służbowemu.

2. Funkcjonariusza zapoznaje się z opinią służbową w ciągu 14 dni od jej sporządzenia; może on w terminie 14 dni od zapoznania się z opinią wnieść odwołanie do wyższego przełożonego.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb okresowego opiniowania funkcjonariuszy oraz tryb wnoszenia i rozpatrywania odwołań od opinii służbowych, uwzględniając terminy i okoliczności powodujące sporządzanie opinii, kryteria, na podstawie których są sporządzane opinie, skalę ocen i przesłanki, które uwzględnia się w procesie opiniowania, właściwość przełożonych w zakresie wydawania i rozpatrywania odwołań od opinii, a także wzór kwestionariusza opinii służbowej.

Art. 39a. 1. Funkcjonariusza zwolnionego lub odwołanego z zajmowanego stanowiska można przenieść do dyspozycji właściwego przełożonego, jeżeli przewiduje się wyznaczenie go na inne stanowisko służbowe albo zwolnienie ze służby. Okres pozostawania funkcjonariusza w dyspozycji nie może być dłuższy niż 1 rok.

2. W okresie pozostawania w dyspozycji funkcjonariusz nie wykonuje obowiązków służbowych, zachowując prawo do uposażenia i innych świadczeń przysługujących na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.

3. Funkcjonariusz przeniesiony do dyspozycji jest obowiązany do podjęcia obowiązków służbowych w każdym czasie na polecenie właściwego przełożonego.

4. Okres pozostawania funkcjonariusza w dyspozycji wlicza się do okresu służby, od którego zależą uprawnienia funkcjonariuszy.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, przełożonych właściwych do przenoszenia funkcjonariuszy do dyspozycji, warunki i tryb przenoszenia oraz sposób pełnienia służby w tym okresie. Rozporządzenie powinno określić sposób pełnienia służby, uwzględniając posiadane przez funkcjonariusza kwalifikacje oraz predyspozycje do pełnienia służby na określonym stanowisku służbowym.

Art. 39b. 1. Funkcjonariusz pełniący służbę na określonych stanowiskach służbowych lub w określonych komórkach organizacyjnych albo przewidywany do takiej służby może być poddany testowi sprawności fizycznej, badaniu psychologicznemu lub badaniu psychofizjologicznemu, mającym na celu sprawdzenie jego przydatności i predyspozycji do służby na tych stanowiskach lub w tych komórkach organizacyjnych.

2. Przeprowadzenie testu i badań, o których mowa w ust. 1, w stosunku do funkcjonariuszy pełniących służbę lub ubiegających się o podjęcie służby w:

- 1) Komendzie Głównej Straży Granicznej zarządza Komendant Główny Straży Granicznej;
- 1a) WSSG zarządza Rektor-Komendant WSSG;
- 2) oddziale Straży Granicznej, ośrodku szkolenia Straży Granicznej albo ośrodku Straży Granicznej zarządza komendant tego oddziału, ośrodka szkolenia albo ośrodka;
- 3) BSWSG zarządza Komendant BSWSG.

3. Testami lub badaniami, o których mowa w ust. 1, mogą być, na zarządzenie Komendanta Głównego Straży Granicznej, objęci również funkcjonariusze kwalifikowani do skierowania na określone szkolenia, w tym do szkoły podoficerskiej, szkoły chorążych lub na przeszkolenie specjalistyczne, o którym mowa w art. 55 ust. 1.

3a.²⁰⁾ Do badania psychologicznego, o którym mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisów art. 26 ust. 5 zdanie drugie oraz art. 28 ust. 3, 4 i 13 ustawy z dnia 23 stycznia 2026 r. o zawodzie psychologa oraz samorządzie zawodowym psychologów.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb, warunki i właściwość komórek organizacyjnych do przeprowadzania testu sprawności fizycznej, badania psychologicznego i badania psychofizjologicznego mających na celu sprawdzenie przydatności i predyspozycji funkcjonariusza do służby na określonych stanowiskach służbowych lub w określonych komórkach organizacyjnych, albo odbycia szkolenia,
- 2) wymagania wobec osób przeprowadzających badania psychofizjologiczne oraz tryb i warunki przeprowadzania badań psychofizjologicznych, o których mowa w art. 31 ust. 2 pkt 7, ust. 7 pkt 5, ust. 11 pkt 5 i ust. 12 pkt 5 oraz art. 44 ust. 3, i właściwość komórek organizacyjnych do ich przeprowadzania,
- 3) stanowiska służbowe oraz komórki organizacyjne, w których funkcjonariusze mogą być poddani badaniom i testom, o których mowa w ust. 1

– uwzględniając zakres i ramową metodykę przeprowadzania badań i testów, w zależności od celu badania lub testu, a także terminy ich przeprowadzania, w przypadku gdy badania lub testy mają charakter okresowy.

Art. 39c. 1. Funkcjonariusz jest obowiązany utrzymywać sprawność fizyczną zapewniającą wykonywanie przez niego zadań służbowych przez uczestnictwo w zajęciach z wychowania fizycznego lub zajęciach sportowych organizowanych przez jednostki organizacyjne Straży Granicznej.

2. Sprawność fizyczną, o której mowa w ust. 1, ocenia się na podstawie wyników testu sprawności fizycznej funkcjonariuszy.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, zakres, szczegółowe warunki, tryb i terminy przeprowadzania testu sprawności fizycznej oraz szczegółowy sposób oceniania testu, przypadki, w jakich można zwolnić funkcjonariusza z testu, a także przełożonych właściwych w tych sprawach, uwzględniając charakter służby w Straży Granicznej oraz okoliczności uzasadniające zwolnienie funkcjonariusza z testu.

4. Komendant Główny Straży Granicznej określi, w drodze zarządzenia, rodzaje zajęć z zakresu wychowania fizycznego lub zajęć sportowych realizowanych w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej oraz zadania jednostek w tym zakresie, mając na względzie charakter służby w Straży Granicznej oraz właściwe przygotowanie funkcjonariuszy do testu sprawności fizycznej.

²⁰⁾ Dodany przez art. 132 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 16.

5. Komendant Główny Straży Granicznej określi, w drodze zarządzenia, wymagania, jakie powinny spełniać osoby prowadzące zajęcia, mając na uwadze utrzymanie sprawności fizycznej funkcjonariuszy zapewniającej wykonywanie przez nich zadań służbowych, uwzględniając charakter służby w Straży Granicznej.

Art. 39d. 1. Kierownik jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, a w komórce organizacyjnej Komendy Głównej kierownik tej komórki, ma obowiązek niedopuszczenia podległego mu funkcjonariusza do służby w przypadku:

- 1) stawienia się przez niego do służby w stanie po użyciu alkoholu albo w stanie nietrzeźwości w rozumieniu art. 46 ust. 2 albo 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151), lub po użyciu podobnie działającego środka, pełnienia jej w takim stanie, spożywania alkoholu lub używania podobnie działającego środka w czasie służby albo
- 2) uzasadnionego podejrzenia, że zachodzą okoliczności, o których mowa w pkt 1.

2. W przypadku gdy niedopuszczenie funkcjonariusza do służby, o którym mowa w ust. 1, dotyczy kierownika jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, obowiązki związane z niedopuszczeniem go do służby realizuje jego przełożony.

3. Kierownik jednostki organizacyjnej Straży Granicznej albo komórki organizacyjnej Komendy Głównej, w której funkcjonariusz pełni służbę, informuje funkcjonariusza o okolicznościach stanowiących podstawę niedopuszczenia go do służby.

4. W celu weryfikacji istnienia przesłanek uzasadniających niedopuszczenie funkcjonariusza do służby kierownik jednostki organizacyjnej Straży Granicznej wobec podległych funkcjonariuszy lub osoba przez niego upoważniona, przełożony funkcjonariusza lub funkcjonariusz pełniący służbę w BSWSG, zwani dalej „zarządzającym badaniem”, są uprawnieni do wydania polecenia poddania się przez funkcjonariusza badaniu na zawartość w organizmie alkoholu lub badaniu na obecność w organizmie innego podobnie działającego środka.

5. Funkcjonariusz pełniący służbę w BSWSG, w celu umożliwienia realizacji obowiązku, o którym mowa w ust. 1 lub 2, bezpośrednio przed wydaniem polecenia, o którym mowa w ust. 4, o zamiarze wydania takiego polecenia zawiadamia właściwego kierownika, a w przypadku kierownika jednostki organizacyjnej Straży Granicznej – jego przełożonego.

6. Funkcjonariusz ma obowiązek poddać się badaniu, o którym mowa w ust. 4, oraz umożliwić jego przeprowadzenie.

7. Badanie, o którym mowa w ust. 4, może obejmować odpowiednio przy badaniu na zawartość w organizmie:

- 1) alkoholu – badanie wydychanego powietrza lub badanie krwi;
- 2) środka działającego podobnie do alkoholu – badanie:
 - a) śliny,
 - b) krwi,
 - c) moczu,
 - d) potu.

8. Badanie krwi, o którym mowa w ust. 7 pkt 1, przeprowadza się, jeżeli:

- 1) funkcjonariusz odmawia poddania się badaniu wydychanego powietrza;
- 2) funkcjonariusz, pomimo przeprowadzenia badania wydychanego powietrza, żąda badania krwi;
- 3) stan funkcjonariusza, w szczególności wynikający ze spożycia alkoholu, choroby układu oddechowego lub innych przyczyn, uniemożliwia przeprowadzenie badania wydychanego powietrza;
- 4) wystąpił brak wskazania stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu spowodowany przekroczeniem zakresu pomiarowego urządzenia wykorzystywanego do pomiaru.

9. Badania, o których mowa w ust. 7 pkt 2 lit. b lub c, przeprowadza się, jeżeli:

- 1) funkcjonariusz odmawia poddania się badaniu, o którym mowa w ust. 7 pkt 2 lit. a lub d;
- 2) funkcjonariusz, pomimo przeprowadzenia badania, o którym mowa w ust. 7 pkt 2 lit. a lub d, żąda badania krwi lub moczu;
- 3) stan funkcjonariusza uniemożliwia przeprowadzenie badania, o którym mowa w ust. 7 pkt 2 lit. a lub d.

10. Czynności związane z pobraniem materiału biologicznego do badań, o których mowa w ust. 4:

- 1) odbywają się w miejscu i w warunkach zapewniających poszanowanie godności i intymności funkcjonariusza, od którego pobiera się materiał do badań;

- 2) w postaci krwi – są przeprowadzane przez osobę posiadającą odpowiednie kwalifikacje zawodowe;
- 3) w postaci moczu lub potu – odbywają się w obecności osoby tej samej płci co funkcjonariusz, od którego pobiera się materiał biologiczny do badań:
 - a) o której mowa w pkt 2,
 - b) wskazanej przez zarządzającego badania – w przypadku braku możliwości zapewnienia obecności osoby, o której mowa w pkt 2.

11. W przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia, że pobranie krwi może spowodować zagrożenie życia lub zdrowia funkcjonariusza, decyzję o przeprowadzeniu badania krwi podejmuje lekarz.

12. W przypadku poddania funkcjonariusza badaniu w celu, o którym mowa w ust. 4, niedopuszczenie do służby trwa do czasu uzyskania wyniku badania wykluczającego w odniesieniu do funkcjonariusza poddanego badaniu:

- 1) stan nietrzeźwości albo stan po użyciu alkoholu lub
- 2) obecność w organizmie środka działającego podobnie do alkoholu

– nie dłużej jednak niż do końca służby wynikającego z obowiązującego rozkładu czasu służby.

13. W przypadku niedopuszczenia funkcjonariusza do służby, o którym mowa w ust. 1, do uposażenia funkcjonariusza za ten okres stosuje się odpowiednio przepisy art. 125f ust. 1 i 4 oraz art. 130 ust. 1–3.

14. Przebieg badań, o których mowa w ust. 4, dokumentuje się z uwzględnieniem:

- 1) daty, godziny i minuty oraz miejsca przeprowadzenia badania;
- 2) wyniku badania;
- 3) stopnia, imienia i nazwiska, stanowiska oraz podpisu zarządzającego badaniem;
- 4) danych osobowych funkcjonariusza:
 - a) stopnia, imienia i nazwiska oraz stanowiska,
 - b) daty urodzenia, informacji o chorobach, na jakie choruje funkcjonariusz, oraz podpisu funkcjonariusza – jeżeli dane te pozyskano w związku z przeprowadzaniem badania;
- 5) imienia, nazwiska i podpisu osoby przeprowadzającej badanie;
- 6) imienia, nazwiska, stanowiska i podpisu osoby przeprowadzającej pobranie próbek materiału biologicznego do badań;
- 7) imienia, nazwiska i podpisu osoby, w obecności której przeprowadzono badanie;
- 8) informacji o objawach lub okolicznościach uzasadniających przeprowadzenie badania oraz dacie, godzinie i minucie ich stwierdzenia;
- 9) innych informacji niezbędnych do oceny wiarygodności i poprawności badania;
- 10) w przypadku odstąpienia od pobrania próbek krwi – informacji o przyczynie odstąpienia.

15. W przypadku badań, o których mowa w ust. 7 pkt 1, poza danymi, o których mowa w ust. 14 pkt 4, dokumentacja obejmuje również następujące dane osobowe funkcjonariusza: płeć, wzrost, masę ciała – jeżeli dane te pozyskano w związku z przeprowadzaniem badaniem.

16. Dokumentację zawierającą wyniki badań przekazuje się niezwłocznie zarządzającemu badaniem. Funkcjonariusz pełniący służbę w BSWSG niezwłocznie przekazuje dokumentację zawierającą wyniki badań przełożonemu, o którym mowa w art. 36 ust. 1.

17. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) warunki i metody przeprowadzania badań, o których mowa w ust. 4,
- 2) sposób dokumentowania badań, o których mowa w ust. 4, w tym wzory protokołów z przeprowadzonych badań,
- 3) wykaz środków działających podobnie do alkoholu

– mając na uwadze potrzebę sprawnego pobrania materiału do badań, sprawnego i prawidłowego przeprowadzania badań oraz zagwarantowania wiarygodności ich wyników, a także metodykę przeprowadzania takich badań oraz skutki oddziaływania środków działających podobnie do alkoholu na organizm i zapewniając poszanowanie godności funkcjonariusza i zasad ochrony danych osobowych.

Art. 40. 1. Funkcjonariusz może być przeniesiony do pełnienia służby albo delegowany do czasowego pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej Straży Granicznej lub innej miejscowości z urzędu lub na własną prośbę.

2. Funkcjonariusz może być delegowany do czasowego pełnienia służby:

- 1) na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej w ramach wykonywania zadań określonych w przepisach prawa Unii Europejskiej lub umowach międzynarodowych wiążących Rzeczpospolitą Polską;
- 2) na terytorium państw nienależących do Unii Europejskiej w ramach wykonywania zadań określonych w umowach międzynarodowych wiążących Rzeczpospolitą Polską, za jego pisemną zgodą.

3. Delegowanie, o którym mowa w ust. 1 i ust. 2 pkt 1, jeżeli następuje z urzędu nie może przekraczać łącznie 6 miesięcy w okresie 2 lat, chyba że funkcjonariusz wyraża zgodę na dłuższe delegowanie w tym okresie.

3a. Okres 2 lat, o którym mowa w ust. 3, liczy się od dnia, w którym rozpoczęło się pierwsze delegowanie.

3b. W okresie 2 lat od dnia przeniesienia z urzędu do pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej Straży Granicznej lub innej miejscowości, funkcjonariusz może być, po raz kolejny, przeniesiony do pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej Straży Granicznej lub innej miejscowości, tylko za jego pisemną zgodą.

3c. Przepisu ust. 3b nie stosuje się, jeżeli przeniesienie funkcjonariusza do innej jednostki organizacyjnej Straży Granicznej jest związane ze zmianami organizacyjnymi w Straży Granicznej i nie powoduje zmiany warunków i miejsca pełnienia służby.

4. Do przenoszenia lub delegowania funkcjonariusza właściwi są:

- 1) Komendant Główny Straży Granicznej:
 - a) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - b) na terytorium innych państw członkowskich Unii Europejskiej w ramach wykonywania zadań, o których mowa w ust. 2 pkt 1, w przypadku gdy zadania te wykonują funkcjonariusze pełniący służbę w Komendzie Głównej Straży Granicznej, funkcjonariusze więcej niż jednego oddziału Straży Granicznej lub gdy Komendant Główny Straży Granicznej tak zdecyduje,
 - c) na terytorium państw nienależących do Unii Europejskiej w ramach wykonywania zadań, o których mowa w ust. 2 pkt 2;
- 2) komendant oddziału Straży Granicznej:
 - a) w ramach terytorialnego zasięgu działania oddziału Straży Granicznej,
 - b) na terytorium innych państw członkowskich Unii Europejskiej w ramach wykonywania zadań, o których mowa w ust. 2 pkt 1, w przypadku gdy zadania te wykonują podlegli mu funkcjonariusze;
- 3) Komendant BSWSG na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w odniesieniu do podległych mu funkcjonariuszy BSWSG.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, należności i świadczenia przysługujące funkcjonariuszom delegowanym do pełnienia służby poza granicami państwa, uwzględniając:

- 1) charakter lub zakres zadań wykonywanych przez funkcjonariusza;
- 2) rodzaje, warunki przyznawania oraz wysokość dodatkowych świadczeń związanych z delegowaniem;
- 3) możliwość ograniczenia w całości albo w części należności przysługujących funkcjonariuszowi z tytułu odbywania zagranicznych podróży służbowych w przypadku otrzymywania ze źródła zagranicznego wynagrodzenia lub innych świadczeń bądź należności przeznaczonych na pokrycie kosztów delegowania;
- 4) szczegółowe prawa i obowiązki delegowanego, w tym wymóg zapewnienia po zakończeniu delegowania warunków służby co najmniej równorzędnych do istniejących przed delegowaniem;
- 5) tryb postępowania i właściwość położonych w tych sprawach, w szczególności w zakresie wnioskowania o delegowanie, odwołania z delegowania, a także wypłaty należności przysługujących delegowanemu, oraz podmioty zagraniczne, które mogą inicjować postępowanie w tych sprawach.

6. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 5, powinno uzależnić zakres uprawnień delegowanego od charakteru lub rodzaju wykonywanych zadań, czasu trwania delegowania, warunków bytowych i kosztów związanych z delegowaniem oraz zakresu uprawnień i świadczeń przyznanych przez podmiot zagraniczny.

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, warunki otrzymywania świadczeń opieki zdrowotnej, o których mowa w art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1461, 1537 i 1739 oraz z 2026 r. poz. 26), przez funkcjonariuszy, o których mowa w ust. 2 oraz w art. 147e ust. 1, w związku z urazami nabytymi podczas wykonywania zadań poza granicami państwa oraz sposób i tryb finansowania ponoszonych kosztów, uwzględniając zasady wydatkowania środków publicznych.

Art. 40a. 1. Funkcjonariusza można skierować do wykonywania zadań służbowych polegających na udzielaniu pomocy Policji, o których mowa w art. 18b ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji.

2. W przypadku gdy skierowanie, o którym mowa w ust. 1, obejmuje wykonywanie zadań służbowych w innej miejscowości niż miejscowość pełnienia służby lub poza terytorialnym zasięgiem działania jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, w której funkcjonariusz pełni służbę, skierowanie następuje na okres nie dłuższy niż 3 miesiące w roku kalendarzowym.

3. Skierowanie, o którym mowa w ust. 1, następuje na podstawie polecenia Komendanta Głównego Straży Granicznej, Rektora-Komendanta WSSG, komendanta oddziału Straży Granicznej, komendanta ośrodka szkolenia Straży Granicznej albo komendanta ośrodka Straży Granicznej. W przypadku wydania polecenia w formie ustnej funkcjonariusz otrzymuje potwierdzenie wydania tego polecenia na piśmie nie później niż w ciągu 3 dni od dnia jego wydania.

4. Funkcjonariuszowi skierowanemu do wykonywania zadań służbowych w innej miejscowości niż miejscowość pełnienia służby przysługują należności z tytułu podróży służbowych.

Art. 41. 1. Funkcjonariuszowi można powierzyć pełnienie obowiązków służbowych na innym stanowisku na czas nieprzekraczający 12 miesięcy. W okresie tym funkcjonariuszowi przysługuje uposażenie stosownie do powierzonego stanowiska, lecz nienizsze od dotychczasowego.

1a. Przepisu ust. 1 zdanie pierwsze w zakresie czasu powierzenia obowiązków nie stosuje się do funkcjonariusza, któremu powierzono obowiązki służbowe w związku z koniecznością zastępstwa innego funkcjonariusza z powodu jego nieobecności w służbie w związku z przebywaniem na urlopie macierzyńskim, urlopie na warunkach urlopu macierzyńskiego, uzupełniającym urlopie macierzyńskim, urlopie ojcowskim, urlopie rodzicielskim lub urlopie wychowawczym albo w związku z delegowaniem do czasowego pełnienia służby, o którym mowa w art. 40 ust. 2.

2. Funkcjonariusza można oddelegować do wykonywania zadań poza Strażą Graniczną:

- 1) do pracy w celu wykonywania zadań określonych w ustawie, w szczególności związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa i porządku publicznego lub wykonywaniem czynności w sprawach cudzoziemców;
- 2) w Biurze Nadzoru Wewnętrznego.

2a. Oddelegowanie funkcjonariusza do wykonywania zadań w Biurze Nadzoru Wewnętrznego następuje na zasadach określonych w ustawie z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych. W zakresie nieuregulowanym stosuje się odpowiednio przepisy art. 41b–41l.

3. (uchylony)

Art. 41a. Komendant Główny Straży Granicznej jest organem właściwym w sprawach oddelegowania funkcjonariusza do pracy poza Strażą Graniczną, zwanego dalej „oddelegowaniem”, oraz odwołania z tego oddelegowania, z zastrzeżeniem art. 11g ust. 4 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Art. 41b. 1. Z wnioskiem o oddelegowanie funkcjonariusza występuje kierownik urzędu państwowego, a w przypadku oddelegowania do urzędu administracji rządowej – dyrektor generalny tego urzędu.

2. W przypadku oddelegowania funkcjonariusza do pracy do urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zagranicznych w celu pełnienia służby w placówce zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1691 i 1840) z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, występuje Komendant Główny Straży Granicznej. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, składa się do Szefa Służby Zagranicznej.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać nazwę urzędu państwowego, wyznaczone stanowisko służbowe lub stopień dyplomatyczny dla funkcjonariusza, wysokość wynagrodzenia, kwalifikacje zawodowe oraz zakres wykonywanych zadań i obowiązków. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, może zawierać wskazanie funkcjonariusza proponowanego do oddelegowania.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, może dotyczyć oddelegowania funkcjonariusza do wykonywania pracy w urzędach państwowych, w których wykonywane są zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa i porządku publicznego lub wykonywane są czynności w sprawach cudzoziemców.

5. Wniosek o oddelegowanie funkcjonariusza do wykonywania pracy w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw administracji publicznej może dotyczyć wyłącznie stanowisk, na których w myśl odrębnych przepisów mogą być zatrudniani oddelegowani funkcjonariusze Policji, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu lub strażacy Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 41c. Oddelegowanie następuje po wyrażeniu przez funkcjonariusza zgody w formie pisemnego oświadczenia wskazującego nazwę urzędu państwowego i stanowisko służbowe lub stopień dyplomatyczny, na którym funkcjonariusz godzi się wykonywać zadania, a także okres wykonywania tych zadań.

Art. 41d. Uwzględnienia wniosku, o którym mowa w art. 41b ust. 1, można odmówić, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami Straży Granicznej, z wyjątkiem oddelegowania do Biura Nadzoru Wewnętrznego.

Art. 41e. 1. W razie uwzględnienia wniosku, o którym mowa w art. 41b ust. 1:

- 1) zalicza się – do celów związanych z pełnieniem służby w Straży Granicznej oraz obliczania uposażenia i innych świadczeń pieniężnych przysługujących funkcjonariuszowi w okresie oddelegowania – stanowisko służbowe lub stopień dyplomatyczny określone we wniosku, o którym mowa w art. 41b ust. 1, do odpowiedniej grupy uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz ustala stopień etatowy, do którego zaszeregowuje to stanowisko lub stopień dyplomatyczny, stosownie do zaszeregowania stanowisk służbowych funkcjonariuszy Straży Granicznej do grup uposażenia zasadniczego;
- 2) uzgadnia się z osobą, o której mowa w art. 41b ust. 1 i 2, kandydaturę funkcjonariusza proponowanego do oddelegowania do wykonywania pracy w urzędzie państwowym, po uprzednim uzyskaniu od funkcjonariusza oświadczenia o wyrażeniu zgody na oddelegowanie.

2. Oddelegowanie funkcjonariusza następuje na podstawie rozkazu personalnego, w którym zwalnia się funkcjonariusza z dotychczas zajmowanego stanowiska służbowego i oddelegowuje do wykonywania pracy poza Strażą Graniczną.

3. W rozkazie personalnym, o którym mowa w ust. 2, zamieszcza się w szczególności:

- 1) datę zwolnienia funkcjonariusza z dotychczas zajmowanego stanowiska służbowego oraz wysokość przysługującego mu na tym stanowisku uposażenia;
- 2) nazwę urzędu państwowego, do którego następuje oddelegowanie;
- 3) określenie stanowiska służbowego lub stopnia dyplomatycznego przeznaczonego dla funkcjonariusza, ze wskazaniem składników uposażenia ustalonych zgodnie z ust. 1 pkt 1;
- 4) określenie czasu trwania oddelegowania.

Art. 41f. 1. Wyznaczenie na stanowisko służbowe w urzędzie państwowym, do którego funkcjonariusz został oddelegowany do wykonywania pracy, następuje zgodnie z odrębnymi przepisami obowiązującymi przy wyznaczaniu na dane stanowisko służbowe lub stopień dyplomatyczny.

2. Osoba, o której mowa w art. 41b ust. 1 i 2, może przenieść oddelegowanego funkcjonariusza na inne stanowisko służbowe lub stopień dyplomatyczny w urzędzie państwowym po uzyskaniu zgody:

- 1) Komendanta Głównego Straży Granicznej, z wyjątkiem przypadku, gdy przeniesienie następuje na polecenie ministra właściwego do spraw wewnętrznych, oraz
- 2) funkcjonariusza, wyrażonej w formie pisemnego oświadczenia.

3. W przypadku zmiany stanowiska służbowego w trybie, o którym mowa w ust. 2, w rozkazie personalnym określa się stanowisko służbowe lub stopień dyplomatyczny, na które oddelegowany funkcjonariusz został przeniesiony, ze wskazaniem składników uposażenia ustalonych zgodnie z art. 41e ust. 1 pkt 1.

Art. 41g. Okres oddelegowania funkcjonariusza może zostać przedłużony na wniosek osoby, o której mowa w art. 41b ust. 1 i 2. Przepisy art. 41f ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 41h. 1. Oddelegowanemu funkcjonariuszowi przysługują uprawnienia i świadczenia, w tym uposażenie i inne świadczenia pieniężne, na zasadach określonych w ustawie.

2. Do oddelegowanego funkcjonariusza stosuje się przepisy, które mają zastosowanie do pracowników zatrudnionych na stanowiskach służbowych równorzędnych do zajmowanego przez funkcjonariusza, dotyczące obowiązków pracodawcy i pracownika, regulaminów pracy, wyróżnień i kar, czasu pracy, bezpieczeństwa i higieny pracy, dodatkowego wynagrodzenia rocznego, a także przyznawania nagród.

3. W przypadku gdy wypłacone oddelegowanemu funkcjonariuszowi dodatkowe wynagrodzenie roczne lub nagroda roczna są niższe od nagrody rocznej obliczonej na podstawie przepisów, o których mowa w ust. 1, albo dodatkowe wynagrodzenie roczne lub nagroda roczna nie przysługują z uwagi na okres pracy w urzędzie państwowym, funkcjonariuszowi przysługuje odpowiednie wyrównanie przez jednostkę organizacyjną Straży Granicznej, w której pełnił on służbę przed oddelegowaniem.

Art. 41i. 1. Urząd państwowy, do którego oddelegowano funkcjonariusza, wypłaca funkcjonariuszowi:

- 1) uposażenie;
- 2) dodatkowe wynagrodzenie roczne lub nagrodę roczną za okres oddelegowania;
- 3) nagrody uznaniowe.

2. Jednostka organizacyjna Straży Granicznej, w której funkcjonariusz pełnił służbę przed oddelegowaniem, wypłaca funkcjonariuszowi:

- 1) świadczenia w naturze i ich ekwiwalenty oraz niewymienione w ust. 1 należności i świadczenia przysługujące z tytułu pełnienia służby;
- 2) nagrodę jubileuszową;
- 2a) świadczenie motywacyjne;
- 2b) świadczenie za długoletnią służbę;
- 3) należności z tytułu doznania uszczerbku na zdrowiu i należności pośmiertne;
- 4) wyrównanie, o którym mowa w art. 41h ust. 3.

Art. 41ia. Kierownik lub dyrektor generalny urzędu, jednostki organizacyjnej lub służby, do których oddelegowano funkcjonariusza, na wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej lub upoważnionej przez niego osoby przesyła informacje dotyczące oceny wykonywania przez funkcjonariusza zadań i obowiązków w czasie trwania oddelegowania, w celu i zakresie niezbędnym do sporządzenia opinii służbowej.

Art. 41j. Oddelegowanemu funkcjonariuszowi urlopów udziela właściwy przełożony w urzędzie państwowym, do którego oddelegowano funkcjonariusza, na zasadach i w wymiarze określonych w ustawie.

Art. 41k. 1. Oddelegowanie kończy się z upływem okresu, na który funkcjonariusz został oddelegowany.

2. Przed upływem okresu, o którym mowa w ust. 1, odwołanie funkcjonariusza z oddelegowania następuje:

- 1) z urzędu, w przypadku gdy:
 - a) funkcjonariusz zwalniany jest ze służby w Straży Granicznej albo
 - b) jest to uzasadnione potrzebami służby;
- 2) na wniosek:
 - a) osób, o których mowa w art. 41b ust. 1 i 2,
 - b) oddelegowanego funkcjonariusza.

3. Odwołanie z oddelegowania w przypadkach, o których mowa w:

- 1) ust. 2 pkt 1 i pkt 2 lit. a – nie wymaga zgody oddelegowanego funkcjonariusza;
- 2) ust. 2 – następuje niewcześnie niż z upływem 30 dni od daty wskazanej w rozkazie personalnym.

4. Termin, o którym mowa w ust. 3 pkt 2, może być skrócony za porozumieniem Komendanta Głównego Straży Granicznej, urzędu państwowego oraz zainteresowanego funkcjonariusza.

Art. 41l. 1. Po odwołaniu funkcjonariusza z oddelegowania właściwy przełożony mianuje go na stanowisko nienizsze niż zajmowane przed oddelegowaniem.

2. Komendant Główny Straży Granicznej może wyrazić zgodę na zwolnienie ze służby w Straży Granicznej funkcjonariusza, o którym mowa w art. 41k, ze stanowiska równorzędnego do zajmowanego w urzędzie państwowym albo w urzędzie administracji rządowej. Nie dotyczy to funkcjonariusza, który podlega zwolnieniu ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 3–5 oraz ust. 2 pkt 1, 2, 5 i 10 albo wobec którego orzeczono karę dyscyplinarną wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe.

Art. 42. 1. Funkcjonariusza przenosi się na niższe stanowisko służbowe w razie wymierzenia kary dyscyplinarnej wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe.

2. Funkcjonariusza można przenieść na niższe stanowisko służbowe w przypadkach:

- 1) orzeczenia przez komisję lekarską trwałej niezdolności do pełnienia służby na zajmowanym stanowisku, jeżeli nie ma możliwości mianowania go na stanowisko równorzędne;
- 2) nieprzydatności na zajmowanym stanowisku, stwierdzonej w opinii służbowej w okresie służby przygotowawczej;
- 3) niewywiązywania się z obowiązków służbowych na zajmowanym stanowisku, stwierdzonego w okresie służby stałej w dwóch kolejnych opiniach służbowych, między którymi upłynęło co najmniej 6 miesięcy;
- 4) likwidacji zajmowanego stanowiska służbowego lub z przyczyn uzasadnionych potrzebami organizacyjnymi, gdy nie ma możliwości mianowania go na inne równorzędne stanowisko;
- 5) upływu okresu jednego roku pozostawania w dyspozycji, gdy nie ma możliwości mianowania go na równorzędne stanowisko służbowe.

3. Funkcjonariusza można przenieść na niższe stanowisko służbowe również na jego prośbę.

4. (uchylony)

Art. 42a. Równorzędnym stanowiskiem służbowym jest stanowisko zaszeregowane do tej samej grupy uposażenia zasadniczego i takiego samego stopnia etatowego.

Art. 43. 1. Funkcjonariusza zawiesza się w czynnościach służbowych na okres nie dłuższy niż 3 miesiące w razie jego tymczasowego aresztowania lub wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe umyślne. Jeżeli okres tymczasowego aresztowania jest dłuższy niż 3 miesiące, zawieszenie ulega z mocy prawa przedłużeniu do czasu zakończenia tymczasowego aresztowania.

2. Funkcjonariusza można zawiesić w czynnościach służbowych w razie wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o przestępstwo nieumyślne, ścigane z oskarżenia publicznego albo przestępstwo skarbowe nieumyślne lub postępowania dyscyplinarnego, jeżeli jest to celowe z uwagi na dobro postępowania lub dobro służby – na czas nie dłuższy niż 12 miesięcy.

2a. W razie wniesienia przeciwko funkcjonariuszowi aktu oskarżenia określonego w art. 55 § 1 Kodeksu postępowania karnego przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres zawieszenia w czynnościach służbowych można przedłużyć do czasu ukończenia postępowania karnego.

3a. (uchylony)

4. (uchylony)

Art. 43a. 1. Przełożonymi właściwymi do zawieszania funkcjonariuszy w czynnościach służbowych są:

- 1) minister właściwy do spraw wewnętrznych – w stosunku do Komendanta Głównego Straży Granicznej oraz Komendanta BSWSG i jego zastępców;
- 2) Komendant Główny Straży Granicznej – w stosunku do:
 - a) zastępców Komendanta Głównego Straży Granicznej,
 - aa) Rektora-Komendanta WSSG,
 - b) komendantów oddziałów Straży Granicznej,
 - c) komendantów ośrodków szkolenia Straży Granicznej,
 - d) komendantów ośrodków Straży Granicznej,
 - e) funkcjonariuszy pełniących służbę w Komendzie Głównej Straży Granicznej,
 - f) innych bezpośrednio mu podległych funkcjonariuszy;
- 3) Rektor-Komendant WSSG, Komendant BSWSG, komendant oddziału Straży Granicznej, komendant ośrodka szkolenia Straży Granicznej i komendant ośrodka Straży Granicznej – w stosunku do:
 - a) funkcjonariuszy pełniących służbę na stanowiskach służbowych odpowiednio w podległych im WSSG, BSWSG, oddziałach Straży Granicznej, ośrodkach szkolenia Straży Granicznej lub ośrodkach Straży Granicznej,
 - b) innych bezpośrednio mu podległych funkcjonariuszy.

2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Komendant Główny Straży Granicznej może zawiesić w czynnościach służbowych również funkcjonariuszy wymienionych w ust. 1 pkt 3.

3. Okres zawieszenia w czynnościach służbowych przedłuża przełożony właściwy do zawieszenia w czynnościach służbowych. Jeżeli zawieszenie w czynnościach służbowych nastąpiło na podstawie ust. 2, okres zawieszenia w czynnościach służbowych przedłuża Komendant Główny Straży Granicznej.

Art. 43b. 1. Zawieszenie w czynnościach służbowych oraz przedłużenie okresu zawieszenia w czynnościach służbowych następują w drodze decyzji.

2. W decyzji o zawieszeniu w czynnościach służbowych oraz decyzji o przedłużeniu okresu zawieszenia w czynnościach służbowych zamieszcza się:

- 1) oznaczenie przełożonego podejmującego decyzję;
- 2) datę wydania;
- 3) stopień, imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe zawieszonego funkcjonariusza, którego decyzja dotyczy;
- 4) powołanie podstawy prawnej;
- 5) wskazanie okresu, na który następuje zawieszenie lub przedłużenie okresu zawieszenia;
- 6) uzasadnienie faktyczne i prawne zawieszenia w czynnościach służbowych funkcjonariusza;
- 7) pouczenie o przysługującym zawieszonemu funkcjonariuszowi środku odwoławczym;
- 8) podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska przełożonego.

3. Decyzję, o której mowa w ust. 2, doręcza się niezwłocznie zainteresowanemu funkcjonariuszowi, a kopię decyzji włącza się do jego akt osobowych.

Art. 43c. 1. Od decyzji o zawieszeniu w czynnościach służbowych oraz od decyzji o przedłużeniu okresu zawieszenia w czynnościach służbowych funkcjonariuszowi przysługuje odwołanie do:

- 1) ministra właściwego do spraw wewnętrznych, jeżeli decyzję wydał Komendant Główny Straży Granicznej;
- 2) Komendanta Głównego Straży Granicznej, jeżeli decyzję wydał: Rektor-Komendant WSSG, Komendant BSWSG, komendant oddziału Straży Granicznej, komendant ośrodka szkolenia Straży Granicznej i komendant ośrodka Straży Granicznej.

2. Jeżeli decyzję o zawieszeniu w czynnościach służbowych lub decyzję o przedłużeniu okresu zawieszenia w czynnościach służbowych wydał minister właściwy do spraw wewnętrznych, odwołanie nie przysługuje. Odwołujący może zwrócić się z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy do ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Do wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy stosuje się przepisy dotyczące odwołań od decyzji.

3. Wniesienie odwołania od decyzji o zawieszeniu w czynnościach służbowych lub od decyzji o jego przedłużeniu nie wstrzymuje wykonania tych decyzji.

4. Odwołanie i wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, o których mowa w ust. 1 i 2, wnosi się w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji przełożonego, który wydał decyzję.

5. Rozpatrzenie odwołania lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy następuje w drodze decyzji wydanej w terminie 7 dni od dnia otrzymania odwołania lub wniosku, wraz z aktami sprawy.

Art. 43d. 1. Wygaśnięcie decyzji o zawieszeniu w czynnościach służbowych następuje w przypadku:

- 1) upływu terminu określonego w decyzji o zawieszeniu w czynnościach służbowych, jeżeli zawieszenia nie przedłużono do czasu ukończenia postępowania karnego;
- 2) prawomocnego zakończenia postępowania karnego lub dyscyplinarnego;
- 3) zwolnienia funkcjonariusza ze służby;
- 4) wygaśnięcia stosunku służbowego funkcjonariusza.

2. Decyzję o zawieszeniu w czynnościach służbowych uchyla się w przypadku ustania przesłanek:

- 1) wskazujących na celowość zawieszenia, o których mowa w art. 43 ust. 2;
- 2) które były podstawą przedłużenia okresu zawieszenia.

3. Do decyzji o uchyleniu zawieszenia w czynnościach służbowych stosuje się odpowiednio przepisy art. 43a ust. 1 i 2, art. 43b ust. 2 pkt 1–4 i 6–8 i ust. 3 oraz art. 43c.

Art. 44. 1. Funkcjonariusz może być skierowany do komisji lekarskiej podległej ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych:

- 1) z urzędu lub na jego wniosek – w celu określenia stanu zdrowia oraz ustalenia zdolności fizycznej i psychicznej do służby, jak również związku poszczególnych chorób ze służbą;
- 2) z urzędu – w celu sprawdzenia prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do służby z powodu choroby lub prawidłowości wykorzystania zwolnienia lekarskiego.

2. Funkcjonariusz jest obowiązany poddać się badaniom zleconym przez komisję lekarską, w tym również badaniom specjalistycznym, psychologicznym i dodatkowym.

2a. W przypadku gdy przeprowadzone badania i zgromadzona dokumentacja nie pozwalają na wydanie orzeczenia, funkcjonariusz może zostać skierowany na obserwację w podmiocie leczniczym, jeżeli wyraża na to zgodę.

3. Funkcjonariusz może być poddany badaniom psychofizjologicznym w związku z postępowaniem prowadzonym w sprawach, o których mowa w art. 1 ust. 2a.

4. W sprawach skierowania funkcjonariusza na badanie psychofizjologiczne w przypadku, o którym mowa w ust. 3, jest właściwy Komendant Główny Straży Granicznej.

Art. 45. 1. Funkcjonariusza zwalnia się ze służby w przypadkach:

- 1) orzeczenia trwałej niezdolności do służby przez komisję lekarską;
- 2) nieprzydatności do służby, stwierdzonej w opinii służbowej w okresie służby przygotowawczej lub służby kontraktowej;
- 3) wymierzenia kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby;
- 4) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe umyślne;
- 5) zrzeczenia się obywatelstwa polskiego lub nabycia obywatelstwa innego państwa;
- 6) upływu okresu służby określonego w kontrakcie, jeżeli nie nastąpi zawarcie kolejnego kontraktu lub mianowanie na stałe;
- 7) upływu okresu próbnego służby kontraktowej, jeżeli funkcjonariusz lub przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, skorzystał z uprawnienia określonego w art. 34a ust. 13.

2. Funkcjonariusza można zwolnić ze służby w przypadkach:

- 1) niewywiązywania się z obowiązków służbowych w okresie odbywania służby stałej, stwierdzonego w dwóch kolejnych opiniach, między którymi upłynęło co najmniej 6 miesięcy;
- 2) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe inne niż określone w ust. 1 pkt 4;
- 3) powołania do innej służby państwowej, a także objęcia funkcji z wyboru w organach samorządu terytorialnego;
- 4) (uchylony)
- 5) gdy wymaga tego ważny interes służby;
- 6) niewyrażenia zgody na przeniesienie na niższe stanowisko służbowe z przyczyn określonych w art. 42 ust. 2;
- 7) rozformowania jednostki organizacyjnej, w której funkcjonariusz pełni służbę, lub zmniejszenia jej stanu etatowego, jeżeli przeniesienie funkcjonariusza do innej jednostki lub na niższe stanowisko nie jest możliwe;
- 8) upływu 12 miesięcy od dnia zaprzestania służby z powodu choroby;
- 9) dwukrotnego nieusprawiedliwionego niestawienia się na badania, o których mowa w art. 44 ust. 2, lub niepoddania się im, albo w przypadku dwukrotnego nieusprawiedliwionego niestawienia się na obserwację w podmiocie leczniczym, w przypadku wyrażenia zgody przez funkcjonariusza, chyba że skierowanie do komisji lekarskiej nastąpiło na wniosek funkcjonariusza;
- 10) popełnienia czynu o znamionach przestępstwa albo przestępstwa skarbowego, jeżeli popełnienie czynu jest oczywiste i uniemożliwia pozostawanie w służbie;
- 11) upływu 12 miesięcy zawieszenia w czynnościach służbowych, jeżeli nie ustały przyczyny będące podstawą zawieszenia;

12) osiągnięcia wieku:

- a) w korpusie szeregowych, podoficerów i chorążych – 55 lat,
- b) w korpusie oficerów:
 - do stopnia pułkownika Straży Granicznej (komandora Straży Granicznej) – 58 lat,
 - w stopniu generała brygady Straży Granicznej i generała dywizji Straży Granicznej (kontradmirala Straży Granicznej i wiceadmirala Straży Granicznej) – 60 lat.

3. Funkcjonariusza zwalnia się ze służby w terminie do 3 miesięcy od dnia pisemnego zgłoszenia przez niego wystąpienia ze służby.

3a. W przypadku wszczęcia lub prowadzenia postępowania dyscyplinarnego wobec funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 3, zwolnienie ze służby następuje w terminie do 6 miesięcy od dnia pisemnego zgłoszenia wystąpienia ze służby.

4. W przypadkach określonych w ust. 2 pkt 7 zwolnienie następuje po upływie 6 miesięcy, a w przypadku służby przygotowawczej – po upływie 3 miesięcy od dnia podjęcia decyzji o likwidacji jednostki organizacyjnej, jej rozformowania lub zmniejszenia stanu etatowego.

5. Zwolnienie funkcjonariusza przeniesionego do dyspozycji, w przypadku określonym w art. 42 ust. 2 pkt 5, w razie niewyrażenia przez funkcjonariusza zgody na przeniesienie na niższe stanowisko służbowe następuje po upływie 6 miesięcy.

Art. 45a. 1. Stosunek służbowy wygasa w przypadku:

- 1) śmierci funkcjonariusza;
- 2) stwierdzenia zaginięcia funkcjonariusza.

2. Rozkaz personalny o wygaśnięciu stosunku służbowego wydaje się na podstawie skróconego aktu zgonu albo ostatecznej decyzji ministra właściwego do spraw wewnętrznych o stwierdzeniu zaginięcia funkcjonariusza.

Art. 45b. Przepisów art. 45 ust. 3 i 3a nie stosuje się do funkcjonariusza pełniącego służbę w czasie wojny.

Art. 46. 1. Uchylenie lub stwierdzenie nieważności decyzji o zwolnieniu ze służby w Straży Granicznej z powodu jej niezgodności z prawem stanowi podstawę przywrócenia do służby na stanowisko równorzędne.

2. Jeżeli zwolniony funkcjonariusz w ciągu 7 dni od przywrócenia do służby nie zgłosi pisemnie gotowości niezwłocznego jej podjęcia, stosunek służbowy ulega rozwiązaniu. Przepis art. 45 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

2a. Jeżeli po przywróceniu do służby okaże się, że mimo zgłoszenia gotowości niezwłocznego podjęcia służby funkcjonariusz nie może zostać do niej dopuszczony, gdyż po zwolnieniu zaistniały okoliczności powodujące niemożność jej pełnienia, w szczególności z uwagi na brak nieposzlakowanej opinii, karalność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, niedawanie rękojmi zachowania tajemnicy stosownie do wymogów określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych, brak zdolności fizycznej i psychicznej do służby, stosunek służbowy ulega rozwiązaniu na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 5, chyba że zaistnieje inna podstawa zwolnienia. Przepisu art. 47 ust. 1 nie stosuje się.

3. Prawo do uposażenia powstaje z dniem podjęcia służby, chyba że po zgłoszeniu się do służby zaistniały okoliczności usprawiedliwiające niepodjęcie tej służby.

4. Funkcjonariuszowi przywróconemu do służby przysługuje za okres pozostawania poza służbą świadczenie pieniężne równe uposażeniu na stanowisku zajmowanym przed zwolnieniem, niewiecej jednak niż za okres 6 miesięcy i niemniej niż za 1 miesiąc. Świadczenie pieniężne wypłaca się w terminie 14 dni od dnia złożenia przez funkcjonariusza wniosku w tej sprawie wraz z dokumentem potwierdzającym fakt przywrócenia do służby.

5. Okres, za który funkcjonariuszowi przysługuje świadczenie pieniężne, wlicza się do okresu służby uwzględnianego przy ustalaniu wzrostu uposażenia zasadniczego, nagrody rocznej, a także do okresu służby, od którego zależą uprawnienia określone w art. 35 ust. 2, art. 86 ust. 2, art. 115 ust. 1 i art. 119 ust. 1. Okresu pozostawania poza służbą, za który funkcjonariuszowi nie przysługuje świadczenie pieniężne, nie uważa się za przerwę w służbie w zakresie uprawnień uzależnionych od nieprzerwanego jej biegu.

Art. 46a. 1. Funkcjonariusza zwolnionego ze służby na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 10 i 11, na jego wniosek złożony w terminie 7 dni od dnia prawomocnego zakończenia postępowania karnego lub postępowania karnego skarbowego, przywraca się do służby, jeżeli prowadzone przeciwko niemu postępowanie zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo orzeczeniem o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1–3 i 6 Kodeksu postępowania karnego.

2. Do funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 1, przepisy art. 46 stosuje się odpowiednio.

Art. 46b. 1. Przywraca się do służby funkcjonariusza zwolnionego na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 3, jeżeli zapadło prawomocne orzeczenie dyscyplinarne uchylające dotychczasowe orzeczenie i stwierdzające uniewinnienie ukaranego funkcjonariusza lub umorzenie postępowania dyscyplinarnego, w postępowaniu dyscyplinarnym, które wznowiono ze względu na to, że prowadzone przeciwko niemu, o ten sam czyn, postępowanie karne, karne skarbowe lub w sprawach o wykroczenia zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo orzeczeniem o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 Kodeksu postępowania karnego albo w art. 5 § 1 pkt 1 lub 2 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, na jego pisemny wniosek złożony w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kończącego wznowione postępowanie dyscyplinarne.

2. Jeżeli po przywróceniu do służby okaże się, że mimo złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1, funkcjonariusz nie może zostać do niej dopuszczony, gdyż po zwolnieniu zaistniały okoliczności powodujące niemożność jej pełnienia, w szczególności z uwagi na brak nieposzlakowanej opinii, karalność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, niedawanie rękojmi zachowania tajemnicy stosownie do wymogów określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych, brak zdolności fizycznej i psychicznej do służby, stosunek służbowy ulega rozwiązaniu na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 5, chyba że zaistnieje inna podstawa zwolnienia. Przepisu art. 47 ust. 1 nie stosuje się.

3. Do funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 1, przepisy art. 46 stosuje się odpowiednio.

Art. 47. 1. Zwolnienie funkcjonariusza ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1 i 2, ust. 2 pkt 1, 6 i 7 nie może nastąpić przed upływem 12 miesięcy od dnia zaprzestania służby z powodu choroby, chyba że funkcjonariusz zgłosi pisemne wystąpienie ze służby.

2. (uchylony)

2a. Do okresu choroby stanowiącego przyczynę zaprzestania służby, o którym mowa w ust. 1, wlicza się poprzednie okresy choroby stanowiące przyczynę zaprzestania służby, jeżeli przerwa między kolejnymi okresami nie przekracza 60 dni.

2b. Wykonanie decyzji o zwolnieniu funkcjonariusza ze służby ulega wstrzymaniu do dnia następującego po ostatnim dniu choroby, nie dłużej jednak niż do dnia następującego po upływie 12 miesięcy, jeżeli zwolnienie następuje na podstawie, o której mowa w ust. 1.

3. Zwolnienie funkcjonariusza ze służby na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 5 może nastąpić po zasięgnięciu opinii zakładowej organizacji związkowej reprezentującej funkcjonariusza.

4. Funkcjonariusz może wskazać zakładową organizację związkową, o której mowa w ust. 3, w terminie 3 dni od dnia otrzymania wezwania w sprawie wskazania takiej organizacji.

5. Zakładowa organizacja związkowa, o której mowa w ust. 3, sporządza opinię w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku o sporządzenie opinii.

6. W przypadku, gdy funkcjonariusz w terminie, o którym mowa w ust. 4, nie wskazał zakładowej organizacji związkowej albo zakładowa organizacja związkowa w terminie, o którym mowa w ust. 5, nie przekazała opinii, zwolnienie funkcjonariusza ze służby może nastąpić bez zasięgnięcia opinii zakładowej organizacji związkowej.

Art. 48. 1. Funkcjonariusza nie można zwolnić ze służby w okresie ciąży, w czasie urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, uzupełniającego urlopu macierzyńskiego, urlopu ojcowskiego, urlopu rodzicielskiego lub urlopu wychowawczego, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 45 ust. 1 pkt 3 i 4, ust. 2 pkt 2, 3, 5, 7 i 10 oraz ust. 3.

2. W razie zwolnienia funkcjonariusza ze służby na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 5 lub 7 w okresie ciąży, w czasie urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, uzupełniającego urlopu macierzyńskiego, urlopu ojcowskiego lub urlopu rodzicielskiego przysługuje mu uposażenie do końca okresu ciąży oraz trwania wymienionego urlopu.

Art. 49. Funkcjonariuszy zwalnianych ze służby właściwi przełożeni, o których mowa w art. 36 ust. 1.

Art. 50. 1. Funkcjonariusz zwolniony ze służby otrzymuje niezwłocznie świadectwo służby oraz na swój wniosek opinię o służbie.

2. Funkcjonariusz może żądać sprostowania świadectwa służby oraz odwołać się do wyższego przełożonego od opinii o służbie w terminie 7 dni od dnia otrzymania opinii.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe dane, które należy podać w świadectwie służby oraz w opinii o służbie, a także tryb wydawania i dokonywania sprostowań świadectw służby oraz odwoływania się od opinii o służbie, uwzględniając przełożonych właściwych w sprawach świadectw służby i opinii o służbie, informacje, które zamieszczane są w świadectwie służby na życzenie funkcjonariusza, oraz wzór formularza świadectwa służby.

Art. 50a. Komendant Główny Straży Granicznej określi, w drodze zarządzenia, sposób prowadzenia przez przełożonych dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem służbowym funkcjonariuszy, sposób prowadzenia akt osobowych oraz wzory dokumentów w tych sprawach w zakresie nieuregulowanym innymi przepisami wydanymi na podstawie ustawy. Zarządzenie powinno określić sposób zakładania akt osobowych funkcjonariuszy, rodzaje gromadzonych w nich dokumentów oraz sposób ich ewidencjonowania.

Art. 50b. 1. Straż Graniczna przetwarza dane osobowe w zakresie niezbędnym do prowadzenia postępowań kwalifikacyjnych do służby w Straży Granicznej, przenoszenia do służby w Straży Granicznej oraz w zakresie wynikającym z przebiegu stosunku służbowego funkcjonariuszy Straży Granicznej, także po jego ustaniu, w tym ma prawo przetwarzać dane osobowe, o których mowa w art. 9 i art. 10 rozporządzenia (UE) 2016/679, z wyłączeniem danych dotyczących kodu genetycznego oraz danych daktyloskopijnych.

2. Do przetwarzania danych osobowych, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się art. 13 ust. 1 lit. d i e oraz art. 16 rozporządzenia (UE) 2016/679 w zakresie, w jakim przepisy szczególne przewidują odrębny tryb sprostowania. Zabezpieczenie przetwarzania danych osobowych polega co najmniej na dopuszczeniu do ich przetwarzania wyłącznie funkcjonariuszy Straży Granicznej lub pracowników posiadających pisemne upoważnienie wydane przez administratora danych po pisemnym zobowiązaniu funkcjonariuszy Straży Granicznej lub pracowników do zachowania przetwarzanych danych w poufności.

3. Administratorem danych osobowych, o których mowa w ust. 1, w zakresie, w jakim przetwarza te dane, jest Komendant Główny Straży Granicznej, Rektor-Komendant WSSG, Komendant BSWSG, komendant oddziału Straży Granicznej, komendant ośrodka szkolenia Straży Granicznej lub komendant ośrodka Straży Granicznej.

Rozdział 10

Korpusy i stopnie funkcjonariuszy Straży Granicznej

Art. 51. W Straży Granicznej obowiązują następujące korpusy i stopnie służbowe:

- 1) korpus szeregowych:
 - a) szeregowy Straży Granicznej (marynarz Straży Granicznej),
 - b) starszy szeregowy Straży Granicznej (starszy marynarz Straży Granicznej);
- 2) korpus podoficerów:
 - a) kapral Straży Granicznej (mat Straży Granicznej),
 - b) plutonowy Straży Granicznej (bosmanmat Straży Granicznej),
 - c) sierżant Straży Granicznej (bosman Straży Granicznej),
 - d) starszy sierżant Straży Granicznej (starszy bosman Straży Granicznej),
 - e) sierżant sztabowy Straży Granicznej (bosman sztabowy Straży Granicznej);
- 3) korpus chorążych:
 - a) młodszy chorąży Straży Granicznej,
 - b) chorąży Straży Granicznej,
 - c) starszy chorąży Straży Granicznej,
 - d) chorąży sztabowy Straży Granicznej,
 - e) starszy chorąży sztabowy Straży Granicznej;
- 4) korpus oficerów:
 - a) podporucznik Straży Granicznej,
 - b) porucznik Straży Granicznej,
 - c) kapitan Straży Granicznej,
 - d) major Straży Granicznej (komandor podporucznik Straży Granicznej),
 - e) podpułkownik Straży Granicznej (komandor porucznik Straży Granicznej),
 - f) pułkownik Straży Granicznej (komandor Straży Granicznej),
 - g) generał brygady Straży Granicznej (kontradmiral Straży Granicznej),
 - h) generał dywizji Straży Granicznej (wiceadmiral Straży Granicznej).

Art. 52. 1. Na stopień szeregowego Straży Granicznej mianuje się funkcjonariusza z dniem mianowania na stanowisko służbowe.

2. Na stopnie szeregowych, podoficerów oraz chorążych Straży Granicznej mianują właściwi przełożeni, o których mowa w art. 36 ust. 1.

Art. 53. Na pierwszy stopień oficerski Straży Granicznej oraz na stopień generała brygady Straży Granicznej (kontradmirała Straży Granicznej) oraz generała dywizji Straży Granicznej (wiceadmirała Straży Granicznej) mianuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Na pozostałe stopnie oficerskie Straży Granicznej mianuje Komendanta Głównego Straży Granicznej, Rektora-Komendanta WSSG, Komendanta BSWSG oraz ich zastępców minister właściwy do spraw wewnętrznych, a pozostałych funkcjonariuszy – Komendant Główny Straży Granicznej.

Art. 54. 1. Mianowanie na stopnie podoficerskie Straży Granicznej lub na stopnie chorążych Straży Granicznej jest uzależnione od pozytywnej opinii służbowej i zajmowanego stanowiska służbowego, a ponadto na pierwszy stopień:

- 1) podoficera – od ukończenia szkoły podoficerskiej lub ukończenia nauki w zakresie, o którym mowa w art. 37b ust. 1a pkt 2;
- 2) chorążego – od ukończenia szkoły chorążych lub ukończenia nauki w zakresie, o którym mowa w art. 37b ust. 1a pkt 3.

2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach można mianować na pierwszy stopień podoficerski Straży Granicznej lub na stopień chorążego Straży Granicznej funkcjonariusza, mimo niespełnienia warunku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lub 2.

Art. 55. 1. Na pierwszy stopień oficerski Straży Granicznej może być mianowany funkcjonariusz, który posiada wykształcenie wyższe, odbył przeszkolenie specjalistyczne oraz posiada pozytywną opinię służbową.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje, zakres oraz sposób prowadzenia przeszkolenia specjalistycznego, o którym mowa w ust. 1. Rozporządzenie powinno określić formy, w jakich prowadzone jest przeszkolenie, sposób składania egzaminu, a także jednostki organizacyjne prowadzące przeszkolenie.

Art. 55a. W przypadku planowanego przedterminowego mianowania na stopnie w korpusie oficerów Straży Granicznej właściwy przełożony może wystąpić do Inspektora Nadzoru Wewnętrznego o dokonanie weryfikacji, o której mowa w art. 11a ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Art. 56. Mianowanie na kolejny wyższy stopień następuje stosownie do zajmowanego stanowiska służbowego, posiadanych kwalifikacji zawodowych oraz w zależności od opinii służbowej. Nadanie tego stopnia nie może jednak nastąpić wcześniej niż po przesłужeniu w stopniu:

- kaprała Straży Granicznej (mata Straży Granicznej) – 1 roku,
- plutonowego Straży Granicznej (bosmanmata Straży Granicznej) – 2 lat,
- sierżanta Straży Granicznej (bosmana Straży Granicznej) – 2 lat,
- starszego sierżanta Straży Granicznej (starszego bosmana Straży Granicznej) – 2 lat,
- młodszego chorążego Straży Granicznej – 3 lat,
- chorążego Straży Granicznej – 3 lat,
- starszego chorążego Straży Granicznej – 3 lat,
- chorążego sztabowego Straży Granicznej – 4 lat,
- podporucznika Straży Granicznej – 3 lat,
- porucznika Straży Granicznej – 4 lat,
- kapitana Straży Granicznej – 4 lat,
- majora Straży Granicznej (komandora podporucznika Straży Granicznej) – 3 lat,
- podpułkownika Straży Granicznej (komandora porucznika Straży Granicznej) – 4 lat.

Art. 57. 1. W przypadkach zasługujących na szczególne wyróżnienie funkcjonariusza posiadającego pozytywną opinię służbową oraz szczególne kwalifikacje zawodowe lub umiejętności do pełnienia służby można mianować na wyższy stopień przed upływem okresów ustalonych w art. 56.

2. Funkcjonariusza zwalnianego ze służby można mianować na kolejny wyższy stopień za szczególne zasługi w ochronie granicy państwowej.

Art. 58. 1. Stopnie podoficerów, chorążych, oficerów i generałów są dożywotnie.

2. Funkcjonariusze zwolnieni ze służby mogą używać posiadanych stopni, o których mowa w art. 51, z dodaniem określenia:

- 1) „rezerwy”, jeżeli funkcjonariusz podlega obowiązkowi służby wojskowej i został uznany za zdolnego do tej służby;
- 2) „w stanie spoczynku”, jeżeli funkcjonariusz nie podlega obowiązkowi służby wojskowej.

3. Utrata stopnia wymienionego w art. 51 następuje w przypadku:

- 1) zrzeczenia się obywatelstwa polskiego;
- 2) prawomocnego orzeczenia sądu karnego pozbawienia praw publicznych;
- 3) skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności za przestępstwo popełnione w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie.

Art. 59. O obniżeniu lub utracie stopnia w przypadkach określonych w ustawie orzeka organ właściwy do mianowania na ten stopień, z tym że o obniżeniu lub utracie stopnia podporucznika Straży Granicznej orzeka minister właściwy do spraw wewnętrznych, a o obniżeniu lub utracie stopnia generała dywizji Straży Granicznej (wiceadmirała Straży Granicznej) i generała brygady Straży Granicznej (kontradmirała Straży Granicznej) – Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Art. 60. 1. Funkcjonariuszowi przywraca się stopień w razie uchylecia:

- 1) prawomocnego orzeczenia pozbawienia praw publicznych albo
- 2) prawomocnego skazania na karę pozbawienia wolności za przestępstwo popełnione w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie albo
- 3) decyzji, na której podstawie nastąpiło pozbawienie stopnia, albo
- 4) kary dyscyplinarnej obniżenia stopnia.

2. O przywróceniu stopnia orzeka przełożony właściwy do mianowania na stopień; o przywróceniu stopnia podporucznika Straży Granicznej orzeka minister właściwy do spraw wewnętrznych; stopień generała Straży Granicznej przywraca Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Art. 61. 1. Osobę przyjmowaną do służby i posiadającą stopień policyjny, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Służby Celno-Skarbowej, Straży Marszałkowskiej, Państwowej Straży Pożarnej lub Służby Więziennej mianuje się na stopień obowiązujący w Straży Granicznej, równorzędny z posiadanym stopniem.

1a. Osobę przyjmowaną do służby i posiadającą stopień wojskowy można mianować na stopień obowiązujący w Straży Granicznej, równorzędny z posiadanym stopniem, jeżeli osoba ta wykazuje kwalifikacje i umiejętności szczególnie przydatne do pełnienia służby w Straży Granicznej.

2. Mianowanie osoby posiadającej stopień wojskowy, policyjny, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Służby Celno-Skarbowej, Straży Marszałkowskiej, Państwowej Straży Pożarnej lub Służby Więziennej może być uzależnione od odbycia szkolenia wymaganego w Straży Granicznej do mianowania na dany stopień.

3. Mianowania osoby posiadającej stopień, o którym mowa w ust. 1 i 1a, na stopień obowiązujący w Straży Granicznej dokonuje:

- 1) w korpusie oficerów – Komendant Główny Straży Granicznej;
- 2) w korpusach szeregowych, podoficerów i chorążych – właściwi przełożeni, o których mowa w art. 36 ust. 1.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, równorzędność stopni, o których mowa w ust. 1 i 1a, uwzględniając obowiązujące w tym zakresie rozwiązania.

Art. 62. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb mianowania funkcjonariuszy na stopnie, podmioty właściwe do składania wniosków o mianowanie, terminy dokonywania mianowań, kwalifikacje i umiejętności szczególnie przydatne do pełnienia służby w Straży Granicznej uzasadniające możliwość mianowania na równorzędny stopień obowiązujący w Straży Granicznej osoby przyjmowanej do służby i posiadającej stopień wojskowy oraz sposób ogłaszania o utracie stopnia w przypadkach określonych w art. 58 ust. 3, a także wzory dokumentów wykorzystywanych w sprawach mianowań, uwzględniając konieczność zapewnienia sprawnego przebiegu mianowania na stopnie oraz prawidłowego jego dokumentowania.

Rozdział 11

Obowiązki i prawa funkcjonariusza Straży Granicznej

Art. 63. 1. Funkcjonariusz jest obowiązany dochować obowiązków wynikających z roty złożonego ślubowania.

2. Funkcjonariusz obowiązany jest odmówić wykonania rozkazu lub innego polecenia, jeśli wykonanie rozkazu lub innego polecenia łączyłoby się z popełnieniem przestępstwa.

3. O odmowie wykonania rozkazu lub innego polecenia, o którym mowa w ust. 2, funkcjonariusz powinien w formie pisemnej zameldować Komendantowi Głównemu Straży Granicznej z pominięciem drogi służbowej.

Art. 64. 1. Przełożony funkcjonariusza niebędącego w stanie wykonać w wyznaczonym terminie lub zakresie polecenia sądu lub prokuratora, o którym mowa w art. 9 ust. 1, jest obowiązany wystąpić z wnioskiem o przedłużenie terminu, zmianę lub uchylenie polecenia.

2. W wypadku nieusprawiedliwionego niewykonania polecenia w wyznaczonym terminie lub zakresie na żądanie sądu lub prokuratora przełożony funkcjonariusza wszczyna przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne. O wyniku tego postępowania zawiadamia się odpowiednio sąd lub prokuratora.

Art. 65. 1. Funkcjonariusz nosi umundurowanie określone w przepisach wydanych na podstawie ustawy, w tym umundurowanie typu wojskowego.

2. Funkcjonariusz nosi order, odznaczenia i odznaki według zasad obowiązujących w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Funkcjonariusz w czasie służby jest obowiązany do noszenia przepisowego umundurowania i wyposażenia.

4. Komendant Główny Straży Granicznej określa, w drodze zarządzenia, przypadki, w których funkcjonariusz w czasie wykonywania obowiązków służbowych nie ma obowiązku noszenia umundurowania.

5. Funkcjonariusz otrzymuje umundurowanie bezpłatnie.

6. Funkcjonariusz zwalniany ze służby albo przenoszony do innej formacji mundurowej, na mocy obowiązujących przepisów i zawartego porozumienia dotyczącego przeniesienia funkcjonariusza do innej formacji mundurowej, zwraca umundurowanie wydane po raz pierwszy w związku z mianowaniem lub przeniesieniem do służby w Straży Granicznej, w przypadku gdy nie było ono używane i którego okres używalności nie upłynął, lub równowartość tego umundurowania.

7. Funkcjonariusz zwolniony ze służby, z wyłączeniem funkcjonariusza zwolnionego ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 3–5 i ust. 2 pkt 2, 10 i 11, ma prawo do noszenia umundurowania.

8. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) rodzaje, wzory, kolory oraz normy należności umundurowania,
- 2) wzory oznak i emblematów,
- 3) sposób noszenia umundurowania, oznak i emblematów, a także sposób noszenia odznaki Straży Granicznej i symbolu,
- 4) warunki noszenia umundurowania przez funkcjonariuszy zwolnionych ze służby,
- 5) liczbę punktów przeliczeniowych dla poszczególnych przedmiotów oraz rodzajów umundurowania,
- 6) sposób realizacji norm należności oraz przypadki i sposób ich pomniejszania lub powiększania,
- 7) rodzaje umundurowania lub przedmioty umundurowania wydane w naturze lub formie równoważnika pieniężnego,
- 8) sposób ustalania i obliczania równowartości wydanego umundurowania, które podlega zwrotowi

– uwzględniając ilość, okres używalności, opis przedmiotów umundurowania oraz okoliczności, w których funkcjonariusze występują w poszczególnych rodzajach umundurowania, oraz zapewniając, aby rodzaje i wzory umundurowania były praktyczne i estetyczne, a także umożliwiały wykorzystanie umundurowania w różnych warunkach klimatycznych i pogodowych.

9. Komendant Główny Straży Granicznej może określić, w drodze zarządzenia, normy należności umundurowania specjalistycznego dostosowanego do warunków pełnienia służby.

10. Komendant Główny Straży Granicznej może określić, w drodze zarządzenia, przypadki uzasadnione szczególnymi warunkami służby, w jakich można przydzielić dodatkowe przedmioty umundurowania, a także normy należności tych przedmiotów.

Art. 65a. 1. Funkcjonariusz otrzymuje równoważnik pieniężny za przedmioty umundurowania niewydane w naturze oraz za czyszczenie umundurowania.

2. Równoważnik pieniężny przysługuje za okres od dnia 1 kwietnia danego roku kalendarzowego do dnia 31 marca roku następnego, zwany dalej „rokiem zaopatrzeniowym”.

3. Funkcjonariuszowi mianowanemu lub przeniesionemu do służby w Straży Granicznej w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku kalendarzowego, któremu wydaje się z dniem mianowania lub przeniesienia przedmioty umundurowania w naturze, równoważnik pieniężny przysługuje od dnia 1 kwietnia następnego roku kalendarzowego.

4. Równoważnik pieniężny wypłaca się w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące, licząc od dnia powstania uprawnienia do jego wypłaty.

5. Przedmioty umundurowania są wyceniane w sposób bezwalutowy poprzez przypisanie im odpowiedniej ilości punktów przeliczeniowych w ujęciu jednostkowym, rocznym i całkowitym.

6. Równoważnik pieniężny nie przysługuje za okresy nieobecności funkcjonariusza w służbie z powodu:

- 1) urlopu wychowawczego lub bezpłatnego, o ile suma nieobecności przekroczy 30 dni kalendarzowych w ciągu roku zaopatrzeniowego;
- 2) zawieszenia funkcjonariusza w czynnościach służbowych.

7. Równoważnik pieniężny pomniejsza się w przypadku:

- 1) nieobecności funkcjonariusza w służbie z powodów, o których mowa w ust. 6;
- 2) wydania przedmiotów umundurowania w naturze, z wyjątkiem wydania przedmiotów umundurowania w związku z mianowaniem do służby w Straży Granicznej.

8. Wysokość równoważnika pieniężnego ulega jednorazowemu zwiększeniu w przypadku:

- 1) mianowania na stopień służbowy, o którym mowa w art. 51 pkt 2 lit. a, pkt 3 lit. a, pkt 4 lit. a, d, g i h;
- 2) powołania na stanowisko Komendanta Głównego Straży Granicznej albo zastępcy Komendanta Głównego Straży Granicznej.

9. Równoważnik pieniężny podlega zwrotowi w przypadku:

- 1) zwolnienia funkcjonariusza ze służby w Straży Granicznej w okresie służby przygotowawczej;
- 2) zwolnienia funkcjonariusza ze służby w Straży Granicznej na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 3 i 4;
- 3) zaistnienia okoliczności wymienionych w ust. 6 i zwolnienia funkcjonariusza ze służby w Straży Granicznej przed pomniejszeniem równoważnika pieniężnego w przypadku, o którym mowa w ust. 7 pkt 1.

10. W sprawach zwrotu równoważnika pieniężnego, o których mowa w ust. 9, wydaje się decyzję administracyjną.

11. W przypadku nieobecności funkcjonariusza w służbie z powodu urlopu wychowawczego lub bezpłatnego w dniu rozpoczęcia roku zaopatrzeniowego, wypłatę równoważnika pieniężnego zawiesza się.

12. Wznowienie zawieszonej wypłaty równoważnika pieniężnego następuje w terminie miesiąca po ustaniu przyczyn nieobecności funkcjonariusza w służbie.

13. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wysokość równoważnika pieniężnego za przedmioty umundurowania niewydane w naturze oraz na czyszczenie umundurowania, a także podstawę i sposób jego obliczania,
- 2) sposób obliczania kwoty pomniejszenia lub podwyższenia równoważnika pieniężnego,
- 3) wartość pieniężną punktu przeliczeniowego,
- 4) tryb i termin zwracania równoważnika pieniężnego oraz sposób obliczania kwoty należnej do zwrotu,
- 5) podmioty właściwe w sprawach wypłaty i zwrotu równoważnika pieniężnego

– uwzględniając normy należności przedmiotów umundurowania, a także przypisaną poszczególnym przedmiotom oraz rodzajom umundurowania liczbę punktów przeliczeniowych.

Art. 66. 1. Przy wykonywaniu czynności służbowych nieumundurowany funkcjonariusz obowiązany jest na żądanie obywatela okazać legitymację służbową w taki sposób, aby zainteresowany miał możliwość odczytać i zanotować numer legitymacji i organ, który ją wydał, oraz nazwisko funkcjonariusza.

2. Funkcjonariusz przy wykonywaniu czynności administracyjno-porządkowych jest obowiązany okazać na żądanie legitymację służbową lub znak identyfikacyjny w sposób umożliwiający odczytanie i zanotowanie danych w nim zawartych.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje i wzory legitymacji służbowych, znaków identyfikacyjnych oraz innych dokumentów służbowych funkcjonariuszy, szczegółowy sposób posługiwania się nimi i dokonywania w nich zmian oraz podmioty właściwe do ich wydawania. Rozporządzenie powinno określić wzory dokumentów oraz znaków identyfikacyjnych w sposób umożliwiający odczytanie i odnotowanie przez osobę zainteresowaną danych w nim zawartych.

Art. 67. Funkcjonariusz nie może bez zezwolenia przełożonego podejmować zajęcia zarobkowego poza służbą.

Art. 68. 1. Funkcjonariusz nie może być członkiem partii politycznych.

2. Z chwilą przyjęcia funkcjonariusza do służby ustaje jego dotychczasowe członkostwo w partii politycznej.

3. Funkcjonariusz jest obowiązany poinformować przełożonego o przynależności do stowarzyszeń krajowych, działających poza służbą.

4. Przynależność do organizacji lub stowarzyszeń zagranicznych albo międzynarodowych wymaga zezwolenia Komendanta Głównego Straży Granicznej.

Art. 69. 1. Funkcjonariusz jest obowiązany powiadomić bezpośredniego przełożonego o zamiarze wyjazdu za granicę. Jeżeli wyjazd jest planowany na więcej niż 3 dni, powiadomienie następuje w formie pisemnej.

2. Obowiązek powiadomienia, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy wyjazdu do krajów Unii Europejskiej oraz państw członkowskich Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej.

Art. 70. (uchylony)

Art. 71. Funkcjonariusz w związku z pełnieniem obowiązków służbowych korzysta z ochrony przewidzianej w Kodeksie karnym dla funkcjonariuszy publicznych.

Art. 71a. 1. Funkcjonariuszowi przysługuje zwrot kosztów poniesionych na ochronę prawną, jeżeli wszczęte przeciwko niemu postępowanie karne o przestępstwo popełnione w związku z wykonywaniem czynności służbowych zostanie zakończone prawomocnym orzeczeniem o umorzeniu postępowania z powodu braku ustawowych znamion czynu zabronionego lub niepopelnienia przestępstwa albo wyrokiem uniewinniającym.

2. Zwrot kosztów poniesionych na ochronę prawną następuje ze środków budżetowych Straży Granicznej, na wniosek funkcjonariusza, w wysokości faktycznie poniesionych kosztów, niewyższej niż czterokrotność przeciętnego uposażenia funkcjonariuszy, o którym mowa w art. 103 ust. 3, obowiązującego w roku poprzedzającym dzień złożenia wniosku.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, kierując się dobrem służby, Komendant Główny Straży Granicznej może zapewnić funkcjonariuszowi, przeciwko któremu wszczęto postępowanie karne o przestępstwo popełnione w związku z wykonywaniem czynności służbowych, ochronę prawną jeszcze przed zakończeniem tego postępowania. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio. Poniesione przez Straż Graniczną koszty ochrony prawnej nie podlegają zwrotowi przez funkcjonariusza, niezależnie od wyniku postępowania karnego.

Art. 71b. 1. Funkcjonariuszowi pokrzywdzonemu przestępstwem, o którym mowa w art. 222, art. 223 lub art. 226 Kodeksu karnego, w związku z wykonywaniem czynności służbowych przysługuje, na jego wniosek, bezpłatna ochrona prawna w postępowaniu karnym, w którym uczestniczy w charakterze pokrzywdzonego lub oskarżyciela posiłkowego.

2. Ochronę prawną, o której mowa w ust. 1, zapewnia jednostka organizacyjna Straży Granicznej, w której funkcjonariusz pokrzywdzony przestępstwem pełni służbę, a jeżeli jednostka ta nie ma zapewnionej obsługi prawnej realizowanej przez radców prawnych lub adwokatów, ochronę prawną zapewnia komenda właściwego miejscowo oddziału Straży Granicznej albo Komenda Główna Straży Granicznej.

3. W przypadku braku możliwości zapewnienia ochrony prawnej przez jednostkę organizacyjną Straży Granicznej lub komendę, o której mowa w ust. 2, funkcjonariuszowi przysługuje zwrot kosztów ochrony prawnej, o której mowa w ust. 1, w wysokości faktycznie poniesionych kosztów, niewyższej niż czterokrotność przeciętnego uposażenia funkcjonariuszy, o którym mowa w art. 103 ust. 3, obowiązującego w roku poprzedzającym dzień złożenia wniosku.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania oraz sposób dokumentowania przez funkcjonariusza kosztów poniesionych na ochronę prawną w przypadkach, o których mowa w ust. 3 oraz w art. 71a ust. 1 i 3, a także podmioty właściwe w sprawie zwrotu kosztów ochrony prawnej, o których mowa w ust. 3 oraz w art. 71a ust. 2, kierując się koniecznością korzystania przez funkcjonariusza z ochrony prawnej na wysokim poziomie, a także szybkiego zwrotu kosztów poniesionych przez funkcjonariusza na ochronę prawną.

Art. 71c. Ochrona prawna, o której mowa w art. 71a i art. 71b, przysługuje również funkcjonariuszowi oddelegowanemu do wykonywania zadań poza Straż Graniczną, na jego wniosek, w przypadku gdy postępowanie karne, o którym mowa w art. 71a ust. 1 lub art. 71b ust. 1, zostało wszczęte w związku z wykonywaniem przez niego czynności służbowych w ramach podjętej interwencji, w znaczeniu, o którym mowa w art. 11 ust. 2e.

Art. 72. 1. Funkcjonariusze mogą zrzeszać się w związkach zawodowych, z tym że nie przysługuje im prawo do strajku.

2. Przepisy ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 440 i 1661) stosuje się odpowiednio, z tym że:

- 1) określone w przepisach prawa uprawnienia w sprawach indywidualnych przysługują zakładowej organizacji związkowej, jeżeli jej członkiem jest co najmniej jeden funkcjonariusz inny niż ten, którego w danej sprawie reprezentuje zakładowa organizacja związkowa;
- 2) uprawnienie, o którym mowa w art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, przysługuje związkowi zawodowemu, którego terytorialny zakres działania obejmuje co najmniej obszar terytorialnego działania komendanta oddziału Straży Granicznej;
- 3) funkcjonariusz może być członkiem międzyzakładowej organizacji związkowej, której zakresem działania objęte są wyłącznie jednostki organizacyjne Straży Granicznej.

3. W przypadku realizacji określonych w przepisach prawa uprawnień w sprawach indywidualnych zakładowa organizacja związkowa niezwłocznie informuje właściwy organ Straży Granicznej o spełnieniu warunku, o którym mowa w ust. 2 pkt 1.

4. Związek zawodowy, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, mający zamiar korzystać z uprawnienia, o którym mowa w art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, informuje o tym zamiarze Komendanta Głównego Straży Granicznej.

5. Szczegółowe zasady współdziałania związku zawodowego z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, Komendantem Głównym Straży Granicznej oraz właściwymi organami Straży Granicznej określa statut tego związku zarejestrowany w sądzie lub porozumienie zawarte z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych lub właściwym organem Straży Granicznej.

6. Funkcjonariusz pełniący służbę na stanowisku, dla którego ustawa przewiduje powołanie, a także funkcjonariusz mianowany na stanowisko dyrektora komórki organizacyjnej, zastępcy dyrektora komórki organizacyjnej albo naczelnika, nie może pełnić funkcji w związkach zawodowych oraz nie podlega ochronie, o której mowa w art. 32 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych.

Art. 73. (uchylony)

Art. 74. (uchylony)

Art. 74a. 1. Jeżeli funkcjonariusz zwolniony ze służby nie spełnia warunków do nabycia prawa do emerytury policyjnej lub policyjnej renty inwalidzkiej, od uposażenia wypłaconego funkcjonariuszowi po dniu 31 grudnia 1998 r. do dnia zwolnienia ze służby, od którego nie odprowadzono składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, przekazuje się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki za ten okres przewidziane w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

2. Przez uposażenie stanowiące podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, o którym mowa w ust. 1, rozumie się:

- 1) kwotę najniższego wynagrodzenia ustalaną na podstawie odrębnych przepisów – za okres służby kandydackiej przed dniem 1 stycznia 2003 r.;
- 2) kwotę minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w grudniu roku poprzedniego, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów – za okres służby kandydackiej po dniu 31 grudnia 2002 r.;
- 3) uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia, nagrody roczne i uznaniowe oraz dodatkowe wynagrodzenie wypłacone na podstawie art. 116, odpowiednio przeliczone zgodnie z art. 110 ustawy, o której mowa w ust. 1 – za pozostałe okresy służby.

3. Składki przekazuje się również w przypadku, gdy funkcjonariusz spełnia jedynie warunki do nabycia prawa do policyjnej renty inwalidzkiej. Przekazanie składek następuje na wniosek funkcjonariusza.

4. Składki podlegają waloryzacji wskaźnikiem waloryzacji składek określonym na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1749 oraz z 2026 r. poz. 26).

5. Przy obliczaniu kwoty należnych składek, waloryzowanych na podstawie ust. 4, stosuje się odpowiednio art. 19 ust. 1 oraz art. 22 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

6. Przepisy ust. 1–5 stosuje się również do funkcjonariusza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., jeżeli po zwolnieniu ze służby, pomimo spełnienia warunków do nabycia prawa do emerytury policyjnej, zgłosił wniosek o przyznanie emerytury z tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym.

7. W przypadku, o którym mowa w ust. 6, kwotę należnych, zwaloryzowanych składek przekazuje się niezwłocznie na podstawie zawiadomienia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych o ustaleniu funkcjonariuszowi prawa do emerytury przewidzianej w przepisach, o których mowa w ust. 4.

8. Kwota należnych, zwaloryzowanych składek stanowi przychody Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

9. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, określi, w drodze rozporządzenia, tryb i terminy przekazywania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składek, o których mowa w ust. 1, 3, 4 i 7, oraz jednostki do tego właściwe, mając na uwadze konieczność zapewnienia prawidłowego i niezwłocznego wykonywania czynności związanych z przekazywaniem tych składek.

Art. 75. 1. Jednostki organizacyjne Straży Granicznej oraz funkcjonariusze otrzymują uzbrojenie oraz wyposażenie, w tym wyposażenie specjalne, niezbędne do wykonywania przez funkcjonariuszy czynności służbowych.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, uzbrojenie Straży Granicznej, uwzględniając także inne niż broń palna rodzaje uzbrojenia oraz konieczność zapewnienia skutecznego wykonywania przez funkcjonariuszy czynności służbowych.

3. Komendant Główny Straży Granicznej określi, w drodze zarządzenia, normy należności uzbrojenia zespołowego i indywidualnego, warunki jego przyznawania i użytkowania, a także normy wyposażenia.

Art. 75a. 1. Za stan bezpieczeństwa i higieny służby w stosunku do podległych funkcjonariuszy odpowiadają Komendant Główny Straży Granicznej, Rektor-Komendant WSSG, Komendant BSWSG, komendanci oddziałów Straży Granicznej, komendanci ośrodków Straży Granicznej i komendanci ośrodków szkolenia Straży Granicznej.

2. Za pracodawcę w rozumieniu przepisów działu dziesiątego Kodeksu pracy, a także przepisów wykonawczych wydanych na jego podstawie, w stosunku do podległych funkcjonariuszy uważa się przełożonych wymienionych w ust. 1.

Art. 75b. 1. Funkcjonariuszowi, w celu ochrony jego życia i zdrowia, zapewnia się bezpieczne i higieniczne warunki służby.

2. W sprawach bezpieczeństwa i higieny służby stosuje się odpowiednio przepisy działu dziesiątego Kodeksu pracy, a także przepisy wykonawcze wydane na jego podstawie, z wyłączeniem przepisów art. 207 § 2 pkt 7, art. 209¹ § 4, art. 228 § 1 i 2, art. 229 § 1–1², 4a i 8 w zakresie nie dotyczącym wskazówek metodycznych w sprawie przeprowadzania badań profilaktycznych pracowników oraz dokumentowania i kontroli badań okresowych i kontrolnych, art. 230–232, art. 234 § 1–3¹, art. 235–235², art. 237–237², art. 237⁷ § 1 pkt 1 i § 2–4, art. 237⁸ § 1, art. 237¹¹ § 4 oraz art. 237^{11a} § 4.

3. Przepisów art. 209², art. 209³ i art. 210 § 1–5 oraz przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 210 § 6 Kodeksu pracy nie stosuje się do wykonywanych przez funkcjonariusza zadań określonych w:

- 1) art. 1 ust. 2 pkt 1, 2, 4–5b, 5d, 7, 10, 12–13a oraz ust. 2a;
- 2) art. 1 ust. 2 pkt 14 i ust. 3, jeżeli charakter tych działań ma związek z zadaniami określonymi w pkt 1.

Art. 75c. 1. W celu ustalenia zdolności do wykonywania zadań na zajmowanym stanowisku służbowym funkcjonariusz jest obowiązany poddać się badaniom okresowym lub kontrolnym w terminie wskazanym w skierowaniu na takie badanie.

2. Skierowanie na badanie okresowe lub kontrolne zawiera w szczególności imię i nazwisko, numer PESEL, adres zamieszkania, stanowisko służbowe funkcjonariusza kierowanego na badanie oraz opis warunków pełnienia służby występujących na zajmowanym stanowisku służbowym, w tym czynników szkodliwych lub uciążliwych, o których mowa w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 229 § 8 Kodeksu pracy, i innych wynikających z warunków pełnienia służby.

3. Rodzaj i zakres badań okresowych są uzależnione od rodzaju pełnionej służby przez funkcjonariusza oraz narażenia na czynniki szkodliwe i uciążliwe dla zdrowia występujące w czasie służby.

4. Lekarz przeprowadzający badanie okresowe lub kontrolne, w celu uwzględnienia wszystkich czynników szkodliwych lub uciążliwych i innych wynikających z warunków pełnienia służby wskazanych w skierowaniu na badanie, może poszerzyć jego zakres o dodatkowe badania lekarskie, konsultacje u lekarzy specjalistów lub badania diagnostyczne, a także wyznaczyć termin następnego badania okresowego krótszy niż określony w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 85 ust. 1 pkt 2, jeżeli stwierdzi, że jest to niezbędne dla ustalenia zdolności do wykonywania zadań na zajmowanym stanowisku służbowym. Badania i konsultacje stanowią część badania okresowego lub kontrolnego.

5. W przypadku, o którym mowa w ust. 4, lekarz wykorzystuje wskazówki metodyczne w sprawie przeprowadzania badań profilaktycznych pracowników określone w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 229 § 8 Kodeksu pracy.

6. Badania okresowe i kontrolne są wykonywane na podstawie skierowania na badanie wystawionego przez:

- 1) przełożonych, o których mowa w art. 75a ust. 1, lub upoważnione przez nich osoby;
- 2) ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub upoważnioną przez niego osobę w stosunku do Komendanta Głównego Straży Granicznej oraz zastępców Komendanta Głównego Straży Granicznej.

7. Skierowanie na badanie:

- 1) kontrolne – wystawia się najpóźniej w dniu zgłoszenia się funkcjonariusza do służby,
 - 2) okresowe – wystawia się nie później niż w terminie 30 dni przed upływem ważności orzeczenia lekarskiego
- w 3 egzemplarzach, z których jeden przeznaczony jest dla funkcjonariusza kierowanego na badanie.

8. Badania okresowe i kontrolne kończą się orzeczeniem lekarskim stwierdzającym:

- 1) brak przeciwwskazań zdrowotnych do służby na określonym stanowisku służbowym,
- 2) istnienie przeciwwskazań zdrowotnych do służby na określonym stanowisku służbowym

– w warunkach służby opisanych w skierowaniu na badanie.

9. Od orzeczenia lekarskiego funkcjonariuszowi i przełożonym, o których mowa w art. 75a ust. 1, przysługuje odwołanie w terminie 7 dni od dnia otrzymania orzeczenia.

10. Odwołanie od orzeczenia lekarskiego wraz z uzasadnieniem wnosi się na piśmie za pośrednictwem lekarza, który wydał to orzeczenie, do:

- 1) wojewódzkiego ośrodka medycyny pracy właściwego ze względu na miejsce pełnienia służby funkcjonariusza;
- 2) instytutu badawczego w dziedzinie medycyny pracy lub Uniwersyteckiego Centrum Medycyny Morskiej i Tropikalnej w Gdyni, jeżeli odwołanie dotyczy orzeczenia lekarskiego wydanego przez lekarza zatrudnionego w wojewódzkim ośrodku medycyny pracy.

11. Lekarz, za którego pośrednictwem jest składane odwołanie, w terminie 7 dni od dnia otrzymania odwołania wraz z uzasadnieniem przekazuje je wraz z dokumentacją stanowiącą podstawę wydanego orzeczenia lekarskiego do właściwego podmiotu, o którym mowa w ust. 10.

12. Badanie w trybie odwołania przeprowadza w terminie 14 dni od dnia otrzymania odwołania właściwy podmiot, o którym mowa w ust. 10.

13. Orzeczenie lekarskie wydane w trybie odwołania jest ostateczne.

14. Badania okresowe i kontrolne podlegają dokumentowaniu i kontroli w sposób określony w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 229 § 8 Kodeksu pracy.

15. Kontrolę badań okresowych i kontrolnych wykonują podmioty, o których mowa w ust. 10.

16. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) rodzaj i zakres badań okresowych, uwzględniając rodzaj pełnionej służby oraz narażenie na czynniki szkodliwe i uciążliwe dla zdrowia występujące w czasie służby;
- 2) wzór skierowania na badania okresowe lub kontrolne, uwzględniając konieczność zamieszczenia w tym wzorze informacji niezbędnych do jednoznacznego ustalenia zakresu badań;
- 3) wzór orzeczenia lekarskiego, uwzględniając jednolitość informacji znajdujących się w orzeczeniu.

Art. 75d. 1. W przypadku wystąpienia lub możliwości wystąpienia na stanowisku służbowym szkodliwego biologicznego czynnika chorobotwórczego, przeciw któremu jest dostępna szczepionka, funkcjonariusz może poddać się szczepieniom ochronnym, o których mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2025 r. poz. 1675 oraz z 2026 r. poz. 26) oraz przepisach wykonawczych wydanych na jej podstawie.

2. (uchylony)

Art. 76. 1. Funkcjonariuszowi w czasie pełnienia służby przysługuje bezpłatnie wyżywienie w naturze, jeżeli rodzaj i charakter służby lub szczególne właściwości lub miejsce jej pełnienia uzasadniają przyznanie wyżywienia w naturze, albo świadczenie pieniężne w zamian za wyżywienie.

2. Wyżywienie w naturze przysługuje funkcjonariuszowi:

- 1) pełniącemu służbę w systemie skoszarowanym;
- 2) biorącemu udział w szkoleniach lub ćwiczeniach z zakresu systemu obronnego kraju, działań antyterrorystycznych lub zarządzania kryzysowego, jeżeli trwają one w sposób ciągły powyżej 8 godzin;
- 3) biorącemu udział w akcjach zapobiegania skutkom klęsk żywiołowych lub usuwania ich skutków oraz w działaniach porządkowych podczas akcji ratowniczych przy likwidacji skutków klęsk żywiołowych, trwających ponad 8 godzin;
- 4) który uczestniczy w innych działaniach niż określone w pkt 1–3, związanych z:
 - a) ochroną granicy państwowej, kontrolą ruchu granicznego oraz zapobieganiem i przeciwdziałaniem nielegalnej migracji,
 - b) podejmowaniem czynności służbowych, w tym wykonywaniem czynności na rzecz innych służb podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych lub nadzorowanych przez niego

– które uzasadniają przyznanie wyżywienia w naturze.

3. Wyżywienie w naturze przysługuje funkcjonariuszowi na podstawie normy wyżywienia, którą stanowi wartość energetyczna, odżywcza i pieniężna produktów żywnościowych przysługujących funkcjonariuszowi w określonych przypadkach. W przypadku zwiększonego zapotrzebowania na wartość energetyczną i odżywczą ze względu na rodzaj i warunki służby lub właściwości lub miejsce jej pełnienia norma może zostać uzupełniona.

4. Normy wyżywienia mogą być realizowane w formie suchego prowiantu lub gotowych pakietów żywnościowych, lub posiłków sporządzanych przez zewnętrzne podmioty gastronomiczne, w sytuacji gdy zorganizowanie wyżywienia w postaci posiłków sporządzanych w punktach żywienia Straży Granicznej nie jest możliwe albo gdy rodzaj i warunki pełnionej służby wymagają tego rodzaju wyżywienia. W przypadku realizacji wyżywienia w formie gotowych pakietów żywnościowych lub w formie posiłków sporządzanych przez zewnętrzne podmioty gastronomiczne normę wyżywienia podwyższa się o koszty zapewnienia wyżywienia.

5. W przypadku wyżywienia w naturze należy się kierować zasadami racjonalnego żywienia, w granicach obowiązujących wartości energetycznych, odżywczych i pieniężnych produktów żywnościowych określonych dla poszczególnych norm wyżywienia.

6. Funkcjonariusz otrzymuje świadczenie pieniężne w zamian za wyżywienie w przypadku:

- 1) pełnienia w okresie od dnia 1 listopada do dnia 31 marca służby na wolnym powietrzu przez co najmniej 4 godziny dziennie albo
- 2) gdy rodzaj i warunki pełnienia służby lub względy techniczne lub organizacyjne uniemożliwiają korzystanie z wyżywienia przysługującego temu funkcjonariuszowi w naturze, albo
- 3) braku możliwości zapewnienia funkcjonariuszowi bezpłatnego wyżywienia w naturze z powodów zdrowotnych udokumentowanych zaświadczeniem lekarskim.

7. Świadczenie pieniężne w zamian za wyżywienie podwyższa się:

- 1) gdy rodzaj i warunki pełnienia służby lub względy techniczne lub organizacyjne uniemożliwiają korzystanie z wyżywienia przysługującego w naturze:
 - a) funkcjonariuszowi, który bierze udział w kursach, szkoleniach, warsztatach, odprawach, naradach, konferencjach lub przedsięwzięciach o takim charakterze w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej oraz na praktykach w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej lub komórkach Komendy Głównej, połączonych z zakwaterowaniem, za czas faktycznego przebywania w miejscu zakwaterowania,
 - b) funkcjonariuszowi w służbie kandydackiej,
 - c) funkcjonariuszowi – studentowi WSSG, zakwaterowanemu w WSSG, za czas faktycznego przebywania w miejscu zakwaterowania;

- 2) funkcjonariuszowi służby kandydackiej przebywającemu na urlopie lub pełnodobowej przepustce;
- 3) w przypadku skierowania funkcjonariusza zaliczonego do personelu latającego do wykonywania lotów poza miejsce pełnienia służby na czas powyżej 8 godzin.

8. Funkcjonariusz, któremu przysługuje wyżywienie w naturze lub świadczenie pieniężne w zamian za wyżywienie w naturze z kilku tytułów, otrzymuje wyżywienie w naturze albo świadczenie pieniężne w zamian za wyżywienie tylko z jednego tytułu, według najkorzystniejszej dla niego normy wyżywienia, z wyłączeniem przypadków, w których funkcjonariusz uczestniczy w uroczystym posiłku organizowanym w punkcie żywienia Straży Granicznej albo jest żywiony według normy, która przysługuje największej grupie funkcjonariuszy uprawnionych do wyżywienia w danym punkcie żywienia Straży Granicznej.

9. Funkcjonariuszowi, który zrezygnował z przysługującego mu wyżywienia w naturze, nie przysługuje świadczenie pieniężne w zamian za wyżywienie ani dieta na pokrycie zwiększonych kosztów wyżywienia, z wyjątkiem rezygnacji z wyżywienia w naturze z powodów zdrowotnych, udokumentowanych zaświadczeniem lekarskim w sytuacji braku możliwości zapewnienia funkcjonariuszowi bezpłatnie wyżywienia w naturze.

10. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) rodzaje norm wyżywienia oraz ich wartość pieniężną,
- 2) średnie wartości energetyczne i odżywcze produktów żywnościowych objętych poszczególnymi normami,
- 3) przypadki przyznawania poszczególnych norm wyżywienia,
- 4) przypadki, w których normy wyżywienia mogą zostać uzupełnione, oraz wartość pieniężną uzupełnienia,
- 5) wartości świadczenia pieniężnego w zamian za wyżywienie oraz wymiar jego podwyższania, a także jednostkę organizacyjną Straży Granicznej właściwą do jego wypłacania i terminy jego wypłaty

– uwzględniając zasady racjonalnego żywienia, adekwatność środków finansowych służących zapewnieniu funkcjonariuszom wyżywienia w naturze względem realnej wartości wyżywienia, przyporządkowanie norm wyżywienia do przypadków, w których funkcjonariuszowi przysługuje wyżywienie w naturze, wskazanych w ust. 2, rozróżnienie przypadków wypłacania świadczenia pieniężnego w zamian za wyżywienie oraz mając na względzie właściwe warunki pełnienia służby.

Art. 76a. Napoje w naturze, w ilości zaspokajającej potrzeby funkcjonariusza, przysługują w czasie pełnienia służby, w przypadkach i na warunkach określonych w art. 232 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy oraz w przepisach wykonawczych wydanych na jego podstawie.

Art. 77. 1. Funkcjonariuszowi i członkom jego rodziny przysługuje prawo przejazdu na koszt właściwego organu Straży Granicznej środkami publicznego transportu zbiorowego raz w roku, do jednej z obranych przez siebie miejscowości w kraju i z powrotem.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki przejazdu na koszt organu, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając warunki i sposób rozliczania kosztów przejazdu oraz rodzaje środków transportu, którymi ma być dokonywany przejazd.

3. W razie niewykorzystania przysługującego przejazdu osoba uprawniona otrzymuje zryczałtowany równoważnik pieniężny.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki przyznawania zryczałtowanego równoważnika pieniężnego, uwzględniając tryb wypłaty równoważnika w razie niewykorzystania przysługującego przejazdu, w tym ustalania jego wysokości, oraz przypadki, kiedy równoważnik nie przysługuje.

5. Zwrot kosztów przejazdu lub zryczałtowany równoważnik pieniężny, o których mowa w ust. 1 i 3, nie przysługuje funkcjonariuszowi w roku kalendarzowym, w którym wykupiono uprawnienia do bezpłatnych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, na podstawie odrębnych przepisów.

6. Osobom, o których mowa w ust. 1, mogą być przyznawane także inne świadczenia socjalne i bytowe.

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje świadczeń, o których mowa w ust. 6, uwzględniając zakres podmiotowy świadczeń socjalnych, warunki korzystania z tych świadczeń, sposób ich realizacji, a w przypadku świadczeń finansowych – ich wysokość, sposób obliczania, terminy rozliczeń oraz wypłaty.

Art. 78–80. (uchylone)

Art. 81. 1. Za członków rodziny funkcjonariusza uprawnionych do świadczeń przewidzianych w art. 77 uważa się małżonka i dzieci.

2. Za dzieci uważa się dzieci własne, dzieci małżonka, dzieci przysposobione i dzieci przyjęte na wychowanie, które:

- 1) nie przekroczyły 18 roku życia, a w razie uczęszczania do szkoły – 24 lat albo 25 lat, jeżeli odbywają studia w szkole wyższej, a ukończenie 25 lat przypada na ostatni lub przedostatni rok studiów, albo
- 2) stały się osobami całkowicie niezdolnymi do pracy przed osiągnięciem wieku określonego w pkt 1.

Art. 82. Okres służby funkcjonariusza traktuje się jako pracę w szczególnym charakterze, w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 83. 1. Funkcjonariuszowi przysługują uprawnienia pracownika związane z rodzicielstwem określone w Kodeksie pracy, z wyjątkiem art. 186⁷ i art. 188¹, jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej.

2. Jeżeli oboje rodzice lub opiekunowie są funkcjonariuszami albo jedno z nich jest funkcjonariuszem, a drugie pozostaje w stosunku pracy, z uprawnień, o których mowa w ust. 1, może korzystać jedno z nich.

Art. 83a. Jeżeli zachodzi konieczność zastępstwa funkcjonariusza w czasie jego nieobecności w służbie w związku z przebywaniem na urlopie macierzyńskim, urlopie na warunkach urlopu macierzyńskiego, uzupełniającym urlopie macierzyńskim, urlopie ojcowskim, urlopie rodzicielskim lub urlopie wychowawczym, można w tym celu zatrudnić pracownika na podstawie umowy o pracę na czas określony, obejmujący czas tej nieobecności.

Art. 84. 1. Funkcjonariuszowi, który po zwolnieniu ze służby w Straży Granicznej podjął pracę, okres tej służby wlicza się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z prawa pracy.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do funkcjonariusza zwolnionego ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 3 i 4.

Art. 85. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) właściwość organów i jednostek organizacyjnych Straży Granicznej w sprawach wynikających ze stosunku służbowego funkcjonariuszy oraz tryb postępowania w tych sprawach, uwzględniając rodzaje i zakres spraw osobowych podległych poszczególnym organom i jednostkom Straży Granicznej oraz sposób postępowania w sprawach związanych z nawiązaniem i rozwiązaniem stosunku służbowego, a także jego zmianą;
- 2) szczegółowy zakres obowiązków funkcjonariuszy wynikający ze stosunku służbowego oraz podstawy, zakres i tryb udzielania funkcjonariuszom zwolnień od zajęć służbowych, uwzględniając rodzaje zdarzeń dotyczących osoby funkcjonariusza, o których, ze względu na ich wpływ na treść stosunku służbowego, funkcjonariusz obowiązany jest poinformować właściwego przełożonego, oraz sposób postępowania w tych przypadkach, okoliczności usprawiedliwiające nieobecność w służbie i sposób jej usprawiedliwiania, okoliczności uzasadniające udzielanie zwolnień od zajęć służbowych, warunki udzielania zwolnień, okresy, na które zwolnienia mogą być udzielone, i właściwość przełożonych w tym zakresie, a także częstotliwość przeprowadzania badań lekarskich funkcjonariuszy.

2. Sposób pełnienia służby określają zarządzenia, regulaminy i rozkazy Komendanta Głównego Straży Granicznej.

Art. 86. 1. Funkcjonariuszowi przysługuje prawo do corocznego płatnego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 26 dni roboczych. Przez dni robocze rozumie się dni od poniedziałku do piątku, z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy.

2. Funkcjonariusz uzyskuje prawo do pierwszego urlopu z upływem 6 miesięcy służby w wymiarze połowy urlopu przysługującego po roku służby.

3. Prawo do urlopu w pełnym wymiarze funkcjonariusz nabywa z upływem roku służby. Do tego urlopu wlicza się urlopy, o którym mowa w ust. 2.

4. Funkcjonariuszowi, który przed przyjęciem do służby w Straży Granicznej był zatrudniony lub pozostawał w stosunku służbowym, zalicza się okres tego zatrudnienia lub służby do okresu, od którego zależy prawo do pierwszego urlopu wypoczynkowego, według zasad określonych w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy lub odrębnych przepisach.

5. Funkcjonariuszowi, który przed przyjęciem do służby w Straży Granicznej wykorzystał urlopy wypoczynkowy za dany rok albo otrzymał ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlopy, nie przysługuje urlopy wypoczynkowy w roku przyjęcia do służby w Straży Granicznej. Prawo do urlopu powstaje z dniem 1 stycznia następnego roku kalendarzowego.

6. Funkcjonariuszowi, który:

- 1) przed przyjęciem do służby w Straży Granicznej wykorzystał urlopy wypoczynkowy za dany rok w wymiarze proporcjonalnym do okresu przepracowanego u dotychczasowego pracodawcy albo otrzymał w takim wymiarze ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlopy, albo

- 2) podejmuje służbę w Straży Granicznej w roku kalendarzowym innym niż rok, w którym ustał jego poprzedni stosunek służbowy lub stosunek pracy

– przysługuje urlop wypoczynkowy w roku przyjęcia do służby w Straży Granicznej w wymiarze proporcjonalnym do okresu służby w Straży Granicznej w danym roku.

7. Łączny wymiar urlopu wypoczynkowego funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 6, w roku kalendarzowym w którym rozpoczął służbę w Straży Granicznej, nie może być wyższy niż 26 dni roboczych.

8. W przypadku, o którym mowa w ust. 6, urlopu wypoczynkowego udziela się niewcześniej niż po upływie trzech miesięcy służby w Straży Granicznej.

Art. 86a. Funkcjonariuszowi, na jego wniosek, udziela się urlopu wypoczynkowego bezpośrednio po urlopie macierzyńskim albo urlopie na warunkach urlopu macierzyńskiego, uzupełniającym urlopie macierzyńskim, urlopie ojcowskim lub po urlopie rodzicielskim.

Art. 86b. Funkcjonariuszowi skierowanemu do szkoły, na przeszkolenie lub na studia wyższe albo podyplomowe w kraju albo za granicą udziela się urlopu wypoczynkowego za dany rok kalendarzowy przed tym skierowaniem, jeżeli czas trwania nauki uniemożliwiałby udzielenie urlopu w trakcie nauki lub po jej zakończeniu w tym roku kalendarzowym lub w ciągu pierwszych 3 miesięcy następnego roku.

Art. 86c. 1. Urlopu wypoczynkowego udziela:

- 1) minister właściwy do spraw wewnętrznych lub upoważnione przez niego osoby – Komendantowi Głównemu Straży Granicznej;
- 2) Komendant Główny Straży Granicznej lub upoważnione przez niego osoby – zastępcom Komendanta Głównego Straży Granicznej, Rektorowi-Komendantowi WSSG, Komendantowi BSWSG, komendantom oddziałów Straży Granicznej, komendantom ośrodków szkolenia Straży Granicznej, komendantom ośrodków Straży Granicznej, kierownikom komórek organizacyjnych Komendy Głównej oraz innym podległym bezpośrednio funkcjonariuszom;
- 3) Rektor-Komendant WSSG, Komendant BSWSG, komendanci oddziałów Straży Granicznej, komendanci ośrodków szkolenia Straży Granicznej, komendanci ośrodków Straży Granicznej, kierownicy komórek organizacyjnych Komendy Głównej lub upoważnione przez nich osoby – podległym funkcjonariuszom.

2. Urlopu wypoczynkowego udziela się w miarę możliwości zgodnie z planem urlopów.

3. Urlop wypoczynkowy może być wykorzystany, na wniosek funkcjonariusza, w częściach, z tym że co najmniej jedna część urlopu obejmuje nie mniej niż 14 kolejnych dni kalendarzowych, wliczając do tego okresu również dni wolne od służby przypadające w okresie urlopu oraz bezpośrednio przed jego rozpoczęciem lub po jego zakończeniu.

Art. 87. 1. Z ważnych względów służbowych funkcjonariusza można odwołać z urlopu wypoczynkowego, a także wstrzymać mu udzielenie urlopu w całości lub w części. Termin urlopu może być także przesunięty na wniosek funkcjonariusza umotywowany ważnymi względami.

2. Funkcjonariuszowi odwołanemu z urlopu przysługuje zwrot kosztów przejazdu spowodowanych odwołaniem, według zasad ustalonych w przepisach o należnościach służbowych w przypadkach przeniesienia lub delegowania, jak również innych poniesionych kosztów.

2a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb zwrotu kosztów przejazdu i innych poniesionych kosztów przysługujących funkcjonariuszowi w razie odwołania z urlopu, z uwzględnieniem norm określonych dla przenoszonych lub delegowanych funkcjonariuszy, udokumentowanych opłat dokonanych przez funkcjonariusza, a które nie zostały wykorzystane w związku z odwołaniem z urlopu, jak również opłat dokonanych na członków rodziny, o których mowa w art. 81, jeżeli odwołanie funkcjonariusza z urlopu spowodowało także ich powrót.

3. Zgodę na odwołanie funkcjonariusza z urlopu z ważnych względów służbowych oraz na wstrzymanie z tego powodu udzielenia urlopu w całości lub w części wyraża właściwy przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1.

4. Funkcjonariuszowi, który nie wykorzystał urlopu w danym roku kalendarzowym, urlopu tego należy udzielić w ciągu pierwszych 9 miesięcy następnego roku.

Art. 87a. 1. Funkcjonariuszowi posiadającemu status weterana poszkodowanego przysługuje prawo do corocznego dodatkowego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 5 dni roboczych.

2. Prawo do urlopu, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje funkcjonariuszowi posiadającemu status weterana poszkodowanego, uprawnionemu do urlopu wypoczynkowego i urlopów dodatkowych, z wyłączeniem urlopu dodatkowego z tytułu pełnienia służby w warunkach szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia, w wymiarze przekraczającym 26 dni roboczych.

3. Prawo do pierwszego urlopu, o którym mowa w ust. 1, powstaje z dniem, w którym decyzja administracyjna o przyznaniu statusu weterana poszkodowanego stała się ostateczna, przy czym realizacja tego prawa może nastąpić nie wcześniej niż z dniem przedstawienia przez funkcjonariusza tej decyzji przełożonemu właściwemu do spraw osobowych.

4. Urlop, o którym mowa w ust. 1, wykorzystuje się w całości w roku kalendarzowym, w którym funkcjonariusz ma do niego prawo, w terminie uzgodnionym z przełożonym funkcjonariusza.

Art. 87b. 1. Funkcjonariuszowi przysługuje coroczny płatny urlop dodatkowy ze względu na staż służby w wymiarze:

- 1) 5 dni roboczych – dla funkcjonariusza posiadającego 15-letni staż służby;
- 2) 9 dni roboczych – dla funkcjonariusza posiadającego 20-letni staż służby;
- 3) 13 dni roboczych – dla funkcjonariusza posiadającego 25-letni staż służby.

2. Do stażu służby, o którym mowa w ust. 1, zalicza się okresy:

- 1) służby w Straży Granicznej;
- 2) służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Straży Marszałkowskiej, Służbie Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służbie Celnej, Służbie Celno-Skarbowej i Służbie Więziennej;
- 3) traktowane jako równorzędne ze służbą, o której mowa w pkt 1 i 2, wymienione w art. 13 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2024 r. poz. 1121, z późn. zm.²¹⁾);
- 4) pracy zaliczonej do wysługi lat w Straży Granicznej na podstawie art. 151 ust. 5.

3. Funkcjonariuszowi przysługuje coroczny płatny urlop dodatkowy ze względu na osiągnięty wiek w wymiarze:

- 1) 5 dni roboczych – po ukończeniu 40 lat życia;
- 2) 9 dni roboczych – po ukończeniu 45 lat życia;
- 3) 13 dni roboczych – po ukończeniu 55 lat życia.

4. Funkcjonariuszowi pełniącemu służbę w warunkach szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia przysługuje, w zależności od stopnia szkodliwości, coroczny płatny urlop dodatkowy w wymiarze:

- 1) 5 dni roboczych – przy pierwszym stopniu szkodliwości;
- 2) 7 dni roboczych – przy drugim stopniu szkodliwości;
- 3) 9 dni roboczych – przy trzecim stopniu szkodliwości;
- 4) 13 dni roboczych – przy czwartym stopniu szkodliwości.

5. Urlop, o którym mowa w ust. 4, przyznaje się funkcjonariuszowi z dniem upływu roku nieprzerwanego pełnienia służby w warunkach szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia.

6.²²⁾ Urlop, o którym mowa w ust. 4, nie przysługuje, jeżeli przerwa w ekspozycji na czynnik szkodliwy dla zdrowia, w szczególności z powodu choroby, urlopu czy zwolnienia od zajęć służbowych, a także wynikająca z potrzeb służbowych trwała nieprzerwanie dłużej niż 90 dni w ciągu roku.

7. Jeżeli od dnia przyznania funkcjonariuszowi poprzedniego urlopu, o którym mowa w ust. 4, pełnił on nieprzerwanie służbę w warunkach szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia, kolejny urlop dodatkowy przyznaje się na dzień 1 stycznia następnego roku kalendarzowego.

8. Funkcjonariuszowi pełniącemu służbę na stanowisku, na którym występują warunki szczególnie uciążliwe lub szkodliwe dla zdrowia uzasadniające przyznanie urlopu, o którym mowa w ust. 4, w różnym wymiarze, przyznaje się jeden urlop w wymiarze korzystniejszym.

²¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1243, 1562 i 1871, z 2025 r. poz. 1366, 1820 i 1823 oraz z 2026 r. poz. 26.

²²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 17; wszedł w życie z dniem 14 października 2025 r.

Art. 87c. Urlopy, o których mowa w art. 87b ust. 1 i 3, mogą być wykorzystane na wniosek funkcjonariusza w dwóch częściach, z wyjątkiem tych urlopów, których wymiar wynosi 5 dni.

Art. 87d. W przypadku zbiegu uprawnień do corocznego płatnego urlopu dodatkowego z różnych tytułów, z wyjątkiem urlopu, o którym mowa w art. 87b ust. 4, funkcjonariuszowi przyznaje się jeden urlop w wymiarze najkorzystniejszym.

Art. 87e. Funkcjonariuszowi, który wykorzystał coroczny płatny urlop dodatkowy przysługujący za dany rok kalendarzowy, a następnie nabył w ciągu tego roku prawo do tego urlopu w wyższym wymiarze, przysługuje urlop uzupełniający.

Art. 87f. Do urlopów, o których mowa w art. 87b ust. 1, 3 i 4, stosuje się odpowiednio przepisy art. 86 ust. 1 zdanie drugie i ust. 8, art. 86a, art. 86b, art. 86c ust. 1 i 2 oraz art. 87.

Art. 88. (uchylony)

Art. 89. Funkcjonariuszowi można udzielić płatnego urlopu zdrowotnego lub okolicznościowego, a także urlopu bezpłatnego z ważnych przyczyn.

Art. 89a. 1. Właściwy przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, udziela funkcjonariuszowi płatnego urlopu zdrowotnego w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia w wymiarze nieprzekraczającym jednorazowo 6 miesięcy. Łączny wymiar urlopu w okresie całej służby nie może przekroczyć 18 miesięcy.

2. Urlopu, o którym mowa w ust. 1, udziela się na podstawie orzeczenia komisji lekarskiej podległej ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

3. Do komisji lekarskiej, o której mowa w ust. 2, funkcjonariusza kieruje właściwy przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, na wniosek lekarza lub tego funkcjonariusza.

Art. 89b. 1. Płatnego urlopu okolicznościowego właściwy przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, udziela funkcjonariuszowi przenoszonemu z urzędu do pełnienia służby w innej miejscowości, jeżeli z przeniesieniem wiąże się zmiana jego miejsca zamieszkania.

2. Urlopu, o którym mowa w ust. 1, udziela się w wymiarze od 3 do 7 dni roboczych, w zależności od położenia nowego miejsca zamieszkania, warunków rodzinnych i innych okoliczności mających bezpośredni wpływ na warunki przeniesienia. Na wniosek funkcjonariusza urlop może być wykorzystany w częściach.

Art. 89c. 1. Urlopu bezpłatnego z ważnych przyczyn może udzielić, na wniosek funkcjonariusza, właściwy przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, jeżeli nie zakłóci to toku służby.

2. Przy udzielaniu urlopu bezpłatnego dłuższego niż 3 miesiące właściwy przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, udzielając urlopu, może przewidzieć dopuszczalność odwołania funkcjonariusza z urlopu bezpłatnego z ważnych względów służbowych w każdym czasie, po uprzednim poinformowaniu funkcjonariusza o tym fakcie co najmniej 14 dni przed terminem przewidzianego podjęcia służby.

Art. 89d. 1. Funkcjonariuszowi, który wyjeżdża za granicę wspólnie z małżonkiem przeniesionym do pełnienia służby albo pracy w przedstawicielstwie dyplomatycznym, misji dyplomatycznej, urzędzie konsularnym, organach i instytucjach Unii Europejskiej lub instytucie polskim, właściwy przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, udziela, na wniosek tego funkcjonariusza, urlopu bezpłatnego na czas trwania tej służby albo pracy.

2. Funkcjonariusz jest obowiązany zgłosić się do służby w terminie jednego miesiąca od dnia powrotu z zagranicy po zakończeniu służby lub pracy za granicą przez jego małżonka. Funkcjonariusz ten obejmuje stanowisko służbowe zajmowane przed urlopem lub inne stanowisko równorzędne.

Art. 89e. Urlopów, o których mowa w art. 89a ust. 1, art. 89c ust. 1 i art. 89d ust. 1, udziela się w drodze rozkazu personalnego.

Art. 89f. 1. W przypadku korzystania przez funkcjonariusza z urlopu bezpłatnego trwającego co najmniej jeden miesiąc urlop wypoczynkowy i coroczny płatny urlop dodatkowy ulegają skróceniu o 1/12 za każdy miesiąc urlopu bezpłatnego, niewięcej jednak niż za 12 miesięcy.

2. W przypadku korzystania przez funkcjonariusza w ciągu roku kalendarzowego z kilku urlopów bezpłatnych urlopy te sumuje się.

3. Przy ustalaniu wymiaru urlopu wypoczynkowego i corocznego płatnego urlopu dodatkowego niepełny dzień urlopu zaokrągla się w górę do pełnego dnia.

Art. 89g. 1. W przypadku funkcjonariusza zawieszonego w czynnościach służbowych, w stosunku do którego postępowanie karne lub dyscyplinarne nie zostało zakończone w sposób, o którym mowa w art. 128 ust. 3, urlop wypoczynkowy i coroczny płatny urlop dodatkowy przysługuje w wymiarze proporcjonalnym do okresu służby pełnionej w roku zawieszenia w czynnościach służbowych oraz ustania tego zawieszenia.

2. Do ustalania wymiaru urlopów, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepis art. 89f, z tym że w przypadku zawieszenia w czynnościach służbowych trwającego krócej niż jeden miesiąc urlop wypoczynkowy ulega skróceniu o jeden dzień roboczy za każde dwa tygodnie zawieszenia w czynnościach służbowych.

Art. 89h. 1. Funkcjonariuszowi przysługuje prawo do urlopu opiekuńczego w wymiarze 5 dni w roku kalendarzowym w celu zapewnienia osobistej opieki lub wsparcia osobie będącej członkiem rodziny lub zamieszkującej w tym samym gospodarstwie domowym, która wymaga opieki lub wsparcia z poważnych względów medycznych.

2. Przy udzielaniu urlopu, o którym mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału Ia działu siódmego Kodeksu pracy.

3. Za czas urlopu opiekuńczego funkcjonariusz nie zachowuje prawa do uposażenia.

Art. 90. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowe warunki i sposób udzielania funkcjonariuszowi urlopu wypoczynkowego oraz urlopów, o których mowa w art. 87b ust. 1, 3 i 4, w tym ustalania planu urlopów oraz przełożonych właściwych do jego ustalania, kierując się koniecznością zagwarantowania przysługującego funkcjonariuszowi prawa do wypoczynku oraz zapewnienia właściwej organizacji służby;
- 2) warunki szczególnie uciążliwe lub szkodliwe dla zdrowia dla każdego stopnia szkodliwości, o którym mowa w art. 87b ust. 4, oraz podmioty dokonujące oceny tych warunków, uwzględniając szczególne właściwości oraz miejsca pełnienia służby.

Art. 90a. 1. Funkcjonariusza można skierować do szkoły, na przeszkolenie lub na studia wyższe albo podyplomowe w kraju albo za granicą.

2. Z funkcjonariuszem w służbie stałej, którego zamierza się skierować na koszt Straży Granicznej do szkoły, na przeszkolenie realizowane poza Strażą Graniczną lub na studia wyższe albo podyplomowe w kraju albo za granicą, zawiera się umowę, jeżeli koszt ten w dniu skierowania przekracza kwotę sześciokrotności wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego w danym roku na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2024 r. poz. 1773).

2a. Z funkcjonariuszem, którego zamierza się skierować na studia do WSSG, zawiera się umowę.

3. Umowa, o której mowa w ust. 2 i 2a, określa wzajemne prawa i obowiązki stron związane ze skierowaniem, w szczególności warunki zwrotu kosztów poniesionych na naukę i utrzymanie funkcjonariusza, w przypadku:

- 1) nieukończenia szkoły, przeszkolenia lub studiów w wyniku uzyskania negatywnej oceny końcowej albo przerwania nauki z winy funkcjonariusza;
- 2) zwolnienia ze służby przed upływem okresu określonego w umowie z przyczyn określonych w art. 45 ust. 1 pkt 3–5, ust. 2 pkt 1, 2, 5, 6 i 8–11 oraz ust. 3.

4. Zwrot kosztów poniesionych na naukę i utrzymanie funkcjonariusza następuje w wysokości:

- 1) kosztów poniesionych przez Straż Graniczną – w przypadkach, o których mowa w ust. 3 pkt 1 oraz art. 45 ust. 1 pkt 3–5 i ust. 2 pkt 2 i 10;
- 2) proporcjonalnej do pozostałego, wynikającego z umowy, okresu służby pełnionej po zakończeniu nauki – w pozostałych przypadkach.

5. Koszty, o których mowa w ust. 4, nie obejmują uposażenia funkcjonariusza.

Art. 91. 1. Funkcjonariuszowi mogą być udzielane wyróżnienia:

- 1) pochwała;
- 2) pochwała w rozkazie;
- 3) nagroda pieniężna lub rzeczowa;
- 4) krótkoterminowy urlop wypoczynkowy w wymiarze do 10 dni roboczych;
- 5) przyznanie odznaki resortowej;
- 6) przedstawienie do odznaczenia państwowego;
- 7) przedterminowe mianowanie na wyższy stopień.
- 8) (uchylony)

1a. Wyróżnień, o których mowa w ust. 1, można udzielić w szczególności za:

- 1) wzorowe wywiązywanie się z obowiązków służbowych i przejawianie inicjatywy na dotychczas zajmowanym stanowisku służbowym;
- 2) wykazanie się szczególnymi osiągnięciami i inicjatywą w służbie;
- 3) bardzo dobre lub wyróżniające wykonanie zadania służbowego;
- 4) wykonanie zadania w szczególnie trudnych warunkach lub wymagającego znacznego nakładu pracy;
- 5) wykonanie dodatkowych zadań wykraczających poza zwykłe obowiązki służbowe;
- 6) dokonanie czynu świadczącego o wyjątkowej odwadze;
- 7) uzyskanie bardzo dobrych lub wyróżniających wyników w szkoleniu lub nauce w szkołach, o których mowa w art. 54 ust. 1.

1b. Wyróżnień, o których mowa w ust. 1, nie udziela się funkcjonariuszowi:

- 1) przeciwko któremu jest prowadzone postępowanie karne lub dyscyplinarne;
- 2) ukaranemu karą dyscyplinarną – do czasu jej zatarcia;
- 3) skazanemu prawomocnym orzeczeniem sądu za przestępstwo lub wykroczenie – przez okres 1 roku od dnia uprawomocnienia się orzeczenia;
- 4) skazanemu prawomocnym wyrokiem sądu – w czasie warunkowego zawieszenia wykonania kary;
- 5) w stosunku do którego postępowanie karne zostało warunkowo umorzone – w okresie próby.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb udzielania funkcjonariuszowi wyróżnień, o których mowa w ust. 1 pkt 1–4, podmioty właściwe w tych sprawach, sposób i terminy przyznawania wyróżnień oraz wzory dokumentów wykorzystywanych w sprawach wyróżnień, uwzględniając zakres uprawnień przełożonych do udzielania wyróżnień oraz formę udzielania wyróżnień.

Art. 91a. 1. Funkcjonariusze składają oświadczenie o swoim stanie majątkowym, w tym o majątku objętym małżeńską wspólnością majątkową, Komendantowi Głównemu Straży Granicznej, Rektorowi-Komendantowi WSSG, Komendantowi BSWSG, właściwym komendantom oddziałów Straży Granicznej, komendantom ośrodków szkolenia Straży Granicznej lub komendantom ośrodków Straży Granicznej przy nawiązywaniu lub rozwiązywaniu stosunku służbowego, corocznie oraz na ich żądanie. Komendant Główny Straży Granicznej oraz zastępcy Komendanta Głównego Straży Granicznej składają oświadczenie o swoim stanie majątkowym ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

2. Oświadczenie o stanie majątkowym powinno zawierać informacje o źródłach i wysokości uzyskanych przychodów, posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, uczestnictwie w spółkach cywilnych lub spółkach prawa handlowego, posiadanych udziałach lub akcjach w tych spółkach, mieniu nabytym od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, gminy, związku międzygminnego, powiatu, związku powiatów, związku powiatowo-gminnego lub związku metropolitalnego, które podlegało zbyciu w drodze przetargu, mieniu ruchomym, innych prawach majątkowych oraz o zobowiązaniach pieniężnych. Oświadczenie to powinno również zawierać dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia funkcji w spółkach prawa handlowego lub w spółdzielniach, z wyjątkiem funkcji w radzie nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej.

3. Pracownicy Straży Granicznej składają oświadczenie o swoim stanie majątkowym, w tym o majątku objętym małżeńską wspólnością majątkową, na żądanie Komendanta Głównego Straży Granicznej, Rektora-Komendanta WSSG, Komendanta BSWSG, właściwych komendantów oddziałów Straży Granicznej, komendantów ośrodków szkolenia Straży Granicznej lub komendantów ośrodków Straży Granicznej.

4. W przypadku konieczności złożenia corocznego oświadczenia majątkowego na podstawie przepisów odrębnych, funkcjonariusze składają jedno oświadczenie majątkowe na zasadach i w trybie określonych w tych przepisach.

5. Oświadczenia o stanie majątkowym corocznie składa się do dnia 31 marca według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego.

6. Prawo wglądu do złożonych oświadczeń o stanie majątkowym mają: Komendant Główny Straży Granicznej, Rektor-Komendant WSSG, Komendant BSWSG, właściwi komendanci oddziałów Straży Granicznej, komendanci ośrodków szkolenia Straży Granicznej lub komendanci ośrodków Straży Granicznej oraz osoby przez nich pisemnie upoważnione w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia analizy oświadczeń.

6a. Inspektor Nadzoru Wewnętrznego w celu przeprowadzenia analizy złożonych oświadczeń o stanie majątkowym ma prawo wglądu do ich treści i przetwarzania danych w nich zawartych.

7. Informacje zawarte w oświadczeniu o stanie majątkowym stanowią tajemnicę prawnie chronioną i podlegają ochronie przewidzianej dla informacji niejawnych o klauzuli tajności „zastrzeżone” określonej w przepisach ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych. Oświadczenie o stanie majątkowym przechowuje się przez okres 10 lat od dnia jego złożenia.

8. Oświadczenie o stanie majątkowym osoby pełniącej funkcję organu Straży Granicznej jest publikowane bez jej zgody na właściwej stronie Biuletynu Informacji Publicznej, z wyłączeniem danych dotyczących daty i miejsca urodzenia, numeru PESEL, miejsca zamieszkania i miejsca położenia nieruchomości.

9. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania w sprawach oświadczeń o stanie majątkowym, sposób analizy ich zgodności ze stanem faktycznym, a także wzór oświadczenia o stanie majątkowym wraz z objaśnieniami co do miejsca i terminu jego składania oraz pouczeniem o odpowiedzialności za podanie informacji niezgodnych ze stanem faktycznym oraz tryb publikowania oświadczeń, o których mowa w ust. 8, uwzględniając zakres danych objętych oświadczeniem, o których mowa w ust. 1–3, a także konieczność ujednolicenia formy przekazywanych informacji oraz zapewnienia zupełności i przejrzystości przedstawianych informacji.

Art. 91b. Funkcjonariusze oraz pracownicy Straży Granicznej są obowiązani poinformować przełożonego właściwego w sprawach osobowych o podjęciu przez małżonka lub osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym zatrudnienia lub innych czynności zarobkowych w podmiotach świadczących usługi detektywistyczne lub usługi w zakresie ochrony osób i mienia, objęciu w nich akcji lub udziałów lub podjęciu działalności gospodarczej w tym zakresie, a także o fakcie bycia wykonawcą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1320, z późn. zm.²³⁾) na rzecz organów i jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, w terminie 14 dni od dnia uzyskania informacji o wystąpieniu takiej sytuacji.

Art. 91c. Funkcjonariusz Straży Granicznej zwolniony ze służby, którego zakres obowiązków służbowych obejmował czynności związane z przygotowaniem lub przeprowadzaniem postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, nie może bez pisemnej zgody Komendanta Głównego Straży Granicznej przed upływem 3 lat od dnia zwolnienia ze służby być zatrudniony lub wykonywać innych zajęć u przedsiębiorcy, który ubiegał się o udzielenie przez Straż Graniczną zamówienia publicznego.

Art. 91d. Funkcjonariusz Straży Granicznej zwolniony ze służby nie może wykorzystywać informacji uzyskanych w związku z wykonywaniem czynności służbowych w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, albo w związku z zatrudnieniem lub wykonywaniem innych zajęć u przedsiębiorcy.

Rozdział 12

Zakwaterowanie funkcjonariuszy Straży Granicznej²⁴⁾

Art. 92.²⁵⁾ 1. Funkcjonariuszowi w służbie przygotowawczej lub stałej, od dnia przyjęcia do służby w Straży Granicznej do dnia zwolnienia ze służby w Straży Granicznej, na jego wniosek, przysługuje prawo do zakwaterowania.

2. Prawo do zakwaterowania jest realizowane w następujących formach:

- 1) przydział lokalu mieszkalnego;
- 2) przydział kwatery tymczasowej;
- 3) skierowanie do miejsca w internacie albo kwatery internatowej;
- 4) przyznanie świadczenia mieszkaniowego.

3. Na wniosek funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 1, prawo do zakwaterowania, o którym mowa w ust. 2 pkt 1–3, jest realizowane w miejscowości, w której funkcjonariusz pełni służbę, lub może być realizowane w miejscowości innej niż miejscowość, w której pełni służbę, zgodnie z wykazem, o którym mowa w ust. 5.

4. Z miejsca w internacie albo kwatery internatowej mogą korzystać również pracownicy Straży Granicznej. Przepisy ust. 5–8 i 13 oraz art. 92a ust. 1 stosuje się odpowiednio.

5. Podmioty, o których mowa w art. 92a ust. 1, prowadzą wykaz dostępnych form zakwaterowania we właściwych jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej. Wykaz udostępniany jest do wiadomości funkcjonariuszy w sposób przyjęty przez dany podmiot.

²³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 620, 769, 794, 1165, 1173 i 1235.

²⁴⁾ Tytuł rozdziału w brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 17.

²⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 4 ustawy, o której mowa w odnośniku 17.

6. Wyboru formy zakwaterowania funkcjonariusz, o którym mowa w ust. 1, dokonuje na podstawie wykazu, o którym mowa w ust. 5, składając wniosek do podmiotu, o którym mowa w art. 92a ust. 1. W przypadku braku możliwości przyznania prawa do zakwaterowania w formie, o której mowa w ust. 2 pkt 1 albo 2, funkcjonariuszowi przyznaje się prawo do zakwaterowania w formie, o której mowa w ust. 2 pkt 4.

7. Wnioski, o których mowa w ust. 6 i 9, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

8. Wniosek, o którym mowa w ust. 6, zawiera:

- 1) imię (imiona) i nazwisko funkcjonariusza;
- 2) stopień służbowy funkcjonariusza;
- 3) stanowisko służbowe funkcjonariusza;
- 4) numer telefonu kontaktowego;
- 5) adres zamieszkania funkcjonariusza;
- 6) wskazanie tytułu prawnego do lokalu, który funkcjonariusz zajmuje;
- 7) datę przyjęcia funkcjonariusza do służby;
- 8) datę ukończenia przez funkcjonariusza szkolenia podstawowego;
- 9) miejscowość, w której funkcjonariusz pełni służbę;
- 10) imię i nazwisko, stopień pokrewieństwa, datę urodzenia, adres zamieszkania członków rodziny funkcjonariusza, o których mowa w art. 93, oraz informacje o członkach rodziny, o których mowa w art. 93 pkt 2;
- 11) oświadczenie funkcjonariusza, czy on lub jego małżonek są właścicielami lub współwłaścicielami lokalu mieszkalnego albo domu, o którym mowa w ust. 11 pkt 1;
- 12) oświadczenie funkcjonariusza w sprawie wyboru formy zakwaterowania;
- 13) oświadczenie funkcjonariusza w sprawie wyboru sposobu ustalania wysokości świadczenia mieszkaniowego;
- 14) oświadczenie funkcjonariusza o skorzystaniu lub nieskorzystaniu z pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego albo domu oraz o wskazaniu sposobu rozliczenia zwrotu pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego;
- 15) oświadczenie funkcjonariusza o nabyciu lub nienabyciu lokalu mieszkalnego od Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, z bonifikatą lub pomniejszeniem w cenie nabycia, przydzielonego w trybie administracyjnym w związku z pełnioną służbą;
- 16) oświadczenie funkcjonariusza o otrzymaniu lub nieotrzymaniu lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 12 września 2025 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad zakwaterowania funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Ochrony Państwa oraz poprawy niektórych warunków pełnienia służby (Dz. U. poz. 1366);
- 17) klauzulę o treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”; klauzula ta zastępuje pouczenie przez organ o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń;
- 18) informację o sposobie wypłaty świadczenia mieszkaniowego, a w przypadku wyboru bezgotówkowej formy wypłaty – numer rachunku bankowego lub innego rachunku płatniczego;
- 19) adres lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej, o które wnioskuje funkcjonariusz.

9. Funkcjonariuszowi, o którym mowa w ust. 1, na jego wniosek, przysługuje prawo do zamiany lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej. Do wniosków o zamianę lokali mieszkalnych albo kwater tymczasowych przepis ust. 8 stosuje się odpowiednio; wniosek o zamianę zawiera także adres zajmowanego lokalu mieszkalnego albo zajmowanej kwatery tymczasowej.

10. Zmiana formy zakwaterowania następuje na wniosek funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 6. Podmiot, o którym mowa w art. 92a ust. 1, uchyla decyzję, na podstawie której orzeczono wcześniej o prawie do zakwaterowania.

11. Prawo do form zakwaterowania, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2, nie przysługuje, jeżeli:

- 1) funkcjonariusz lub jego małżonek jest właścicielem lub współwłaścicielem lokalu mieszkalnego albo domu w miejscowości, w której pełni służbę, albo w miejscowości, o której mowa w art. 97 ust. 1 pkt 1 albo 2;
- 2) małżonek funkcjonariusza będący:
 - a) funkcjonariuszem Policji,
 - b) funkcjonariuszem Państwowej Straży Pożarnej,
 - c) funkcjonariuszem Straży Granicznej,
 - d) funkcjonariuszem Służby Ochrony Państwa,
 - e) funkcjonariuszem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
 - f) funkcjonariuszem Agencji Wywiadu,
 - g) funkcjonariuszem Służby Wywiadu Wojskowego,
 - h) funkcjonariuszem Służby Kontrwywiadu Wojskowego,
 - i) żołnierzem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej

– otrzymał przydział lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej na podstawie przepisów obowiązujących w tych służbach, jeżeli małżonkowie pełnią służbę w tej samej miejscowości albo w miejscowości, o której mowa w art. 97 ust. 1 pkt 1 albo 2.

12. Rozstrzygnięcie o przyznaniu świadczenia mieszkaniowego przez podmiot, o którym mowa w art. 92a ust. 1, w całości uwzględniające wniosek funkcjonariusza następuje w postępowaniu uproszczonym, o którym mowa w dziale II rozdziale 14 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 1691). Przepisów o milczącym załatwieniu sprawy nie stosuje się.

13. Rozstrzygnięcie o przyznaniu miejsca w internacie albo kwatery internatowej następuje w drodze skierowania funkcjonariusza do miejsca w internacie albo kwatery internatowej przez podmiot, o którym mowa w art. 92a ust. 1.

14. Rozstrzygnięcie o:

- 1) przydziale lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej,
- 2) zamianie lokali mieszkalnych albo kwater tymczasowych,
- 3) odmowie przyznania wybranej przez funkcjonariusza formy zakwaterowania

– następuje w drodze decyzji administracyjnej wydanej przez podmiot, o którym mowa w art. 92a ust. 1.

15. W przypadku gdy małżonkowie są funkcjonariuszami Straży Granicznej, każdy z małżonków wybiera formę zakwaterowania, z tym że:

- 1) jednemu z małżonków przysługuje przydział lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej, z uwzględnieniem dzieci, o których mowa w art. 93 pkt 2, a drugiemu małżonkowi przyznaje się świadczenie mieszkaniowe albo
- 2) każdemu z małżonków przyznaje się świadczenie mieszkaniowe.

16. W przypadku podania przez funkcjonariusza nieprawdziwych danych we wnioskach, o których mowa w ust. 6 lub 9, lub w przypadku gdy świadczenie mieszkaniowe funkcjonariuszowi nie przysługiwało, podmiot, o którym mowa w art. 92a ust. 1, wydaje decyzję o uchyleniu decyzji przyznającej funkcjonariuszowi wybraną przez niego formę zakwaterowania, w której rozstrzyga także o cofnięciu świadczenia mieszkaniowego w całości oraz zobowiązuje funkcjonariusza do zwrotu świadczeń nienależnie pobranych.

17. Funkcjonariusz jest obowiązany do powiadomienia podmiotu, o którym mowa w art. 92a ust. 1, o każdym zdarzeniu mającym wpływ na prawo do zakwaterowania.

18. W przypadku przeniesienia funkcjonariusza do innej służby albo do służby w ramach zawodowej służby wojskowej albo zwolnienia go ze służby rozstrzygnięcia, o których mowa w ust. 12–14, wygasają z mocy prawa z dniem przeniesienia funkcjonariusza lub zwolnienia go ze służby.

19. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzory wniosków, o których mowa w ust. 6 i 9, a także formę i sposób składania tych wniosków, uwzględniając przejrzystość przedstawianych informacji oraz efektywność prowadzonego postępowania w celu rozstrzygnięcia w sprawach wyboru formy zakwaterowania.

Art. 92a.²⁶⁾ 1. Podmiotami właściwymi w sprawach zakwaterowania oraz zryczałtowanego zwrotu kosztów dojazdu są:

- 1) minister właściwy do spraw wewnętrznych – w stosunku do:
 - a) Komendanta Głównego Straży Granicznej,
 - b) zastępców Komendanta Głównego Straży Granicznej;
- 2) Komendant Główny Straży Granicznej – w stosunku do:
 - a) Rektora-Komendanta WSSG,
 - b) Komendanta BSWSG,
 - c) komendantów oddziałów Straży Granicznej,
 - d) komendantów ośrodków szkolenia Straży Granicznej,
 - e) komendantów ośrodków Straży Granicznej,
 - f) kierowników komórek organizacyjnych Komendy Głównej Straży Granicznej,
 - g) funkcjonariuszy, o których mowa w art. 41 ust. 2,
 - h) funkcjonariuszy pozostających w jego dyspozycji;
- 3) Rektor-Komendant WSSG, komendanci oddziałów Straży Granicznej, komendanci ośrodków szkolenia Straży Granicznej, z wyłączeniem ośrodka szkolenia, o którym mowa w pkt 4, oraz komendanci ośrodków Straży Granicznej – w stosunku do funkcjonariuszy pełniących służbę w podległych im jednostkach organizacyjnych lub pozostających w ich dyspozycji;
- 4) Komendant Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej – w stosunku do funkcjonariuszy pełniących służbę w ośrodku szkolenia Straży Granicznej pozostającym na jego zaopatrzeniu lub pozostających w dyspozycji komendanta tego ośrodka szkolenia;
- 5) Komendant Nadwiślańskiego Oddziału Straży Granicznej – w stosunku do funkcjonariuszy pełniących służbę w komórkach organizacyjnych Komendy Głównej Straży Granicznej i w BSWSG lub pozostających w dyspozycji Komendanta BSWSG.

2. W przypadku funkcjonariusza zwolnionego ze służby, który nabył prawo do lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej na podstawie decyzji podmiotu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, właściwym w sprawie wydania decyzji o opróżnieniu lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej jest podmiot, o którym mowa w ust. 1 pkt 2.

Art. 92b.²⁶⁾ Prawo do zakwaterowania nie przysługuje funkcjonariuszowi:

- 1) który nabył lokal mieszkalny od Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, z bonifikatą lub pomniejszeniem w cenie nabycia, przydzielony w trybie administracyjnym w związku z pełnioną służbą;
- 2) od dnia przyjęcia do służby do dnia ukończenia szkolenia podstawowego, a w przypadku następującego bezpośrednio po tym szkoleniu szkolenia w zakresie szkoły podoficerskiej – do dnia jego ukończenia;
- 3) od dnia przyjęcia do służby do dnia ukończenia studiów stacjonarnych w WSSG;
- 4) w służbie kandydackiej.

Art. 93.²⁷⁾ Członkami rodziny funkcjonariusza, których uwzględnia się przy przydziale lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej, są pozostający z funkcjonariuszem we wspólnym gospodarstwie domowym:

- 1) małżonek;
- 2) dzieci własne lub małżonka, przysposobione lub przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej, pozostające na jego utrzymaniu, nie dłużej jednak niż do dnia zawarcia przez nie związku małżeńskiego, które:
 - a) nie ukończyły 18. roku życia, a w przypadku uczęszczania do szkoły lub odbywania studiów w uczelni – 26. roku życia, albo
 - b) stały się całkowicie niezdolne do pracy lub niezdolne do samodzielnej egzystencji przed osiągnięciem wieku określonego w lit. a.

²⁶⁾ Dodany przez art. 2 pkt 5 ustawy, o której mowa w odnośniku 17.

²⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 6 ustawy, o której mowa w odnośniku 17.

Art. 94.²⁷⁾ 1. Na lokale mieszkalne dla funkcjonariuszy przeznaczają się lokale będące w dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub organów mu podległych lub przez niego nadzorowanych.

2. Na kwatery tymczasowe przeznaczają się lokale mieszkalne albo pomieszczenia w budynkach służbowych pełniące funkcje mieszkalne, przeznaczone dla funkcjonariuszy przeniesionych z urzędu do pełnienia służby albo delegowanych z urzędu do czasowego pełnienia służby w innej miejscowości lub w innej jednostce organizacyjnej Straży Granicznej.

3. Na kwaterę internatową przeznaczają się lokal mieszkalny pełniący funkcję internatu, przeznaczony do zamieszkiwania przez funkcjonariusza albo pracownika Straży Granicznej, lub większą liczbę funkcjonariuszy lub pracowników Straży Granicznej.

4. Na internat przeznaczają się budynek lub zespół pomieszczeń mieszkalnych stanowiących organizacyjną całość w budynku, przeznaczone do zakwaterowania funkcjonariuszy lub pracowników Straży Granicznej.

5. Przy ustalaniu powierzchni mieszkalnej przydzielanego lokalu mieszkalnego albo przydzielanej kwatery tymczasowej uwzględnia się zajmowane przez funkcjonariusza stanowisko służbowe oraz wielkość jego gospodarstwa domowego, stosując następujące zasady:

- 1) funkcjonariuszowi przysługuje norma powierzchni mieszkalnej, zwana dalej „normą zaludnienia”, która wynosi 10 m²;
- 2) funkcjonariuszowi przysługują następujące normy zaludnienia:
 - a) posiadającemu członków rodziny, o których mowa w art. 93 – po jednej normie zaludnienia dla funkcjonariusza i każdego członka jego rodziny, a w przypadku:
 - zajmowania stanowiska służbowego: Komendant Główny Straży Granicznej, zastępca Komendanta Głównego Straży Granicznej, Rektor-Komendant WSSG, Komendant BSWSG, komendant oddziału Straży Granicznej, komendant ośrodka szkolenia Straży Granicznej, komendant ośrodka Straży Granicznej, kierownik komórki organizacyjnej Komendy Głównej Straży Granicznej lub posiadania stopnia służbowego generała brygady Straży Granicznej (kontradmirala Straży Granicznej) albo generała dywizji Straży Granicznej (wiceadmirala Straży Granicznej) – dwie dodatkowe normy zaludnienia, albo
 - posiadania stopnia służbowego oficera od stopnia majora Straży Granicznej (komandora podporucznika Straży Granicznej) do stopnia pułkownika Straży Granicznej (komandora Straży Granicznej) lub zajmującego stanowisko służbowe zaszergowane do stopnia służbowego oficera od stopnia majora Straży Granicznej (komandora podporucznika Straży Granicznej) do stopnia pułkownika Straży Granicznej (komandora Straży Granicznej) – jedna dodatkowa norma zaludnienia,
 - b) nieposiadającemu członków rodziny, o których mowa w art. 93 – dwie normy zaludnienia, a w przypadku zajmowania stanowiska służbowego: Komendant Główny Straży Granicznej, zastępca Komendanta Głównego Straży Granicznej, Rektor-Komendant WSSG, Komendant BSWSG, komendant oddziału Straży Granicznej, komendant ośrodka szkolenia Straży Granicznej, komendant ośrodka Straży Granicznej, kierownik komórki organizacyjnej Komendy Głównej Straży Granicznej lub posiadania stopnia służbowego generała brygady Straży Granicznej (kontradmirala Straży Granicznej) albo generała dywizji Straży Granicznej (wiceadmirala Straży Granicznej) – jedna dodatkowa norma zaludnienia,
 - c) pozostającemu w związku małżeńskim, który nie posiada dzieci, o których mowa w art. 93 pkt 2, przysługuje jedna dodatkowa norma zaludnienia;
- 3) w przypadku prowadzenia przez funkcjonariusza jednoosobowego gospodarstwa domowego norma zaludnienia wynosi nie mniej niż 20 m².

6. Powierzchnią mieszkalną jest powierzchnia pokoi.

7. Funkcjonariuszowi, na wniosek, o którym mowa w art. 92 ust. 6 lub 9, lub za jego pisemną zgodą, można przydzielić lokal mieszkalny albo kwaterę tymczasową o mniejszej powierzchni mieszkalnej niż wynikająca z przysługującej mu normy zaludnienia albo o większej powierzchni mieszkalnej niż wynikająca z przysługujących mu norm zaludnienia, o których mowa w ust. 5, o ile taki lokal mieszkalny albo taka kwatera tymczasowa nie są niezbędne do zakwaterowania funkcjonariusza o większej liczbie przysługujących mu norm zaludnienia.

8. Opróżnianie lokali mieszkalnych oraz kwater tymczasowych następuje w drodze decyzji administracyjnej.

Art. 95. (uchylony)²⁸⁾

Art. 96. (uchylony)²⁸⁾

²⁸⁾ Przez art. 2 pkt 7 ustawy, o której mowa w odnośniku 17.

Art. 97.²⁹⁾ 1. Funkcjonariuszowi, z wyłączeniem funkcjonariusza, któremu wysokość świadczenia mieszkaniowego ustala się w sposób, o którym mowa w art. 98b ust. 1 pkt 2, zamieszkującemu w miejscowości innej niż miejscowość, w której pełni służbę, od której granic administracyjnych najkrótsza odległość drogą publiczną do granic administracyjnych miejscowości, w której pełni służbę, wynosi:

- 1) do 30 km – wypłaca się, na jego wniosek, zryczałtowany zwrot kosztów dojazdu do miejscowości, w której funkcjonariusz pełni służbę, w wysokości 140 zł miesięcznie;
- 2) powyżej 30 km do 50 km – wypłaca się, na jego wniosek, zryczałtowany zwrot kosztów dojazdu do miejscowości, w której funkcjonariusz pełni służbę, w wysokości 180 zł miesięcznie;
- 3) powyżej 50 km – wypłaca się, na jego wniosek, zryczałtowany zwrot kosztów dojazdu do miejscowości, w której funkcjonariusz pełni służbę, w wysokości 220 zł miesięcznie.

2. Funkcjonariusz, o którym mowa w ust. 1, składa wniosek o wypłatę zryczałtowanego zwrotu kosztów dojazdu do miejscowości, w której pełni służbę, do podmiotu, o którym mowa w art. 92a ust. 1, zawierający:

- 1) imię (imiona) i nazwisko;
- 2) stopień służbowy;
- 3) stanowisko służbowe;
- 4) nazwę jednostki organizacyjnej, w której pełni służbę;
- 5) miejscowość, w której pełni służbę;
- 6) adres zamieszkania;
- 7) numer telefonu kontaktowego;
- 8) odległość w kilometrach wynikającą z ust. 1;
- 9) klauzulę o treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”; klauzula ta zastępuje pouczenie przez organ o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń;
- 10) informację o sposobie wypłaty, a w przypadku wyboru bezgotówkowej formy wypłaty – numer rachunku bankowego lub innego rachunku płatniczego.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

4. Zryczałtowany zwrot kosztów dojazdu funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 1, do miejscowości, w której pełni służbę, przysługuje od dnia złożenia wniosku.

5. W przypadku uznania prawa funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 1, do zryczałtowanego zwrotu kosztów dojazdu do miejscowości, w której pełni służbę, podmiot, o którym mowa w art. 92a ust. 1, wypłaca go funkcjonariuszowi w każdym kolejnym miesiącu kalendarzowym, począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym funkcjonariusz złożył wniosek, o którym mowa w ust. 2.

6. Zryczałtowany zwrot kosztów dojazdu do miejscowości, w której funkcjonariusz pełni służbę, płatny jest z dołu do dwudziestego dnia miesiąca następującego po miesiącu, za który przysługuje.

7. W przypadku zmiany miejsca zamieszkania albo miejscowości, w której funkcjonariusz, o którym mowa w ust. 1, pełni służbę, składa on nowy wniosek.

8. Funkcjonariusz, o którym mowa w ust. 1, informuje niezwłocznie, jednak niepóźniej niż w terminie 30 dni, licząc od dnia powstania zmiany, podmiot, o którym mowa w art. 92a ust. 1, o każdym zdarzeniu mającym wpływ na uprawnienia do otrzymywania zryczałtowanego zwrotu kosztów dojazdu do miejscowości, w której pełni służbę.

9. Zryczałtowanego zwrotu kosztów dojazdu do miejscowości, w której funkcjonariusz pełni służbę, nie wypłaca się za okresy, o których mowa w art. 117d ust. 9 – proporcjonalnie do tych okresów, przyjmując, że za każdy dzień wykonywania czynności służbowych ustala się 1/21 części miesięcznego zryczałtowanego zwrotu kosztów dojazdu do miejscowości, w której pełni służbę.

10. Zryczałtowany zwrot kosztów dojazdu do miejscowości, w której funkcjonariusz pełni służbę, nie przysługuje, jeżeli funkcjonariusz korzysta z prawa do zakwaterowania w formach, o których mowa w art. 92 ust. 2 pkt 1–3, w miejscowości, w której pełni służbę.

²⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 8 ustawy, o której mowa w odnośniku 17; wszedł w życie z dniem 14 października 2025 r.

11. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór oraz formę wniosku o wypłatę zryczałtowanego zwrotu kosztów dojazdu do miejscowości, w której funkcjonariusz pełni służbę, uwzględniając konieczność zapewnienia przejrzystości i efektywności przebiegu procesu przyznania funkcjonariuszowi zwrotu kosztów dojazdu do miejscowości, w której funkcjonariusz pełni służbę.

Art. 98. (uchylony)³⁰⁾

Art. 98a.³¹⁾ 1. Funkcjonariusz, któremu wydano decyzję o przydziale lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej, zawiera umowę najmu z ich właścicielem albo z podmiotem nimi administrującym, zwanym dalej „wynajmującym”.

2. Od dnia przekazania lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej funkcjonariusz uiszcza opłaty za używanie tego lokalu albo tej kwatery.

3. W przypadku otrzymania kwatery tymczasowej koszty zakwaterowania funkcjonariusza delegowanego z urzędu do czasowego pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej Straży Granicznej lub w innej miejscowości ponosi Skarb Państwa. Koszty zakwaterowania członków rodziny, o których mowa w art. 93, w kwaterze tymczasowej ponosi funkcjonariusz.

4. Funkcjonariuszowi przeniesionemu z urzędu do pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej Straży Granicznej lub w innej miejscowości przysługuje kwatera tymczasowa, której koszty ponosi:

- 1) Skarb Państwa, z tym że koszty zakwaterowania członków rodziny, o których mowa w art. 93, w kwaterze tymczasowej ponosi funkcjonariusz, albo
- 2) funkcjonariusz, któremu przysługuje również świadczenie mieszkaniowe.

5. Przekazanie przydzielonego lokalu mieszkalnego albo przydzielonej kwatery tymczasowej następuje na podstawie protokołu, w którym określa się stan techniczny tego lokalu albo tej kwatery oraz stopień zużycia znajdujących się w nich urządzeń technicznych. Protokół sporządzają funkcjonariusz oraz wynajmujący i stanowi on podstawę rozliczeń dokonywanych przy zwrocie lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej.

6. Funkcjonariusz może wprowadzać w zajmowanym lokalu mieszkalnym albo w zajmowanej kwaterze tymczasowej ulepszenia tylko za zgodą wynajmującego i na podstawie pisemnej umowy określającej sposób rozliczeń z tego tytułu.

7. Opłaty za używanie lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy przyjmuje się według opłat obowiązujących dla danego lokalu albo kwatery, a w przypadku lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej będących w zasobie innego podmiotu, w tym w zarządzie Straży Granicznej, lub będących własnością WSSG – według opłat obowiązujących dla lokali mieszkalnych albo kwater tymczasowych wchodzących w skład zasobu mieszkaniowego tych podmiotów.

8. Umowa najmu, o której mowa w ust. 1, ulega rozwiązaniu z chwilą uprawomocnienia się decyzji o opróżnieniu przydzielonego lokalu mieszkalnego albo przydzielonej kwatery tymczasowej albo wygaśnięcia decyzji o ich przydziale.

9. W sprawach wynikających ze wzajemnych praw i obowiązków najemcy i wynajmującego oraz w innych przypadkach nieuregulowanych w niniejszej ustawie do najmu lokali mieszkalnych albo kwater tymczasowych mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2025 r. poz. 1071, 1172 i 1508 oraz z 2026 r. poz. 184) oraz ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725).

10. Sprawy sporne wynikające ze stosunku najmu lokali mieszkalnych oraz kwater tymczasowych rozstrzygają sądy powszechne.

Art. 98b.³¹⁾ 1. Wysokość świadczenia mieszkaniowego ustala się kwotowo, jako iloczyn stawki podstawowej oraz mnożnika lokalizacyjnego dla powiatów ustalonego dla miejscowości:

- 1) wskazanej we wniosku, o którym mowa w art. 92 ust. 6, w której funkcjonariusz zamieszkuje, albo
- 2) w której funkcjonariusz pełni służbę, wskazanej w rozkazie personalnym o mianowaniu funkcjonariusza.

2. Wyboru sposobu ustalania wysokości świadczenia mieszkaniowego, o którym mowa w ust. 1, funkcjonariusz dokonuje we wniosku, o którym mowa w art. 92 ust. 6.

3. Funkcjonariuszowi zamieszkującemu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, który pełni służbę w jednostce organizacyjnej Straży Granicznej na terenie kraju, świadczenie mieszkaniowe ustala się w sposób, o którym mowa w ust. 1 pkt 2.

³⁰⁾ Przez art. 2 pkt 9 ustawy, o której mowa w odnośniku 17.

³¹⁾ Dodany przez art. 2 pkt 10 ustawy, o której mowa w odnośniku 17.

4. Funkcjonariuszowi, który otrzymał pomoc finansową na uzyskanie lokalu mieszkalnego albo domu, odprawę mieszkaniową lub ekwiwalent pieniężny w zamian za rezygnację z lokalu mieszkalnego z jednostek budżetowych, w tym w innych służbach, na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 12 września 2025 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad zakwaterowania funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Ochrony Państwa oraz poprawy niektórych warunków pełnienia służby, wypłaca się przyznane świadczenie mieszkaniowe:

- 1) pomniejszone o kwotę stanowiącą maksymalnie $\frac{1}{60}$ z 50 % przyznanej decyzją administracyjną pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego albo domu, odprawy mieszkaniowej lub ekwiwalentu pieniężnego w zamian za rezygnację z lokalu za każdy miesiąc wypłaty świadczenia mieszkaniowego przez kolejne 60 miesięcy lub do wysokości 50 % przyznanej decyzją administracyjną pomocy finansowej, odprawy mieszkaniowej lub ekwiwalentu pieniężnego w zamian za rezygnację z lokalu, z możliwością jednorazowej wcześniejszej spłaty albo
- 2) w pełnej kwocie w przypadku zwrotu przez funkcjonariusza 50 % przyznanej decyzją administracyjną pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego albo domu, odprawy mieszkaniowej lub ekwiwalentu pieniężnego w zamian za rezygnację z lokalu w terminie 30 dni od otrzymania rozstrzygnięcia, o którym mowa w art. 92 ust. 12.

5. Sposób rozliczenia zwrotu pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego albo domu, odprawy mieszkaniowej lub ekwiwalentu pieniężnego w zamian za rezygnację z lokalu mieszkalnego wskazuje funkcjonariusz we wniosku, o którym mowa w art. 92 ust. 6.

6. Wypłatę świadczenia mieszkaniowego zawiesza się funkcjonariuszowi, który przebywa na urlopie bezpłatnym.

7. Zawieszenie wypłaty świadczenia mieszkaniowego następuje w drodze decyzji administracyjnej.

8. W przypadku przydziału lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej świadczenie mieszkaniowe przysługuje do dnia protokolarnego przekazania lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej, nie dłużej jednak niż do ostatniego dnia miesiąca, w którym decyzja o przydziale lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej stała się ostateczna.

9. Funkcjonariuszowi, o którym mowa w art. 92 ust. 1, który ponosi koszty zakwaterowania w internacie albo kwaterze internatowej, przysługuje świadczenie mieszkaniowe.

10. Funkcjonariuszowi, któremu wysokość świadczenia mieszkaniowego ustala się w sposób, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, świadczenie mieszkaniowe przysługuje od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w art. 92 ust. 6, i jest wypłacane za miesiąc kalendarzowy, w terminie do końca każdego miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiło rozstrzygnięcie, o którym mowa w art. 92 ust. 12.

11. W przypadku zajmowania lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej świadczenie mieszkaniowe przysługuje od dnia następującego po dniu opróżnienia lokalu albo kwatery.

12. W przypadku uprawnienia do świadczenia mieszkaniowego za okres krótszy niż miesiąc kalendarzowy świadczenie przysługuje w wysokości $\frac{1}{30}$ za każdy dzień.

13. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wysokość stawki podstawowej oraz mnożników lokalizacyjnych dla powiatów, uwzględniając średnią cenę rynkową najmu lokali mieszkalnych, a także szczególne znaczenie jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, w której funkcjonariusz pełni służbę, dla systemu ochrony granicy państwowej, porządku publicznego i systemu ochrony państwa.

Art. 98c.³¹⁾ 1. Funkcjonariuszowi, któremu wysokość świadczenia mieszkaniowego ustala się w sposób, o którym mowa w art. 98b ust. 1 pkt 2, oraz:

- 1) oddelegowanemu do wykonywania zadań poza Strażą Graniczną na podstawie art. 41 ust. 2 – świadczenie mieszkaniowe przyznaje się w wysokości określonej dla miejscowości właściwej ze względu na miejsce oddelegowania;
- 2) zwolnionemu z obowiązku wykonywania zadań służbowych na podstawie art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych – świadczenie mieszkaniowe przyznaje się w wysokości określonej dla miejscowości właściwej ze względu na miejsce działalności zarządu zakładowej organizacji związkowej, w którym funkcjonariusz pełni funkcję na zasadach określonych w ustawie z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych;
- 3) przeniesionemu do dyspozycji właściwego przełożonego oraz delegowanemu do czasowego pełnienia służby poza granicami państwa – świadczenie mieszkaniowe przyznaje się w wysokości określonej dla miejscowości, w której pełnił służbę na jeden dzień przed przeniesieniem do dyspozycji lub delegowaniem.

2. Funkcjonariuszowi, któremu wysokość świadczenia mieszkaniowego ustala się w sposób, o którym mowa w art. 98b ust. 1 pkt 2, świadczenie mieszkaniowe przysługuje od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w art. 92 ust. 6, do dnia zakończenia pełnienia służby w danej miejscowości, określonej w rozkazie personalnym, i jest wypłacane za miesiąc kalendarzowy w terminie do końca każdego miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiło rozstrzygnięcie, o którym mowa w art. 92 ust. 12.

3. W przypadku delegowania funkcjonariusza, któremu wysokość świadczenia mieszkaniowego ustala się w sposób, o którym mowa w art. 98b ust. 1 pkt 2, do czasowego pełnienia służby w innej miejscowości na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy świadczenie mieszkaniowe przysługuje w dotychczasowej wysokości.

4. W przypadku delegowania funkcjonariusza, któremu wysokość świadczenia mieszkaniowego ustala się w sposób, o którym mowa w art. 98b ust. 1 pkt 2, do czasowego pełnienia służby w innej miejscowości na okres dłuższy niż 6 miesięcy, świadczenie mieszkaniowe przysługuje w wysokości określonej dla miejsca pełnienia służby właściwego ze względu na miejscowość delegowania funkcjonariusza.

Art. 99. (uchylony)³²⁾

Art. 99a.³³⁾ 1. Funkcjonariusz jest obowiązany do opróżnienia lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej, jeżeli:

- 1) został zwolniony ze służby albo przeniesiony do służby w innej miejscowości;
- 2) bez zgody wynajmującego podnajmuje albo oddaje do bezpłatnego używania przydzielony lokal mieszkalny albo przydzieloną kwaterę tymczasową lub ich część;
- 3) używa lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej w sposób sprzeczny z umową najmu lub niezgodnie z przeznaczeniem, zaniedbuje obowiązki, dopuszczając do powstania szkód w tym lokalu albo tej kwaterze, albo niszczy urządzenia przeznaczone do wspólnego korzystania przez mieszkańców;
- 4) wykracza w sposób rażący lub uporczywy przeciwko porządkowi domowemu, czyniąc uciążliwym korzystanie z innych lokali;
- 5) jest w zwłoce z wnoszeniem opłat za używanie lokalu mieszkalnego przez okres co najmniej trzech pełnych okresów płatności mimo pisemnego zawiadomienia go o zamiarze wydania decyzji o opróżnieniu lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej i wyznaczenia dodatkowego, miesięcznego terminu zapłaty zaległych i wymagalnych należności;
- 6) nie zwolnił, w terminie określonym w odrębnych przepisach, przydzielonego lokalu mieszkalnego albo przydzielonej kwatery tymczasowej;
- 7) zrzekł się uprawnień do przydzielonego lokalu mieszkalnego albo przydzielonej kwatery tymczasowej;
- 8) on i jego małżonek posiadają przydzielony inny lokal mieszkalny albo przydzieloną inną kwaterę tymczasową; w takim przypadku osobom tym przysługuje prawo wyboru jednego z zajmowanych lokali;
- 9) dokonał zamiany lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej;
- 10) po zwolnieniu ze służby on lub pozostali po nim członkowie rodziny zajmują lokal mieszkalny albo kwaterę tymczasową położone w budynku przeznaczonym na cele służbowe, a osobom tym przydzielono lokal w tej samej lub innej miejscowości, o powierzchni odpowiadającej przysługującym normom;
- 11) on lub członkowie jego rodziny albo inne osoby zajmują lokal mieszkalny albo kwaterę tymczasową bez tytułu prawnego;
- 12) został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne lub przestępstwo skarbowe umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, popełnione w związku z wykonywaniem czynności służbowych i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, albo za przestępstwo określone w art. 130 lub art. 258 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny lub orzeczono wobec niego prawomocnie środek karny pozbawienia praw publicznych za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.

2. Decyzję administracyjną o opróżnieniu lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej wydaje się w stosunku do wszystkich osób zamieszkałych w tym lokalu albo tej kwaterze.

3. W przypadku wydania decyzji o opróżnieniu lokalu mieszkalnego osoba, której ona dotyczy, opróżnia lokal mieszkalny w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia, w którym decyzja ta stała się ostateczna.

4. W przypadku wydania decyzji o opróżnieniu kwatery tymczasowej osoba, której ona dotyczy, opróżnia kwaterę tymczasową w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia, w którym decyzja ta stała się ostateczna.

5. W sprawach opróżnienia lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej zajmowanych przez:

- 1) kobietę w ciąży,
- 2) małoletniego,

³²⁾ Przez art. 2 pkt 11 ustawy, o której mowa w odnośniku 17.

³³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 12 ustawy, o której mowa w odnośniku 17.

- 3) osobę niepełnosprawną, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913, 1301, 1665 i 1746 oraz z 2026 r. poz. 26), lub ubezwłasnowolnioną oraz osobę sprawującą nad taką osobą opiekę i wspólnie z nią zamieszkałą,
- 4) obłożnie chorego, który dysponuje dokumentem urzędowym lub zaświadczeniem lekarskim stwierdzającym stan zdrowia, w którym chory bez narażenia życia lub zdrowia nie może prowadzić normalnej egzystencji, wydanym niewcześniej niż miesiąc przed dniem wszczęcia postępowania o opróżnienie lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej,
- 5) emeryta lub rencistę spełniającego kryteria otrzymania świadczenia z pomocy społecznej,
- 6) osobę posiadającą status bezrobotnego spełniającą kryteria otrzymania świadczenia z pomocy społecznej

– wraz z osobami wspólnie zamieszkującymi, nie wydaje się decyzji o opróżnieniu lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej, chyba że mogą zamieszkać w innym lokalu mieszkalnym albo w domu, a w przypadku, w którym jedną z osób, wobec których wydaje się decyzję o opróżnieniu lokalu mieszkalnego, jest funkcjonariusz, mogą zamieszkać w miejscowości, w której pełni on służbę, albo w miejscowości, o której mowa w art. 97 ust. 1 pkt 1 albo 2, w innym lokalu mieszkalnym albo w domu.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 5, organ właściwy do wydania decyzji o opróżnieniu lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej kieruje do sądu powszechnego pozew o opróżnienie lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej. Przepisy art. 14 ust. 1–5 i 6a, art. 15, art. 17 i art. 18 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio.

7. Opróżnienia lokalu mieszkalnego albo tymczasowej kwatery, z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w ust. 6, dokonuje się w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2025 r. poz. 132, 620 i 1302).

Art. 99b. (uchylony)³⁴⁾

Art. 100.³⁵⁾ 1. Funkcjonariuszowi przeniesionemu do służby w innej miejscowości, który poza miejscowością, w której pełni służbę, posiada lokal mieszkalny, o którym mowa w art. 92 ust. 2 pkt 1, może być przydzielony lokal mieszkalny na podstawie decyzji administracyjnej w nowej miejscowości, w której pełni służbę, po opróżnieniu wcześniej zajmowanego lokalu mieszkalnego.

2. Funkcjonariuszowi przeniesionemu do służby w innej miejscowości lub w innej jednostce organizacyjnej Straży Granicznej, który w poprzedniej miejscowości, w której pełnił służbę, nie opróżnił zajmowanego lokalu mieszkalnego, o którym mowa w art. 92 ust. 2 pkt 1, można przydzielić kwaterę internatową albo miejsce w internacie.

3. Funkcjonariuszowi delegowanemu do czasowego pełnienia służby albo przeniesionemu z urzędu do pełnienia służby w innej miejscowości przydziela się kwaterę tymczasową.

Art. 101. (uchylony)³⁶⁾

Art. 102. (uchylony)³⁶⁾

Rozdział 13

Uposażenie i inne świadczenia pieniężne funkcjonariuszy Straży Granicznej

Art. 103. 1. Prawo do uposażenia powstaje z dniem mianowania funkcjonariusza na stanowisko służbowe.

2. Z tytułu służby funkcjonariusz otrzymuje jedno uposażenie i inne świadczenia pieniężne określone w ustawie.

3. Przeciętne uposażenie funkcjonariuszy stanowi wielokrotność kwoty bazowej, której wysokość ustaloną według odrębnych zasad określa ustawa budżetowa.

4. Wielokrotność kwoty bazowej, o której mowa w ust. 3, określa Rada Ministrów w drodze rozporządzenia.

5. Przez przeciętne uposażenie, o którym mowa w ust. 3, rozumie się uposażenie wraz z 1/12 równowartości nagrody rocznej.

³⁴⁾ Przez art. 2 pkt 13 ustawy, o której mowa w odnośniku 17.

³⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 14 ustawy, o której mowa w odnośniku 17.

³⁶⁾ Przez art. 2 pkt 15 ustawy, o której mowa w odnośniku 17.

Art. 104. Uposażenie funkcjonariusza składa się z uposażenia zasadniczego i dodatków do uposażenia.

Art. 105.³⁷⁾ 1. Wysokość uposażenia zasadniczego funkcjonariusza jest uzależniona od grupy i kategorii zaszeregowania zajmowanego stanowiska służbowego oraz od posiadanej wysługi lat.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób ustalania wysokości uposażenia zasadniczego,
- 2) grupy uposażenia zasadniczego, kategorie uposażenia zasadniczego oraz mnożniki kwoty bazowej,
- 3) zaszeregowanie stanowisk służbowych do poszczególnych grup uposażenia zasadniczego oraz stopni etatowych

– uwzględniając zróżnicowanie uposażenia zasadniczego w poszczególnych grupach i kategoriach zaszeregowania stopni etatowych od zajmowanego stanowiska służbowego, wysługi lat, a także charakteru wykonywanych obowiązków służbowych.

Art. 106.³⁷⁾ 1. Uposażenie zasadnicze funkcjonariusza wzrasta z tytułu wysługi lat o 2 % po 2 latach służby i o 1 % za każdy następny rok służby, aż do wysokości 20 % po 20 latach służby, oraz o kolejne 2 % za każde następne 2 lata służby do wysokości 32 % po 32 latach służby, łącznie do wysokości 35 % po 35 latach służby.

2. Do wysługi lat funkcjonariusza zalicza się okresy:

- 1) służby w Straży Granicznej;
- 2) służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Straży Marszałkowskiej, Służbie Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służbie Celnej, Służbie Celno-Skarbowej i Służbie Więziennej;
- 3) traktowane jako równorzędne ze służbą, o której mowa w pkt 1 i 2, wymienione w art. 13 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin;
- 4) służby w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) zakończonego zatrudnienia wykonywanego w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub na danym stanowisku;
- 6) inne, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów podlegają wliczeniu do okresu pracy lub służby, od którego zależą uprawnienia pracownicze, lub wynikające ze stosunku służbowego.

3. Do wysługi lat zalicza się okresy zakończonego zatrudnienia wykonywanego w niepełnym wymiarze czasu pracy, proporcjonalnie do sumy świadczonych w tych okresach wymiarów czasu pracy obowiązujących w danym zawodzie lub na danym stanowisku, niewiecej jednak niż okres wykonywanego zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy.

4. Okresy zatrudnienia wykonywanego w niepełnym wymiarze czasu pracy na podstawie art. 186⁷ Kodeksu pracy traktuje się jak okresy zatrudnienia wykonywanego w pełnym wymiarze czasu pracy.

5. Do wysługi lat nie zalicza się okresów służby i pracy, za które nie przysługiwało uposażenie zasadnicze, wynagrodzenie lub zasiłek z tytułu choroby, a także okresów zawieszenia w czynnościach służbowych, zgodnie z art. 128 ust. 2.

6. Przepisu ust. 5 nie stosuje się do okresów służby i pracy, za które nie przysługiwało uposażenie zasadnicze, wynagrodzenie lub zasiłek z tytułu choroby, w przypadku gdy funkcjonariusz, także przed podjęciem służby w Straży Granicznej, prowadził indywidualne gospodarstwo rolne lub pracował w takim gospodarstwie na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 lipca 1990 r. o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy (Dz. U. poz. 310) albo korzystał z urlopu:

- 1) udzielonego w celu sprawowania opieki nad małoletnim dzieckiem, przewidzianego w przepisach prawa pracy;
- 2) opiekuńczego, o którym mowa w art. 89h ust. 1;
- 3) bezpłatnego, udzielonego w związku z wyjazdem za granicę wspólnie z małżonkiem przeniesionym do pełnienia służby albo pracy w przedstawicielstwie dyplomatycznym, urzędzie konsularnym, stałym przedstawicielstwie przy Organizacji Narodów Zjednoczonych, organach i instytucjach Unii Europejskiej, instytucie polskim lub innej misji państwowej;

³⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 16 ustawy, o której mowa w odnośniku 17; wszedł w życie z dniem 14 października 2025 r.

4) bezpłatnego udzielonego na okres kształcenia w Krajowej Szkole Administracji Publicznej, jeżeli okres ten zaliczono w zakresie wszelkich uprawnień pracowniczych zgodnie z art. 6 ust. 5 ustawy z dnia 14 czerwca 1991 r. o Krajowej Szkole Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1952).

7. Podmiotami właściwymi do zaliczania do wysługi lat okresów, o których mowa w ust. 2–4, są właściwi przełożeni, o których mowa w art. 36 ust. 1.

8. Zaliczenia do wysługi lat okresów, o których mowa w ust. 2–4, dokonuje się na podstawie przedłożonych przez funkcjonariusza dokumentów.

9. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje dokumentów potwierdzających okresy, o których mowa w ust. 2–4, oraz sposób i tryb zaliczania tych okresów do wysługi lat, od której uzależniony jest wzrost uposażenia zasadniczego, termin ustalenia wysługi lat oraz formę ustalenia wysługi lat, uwzględniając konieczność właściwego udokumentowania tych okresów oraz sprawnego postępowania przy ustalaniu wysługi lat.

Art. 107. 1. Funkcjonariusz przeniesiony na stanowisko służbowe zaszeregowane do niższej grupy uposażenia zasadniczego zachowuje prawo do uposażenia zasadniczego pobieranego na poprzednio zajmowanym stanowisku, do czasu uzyskania wyższego uposażenia według zajmowanego stanowiska służbowego.

2. Komendant Główny Straży Granicznej, w przypadkach szczególnie uzasadnionych, może zezwolić na zachowanie przez funkcjonariusza przeniesionego na stanowisko służbowe, zaszeregowane do niższej grupy uposażenia zasadniczego, prawa do zaszeregowania należnego na poprzednio zajmowanym stanowisku, z jednoczesnym zachowaniem stopnia związanego z tym stanowiskiem.

3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do funkcjonariuszy przeniesionych na niższe stanowisko służbowe na podstawie art. 42 ust. 1 lub ust. 2 pkt 2 i 3 oraz funkcjonariuszy przeniesionych na własną prośbę.

Art. 108. 1. Funkcjonariusze otrzymują następujące dodatki do uposażenia:

- 1) (uchylony)³⁸⁾
- 2) dodatek za stopień w wysokości uzależnionej od posiadanego stopnia Straży Granicznej;
- 3) dodatek funkcyjny na stanowisku kierowniczym lub samodzielny;
- 4) dodatek służbowy na stanowiskach innych niż wymienione w pkt 3;
- 5) dodatki uzasadnione szczególnymi właściwościami, kwalifikacjami, warunkami lub miejscem pełnienia służby.

2. Dodatkami do uposażenia o charakterze stałym są dodatki ustalone w wysokości miesięcznej.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, warunki otrzymywania dodatków do uposażenia, o których mowa w ust. 1, oraz ich wysokość, uwzględniając okoliczności uzasadniające ich przyznanie oraz okresowe podwyższenie lub obniżenie, jak również rodzaje i wysokość dodatków przysługujących funkcjonariuszowi ze względu na szczególne właściwości, kwalifikacje, warunki albo miejsce pełnienia służby.

Art. 109. 1. Uposażenie zasadnicze i dodatki do uposażenia o charakterze stałym są płatne miesięcznie z góry.

2. Wypłata uposażeń oraz innych należności pieniężnych następuje w formie bezpośredniej lub na rachunek w banku wskazanym w formie pisemnej przez funkcjonariusza, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach należność może być przesłana na adres wskazany przez funkcjonariusza.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może określić, w drodze rozporządzenia, dodatki o charakterze stałym płatne z dołu, uwzględniając termin oraz tryb ich wypłacania.

Art. 110. 1. Zmiana wysokości uposażenia następuje z dniem zaistnienia okoliczności uzasadniających tę zmianę.

2. Jeżeli prawo do uposażenia powstało lub zmiana uposażenia nastąpiła w ciągu miesiąca, uposażenie na czas do końca miesiąca oblicza się w wysokości 1/30 części miesięcznego uposażenia za każdy dzień, gdy przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

3. Prawo do uposażenia wygasa z ostatnim dniem miesiąca, w którym nastąpiło zwolnienie funkcjonariusza ze służby lub zaistniały inne okoliczności uzasadniające wygaśnięcie tego prawa.

³⁸⁾ Przez art. 2 pkt 17 ustawy, o której mowa w odnośniku 17; wszedł w życie z dniem 14 października 2025 r.

Art. 111. 1. Roszczenia z tytułu prawa do uposażenia i innych świadczeń oraz należności pieniężnych ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.

2. Organ właściwy do rozpatrywania roszczeń może nie uwzględnić przedawnienia, jeżeli opóźnienie w dochodzeniu roszczenia jest usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami.

3. Bieg przedawnienia roszczenia z tytułu uposażenia i innych świadczeń oraz należności pieniężnych przerywa:

- 1) każda czynność przed kierownikiem jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, upoważnionym do rozpatrywania roszczeń, podjęta bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia roszczenia;
- 2) uznanie roszczenia.

4. W razie zwłoki w wypłacie uposażenia, innych świadczeń oraz należności pieniężnych funkcjonariuszowi przysługują, na jego wniosek, odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia, w którym uposażenie, inne świadczenie lub należność pieniężna stały się wymagalne.

Art. 112. 1. Funkcjonariuszowi przysługują następujące świadczenia pieniężne:

- 1) zasiłek na zagospodarowanie;
- 2) nagrody roczne;
- 3) nagrody jubileuszowe;
- 4) dodatkowe wynagrodzenie za wykonywanie zleconych zadań wykraczających poza obowiązki służbowe;
- 5) należności za podróże służbowe i przeniesienia;
- 5a) rekompensata pieniężna w zamian za czas służby przekraczający normę określoną w art. 37 ust. 2;
- 5b) świadczenie motywacyjne;
- 5c) świadczenie teleinformatyczne, o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 1662 oraz z 2025 r. poz. 1017), zwane dalej „świadczeniem teleinformatycznym”;
- 5d) świadczenie za długoletnią służbę;
- 6) świadczenia związane ze zwolnieniem ze służby;
- 7) świadczenie pieniężne w zamian za wyżywienie.

2. W razie śmierci funkcjonariusza lub członka jego rodziny, przysługują:

- 1) zasiłek pogrzebowy;
- 2) odprawa pośmiertna.

3. Funkcjonariusz może otrzymywać również nagrody i zapomogi, o których mowa w art. 114 ust. 1 i 2.

Art. 113. 1. Funkcjonariuszowi, w związku z mianowaniem na stałe, przysługuje zasiłek na zagospodarowanie w wysokości jednomiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnymi w dniu mianowania na stałe.

2. Zasiłek, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje funkcjonariuszowi pełniącemu służbę w Straży Granicznej po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej lub innej służby, w czasie której otrzymał taki zasiłek.

Art. 113a. 1. Funkcjonariuszowi za służbę pełnioną w danym roku kalendarzowym przysługuje nagroda roczna w wysokości 1/12 uposażenia otrzymanego w roku kalendarzowym, za który nagroda przysługuje.

2. Do uposażenia, o którym mowa w ust. 1, nie wlicza się uposażenia otrzymanego w okresie tymczasowego aresztowania albo zawieszenia w czynnościach służbowych, chyba że postępowanie karne lub dyscyplinarne będące przyczyną aresztowania lub zawieszenia zostało umorzone prawomocnym orzeczeniem bądź funkcjonariusz został uniewinniony na podstawie prawomocnego wyroku lub orzeczenia o uniewinnieniu w postępowaniu dyscyplinarnym.

3. Umorzenie postępowania, o którym mowa w ust. 2, nie dotyczy warunkowego umorzenia postępowania karnego ani umorzenia tego postępowania z powodu przedawnienia lub amnestii.

4. Nagrodę roczną obniża się od 20 % do 50 % za rok kalendarzowy, w którym funkcjonariusz:

- 1) został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo nieumyślne, ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe nieumyślne;

- 2) popełnił czyn stanowiący przewinienie dyscyplinarne lub nie przestrzegał zasad etyki zawodowej, jeżeli za ten czyn lub to nieprzestrzeganie prawomocnym orzeczeniem wymierzono mu karę dyscyplinarną niesurowszą niż nagana;
- 3) nie wywiązywał się z obowiązków służbowych, co zostało stwierdzone w opinii służbowej.

5. Nagroda roczna nie przysługuje w przypadku:

- 1) skazania funkcjonariusza prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe umyślne;
- 2) wymierzenia funkcjonariuszowi za czyn, o którym mowa w ust. 4 pkt 2, kary dyscyplinarnej:
 - a) wydalenia ze służby,
 - b) ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby,
 - c) obniżenia stopnia,
 - d) wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe,
 - e) ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku;
- 3) zwolnienia funkcjonariusza ze służby z powodu:
 - a) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo nieumyślne, ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe nieumyślne,
 - b) popełnienia czynu o znamionach przestępstwa lub przestępstwa skarbowego, jeżeli popełnienie czynu jest oczywiste i uniemożliwia pozostawanie w służbie,
 - c) niewywiązywania się z obowiązków służbowych w okresie odbywania służby stałej, stwierdzonego w dwóch kolejnych opiniach służbowych, między którymi upłynęło co najmniej 6 miesięcy,
 - d) nieprzydatności do służby stwierdzonej w opinii służbowej w okresie odbywania służby przygotowawczej.

6. Jeżeli przeciwko funkcjonariuszowi toczy się postępowanie karne lub dyscyplinarne o czyn popełniony w roku kalendarzowym, za który przyznawana jest nagroda roczna, do czasu zakończenia tego postępowania nie przyznaje mu się nagrody rocznej.

7. Nagrodę roczną obniża się lub się jej nie przyznaje w przypadkach, o których mowa w ust. 4 i 5, za rok kalendarzowy, w którym:

- 1) funkcjonariusz popełnił czyn będący przedmiotem postępowania karnego lub dyscyplinarnego, a jeżeli nagroda roczna została wypłacona – za rok, w którym postępowanie zostało zakończone prawomocnym orzeczeniem lub decyzją;
- 2) funkcjonariuszowi wydano opinię służbową, od której nie złożył odwołania, lub ostateczną opinię służbową w rozumieniu przepisów o okresowym opiniowaniu funkcjonariuszy Straży Granicznej.

8. Wypłata nagrody rocznej następuje niepóźniej niż w ciągu trzech pierwszych miesięcy kalendarzowych następujących po roku, za który przysługuje nagroda.

9. Funkcjonariuszowi zwalnianemu ze służby należną nagrodę roczną wypłaca się w ostatnim dniu służby.

10. Funkcjonariuszowi, o którym mowa w ust. 9, wobec którego toczy się postępowanie karne lub dyscyplinarne, nagrodę roczną wypłaca się po zakończeniu tego postępowania. Przepisy ust. 4 i 5 stosuje się.

11. W przypadku śmierci albo zaginięcia funkcjonariusza pozostających w związku ze służbą nagrodę roczną wypłaca się niezwłocznie na podstawie skróconego aktu zgonu albo ostatecznej decyzji o stwierdzeniu zaginięcia funkcjonariusza.

12. Minister właściwy do spraw wewnętrznych przyznaje nagrody roczne Komendantowi Głównemu Straży Granicznej i jego zastępcom.

13. Komendant Główny Straży Granicznej przyznaje nagrody roczne kierownikowi komórki organizacyjnej Komendy Głównej Straży Granicznej, Rektorowi-Komendantowi WSSG i osobie pełniącej w uczelni służb państwowych funkcję kierowniczą do spraw realizacji zadań uczelni jako jednostki organizacyjnej właściwej służby, komendantowi oddziału Straży Granicznej, komendantowi ośrodka szkolenia Straży Granicznej, komendantowi ośrodka Straży Granicznej oraz ich zastępcom. Komendantowi BSWSG oraz jego zastępcom przyznaje nagrodę roczną, na wniosek Inspektora Nadzoru Wewnętrznego, minister właściwy do spraw wewnętrznych. Komendant Główny Straży Granicznej może przyznawać nagrody roczne wszystkim funkcjonariuszom.

14. Kierownik komórki organizacyjnej Komendy Głównej Straży Granicznej, Rektor-Komendant WSSG, Komendant BSWSG, komendant oddziału Straży Granicznej, komendant ośrodka szkolenia Straży Granicznej i komendant ośrodka Straży Granicznej przyznają nagrody roczne odpowiednio funkcjonariuszowi pełniącemu służbę w komórce organizacyjnej Komendy Głównej Straży Granicznej, WSSG, BSWSG, oddziale Straży Granicznej, ośrodku szkolenia Straży Granicznej i ośrodku Straży Granicznej.

Art. 114. 1. Funkcjonariuszowi mogą być przyznawane nagrody uznaniowe i zapomogi.

2. Zapomogi mogą być przyznawane funkcjonariuszom w przypadku zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych, długotrwałej choroby lub śmierci członka rodziny oraz innych zdarzeń powodujących istotne pogorszenie warunków materialnych.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki przyznawania nagród uznaniowych i zapomóg, okoliczności uzasadniające przyznanie funkcjonariuszowi nagrody uznaniowej lub zapomogi, właściwość przełożonych oraz tryb postępowania w tych sprawach, mając na względzie celową i racjonalną politykę w zakresie dysponowania środkami finansowymi.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy oraz ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość funduszu na nagrody roczne, nagrody uznaniowe i zapomogi dla funkcjonariuszy, uwzględniając jednostki organizacyjne Straży Granicznej, w których tworzy się fundusz, sposób ustalania wysokości środków finansowych przeznaczonych na nagrody i zapomogi, zasady zwiększania wysokości funduszu, a także sposób ustalania wielkości środków pozostających w dyspozycji kierowników jednostek organizacyjnych Straży Granicznej, przeznaczonych na nagrody.

Art. 115. 1. Funkcjonariuszowi przysługują nagrody jubileuszowe w wysokości:

po 20 latach służby – 75 %,

po 25 latach służby – 100 %,

po 30 latach służby – 150 %,

po 35 latach służby – 200 %,

po 40 latach służby – 300 %

miesięcznego uposażenia zasadniczego, wraz z dodatkami o charakterze stałym.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, okresy wliczane do okresu służby, od którego zależy nabycie prawa do nagrody jubileuszowej, oraz tryb jej obliczania i wypłacania, uwzględniając w szczególności okresy służby, pracy i nauki powodujące nabycie prawa do nagrody jubileuszowej, sposób dokumentowania tych okresów, a także obliczania tej nagrody i postępowania w przypadku zbiegu prawa do kilku nagród oraz termin i sposób wypłacania nagrody.

Art. 116. 1. Za wykonywanie zadań zleconych wykraczających poza obowiązki służbowe funkcjonariusz otrzymuje dodatkowe wynagrodzenie.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki otrzymywania wynagrodzenia za zadania określone w ust. 1, uwzględniając rodzaje wykonywanych prac, za które przysługuje dodatkowe wynagrodzenie, jego wysokość oraz terminy wypłaty.

3. Wynagrodzenie za dokonane przez funkcjonariuszy wynalazki, udoskonalenia techniczne i usprawnienia normują odrębne przepisy.

Art. 117. 1. Funkcjonariuszowi odbywającemu podróże służbowe na obszarze kraju przysługują należności z tytułu podróży służbowych.

2. W razie przeniesienia do pełnienia służby do innej miejscowości albo delegowania do czasowego pełnienia służby, funkcjonariuszowi przysługują należności z tytułu przeniesienia lub delegowania.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość, warunki oraz sposób ustalania należności, o których mowa w ust. 1 i 2, podmioty właściwe do podejmowania decyzji w tych sprawach oraz zakres pojęcia podróży służbowej, uwzględniając potrzebę określenia wysokości diet w związku z czasem trwania podróży służbowej, zwrot rzeczywiście poniesionych wydatków oraz określenie terminów wypłaty należności w sposób ułatwiający dokonywanie rozliczeń.

Art. 117a. 1. W zakresie odbywania przez funkcjonariuszy zagranicznych podróży służbowych stosuje się odpowiednio przepisy w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju wydane na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy.

2. W przypadku zagranicznych podróży służbowych odbywanych przez funkcjonariuszy w ramach programów i projektów realizowanych przez Straż Graniczną z wykorzystaniem środków finansowych pochodzących z budżetu Unii Europejskiej lub innych źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi stosuje się odpowiednio rozwiązania obowiązujące dla tych programów i projektów.

3. Do zagranicznych podróży służbowych odbywanych przez funkcjonariuszy w ramach działań przeprowadzanych przez Europejską Agencję Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej, zwaną dalej „Agencją Frontex”, zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 2007/2004 z dnia 26 października 2004 r. ustanawiającym Europejską Agencję Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 349 z 25.11.2004, str. 1, z późn. zm.), zwanym dalej „rozporządzeniem nr 2007/2004”, stosuje się wysokość stawek diet dziennych określonych w przepisach Unii Europejskiej, odpowiadających pełnej wysokości diet dziennych przewidzianych w przypadku podróży służbowych urzędników i innych pracowników Wspólnot Europejskich w państwach członkowskich, w przypadku zapewnienia ich finansowania przez Agencję Frontex.

4. Przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio do pracowników Straży Granicznej, jeżeli odbywają zagraniczne podróże służbowe określone w tych przepisach.

Art. 117b. 1. Funkcjonariuszowi, który na podstawie odrębnych przepisów wykonuje stałe zadania służbowe poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przysługuje ryczałt na pokrycie kosztów wyżywienia i innych drobnych wydatków. Stałe wykonywanie zadań służbowych poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w wymiarze czasu nieprzekraczającym 24 godzin, nie stanowi podróży służbowej w rozumieniu przepisów, o których mowa w art. 117a ust. 1–3.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, walutę, w jakiej będzie wypłacany ryczałt, sposób obliczania i wypłacania oraz wysokość ryczałtu, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając przy obliczaniu wysokości ryczałtu liczbę godzin wykonywania zadań przez funkcjonariusza w ciągu doby.

Art. 117c. 1. W zamian za czas służby przekraczający normę określoną w art. 37 ust. 2 funkcjonariuszowi przyznaje się rekompensatę pieniężną w wysokości 1/172 uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należnego funkcjonariuszowi na stanowisku zajmowanym w ostatnim dniu okresu rozliczeniowego za każdą godzinę służby przekraczającą normę określoną w art. 37 ust. 2. Łączny czas służby przekraczający normę w danym okresie rozliczeniowym zaokrąglą się w górę do pełnej godziny.

2. Rekompensatę pieniężną oblicza i wypłaca komórka finansowa jednostki organizacyjnej Straży Granicznej właściwa w sprawach wypłaty uposażenia.

3. Rekompensatę pieniężną wypłaca się:

- 1) do końca kwartału następującego po okresie rozliczeniowym, o którym mowa w art. 37 ust. 2, lecz niepóźniej niż w dniu zwolnienia ze służby;
- 2) w przypadku śmierci albo zaginięcia funkcjonariusza – niezwłocznie po wydaniu rozkazu personalnego o wygaśnięciu stosunku służbowego.

Art. 117d. 1. Funkcjonariuszowi przyznaje się świadczenie motywacyjne po osiągnięciu:

- 1) 25 lat służby, ale nie więcej niż 28 lat i 6 miesięcy – w wysokości 1500 zł miesięcznie, albo
- 2) 28 lat i 6 miesięcy służby – w wysokości 2500 zł miesięcznie.

2. Do stażu służby, o którym mowa w ust. 1, zalicza się okresy:

- 1) służby w Straży Granicznej;
- 2) służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Straży Marszałkowskiej, Służbie Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służbie Celnej, Służbie Celno-Skarbowej i Służbie Więziennej;
- 3) traktowane jako równorzędne ze służbą, o której mowa w pkt 1 i 2, wymienione w art. 13 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

3. Decyzję o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia motywacyjnego przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, wydaje nie później niż w terminie 30 dni po osiągnięciu przez funkcjonariusza stażu służby, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lub 2.

4. Przed wydaniem decyzji o przyznaniu świadczenia motywacyjnego funkcjonariusz podlega opiniowaniu służbowemu na zasadach, o których mowa w art. 39, jeżeli od dnia wydania ostatniej opinii o tym funkcjonariuszu upłynęły co najmniej 3 miesiące.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych przyznaje świadczenie motywacyjne Komendantowi Głównemu Straży Granicznej i jego zastępcom oraz Komendantowi BSWSG i jego zastępcom.

5a. Komendant Główny Straży Granicznej przyznaje świadczenie motywacyjne kierownikowi komórki organizacyjnej Komendy Głównej Straży Granicznej, Rektorowi-Komendantowi WSSG i osobie pełniącej w uczelni służb państwowych funkcję kierowniczą do spraw realizacji zadań uczelni jako jednostki organizacyjnej właściwej służby, komendantowi oddziału Straży Granicznej, komendantowi ośrodka szkolenia Straży Granicznej, komendantowi ośrodka Straży Granicznej i ich zastępcom. Przepisy ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

6. Świadczenia motywacyjnego nie przyznaje się funkcjonariuszowi:

- 1) który podczas ostatniego opiniowania służbowego otrzymał jedną z opinii służbowych, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 albo 3 albo art. 45 ust. 1 pkt 2 albo ust. 2 pkt 1 – przez okres jednego roku od dnia wydania ostatecznej opinii służbowej;
- 2) przeciwko któremu wszczęto postępowanie karne w sprawie o przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe lub postępowanie dyscyplinarne – do czasu prawomocnego zakończenia tego postępowania;
- 3) ukaranemu karą dyscyplinarną – do czasu jej zatarcia;
- 4) skazanemu wyrokiem sądu lub w stosunku do którego postępowanie karne zostało warunkowo umorzone – przez okres jednego roku od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

7. Jeżeli po przyznaniu świadczenia motywacyjnego wystąpią okoliczności, o których mowa w ust. 6, niezwłocznie wydaje się decyzję stwierdzającą ustanie prawa do wypłaty tego świadczenia.

8. Od decyzji o odmowie przyznania świadczenia motywacyjnego oraz od decyzji stwierdzającej ustanie prawa do wypłaty świadczenia motywacyjnego funkcjonariuszowi przysługuje odwołanie do Komendanta Głównego Straży Granicznej w terminie 7 dni od dnia doręczenia decyzji. W przypadku decyzji wydanej przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub Komendanta Głównego Straży Granicznej przysługuje w takim samym terminie wnioszek o ponowne rozpatrzenie sprawy.

9. Świadczenia motywacyjnego nie wypłaca się za okres:

- 1) korzystania z urlopu bezpłatnego,
- 2) przerw w wykonywaniu obowiązków służbowych, za które funkcjonariusz nie zachował prawa do uposażenia, wymienionych w art. 130 ust. 1–3,
- 3) zawieszenia w czynnościach służbowych albo tymczasowego aresztowania,
- 4) zwolnienia z zajęć służbowych, o którym mowa w art. 125b ust. 2 pkt 1 i 3–5,
- 5) innej nieobecności trwającej co najmniej jeden miesiąc

– proporcjonalnie do tego okresu.

10. Świadczenie motywacyjne wypłaca się w każdym kolejnym miesiącu kalendarzowym, począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym wydano decyzję o przyznaniu świadczenia motywacyjnego.

11. Świadczenie motywacyjne płatne jest z dołu do dziesiątego dnia miesiąca następującego po miesiącu, za który świadczenie motywacyjne przysługuje.

12. Prawo do wypłaty świadczenia motywacyjnego ustaje w miesiącu, w którym decyzja, o której mowa w ust. 7, stała się ostateczna lub nastąpiło rozwiązanie stosunku służbowego w związku ze zwolnieniem funkcjonariusza ze służby, z jego śmiercią lub zaginięciem. Świadczenia motywacyjnego za ten miesiąc nie wypłaca się.

Art. 117e. 1. Funkcjonariuszowi wykonującemu zadania, o których mowa w art. 26, art. 42 ust. 1, art. 44 i art. 62 ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa (Dz. U. z 2026 r. poz. 20), lub w zakresie zapewnienia cyberbezpieczeństwa w Straży Granicznej przyznaje się na okres ich wykonywania świadczenie teleinformatyczne.

2. Do ustalenia wysokości świadczenia teleinformatycznego, o którym mowa w ust. 1, stosuje się przepisy wydane na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa.

3. Decyzję o przyznaniu świadczenia teleinformatycznego przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, wydaje nie później niż w terminie 30 dni po rozpoczęciu przez funkcjonariusza wykonywania zadań, o których mowa w ust. 1.

4. Przed wydaniem decyzji, o której mowa w ust. 3, funkcjonariusz podlega opiniowaniu służbowemu na zasadach, o których mowa w art. 39, jeżeli od dnia wydania ostatniej opinii o tym funkcjonariuszu upłynęły co najmniej 3 miesiące.

5. Świadczenia teleinformatycznego nie przyznaje się w przypadkach, o których mowa w art. 117d ust. 6. Przepisy art. 117d ust. 7 i 8 stosuje się.

6. Świadczenia teleinformatycznego nie wypłaca się w przypadkach, o których mowa w art. 117d ust. 9.

7. Do wypłaty świadczenia teleinformatycznego stosuje się przepisy art. 117d ust. 10–12.

Art. 117f. 1. Funkcjonariuszowi przysługuje świadczenie za długoletnią służbę w wysokości 5 % należnego uposażenia zasadniczego po osiągnięciu 15 lat służby.

2. Świadczenie, o którym mowa w ust. 1, zwiększa się o kwotę 1 % należnego uposażenia zasadniczego za każdy kolejny rozpoczęty rok służby, nie więcej jednak niż do wysokości 15 % po 25 latach służby, i wypłaca się do dnia rozwiązania stosunku służbowego w związku ze zwolnieniem funkcjonariusza ze służby, z jego śmiercią lub zaginięciem.

3. Do świadczenia, o którym mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 109 ust. 1 i 2 oraz art. 117d ust. 2.

Art. 118. 1. Funkcjonariusz zwolniony ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1 i 2, ust. 2 pkt 1, 3, 5–8 i 12 oraz ust. 3 otrzymuje:

- 1) odprawę;
- 2) ekwiwalent pieniężny za niewykorzystane przed zwolnieniem ze służby urlopy wypoczynkowe lub urlopy dodatkowe, z wyjątkiem urlopu, o którym mowa w art. 87a ust. 1, oraz rekompensatę pieniężną w zamian za czas służby przekraczający normę określoną w art. 37 ust. 2;
- 3) zryczałtowany ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany w danym roku przejazd, ze środków właściwego organu Straży Granicznej;
- 4) zwrot kosztów przejazdu do obranego miejsca zamieszkania dla siebie, małżonka oraz dzieci pozostających na jego utrzymaniu oraz zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego według zasad obowiązujących przy przeniesieniach służbowych;
- 5) niewykorzystane w danym roku świadczenia pieniężne przysługujące stosownie do przepisów wydanych na podstawie art. 77 ust. 4.
- 6) (uchylony)

2. Funkcjonariusz zwolniony ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 3–5 i ust. 2 pkt 2 oraz 9–11 otrzymuje ekwiwalent pieniężny za niewykorzystane przed dniem zwolnienia ze służby urlopy wypoczynkowe lub dodatkowe oraz rekompensatę pieniężną w zamian za czas służby przekraczający normę określoną w art. 37 ust. 2.

2a. (uchylony)

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych lub upoważniony przez niego przełożony może w przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie przyznać, z uwagi na uzasadnione potrzeby rodziny funkcjonariusza, odprawę w wysokości nieprzekraczającej 50 % w razie zwolnienia go ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 3 i 4 oraz ust. 2 pkt 2 i 9–11.

4. (uchylony)

Art. 119. 1. Wysokość odprawy dla funkcjonariusza w służbie stałej równa się wysokości trzymiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnymi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym. Odprawa ulega zwiększeniu o 20 % uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym za każdy dalszy pełny rok wysługi ponad 5 lat nieprzerwanej służby, aż do wysokości sześciomiesięcznego zasadniczego uposażenia wraz z dodatkami o charakterze stałym. Okres służby przekraczający 6 miesięcy liczy się jako pełny rok.

2. Przy ustalaniu wysokości odprawy uwzględnia się również okres nieprzerwanej zawodowej służby wojskowej, jeżeli bezpośrednio po zwolnieniu z tej służby żołnierz został przyjęty do służby w Straży Granicznej i nie otrzymał odprawy z tytułu poprzednio pełnionej służby.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio w przypadku podjęcia służby w Straży Granicznej po zwolnieniu ze służby w innych służbach, w których przysługują świadczenia tego rodzaju.

4. Wysokość odprawy dla funkcjonariusza w służbie przygotowawczej równa się wysokości jednomiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnymi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.

Art. 119a. 1. Ekwiwalent pieniężny za 1 dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego ustala się w wysokości 1/21 części miesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należnego funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.

2. Ekwiwalent, o którym mowa w ust. 1, wypłaca się w ostatnim dniu pełnienia służby, a w przypadku śmierci albo zaginięcia funkcjonariusza – niezwłocznie po wydaniu rozkazu personalnego o wygaśnięciu stosunku służbowego.

Art. 120. 1. W razie śmierci funkcjonariusza, pozostającej po nim rodzinie przysługuje odprawa pośmiertna w takiej wysokości, w jakiej przysługiwałaby temu funkcjonariuszowi odprawa, gdyby był zwolniony ze służby, świadczenia określone w art. 118 ust. 1 pkt 2–4 oraz nagrody, o których mowa w art. 112 ust. 1 pkt 2, a także dodatkowe wynagrodzenie, o którym mowa w art. 112 ust. 1 pkt 4. W razie śmierci funkcjonariusza w służbie kontraktowej pozostającej po nim rodzinie przysługuje odprawa pośmiertna w wysokości jednomiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, świadczenia określone w art. 118 ust. 1 pkt 2–4 oraz nagrody, o których mowa w art. 112 ust. 1 pkt 2, a także dodatkowe wynagrodzenie, o którym mowa w art. 112 ust. 1 pkt 4.

2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi funkcjonariusza, który pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej, a w dalszej kolejności dzieciom oraz rodzicom, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin lub żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się także do zaginionych funkcjonariuszy. Zaginięcie funkcjonariusza oraz związek tego zaginięcia ze służbą stwierdza minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Art. 120a. 1. Członkom rodziny funkcjonariusza w razie jego śmierci pozostającej w związku ze służbą Komendant Główny Straży Granicznej może przyznać pomoc finansową, jednorazowo lub okresowo ze środków właściwego organu Straży Granicznej. Za członków rodziny funkcjonariusza uważa się osoby, o których mowa w art. 93, spełniające w dniu śmierci funkcjonariusza warunki do otrzymania renty rodzinnej.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, okresy, na które pomoc może być przyznawana, jej maksymalną wysokość, podmioty właściwe w sprawach wypłaty oraz tryb postępowania w tych sprawach, uwzględniając okoliczności, w których można przyznać pomoc, oraz rodzaje wymaganych dokumentów.

Art. 121. 1. Funkcjonariuszowi w służbie stałej, zwolnionemu ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1 albo który nabył prawo do zaopatrzenia emerytalnego z tytułu osiągnięcia 30 lat wysługi emerytalnej i został zwolniony ze służby na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 7 albo ust. 3, wypłaca się co miesiąc przez okres roku po zwolnieniu ze służby świadczenie pieniężne w wysokości odpowiadającej uposażeniu zasadniczemu wraz z dodatkami o charakterze stałym, pobieranymi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.

2. Funkcjonariuszowi uprawnionemu do świadczenia określonego w ust. 1, który nabył prawo do zaopatrzenia emerytalnego, przysługuje prawo wyboru jednego z tych świadczeń.

3. Funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 5 i 7, który z powodu nadal trwającej choroby nie może podjąć zatrudnienia, wypłaca się co miesiąc świadczenia pieniężne określone w ust. 1 przez okres choroby, nie dłuższej jednak niż przez okres 3 miesięcy, chyba że wcześniej komisja lekarska wyda orzeczenie o niezdolności do służby stanowiące podstawę do ustalenia prawa do renty.

Art. 122. Odprawa, o której mowa w art. 118, oraz świadczenia określone w art. 121 nie przysługują funkcjonariuszowi, który bezpośrednio po zwolnieniu ze służby został przyjęty do zawodowej służby wojskowej lub do innej służby, w której przysługuje prawo do takich świadczeń.

Art. 123. 1. W razie śmierci funkcjonariusza, niezależnie od odprawy pośmiertnej, o której mowa w art. 120, przysługuje zasiłek pogrzebowy w wysokości:

- 1) 7000 zł, jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice;
- 2) kosztów rzeczywiście poniesionych, najwyżej jednak do wysokości określonej w pkt 1, jeżeli koszty pogrzebu ponosi inna osoba.

2. Jeżeli śmierć funkcjonariusza nastąpiła na skutek wypadku pozostającego w związku ze służbą, koszty pogrzebu pokrywa się ze środków właściwego organu Straży Granicznej. Komendant Główny Straży Granicznej może wyrazić zgodę na pokrycie kosztów pogrzebu funkcjonariusza zmarłego wskutek choroby pozostającej w związku ze służbą.

3. W razie pokrycia kosztów pogrzebu funkcjonariusza ze środków właściwego organu Straży Granicznej, osobom wymienionym w ust. 1 pkt 1 przysługuje połowa zasiłku pogrzebowego.

Art. 124. 1. W razie śmierci członka rodziny funkcjonariusza, osobie, która pokryła koszty pogrzebu, przysługuje zasiłek pogrzebowy w wysokości:

- 1) 7000 zł – jeżeli koszty pogrzebu ponosi funkcjonariusz;
- 2) kosztów rzeczywiście poniesionych, najwyżej jednak do wysokości określonej w pkt 1 – jeżeli koszty pogrzebu ponosi inna osoba.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki pokrywania kosztów pogrzebu funkcjonariusza ze środków właściwego organu Straży Granicznej oraz członków rodziny, na których przysługuje zasiłek pogrzebowy, uwzględniając rodzaje wydatków pokrywanych w ramach kosztów pogrzebu, ich wysokość, przypadki oraz sposób ustalania, tryb wypłaty zasiłku pogrzebowego lub jego wyrównania z tytułu śmierci członka rodziny oraz dokumenty wymagane do jego wypłaty.

3. (uchylony)

4. Zasiłek pogrzebowy, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 oraz art. 123 ust. 1 pkt 1, podlega zwiększeniu w terminach i na zasadach określonych w art. 80 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 125. 1. W razie urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania w dyspozycji funkcjonariusz otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia o charakterze stałym i inne należności pieniężne należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym – z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności pieniężnych lub na ich wysokość.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może określić, w drodze rozporządzenia, warunki ograniczenia w całości lub w części wypłaty niektórych dodatków do uposażenia w okresie urlopu okolicznościowego lub pozostawania w dyspozycji. Rozporządzenie powinno określić zakres ograniczenia wypłaty dodatków, uwzględniając ich charakter, a także warunki przyznawania dodatków w szczególnych okolicznościach oraz podmioty właściwe w tych sprawach.

Art. 125a. 1. Miesięczne uposażenie funkcjonariusza za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, okres uzupełniającego urlopu macierzyńskiego oraz okres urlopu ojcowskiego wynosi 100 % uposażenia, o którym mowa w art. 125 ust. 1.

2. Miesięczne uposażenie funkcjonariusza za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego wynosi 70 % miesięcznego uposażenia, o którym mowa w art. 125 ust. 1.

3. Funkcjonariusz – kobieta, nie później niż 21 dni po porodzie, może złożyć pisemny wniosek o wypłacenie jej uposażenia za okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze, z wyłączeniem okresu, o którym mowa w art. 182^{1a} § 4 Kodeksu pracy, przysługującego ojcu dziecka, w wysokości 81,5 % uposażenia, o którym mowa w art. 125 ust. 1.

4. Funkcjonariusz, nie później niż 21 dni po przyjęciu dziecka na wychowanie i wystąpieniu do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka albo po przyjęciu dziecka na wychowanie jako rodzina zastępcza, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, może złożyć pisemny wniosek o wypłacenie mu uposażenia za okres odpowiadający okresowi urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze, z wyłączeniem okresu, o którym mowa w art. 182^{1a} § 4 Kodeksu pracy, przysługującego drugiemu rodzicowi dziecka, w wysokości 81,5 % uposażenia, o którym mowa w art. 125 ust. 1.

5. W przypadku złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 3, funkcjonariusz – kobieta może dzielić się z ojcem dziecka korzystaniem z uposażenia za okres odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego albo jego części, z wyłączeniem okresu, o którym mowa w art. 182^{1a} § 4 Kodeksu pracy. Przepis stosuje się odpowiednio do wniosku, o którym mowa w ust. 4.

6. Uposażenie za okres odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego w części przysługującej funkcjonariuszowi – ojcu dziecka, o której mowa w art. 182^{1a} § 4 Kodeksu pracy, wynosi 70 % uposażenia, o którym mowa w art. 125 ust. 1.

7. W przypadku niewykorzystania przez funkcjonariusza ani jednego dnia urlopu rodzicielskiego w pierwszym roku życia dziecka uposażenie za okres urlopu rodzicielskiego przysługuje w wysokości 70 % miesięcznego uposażenia, o którym mowa w art. 125 ust. 1.

8. W przypadku niewykorzystania ani jednego dnia urlopu rodzicielskiego w pierwszym roku życia dziecka, funkcjonariuszowi przysługuje jednorazowe wyrównanie pobranego uposażenia za okres urlopu macierzyńskiego do wysokości 100 % miesięcznego uposażenia, o którym mowa w art. 125 ust. 1.

9. Jednorazowe wyrównanie uposażenia, o którym mowa w ust. 8, następuje na wniosek funkcjonariusza.

10. W przypadku gdy wysokość uposażenia funkcjonariusza, pomniejszonego o zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych, obliczonego zgodnie z ust. 1–4, jest niższa niż kwota świadczenia rodzicielskiego określonego w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1208), kwotę uposażenia funkcjonariusza, pomniejszonego o zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych, podwyższa się do wysokości świadczenia rodzicielskiego.

Art. 125b. 1. W okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim funkcjonariusz otrzymuje 80 % uposażenia.

2. Zwolnienie lekarskie obejmuje okres, w którym funkcjonariusz jest zwolniony od zajęć służbowych z powodu:

- 1) choroby funkcjonariusza, w tym niemożności wykonywania zajęć służbowych z przyczyn określonych w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 501 i 1083 oraz z 2026 r. poz. 26);
- 2) oddawania krwi lub jej składników w jednostkach organizacyjnych publicznej służby krwi lub z powodu okresowego badania lekarskiego dawców krwi;
- 3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym lub małżonka funkcjonariusza, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;
- 4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, rodziców, rodzica dziecka funkcjonariusza, ojczyma, macochę, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z funkcjonariuszem w okresie sprawowania nad nimi opieki;
- 5) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka funkcjonariusza, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:
 - a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2025 r. poz. 798), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,
 - b) porodu lub choroby małżonka funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
 - c) pobytu małżonka funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.

3. Zwolnienie od zajęć służbowych z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki, o której mowa w ust. 2 pkt 3 i 5, przysługuje przez okres nie dłuższy niż 60 dni w roku kalendarzowym, a w przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 4 – przez okres nie dłuższy niż 14 dni w roku kalendarzowym, przy czym okresy te łącznie nie mogą przekroczyć 60 dni w roku kalendarzowym.

4. Przepis ust. 3 stosuje się bez względu na liczbę dzieci i innych członków rodziny wymagających opieki.

5. Jeżeli zwolnienie lekarskie obejmuje okres, w którym funkcjonariusz jest zwolniony od zajęć służbowych z powodu:

- 1) wypadku pozostającego w związku z pełnieniem służby,
- 2) choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby,
- 3) wypadku w drodze do miejsca pełnienia służby lub w drodze powrotnej ze służby,
- 4) choroby przypadającej w czasie ciąży,
- 5) poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów,
- 6) oddania krwi lub jej składników w jednostkach organizacyjnych publicznej służby krwi lub z powodu badania lekarskiego dawców krwi,
- 7) przebywania na obserwacji w podmiocie leczniczym w wyniku skierowania przez komisję lekarską,
- 8) stwierdzenia zakażenia lub zachorowania na chorobę, o której mowa w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, przy czym stwierdzone zakażenie lub zachorowanie powstało w związku z wykonywaniem zadań służbowych w okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii z powodu tej choroby

– zachowuje on prawo do 100 % uposażenia.

6. Prawo do 100 % uposażenia przysługuje również wtedy, gdy funkcjonariusz został zwolniony od zajęć służbowych:

- 1) podczas oddelegowania do pełnienia służby poza granicami państwa w kontyngencie Straży Granicznej, o którym mowa w art. 147c pkt 1–3a;
- 2) w wyniku popełnienia przez inną osobę umyślnego czynu zabronionego w związku z wykonywaniem przez funkcjonariusza czynności służbowych, stwierdzonego orzeczeniem wydanym przez uprawniony organ;

- 3) na skutek czynów o charakterze bohaterskim dokonanych w szczególnie niebezpiecznych warunkach, z wykazaniem wyjątkowej odwagi, z narażeniem życia lub zdrowia, w obronie prawa, nienaruszalności granic państwowych, życia, mienia lub bezpieczeństwa obywateli;
- 4) na skutek podlegania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych, o których mowa w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, jeżeli podleganie tej kwarantannie lub izolacji powstało w związku z wykonywaniem zadań służbowych w okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii z powodu tej choroby.

6a. Wykonywanie zadań służbowych, o których mowa w ust. 5 pkt 8 i ust. 6 pkt 4, stwierdza pisemnie przełożony właściwy do spraw osobowych lub upoważniona przez niego osoba.

7. Związek zwolnienia od zajęć służbowych z czynami, o których mowa w ust. 6 pkt 3, stwierdza, w drodze decyzji, przełożony funkcjonariusza.

8. Od decyzji, o której mowa w ust. 7, funkcjonariuszowi przysługuje odwołanie do wyższego przełożonego.

Art. 125c. 1. Okres przebywania na zwolnieniu lekarskim stwierdza zaświadczenie lekarskie wystawione zgodnie z art. 55 ust. 1 i art. 55a ust. 7 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa albo wydruk zaświadczenia lekarskiego, o którym mowa w art. 55a ust. 6 tej ustawy, z tym że:

- 1) przyczynę niezdolności do służby wskutek poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz niezdolności do służby wskutek poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów – zaświadczenie wystawione przez lekarza na zwykłym druku zgodnie z przepisem art. 53 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa;
- 2) w przypadku, o którym mowa w art. 125b ust. 2 pkt 2 – zaświadczenie jednostki organizacyjnej publicznej służby krwi;
- 3) w przypadku, o którym mowa w art. 125b ust. 2 pkt 5 lit. a – oświadczenie funkcjonariusza;
- 4) w przypadkach, o których mowa w art. 125b ust. 2 pkt 5 lit. b i c – zaświadczenie lekarskie wystawione przez lekarza na zwykłym druku;
- 5) w przypadku, o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa – decyzja wydana przez właściwy organ albo uprawniony podmiot na podstawie przepisów o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

2. W przypadkach uzasadnionych charakterem zadań służbowych wykonywanych przez funkcjonariusza okres jego przebywania na zwolnieniu lekarskim stwierdza się w inny sposób niż określony w ust. 1.

3. Komendant Główny Straży Granicznej określi, w drodze zarządzenia, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych, odmienny sposób stwierdzania przebywania na zwolnieniu lekarskim funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 2.

Art. 125d. 1. Doręczenie zaświadczenia lekarskiego odbywa się przy wykorzystaniu profilu informacyjnego, o którym mowa w art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, na zasadach określonych w tej ustawie. Kierownicy jednostek organizacyjnych Straży Granicznej wykorzystują lub tworzą profil informacyjny płatnika składek, o którym mowa w art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

2. Wydruk zaświadczenia lekarskiego, o którym mowa w art. 55a ust. 6 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, zaświadczenie lekarskie, o którym mowa w art. 55a ust. 7 tej ustawy, albo zaświadczenie wystawione przez lekarza na zwykłym druku w przypadkach, o których mowa w art. 125b ust. 2 pkt 5 lit. b i c oraz art. 125c ust. 1 pkt 1, funkcjonariusz jest obowiązany dostarczyć przełożonemu właściwemu do spraw osobowych w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania.

3. Zaświadczenie jednostki organizacyjnej publicznej służby krwi albo decyzję, o której mowa w art. 125c ust. 1 pkt 5, funkcjonariusz jest obowiązany dostarczyć właściwemu przełożonemu w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania.

4. Oświadczenie o wystąpieniu okoliczności, o których mowa w art. 125b ust. 2 pkt 5 lit. a, funkcjonariusz jest obowiązany złożyć przełożonemu właściwemu do spraw osobowych w terminie 7 dni od dnia ich zaistnienia.

5. W przypadku niedopełnienia obowiązków, o których mowa w ust. 2–4, nieobecność w służbie w okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim uznaje się za nieobecność nieusprawiedliwioną, chyba że niedostarczenie zaświadczenia, oświadczenia albo decyzji nastąpiło z przyczyn niezależnych od funkcjonariusza.

Art. 125e. 1. Prawidłowość orzekania o czasowej niezdolności do służby z powodu choroby, prawidłowość wykorzystania zwolnienia lekarskiego, spełnienie wymogów formalnych zaświadczeń lekarskich oraz oświadczenie funkcjonariusza, o którym mowa w art. 125c ust. 1 pkt 3, może podlegać kontroli.

2. Kontrolę przeprowadzają:

- 1) komisje lekarskie podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych – w zakresie prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do służby z powodu choroby oraz prawidłowości wykorzystania zwolnienia lekarskiego;
- 2) przełożony funkcjonariusza właściwy do spraw osobowych – w zakresie prawidłowości wykorzystania zwolnienia lekarskiego i spełnienia wymogów formalnych zaświadczeń lekarskich oraz w zakresie oświadczenia funkcjonariusza, o którym mowa w art. 125c ust. 1 pkt 3.

3. Jeżeli w wyniku kontroli zostanie ustalone nieprawidłowe wykorzystanie zwolnienia lekarskiego, funkcjonariusz traci prawo do uposażenia za cały okres zwolnienia.

4. Jeżeli w wyniku kontroli zostanie ustalone, że oświadczenie funkcjonariusza, o którym mowa w art. 125c ust. 1 pkt 3, zostało złożone niezgodnie z prawdą, funkcjonariusz traci prawo do uposażenia za cały okres zwolnienia.

5. Jeżeli w wyniku kontroli komisja lekarska ustali datę ustania niezdolności do służby wcześniejszą niż data orzeczonej w zaświadczeniu lekarskim, funkcjonariusz traci prawo do uposażenia za okres od tej daty do końca zwolnienia.

6. Jeżeli w wyniku kontroli zostanie ustalone, że zwolnienie lekarskie zostało sfałszowane, funkcjonariusz traci prawo do uposażenia za cały okres zwolnienia.

7. Kontrola prawidłowości wykorzystania zwolnień lekarskich polega na ustaleniu, czy funkcjonariusz w okresie orzeczonej niezdolności do służby, w tym sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem lub innym członkiem rodziny, nie wykorzystuje zwolnienia lekarskiego w sposób niezgodny z jego celem, a w szczególności czy nie wykonuje pracy zarobkowej.

8. Kontrola oświadczenia funkcjonariusza, o którym mowa w art. 125c ust. 1 pkt 3, polega na ustaleniu, czy nastąpiło nieprzewidziane zamknięcie żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których uczęszcza dziecko funkcjonariusza, lub na ustaleniu, czy niania lub dzienny opiekun dziecka przebywali na zwolnieniu lekarskim.

9. Kontrolę prawidłowości wykorzystania zwolnienia lekarskiego oraz oświadczenia funkcjonariusza, o którym mowa w art. 125c ust. 1 pkt 3, przeprowadza osoba upoważniona przez przełożonego funkcjonariusza.

10. W razie stwierdzenia w trakcie kontroli, że funkcjonariusz wykonuje pracę zarobkową albo wykorzystuje zwolnienie lekarskie w inny sposób niezgodny z jego celem, osoba kontrolująca sporządza protokół, w którym podaje, na czym polegało nieprawidłowe wykorzystanie zwolnienia lekarskiego.

11. W razie stwierdzenia w trakcie kontroli, że oświadczenie funkcjonariusza, o którym mowa w art. 125c ust. 1 pkt 3, nie jest zgodne z prawdą, osoba kontrolująca sporządza protokół.

12. Protokół przedstawia się funkcjonariuszowi w celu wniesienia do niego ewentualnych uwag. Wniesienie uwag funkcjonariusz potwierdza własnoręcznym podpisem.

13. Na podstawie ustaleń zawartych w protokole przełożony stwierdza utratę prawa do uposażenia za okres, o którym mowa w ust. 3 lub 4. Przepis stosuje się odpowiednio w przypadku zawiadomienia przez komisję lekarską podległą ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych w wyniku przeprowadzenia przez tę komisję kontroli o nieprawidłowościach w wykorzystaniu zwolnienia lekarskiego.

14. Od decyzji, o której mowa w ust. 13, funkcjonariuszowi przysługuje odwołanie do wyższego przełożonego.

15. Kontrola wymogów formalnych zaświadczeń lekarskich polega na sprawdzeniu, czy zaświadczenie:

- 1) nie zostało sfałszowane;
- 2) zostało wydane zgodnie z przepisami w sprawie zasad i trybu wystawiania zaświadczeń lekarskich.

16. Jeżeli w wyniku kontroli, o której mowa w ust. 15 pkt 1, zachodzi podejrzenie, że zaświadczenie lekarskie zostało sfałszowane, przełożony występuje do lekarza, który wystawił zaświadczenie lekarskie, o wyjaśnienie sprawy.

17. W razie podejrzenia, że zaświadczenie lekarskie zostało wydane niezgodnie z przepisami w sprawie zasad i trybu wystawiania zaświadczeń lekarskich, przełożony występuje o wyjaśnienie sprawy do terenowej jednostki organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 125f. 1. Podstawę uposażenia, o którym mowa w art. 125b, stanowi uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym, przysługujące funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności lub ich wysokość.

2. Przy obliczaniu uposażenia za okres przebywania na zwolnieniu lekarskim przyjmuje się, że uposażenie za jeden dzień przebywania na zwolnieniu lekarskim stanowi 1/30 uposażenia, o którym mowa w art. 125b.

3. W przypadku gdy funkcjonariusz pobrał już uposażenie za okres, w którym przebywał na zwolnieniu lekarskim, potrąca mu się odpowiednią część uposażenia przy najbliższej wypłacie.

4. Funkcjonariuszowi, który przebywał na zwolnieniu lekarskim w ostatnim miesiącu pełnienia służby, potrąca się odpowiednią część uposażenia z należności przysługujących mu z tytułu zwolnienia ze służby albo funkcjonariusz ten zwraca odpowiednią część uposażenia w dniu ustania stosunku służbowego.

Art. 125g. 1. Środki finansowe uzyskane z tytułu zmniejszenia uposażeń funkcjonariuszy w okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim przeznacza się w całości na nagrody uznaniowe za wykonywanie zadań służbowych w zastępstwie funkcjonariuszy przebywających na zwolnieniach lekarskich.

2. Środki finansowe, o których mowa w ust. 1, zwiększają fundusz na nagrody roczne, nagrody uznaniowe i zapomogi.

3. Rozdział środków finansowych, o których mowa w ust. 1, odbywa się po zakończeniu okresu rozliczeniowego, trwającego niekrócej niż 1 miesiąc kalendarzowy i nie dłużej niż 3 miesiące kalendarzowe, przy czym wybór okresu rozliczeniowego uzależnia się od wielkości środków finansowych uzyskanych z tytułu zmniejszenia uposażeń funkcjonariuszy.

Art. 125h. Zmniejszenia wysokości uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym za okres przebywania na zwolnieniu lekarskim nie uwzględnia się przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczeń, o których mowa w art. 112 ust. 1 pkt 1, 3, 5a i 6 i ust. 2 pkt 2 oraz art. 121.

Art. 125i. 1. Komendant Główny Straży Granicznej sporządza roczne zestawienie zbiorcze przyczyn przebywania funkcjonariuszy na zwolnieniach lekarskich, które przekazuje ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych w terminie do końca marca następnego roku.

2. W zestawieniu, o którym mowa w ust. 1, wskazuje się łączny okres przebywania funkcjonariuszy na zwolnieniach lekarskich, z uwzględnieniem podziału na przyczyny wskazane w art. 125b ust. 2, 5 i 6, oraz średni okres przebywania funkcjonariusza na zwolnieniu lekarskim, w tym średnią roczną liczbę godzin niewykonywania obowiązków przez funkcjonariusza.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór zestawienia, o którym mowa w ust. 1, mając na uwadze potrzebę zapewnienia przejrzystości informacji zawartych w zestawieniu.

Art. 126. 1. Funkcjonariusz skierowany do szkoły lub na przeszkolenie albo na studia w kraju otrzymuje uposażenie oraz inne należności pieniężne.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz warunki wypłaty uposażenia i innych należności pieniężnych, o których mowa w ust. 1, uwzględniając przypadki uprawniające funkcjonariusza skierowanego do szkoły lub na przeszkolenie albo na studia w kraju do otrzymywania uposażenia oraz sposób obliczania zryczałtowanego równoważnika pieniężnego na pokrycie kosztów przejazdu, a także sposób rozliczania podróży służbowych wynikających z odbywanej nauki.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz warunki wypłaty uposażenia i innych należności pieniężnych funkcjonariuszowi skierowanemu do akademii lub innych szkół (na kursy) za granicą, uwzględniając warunki otrzymywania przez funkcjonariusza skierowanego do akademii lub innych szkół (na kursy) za granicą uposażenia, jego wysokość i sposób wypłacania.

Art. 127. 1. W razie pobierania przez funkcjonariusza wynagrodzenia przewidzianego w przepisach o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, funkcjonariuszowi oraz członkom jego rodziny przysługują świadczenia i należności pieniężne z tytułu służby, określone w niniejszej ustawie, z wyjątkiem należności, o których mowa w art. 76.

2. Świadczenia i należności pieniężne określone w ust. 1 wypłaca się w wysokości ustalonej, z uwzględnieniem wynagrodzenia należnego funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym lub według stawki obowiązującej w dniu zwolnienia ze służby albo w dniu jego śmierci.

Art. 128. 1. Funkcjonariuszowi zawieszonemu w czynnościach służbowych zawiesza się od najbliższego terminu płatności 50 % należnego uposażenia.

2. Okres zawieszenia w czynnościach służbowych, o którym mowa w ust. 1, nie podlega wliczeniu do okresu służby funkcjonariusza, od którego zależy wysokość uposażenia, wysokość innych świadczeń pieniężnych lub prawo do nich oraz wymiar urlopu wypoczynkowego, a także innych rodzajów urlopów przysługujących funkcjonariuszowi. Do ustalania wymiaru urlopów stosuje się przepis art. 89g.

3. Po zakończeniu postępowania karnego lub dyscyplinarnego w sprawie o czyn stanowiący podstawę zawieszenia w czynnościach służbowych funkcjonariusz otrzymuje zawieszoną część uposażenia oraz obligatoryjne jego podwyżki wprowadzone w okresie zawieszenia, jeżeli:

- 1) nie został ukarany karą dyscyplinarną wydalenia ze służby;
- 2) postępowanie karne zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym bądź umorzeniem ze względu na okoliczności wymienione w art. 17 § 1 pkt 1–3 i 6 Kodeksu postępowania karnego, nawet po zwolnieniu ze służby.

4. W przypadku gdy postępowanie dyscyplinarne albo karne w sprawie o czyn stanowiący podstawę zawieszenia zakończyło się w sposób określony w ust. 3, okres zawieszenia w czynnościach służbowych wlicza się do okresu służby, od którego zależy wysokość lub wymiar należności pieniężnych oraz urlopów, o których mowa w ust. 2, lub prawo do nich.

5. Należności pieniężne, o których mowa w ust. 3 i 4, wypłaca się wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres zawieszenia w czynnościach służbowych, na wniosek funkcjonariusza, w terminie miesiąca od dnia otrzymania przez właściwą jednostkę organizacyjną Straży Granicznej pisemnej informacji o prawomocnym zakończeniu postępowania dyscyplinarnego albo karnego, o czyn stanowiący podstawę zawieszenia w czynnościach służbowych.

Art. 128a. Przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, biorąc pod uwagę okoliczności popełnienia zarzucanego funkcjonariuszowi przestępstwa, w szczególności będącego następstwem użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej w związku z wykonywaniem czynności lub zadań służbowych może podjąć decyzję o zachowaniu funkcjonariuszowi, na okres zawieszenia w czynnościach służbowych, prawa do pełnego uposażenia, począwszy od dnia zawieszenia funkcjonariusza w czynnościach służbowych.

Art. 129. (uchylony)

Art. 130. 1. Funkcjonariuszowi, który samowolnie opuścił miejsce pełnienia służby albo pozostaje poza nim lub nie podejmuje służby, zawiesza się uposażenie od najbliższego terminu płatności. Jeżeli funkcjonariusz pobrał już za czas nieusprawiedliwionej nieobecności uposażenie, potrąca mu się odpowiednią część uposażenia przy najbliższej wypłacie.

2. W razie uznania nieobecności za usprawiedliwioną, wypłaca się funkcjonariuszowi zawieszone uposażenie; w przypadku nieobecności nieusprawiedliwionej funkcjonariusz traci za każdy dzień nieobecności 1/30 część uposażenia miesięcznego.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio w razie zawinionej niemożności pełnienia przez funkcjonariusza obowiązków służbowych.

4. Funkcjonariuszowi, który rozpoczyna urlop bezpłatny w ciągu miesiąca kalendarzowego, przysługuje uposażenie w wysokości 1/30 uposażenia miesięcznego za każdy dzień poprzedzający dzień rozpoczęcia urlopu bezpłatnego. Jeżeli funkcjonariusz pobrał już uposażenie za czas urlopu bezpłatnego, potrąca mu się odpowiednią część uposażenia przy najbliższej wypłacie.

Art. 131. 1. Z uposażenia funkcjonariuszy mogą być dokonywane potrącenia na podstawie sądowych i administracyjnych tytułów wykonawczych oraz na podstawie przepisów szczególnych – na zasadach określonych w przepisach o egzekucji sądowej lub postępowaniu egzekucyjnym w administracji albo w innych przepisach szczególnych, jeżeli dalsze przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej.

2. Przez uposażenie, o którym mowa w ust. 1, rozumie się uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia, odprawę wymienioną w art. 118 oraz świadczenia określone w art. 116 i 121.

3. (uchylony)

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, jednostki organizacyjne właściwe do dokonywania potrąceń z uposażenia oraz tryb postępowania w tych sprawach, uwzględniając przypadki dokonywania potrąceń z uposażenia, w tym potrąceń za zgodą funkcjonariusza i w trybie bezegzekucyjnym, oraz sposób ich dokonywania.

Art. 132. Przepisu art. 131 ust. 1 i 2 nie stosuje się do zaliczek pobieranych do rozliczenia, a w szczególności na koszty podróży służbowej, delegacji i przeniesienia. Należności te potrąca się z uposażenia w pełnej wysokości, niezależnie od potrąceń z innych tytułów.

Art. 133. (uchylony)

Rozdział 14

Odpowiedzialność dyscyplinarna i karna funkcjonariuszy Straży Granicznej

Art. 134. Funkcjonariusz odpowiada dyscyplinarnie za popełnienie przewinienia dyscyplinarnego polegającego na naruszeniu dyscypliny służbowej lub nieprzestrzeganiu zasad etyki zawodowej.

Art. 134a. 1. Funkcjonariusz za czyn stanowiący przewinienie dyscyplinarne, wypełniający jednocześnie znamiona przestępstwa lub wykroczenia albo przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego, podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej niezależnie od odpowiedzialności karnej.

2. W przypadku czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne, wypełniającego jednocześnie znamiona wykroczenia lub wykroczenia skarbowego, w przypadku czynu mniejszej wagi lub ukarania grzywną przełożony dyscyplinarny może nie wszczynać postępowania dyscyplinarnego, a wszczęte postępowanie umorzyć.

Art. 134aa. 1. W przypadku czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi przełożony dyscyplinarny może odstąpić od wszczęcia postępowania dyscyplinarnego i przeprowadzić ze sprawcą przewinienia dyscyplinarnego udokumentowaną w formie notatki rozmowę dyscyplinującą.

2. Rozmowę dyscyplinującą, o której mowa w ust. 1, można przeprowadzić w terminie do 30 dni od dnia powzięcia przez przełożonego dyscyplinarnego wiadomości o popełnieniu przewinienia dyscyplinarnego. Rozmowa ta polega na wytknięciu funkcjonariuszowi niewłaściwego postępowania oraz uprzedzeniu go o możliwości zastosowania innych środków dyscyplinujących, a także wszczęcia postępowania dyscyplinarnego i wymierzenia kary dyscyplinarnej w przypadku ponownego popełnienia czynu, za który funkcjonariusz ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną.

3. Notatkę, o której mowa w ust. 1, włącza się do akt osobowych na okres 5 miesięcy.

Art. 135. 1. Naruszenie dyscypliny służbowej stanowi czyn funkcjonariusza polegający na zawinionym przekroczeniu uprawnień lub niewykonaniu obowiązków wynikających z przepisów prawa, w tym z rozkazów i poleceń wydanych przez przełożonych uprawnionych na podstawie tych przepisów.

2. Naruszeniem dyscypliny służbowej jest w szczególności:

- 1) niedopełnienie obowiązków funkcjonariusza wynikających ze złożonego ślubowania, a także z przepisów prawa;
- 2) odmowa wykonania lub niewykonanie rozkazu lub polecenia, z zastrzeżeniem przypadku określonego w art. 63 ust. 2;
- 3) zaniechanie czynności służbowej albo wykonanie jej w sposób nieprawidłowy;
- 4) niedopełnienie obowiązków służbowych albo przekroczenie uprawnień określonych w przepisach prawa;
- 5) świadome wprowadzenie w błąd przełożonego lub innego funkcjonariusza, jeżeli spowodowało to lub mogło spowodować szkodę służbie, funkcjonariuszowi lub innej osobie;
- 6) nadużycie zajmowanego stanowiska dla osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej;
- 7) postępowanie przełożonego w sposób przyczyniający się do rozluźnienia dyscypliny służbowej wśród podległych mu funkcjonariuszy;
- 8) porzucenie służby;
- 9) samowolne oddalenie się z rejonu zakwaterowania lub nieusprawiedliwione opuszczenie miejsca pełnienia służby lub niestawienie się w tym miejscu;
- 10) stawienie się do służby w stanie nietrzeźwości albo po użyciu alkoholu lub po użyciu podobnie działającego środka, pełnienie jej w takim stanie, a także spożywanie alkoholu lub używanie podobnie działającego środka w czasie służby;
- 11) umyślne naruszenie dóbr osobistych innego funkcjonariusza;
- 12) utrata służbowej broni palnej, amunicji lub legitymacji służbowej;
- 13) utrata przedmiotu stanowiącego wyposażenie służbowe, którego wykorzystanie przez osoby nieuprawnione wyrządziło szkodę innej osobie lub stworzyło zagrożenie dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa powszechnego;
- 14) ujawnienie informacji pozostającej w związku z wykonywaniem czynności służbowych, jeżeli spowodowało to lub mogło spowodować szkodę służbie.

3. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne zostało wszczęte na wniosek sądu lub prokuratora, organ wnioskujący informuje się o wyniku tego postępowania.

Art. 135a. Przewinienie dyscyplinarne jest zawinione wtedy, gdy funkcjonariusz:

- 1) ma zamiar jego popełnienia, to jest chce je popełnić albo, przewidując możliwość jego popełnienia, na to się godzi;
- 2) nie ma zamiaru jego popełnienia, popełnia je jednak na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że możliwość taką przewidywał albo mógł i powinien przewidzieć.

Art. 135b. 1. Funkcjonariusz odpowiada dyscyplinarnie, jeżeli popełnia przewinienie dyscyplinarne sam albo wspólnie i w porozumieniu z inną osobą, a także w przypadku, gdy kieruje popełnieniem przez innego funkcjonariusza przewinienia dyscyplinarnego albo poleca jego popełnienie.

2. Funkcjonariusz odpowiada dyscyplinarnie także wówczas, gdy chcąc, aby inny funkcjonariusz popełnił czyn stanowiący przewinienie dyscyplinarne, nakłania go do tego.

3. Funkcjonariusz odpowiada dyscyplinarnie w przypadku, gdy chcąc, aby inny funkcjonariusz popełnił czyn stanowiący przewinienie dyscyplinarne lub godząc się na to, swoim zachowaniem ułatwia jego popełnienie.

4. Każdy z funkcjonariuszy, o których mowa w ust. 1–3, odpowiada w granicach swojej winy, niezależnie od odpowiedzialności pozostałych osób.

5. Funkcjonariusz odpowiada dyscyplinarnie za popełnienie przewinienia dyscyplinarnego za granicą.

Art. 135c. Dwa lub więcej zachowań, podjętych w krótkich odstępach czasu w celu wykonania tego samego zamiaru lub z wykorzystaniem takiej samej sposobności uważa się za jedno przewinienie dyscyplinarne.

Art. 135d. 1. Władzę dyscyplinarną w Straży Granicznej polegającą na prawie do wszczynania postępowań dyscyplinarnych i rozstrzygania spraw dyscyplinarnych sprawują:

- 1) minister właściwy do spraw wewnętrznych,
- 2) Komendant Główny Straży Granicznej,
- 2a) Rektor-Komendant WSSG,
- 3) Komendant BSWSG,
- 4) komendant oddziału Straży Granicznej,
- 5) komendant ośrodka szkolenia Straży Granicznej,
- 6) komendant ośrodka Straży Granicznej,
- 7) dowódca kontyngentu Straży Granicznej wydzielonego do realizacji zadań poza granicami państwa, zwany dalej „dowódcą kontyngentu”

– zwani dalej „przełożonymi dyscyplinarnymi”.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych sprawuje władzę dyscyplinarną wobec Komendanta Głównego Straży Granicznej, Rektora-Komendanta WSSG oraz Komendanta BSWSG i jego zastępców.

3. Komendant Główny Straży Granicznej sprawuje władzę dyscyplinarną wobec wszystkich funkcjonariuszy.

4. Przełożeni dyscyplinarni sprawują władzę dyscyplinarną wobec funkcjonariuszy pełniących służbę w podległych im jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej, z zastrzeżeniem art. 135f ust. 1, a w przypadku dowódcy kontyngentu – w stosunku do funkcjonariuszy wchodzących w skład kontyngentu.

5. Komendant Główny Straży Granicznej może do dnia wydania postanowienia o zamknięciu postępowania dowodowego wszczętego przez innego przełożonego dyscyplinarnego, z wyjątkiem postępowania dyscyplinarnego wszczętego przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, jeżeli uzna to za uzasadnione okolicznościami sprawy:

- 1) przejąć prowadzenie postępowania dyscyplinarnego albo
- 2) przekazać prowadzenie postępowania dyscyplinarnego innemu przełożonemu dyscyplinarnemu.

6. Przełożony dyscyplinarny, któremu przekazano prowadzenie postępowania dyscyplinarnego, sprawuje władzę dyscyplinarną wobec funkcjonariusza, przeciwko któremu jest prowadzone postępowanie dyscyplinarne, wyłącznie w zakresie przekazanej sprawy.

Art. 135e. 1. Funkcjonariusz, któremu powierzono pełnienie obowiązków na danym stanowisku służbowym, sprawuje władzę dyscyplinarną przysługującą funkcjonariuszowi powołanemu na to stanowisko.

2. Funkcjonariusz, który w zastępstwie wykonuje obowiązki na danym stanowisku służbowym, sprawuje władzę dyscyplinarną przysługującą osobie zastępowanej.

Art. 135f. 1. Funkcjonariusz delegowany do czasowego pełnienia służby lub funkcjonariusz, któremu powierzono pełnienie obowiązków służbowych w innej jednostce organizacyjnej Straży Granicznej albo którego skierowano na szkolenie w jednostce organizacyjnej Straży Granicznej lub studia w WSSG, podlega władzy dyscyplinarnej przełożonego dyscyplinarnego w miejscu czasowego delegowania, powierzenia obowiązków, szkolenia lub studiów.

2. Funkcjonariusz przeniesiony w toku postępowania dyscyplinarnego do pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej Straży Granicznej z dniem przeniesienia podlega władzy dyscyplinarnej przełożonego dyscyplinarnego w nowym miejscu pełnienia służby.

3. Funkcjonariusz pozostający w dyspozycji podlega władzy dyscyplinarnej przełożonego, w którego dyspozycji pozostaje.

4. Funkcjonariusz przebywający na urlopach związanych z rodzicielstwem, urlopie bezpłatnym lub oddelegowany do wykonywania zadań poza Strażą Graniczną podlega władzy dyscyplinarnej przełożonego dyscyplinarnego, któremu podlegał przed udzieleniem mu urlopu lub oddelegowaniem, z zastrzeżeniem art. 11zg ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

5. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do funkcjonariusza po zakończeniu oddelegowania do wykonywania zadań poza Strażą Graniczną, wobec którego w okresie tego oddelegowania zostało wszczęte i niezakończone postępowanie dyscyplinarne.

Art. 135g. Spory o właściwość w sprawach dyscyplinarnych między przełożonymi dyscyplinarnymi, o których mowa w art. 135d ust. 1 pkt 3–7, rozstrzyga Komendant Główny Straży Granicznej.

Art. 136. 1. Funkcjonariuszowi mogą być wymierzane kary dyscyplinarne:

- 1) upomnienie;
- 2) nagana;
- 3) (uchylony)
- 4) (uchylony)
- 5) ostrzeżenie o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku;
- 6) wyznaczenie na niższe stanowisko służbowe;
- 7) obniżenie stopnia;
- 8) ostrzeżenie o niepełnej przydatności do służby;
- 9) wydalenie ze służby.

2. Prawomocne wymierzenie kary, o której mowa w ust. 1 pkt 9, powoduje zakaz przyjęcia do Straży Granicznej przez okres 10 lat.

3. W stosunku do funkcjonariuszy w służbie kandydackiej oprócz kar wymienionych w ust. 1 można ponadto orzec zakaz opuszczania miejsca zakwaterowania na okres nie dłuższy niż 15 dni.

4. Karę obniżenia stopnia można wymierzyć obok kary wyznaczenia na niższe stanowisko, ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby oraz wydalenia ze służby.

Art. 136a. (uchylony)

Art. 136aa. 1. Podstawę wszelkich rozstrzygnięć w postępowaniach dyscyplinarnych stanowią ustalenia faktyczne.

2. Przełożony dyscyplinarny i rzecznik dyscyplinarny kształtują swoje przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego.

3. Przełożony dyscyplinarny i rzecznik dyscyplinarny rozstrzygają samodzielnie zagadnienia faktyczne i prawne oraz nie są związani rozstrzygnięciem sądu lub innego organu. Prawomocne rozstrzygnięcia sądu kształtujące prawo lub stosunek prawny są jednak wiążące.

Art. 136b. Kary dyscyplinarne wymierza:

- 1) minister właściwy do spraw wewnętrznych – w zakresie kar dyscyplinarnych, o których mowa w art. 136 ust. 1;
- 2) Komendant Główny Straży Granicznej, Rektor-Komendant WSSG, Komendant BSWSG, komendant oddziału Straży Granicznej, komendant ośrodka szkolenia Straży Granicznej i komendant ośrodka Straży Granicznej – w zakresie kar dyscyplinarnych, o których mowa w art. 136 ust. 1 i 3;
- 3) dowódca kontyngentu – w zakresie kar dyscyplinarnych, o których mowa w art. 136 ust. 1 pkt 1 i 2.

Art. 136ba. 1. Jeżeli zachodzą wątpliwości co do popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, jego kwalifikacji prawnej albo osoby sprawcy, przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego przełożony dyscyplinarny zleca przeprowadzenie czynności wyjaśniających.

2. Rozpoczęcie czynności wyjaśniających następuje w drodze postanowienia.

3. Postanowienie, o którym mowa w ust. 2, zawiera:

- 1) stopień, imię, nazwisko i stanowisko służbowe przełożonego dyscyplinarnego;
- 2) datę i miejsce wydania;
- 3) podstawę prawną;
- 4) datę otrzymania przez przełożonego dyscyplinarnego informacji uzasadniających przeprowadzenie czynności wyjaśniających;
- 5) określenie okoliczności stanowiących przedmiot czynności wyjaśniających;
- 6) wskazanie rzeczownika dyscyplinarnego do prowadzenia czynności wyjaśniających;
- 7) podpis przełożonego dyscyplinarnego i urzędową pieczęć jednostki organizacyjnej Straży Granicznej albo urzędową pieczęć ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

4. Jeżeli w toku czynności wyjaśniających zostały ujawnione inne okoliczności wskazujące na możliwość popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, rzeczownik dyscyplinarny za zgodą przełożonego dyscyplinarnego może poszerzyć zakres okoliczności stanowiących przedmiot czynności wyjaśniających, o których mowa w ust. 3 pkt 5.

5. Czynności wyjaśniające kończy się w terminie 30 dni od dnia wydania postanowienia, a w szczególnych przypadkach ze względu na charakter sprawy czynności wyjaśniające za zgodą przełożonego dyscyplinarnego mogą być kontynuowane w terminie nie dłuższym niż 60 dni od dnia wydania postanowienia, o którym mowa w ust. 2.

6. W toku czynności wyjaśniających nie przeprowadza się dowodu z opinii biegłego ani czynności wymagających spisania protokołu.

7. Z przeprowadzonych czynności wyjaśniających rzeczownik dyscyplinarny sporządza sprawozdanie, w którym w szczególności przedstawia wnioski dotyczące wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, odstąpienia od wszczęcia postępowania dyscyplinarnego albo odstąpienia od wszczęcia postępowania dyscyplinarnego i przeprowadzenia rozmowy dyscyplinującej ze sprawcą przewinienia dyscyplinarnego.

8. W przypadku wszczęcia postępowania dyscyplinarnego materiały zebrane podczas przeprowadzania czynności wyjaśniających stają się materiałami postępowania dyscyplinarnego.

Art. 136bb. 1. Postępowanie dyscyplinarne wszczyna się niezwłocznie, jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przez funkcjonariusza czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne.

2. Postępowanie dyscyplinarne wszczyna się z dniem wydania postanowienia o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego. Funkcjonariusza, w przypadku którego wydano postanowienie o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego, uważa się za obwinionego.

3. Celem postępowania dyscyplinarnego jest w szczególności:

- 1) ustalenie, czy czyn, którego popełnienie zarzucono obwinionemu, został popełniony i czy obwiniony jest jego sprawcą;
- 2) wyjaśnienie przyczyn i okoliczności popełnienia czynu, o którym mowa w pkt 1;
- 3) zebranie i utrwalenie dowodów w sprawie.

4. Postępowanie dyscyplinarne wszczyna przełożony dyscyplinarny:

- 1) z urzędu;
- 2) na wniosek przełożonego funkcjonariusza;
- 3) na polecenie przełożonego, któremu podlega służbowo przełożony dyscyplinarny;
- 4) na żądanie sądu lub prokuratora;
- 5) wskutek wniesienia sprzeciwu, o którym mowa w art. 136bf ust. 1.

5. Przełożony dyscyplinarny może wszcząć postępowanie dyscyplinarne także na wniosek innego zainteresowanego organu, instytucji lub pokrzywdzonego.

6. Pokrzywdzonym jest osoba, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone zachowaniem funkcjonariusza stanowiącego przewinienie dyscyplinarne.

Art. 136bc. 1. Nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego po upływie 90 dni od dnia powzięcia przez przełożonego dyscyplinarnego wiadomości o popełnieniu przewinienia dyscyplinarnego.

2. Jeżeli funkcjonariusz z powodu nieobecności w służbie nie ma możliwości złożenia wyjaśnień, bieg terminu, o którym mowa w ust. 1, nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu do dnia stawienia się funkcjonariusza do służby.

3. Nie można wymierzyć funkcjonariuszowi kary dyscyplinarnej po upływie 2 lat od dnia popełnienia przewinienia dyscyplinarnego.

4. Zawieszenie postępowania dyscyplinarnego wstrzymuje bieg terminu, o którym mowa w ust. 3.

5. W przypadku gdy przewinienie dyscyplinarne stanowi jednocześnie przestępstwo lub wykroczenie albo przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe, przedawnienie karalności dyscyplinarnej następuje z upływem okresu przedawnienia ich karalności.

Art. 136bd. Postępowania dyscyplinarnego nie wszczyna się, jeżeli:

- 1) czynności wyjaśniające nie potwierdziły popełnienia czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne;
- 2) upłynęły terminy określone w art. 136bc ust. 1, 3 lub 5;
- 3) postępowanie dyscyplinarne w sprawie tego samego czynu i tego samego funkcjonariusza zostało prawomocnie zakończone lub wszczęte wcześniej toczy się.

Art. 136be. 1. Przełożony dyscyplinarny może wydać orzeczenie bez wszczynania postępowania dyscyplinarnego, jeżeli okoliczności popełnionego czynu i wina funkcjonariusza nie budzą wątpliwości oraz nie zachodzi potrzeba wymierzenia kary dyscyplinarnej surowszej niż nagana.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, orzeczenie wydaje się po wysłuchaniu funkcjonariusza i złożeniu przez niego wyjaśnienia na piśmie oraz wyrażeniu pisemnej zgody na poddanie się karze dyscyplinarnej bez prowadzenia postępowania dyscyplinarnego.

3. Po wszczęciu postępowania dyscyplinarnego do czasu zakończenia pierwszego przesłuchania w charakterze obwinionego obwiniony może złożyć wniosek o dobrowolne poddanie się karze dyscyplinarnej.

4. Przełożony dyscyplinarny może uwzględnić wniosek o dobrowolne poddanie się karze dyscyplinarnej, jeżeli okoliczności popełnienia przewinienia dyscyplinarnego i wina obwinionego nie budzą wątpliwości, a charakter popełnionego przewinienia nie uzasadnia wymierzenia kary dyscyplinarnej surowszej niż nagana. Czynności, o których mowa w art. 136bs, nie przeprowadza się.

5. W przypadku uwzględnienia wniosku o dobrowolne poddanie się karze dyscyplinarnej przełożony dyscyplinarny wydaje orzeczenie.

6. Od orzeczeń, o których mowa w ust. 1 lub 5, funkcjonariuszowi przysługuje odwołanie na zasadach dotyczących odwołań od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu postępowania dyscyplinarnego.

7. Jeżeli odwołanie od orzeczenia, o którym mowa w ust. 5, dotyczy kontynuacji postępowania dyscyplinarnego, przełożony dyscyplinarny, który wydał orzeczenie, uchyła wydane orzeczenie i kontynuuje postępowanie, o którym mowa w ust. 3.

8. W przypadku uchylenia w postępowaniu odwoławczym orzeczenia, o którym mowa w ust. 5, i przekazania sprawy do ponownego rozpatrzenia, przełożony dyscyplinarny kontynuuje postępowanie dyscyplinarne, o którym mowa w ust. 3.

9. Cofnięcie odwołania, o którym mowa w ust. 6, jest niedopuszczalne.

Art. 136bf. 1. Jeżeli funkcjonariusz nie zgadza się z wytkniętym mu niewłaściwym postępowaniem podczas rozmowy dyscyplinującej, o której mowa w art. 134aa ust. 2, w terminie 5 dni od dnia zapoznania się z notatką z tej rozmowy może wnieść do przełożonego dyscyplinarnego pisemny sprzeciw, zwany dalej „sprzeciwem”. O prawie do wniesienia sprzeciwu funkcjonariusza poucza się podczas rozmowy dyscyplinującej, a treść pouczenia zawiera się w notatce z tej rozmowy. Przepis art. 136bz ust. 1 stosuje się odpowiednio.

2. Wniesienie sprzeciwu powoduje wszczęcie postępowania dyscyplinarnego. Przepisy art. 136bk ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

3. Brak wniesienia sprzeciwu powoduje włączenie notatki z przeprowadzonej rozmowy dyscyplinującej do akt osobowych funkcjonariusza, z którym była przeprowadzona ta rozmowa. W przypadku wniesienia sprzeciwu notatkę z przeprowadzonej rozmowy dyscyplinującej włącza się do akt postępowania dyscyplinarnego.

4. W przypadku wniesienia sprzeciwu i braku możliwości wszczęcia postępowania dyscyplinarnego w związku z upływem terminów określonych w art. 136bc ust. 1, 3 lub 5 notatka z przeprowadzonej rozmowy dyscyplinującej podlega zniszczeniu.

5. W przypadku wniesienia sprzeciwu po upływie terminu, o którym mowa w ust. 1, przełożony dyscyplinarny wydaje postanowienie o odmowie przyjęcia sprzeciwu. Na postanowienie przysługuje zażalenie w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia. Zażalenie wnosi się za pośrednictwem przełożonego dyscyplinarnego do Komendanta Głównego Straży Granicznej. Jeżeli postanowienie wydał minister właściwy do spraw wewnętrznych albo Komendant Główny Straży Granicznej, przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Przepis art. 136bz ust. 1 stosuje się odpowiednio.

6. Rozmowę dyscyplinującą przeprowadza przełożony dyscyplinarny. W uzasadnionym przypadku przełożony dyscyplinarny może na piśmie upoważnić do przeprowadzenia w jego imieniu rozmowy dyscyplinującej funkcjonariusza w stopniu nienizszym od stopnia posiadanego przez funkcjonariusza, z którym ma być prowadzona ta rozmowa, lub zajmującego co najmniej równorzędne z tym funkcjonariuszem stanowisko służbowe.

7. Upoważnienie do przeprowadzenia rozmowy dyscyplinującej zawiera:

- 1) podstawę prawną;
- 2) stopień, imię, nazwisko i stanowisko służbowe upoważnionego funkcjonariusza;
- 3) stopień, imię, nazwisko i stanowisko służbowe funkcjonariusza, z którym ma być prowadzona rozmowa dyscyplinująca;
- 4) określenie czynu, w związku z którym rozmowa dyscyplinująca ma być prowadzona, wraz z jego kwalifikacją prawną;
- 5) określenie przesłanek, jakie spowodowały podjęcie przez przełożonego dyscyplinarnego rozstrzygnięcia o przeprowadzeniu w danym przypadku rozmowy dyscyplinującej;
- 6) określenie terminu, w jakim przeprowadza się rozmowę dyscyplinującą.

8. Przełożony dyscyplinarny, jednocześnie z upoważnieniem do przeprowadzenia w jego imieniu rozmowy dyscyplinującej, udziela funkcjonariuszowi upoważnionemu do jej przeprowadzenia pisemnych wytycznych dotyczących przeprowadzenia rozmowy, a w szczególności wskazuje informacje lub okoliczności, jakie podnosi się, wytykając niewłaściwe postępowanie funkcjonariuszowi, z którym rozmowa dyscyplinująca ma być prowadzona.

9. Notatkę z rozmowy dyscyplinującej funkcjonariusz upoważniony do jej przeprowadzenia przedstawia przełożonemu dyscyplinarnemu przed jej przekazaniem do akt osobowych funkcjonariusza, z którym była przeprowadzona rozmowa.

Art. 136bg. 1. Postępowanie dyscyplinarne oraz czynności wyjaśniające, o których mowa w art. 136ba, prowadzi rzecznik dyscyplinarny.

2. Przełożony dyscyplinarny powołuje rzeczników dyscyplinarnych na okres 4 lat spośród funkcjonariuszy w służbie stałej.

3. Przełożony dyscyplinarny do prowadzenia postępowania dyscyplinarnego oraz czynności wyjaśniających, o których mowa w art. 136ba, wyznacza rzecznika dyscyplinarnego w stopniu co najmniej:

- 1) młodszego chorążego Straży Granicznej – jeżeli postępowanie ma dotyczyć funkcjonariusza posiadającego stopień w korpusie szeregowych, podoficerów lub chorążych;
- 2) podporucznika Straży Granicznej – jeżeli postępowanie ma dotyczyć funkcjonariusza posiadającego stopień podporucznika, porucznika lub kapitana Straży Granicznej;
- 3) majora Straży Granicznej – jeżeli postępowanie ma dotyczyć funkcjonariusza posiadającego stopień majora Straży Granicznej lub wyższy.

Art. 136bh. 1. Przełożony dyscyplinarny odwołuje rzecznika dyscyplinarnego w przypadkach:

- 1) zaistnienia okoliczności, które stanowią podstawę zwolnienia go ze służby w Straży Granicznej;
- 2) prawomocnego wymierzenia mu kary dyscyplinarnej;
- 3) przeniesienia go do innej jednostki organizacyjnej Straży Granicznej niepodlegającej bezpośrednio przełożonemu dyscyplinarnemu.

2. Przełożony dyscyplinarny może odwołać rzecznika dyscyplinarnego na jego uzasadniony wniosek.

3. Rzecznik dyscyplinarny za zgodą przełożonego dyscyplinarnego może skorzystać z pomocy innego rzecznika dyscyplinarnego przy przeprowadzaniu czynności dowodowych.

Art. 136bi. 1. Przełożony dyscyplinarny lub rzecznik dyscyplinarny podlegają wyłączeniu z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym, jeżeli:

- 1) sprawa dotyczy ich bezpośrednio;

- 2) są małżonkami obwinionego, jego obrońcy lub pokrzywdzonego albo pozostają we wspólnym pożyciu z jedną z tych osób;
- 3) są krewnymi lub powinowatymi obwinionego lub pokrzywdzonego w linii prostej, a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w pkt 2, albo są związani z jedną z tych osób węzłem przysposobienia, opieki lub kurateli;
- 4) byli świadkami zdarzenia lub w tej sprawie byli przesłuchani w charakterze świadka;
- 5) między nimi a obwinionym lub pokrzywdzonym zachodzi stosunek osobisty mogący wywołać wątpliwości co do bezstronności prowadzącego postępowanie;
- 6) są podwładnymi obwinionego, jego obrońcy lub pokrzywdzonego.

2. Przełożonego dyscyplinarnego i rzecznika dyscyplinarnego można wyłączyć z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym także z innych uzasadnionych przyczyn.

3. Przełożony dyscyplinarny i rzecznik dyscyplinarny badają z urzędu, czy nie zachodzą okoliczności uzasadniające ich wyłączenie z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym.

4. Wyłączenie rzecznika dyscyplinarnego lub przełożonego dyscyplinarnego z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym może nastąpić również na wniosek obwinionego lub jego obrońcy, jeżeli został ustanowiony.

5. O zaistnieniu okoliczności, o których mowa w ust. 1 lub 2, przełożony dyscyplinarny, o którym mowa w art. 135d ust. 1 pkt 3–7, i rzecznik dyscyplinarny zawiadamiają niezwłocznie pisemnie odpowiednio Komendanta Głównego Straży Granicznej albo przełożonego dyscyplinarnego.

6. O wyłączeniu albo odmowie wyłączenia rzecznika dyscyplinarnego rozstrzyga przełożony dyscyplinarny w drodze postanowienia. Do dnia wydania tego postanowienia rzecznik dyscyplinarny podejmuje czynności niecierpiące zwłoki.

7. Komendant Główny Straży Granicznej wydaje postanowienie o wyłączeniu albo odmowie wyłączenia przełożonego dyscyplinarnego, o którym mowa w art. 135d ust. 1 pkt 2–7. Do dnia wydania postanowienia przełożony dyscyplinarny podejmuje czynności niecierpiące zwłoki.

Art. 136bj. 1. W przypadku wyłączenia przełożonego dyscyplinarnego z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym, postępowanie dyscyplinarne przejmuje Komendant Główny Straży Granicznej albo wyznacza przełożonego dyscyplinarnego z równorzędnej jednostki organizacyjnej Straży Granicznej.

2. W przypadku wyłączenia Komendanta Głównego Straży Granicznej z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym, postępowanie dyscyplinarne przejmuje jeden z jego zastępców.

3. W przypadku wyłączenia rzecznika dyscyplinarnego z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym, postępowanie dyscyplinarne przejmuje do prowadzenia inny wyznaczony rzecznik dyscyplinarny.

Art. 136bk. 1. Wszczęcie postępowania dyscyplinarnego następuje w drodze postanowienia, którego odpis niezwłocznie doręcza się obwinionemu. Zawiadomienie o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego doręcza się także sądowi, prokuratorowi oraz organowi, instytucji lub pokrzywdzonemu, jeżeli postępowanie dyscyplinarne zostało wszczęte na ich wniosek.

2. Postanowienie zawiera:

- 1) stopień, imię, nazwisko i stanowisko służbowe przełożonego dyscyplinarnego;
- 2) datę i miejsce wydania;
- 3) stopień, imię, nazwisko i stanowisko służbowe obwinionego;
- 4) podstawę prawną;
- 5) datę otrzymania przez przełożonego dyscyplinarnego informacji uzasadniającej podejrzenie popełnienia przez funkcjonariusza zarzucanego mu czynu;
- 6) określenie czynu zarzucanego obwinionemu, wraz z jego kwalifikacją prawną;
- 7) uzasadnienie faktyczne czynu zarzucanego obwinionemu;
- 8) wyznaczenie rzecznika dyscyplinarnego do prowadzenia postępowania dyscyplinarnego z podaniem stopnia, imienia, nazwiska i stanowiska służbowego;
- 9) podpis przełożonego dyscyplinarnego i urzędową pieczęć jednostki organizacyjnej Straży Granicznej albo urzędową pieczęć ministra właściwego do spraw wewnętrznych;
- 10) pouczenie o uprawnieniach przysługujących obwinionemu w toku postępowania dyscyplinarnego.

3. Jeżeli w toku postępowania dyscyplinarnego okaże się, że obwinionemu należy zarzucić ponadto czyn nieobjęty postanowieniem o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego albo czyn w zmienionej w istotny sposób postaci, wydaje się postanowienie o zmianie lub uzupełnieniu zarzutów. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

4. W przypadku uchylenia w postępowaniu odwoławczym orzeczenia, o którym mowa w art. 136be ust. 1, i przekazania sprawy do ponownego rozpatrzenia za dzień wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przyjmuje się dzień wydania orzeczenia, o którym mowa w art. 136be ust. 1.

5. W przypadku przywrócenia do służby funkcjonariusza, wobec którego prowadzone w dniu jego zwolnienia ze służby postępowanie dyscyplinarne zostało umorzone na podstawie art. 136bv ust. 1 pkt 5, przełożony dyscyplinarny wydaje postanowienie o uchyleniu orzeczenia o umorzeniu tego postępowania dyscyplinarnego, o ile nie nastąpiło przedawnienie wymierzenia kary dyscyplinarnej za czyn będący przedmiotem tego postępowania, oraz wyznacza rzecznika dyscyplinarnego do prowadzenia postępowania dyscyplinarnego.

Art. 136bl. 1. Rzecznik dyscyplinarny zbiera dowody i podejmuje czynności niezbędne do wyjaśnienia sprawy, w szczególności przesłuchuje obwinionego, świadków i pokrzywdzonego, dokonuje oględzin, konfrontacji, okazania oraz dokonuje odtworzenia przebiegu stanowiących przedmiot rozpoznania zdarzeń lub ich fragmentów. Zleca lub występuje do przełożonego dyscyplinarnego o zlecenie przeprowadzenia odpowiednich badań, ekspertyz i tłumaczeń oraz zasięga niezbędnych opinii.

2. Otrzymane przez Straż Graniczną w związku z realizacją jej ustawowych zadań pisma sporządzone w języku obcym włącza się do akt postępowania dyscyplinarnego łącznie z tłumaczeniami wykonanymi przez komórki organizacyjne wyodrębnione w strukturze jednostek organizacyjnych Straży Granicznej sporządzające tego rodzaju tłumaczenia na potrzeby Straży Granicznej.

3. O przeprowadzenie czynności poza miejscowością, w której toczy się postępowanie, przełożony dyscyplinarny lub rzecznik dyscyplinarny może zwrócić się do kierownika jednostki organizacyjnej Straży Granicznej właściwego dla miejsca, w którym czynność ta ma być dokonana. Czynność przeprowadza rzecznik dyscyplinarny wyznaczony przez kierownika tej jednostki organizacyjnej.

4. Z czynności, o których mowa w ust. 1 zdanie pierwsze, sporządza się protokół. Z innych czynności sporządza się protokół, jeżeli przepis szczególny tego wymaga albo przełożony dyscyplinarny lub rzecznik dyscyplinarny uzna to za potrzebne. W pozostałych przypadkach można ograniczyć się do sporządzenia notatki urzędowej. Protokół sporządza rzecznik dyscyplinarny lub funkcjonariusz wyznaczony do protokołowania, a w przypadku, o którym mowa w ust. 3 – rzecznik dyscyplinarny wyznaczony przez kierownika tej jednostki organizacyjnej.

5. Protokół zawiera:

- 1) oznaczenie czynności, jej czasu i miejsca, osób w niej uczestniczących lub przy niej obecnych oraz charakteru ich uczestnictwa;
- 2) opis przebiegu czynności;
- 3) w miarę potrzeby:
 - a) stwierdzenie innych okoliczności dotyczących przebiegu czynności,
 - b) oświadczenia i wnioski uczestników czynności,
 - c) pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach.

6. Jeżeli czyn będący przedmiotem postępowania dyscyplinarnego jest lub był przedmiotem innego postępowania, w tym postępowania przygotowawczego, przełożony dyscyplinarny lub rzecznik dyscyplinarny może zwrócić się do właściwego organu o udostępnienie akt tego postępowania w całości lub w części. Za zgodą tego organu, potrzebne odpisy lub wyciągi z udostępnionych akt włącza się do akt postępowania dyscyplinarnego.

7. Rzecznik dyscyplinarny, w razie ustalenia w toku postępowania dyscyplinarnego, że obwinionemu należy zarzucić czyn, który nie był objęty postanowieniem o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego, albo czyn w zmienionej w istotny sposób postaci, występuje do przełożonego dyscyplinarnego z wnioskiem o zmianę lub uzupełnienie zarzutów.

8. Rzecznik dyscyplinarny w toku postępowania dyscyplinarnego wydaje postanowienia, jeżeli ich wydanie nie jest zastrzeżone do kompetencji przełożonego dyscyplinarnego.

9. Rzecznik dyscyplinarny prowadzi spis akt postępowania dyscyplinarnego zawierający:

- 1) liczbę porządkową;
- 2) numer arkusza;

- 3) nazwę dokumentu;
- 4) datę wykonania dokumentu;
- 5) uwagi.

Art. 136bm. 1. W toku postępowania dyscyplinarnego obwiniony ma prawo do:

- 1) odmowy składania wyjaśnień;
- 2) zgłaszania wniosków dowodowych;
- 3) przeglądania akt postępowania dyscyplinarnego oraz sporządzania z nich notatek, fotokopii lub odpisów;
- 4) korzystania z pomocy obrońcy, którym może być wskazany przez obwinionego funkcjonariusz Straży Granicznej, adwokat albo radca prawny;
- 5) wnoszenia zażaleń na postanowienia, o których mowa w ust. 3, art. 136bp ust. 3, art. 136bs ust. 5 i art. 137c ust. 7.

2. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 3 i 5, przysługują również obrońcy obwinionego.

3. Rzecznik dyscyplinarny może, w drodze postanowienia, odmówić udostępnienia akt, jeżeli sprzeciwia się temu dobro postępowania dyscyplinarnego. Na postanowienie przysługuje zażalenie.

4. Ustanowienie obrońcy uprawnia go do działania w całym postępowaniu dyscyplinarnym, nie wyłączając czynności po uprawnieniu się orzeczenia, jeżeli nie zawiera ograniczeń. O zmianie zakresu pełnomocnictwa uprawniającego do działania w postępowaniu dyscyplinarnym lub o jego cofnięciu obwiniony niezwłocznie zawiadamia obrońcę oraz rzecznika dyscyplinarnego.

5. Obrońca nie może podejmować czynności na niekorzyść obwinionego. Może on zrezygnować z reprezentowania obwinionego w toku postępowania dyscyplinarnego, zawiadamiając o tym obwinionego oraz rzecznika dyscyplinarnego. Do czasu ustanowienia nowego obrońcy, jednak nie później niż przez 14 dni od dnia zawiadomienia obwinionego, obrońca jest obowiązany podejmować niezbędne czynności.

6. Udział obrońcy w postępowaniu dyscyplinarnym nie wyłącza osobistego działania w nim obwinionego.

7. Orzeczenia, postanowienia, zawiadomienia i inne pisma, wydane w toku postępowania, doręcza się niezwłocznie obwinionemu i jego obrońcy. Postanowienie doręcza się również pokrzywdzonemu w przypadku, o którym mowa w art. 136bp ust. 3.

8. W razie doręczenia obwinionemu i obrońcy w różnych terminach pisma, od którego przysługuje odwołanie lub zażalenie, termin do złożenia odwołania lub zażalenia liczy się od dnia doręczenia, które nastąpiło wcześniej.

9. Zażalenie na postanowienie wnosi się za pośrednictwem rzecznika dyscyplinarnego do przełożonego dyscyplinarnego, a jeżeli postanowienie wydał ten przełożony dyscyplinarny – do Komendanta Głównego Straży Granicznej za pośrednictwem tego przełożonego. Jeżeli postanowienie wydał minister właściwy do spraw wewnętrznych albo Komendant Główny Straży Granicznej, zażalenie nie przysługuje, jednak obwiniony może zwrócić się odpowiednio do ministra właściwego do spraw wewnętrznych albo Komendanta Głównego Straży Granicznej z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.

10. Na postanowienia, o których mowa w ust. 9, zażalenia oraz wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy wnosi się w terminie 3 dni od dnia doręczenia postanowienia, z zastrzeżeniem art. 137c ust. 7. Przepis art. 136bz ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Art. 136bn. 1. Wnioski dowodowe zgłasza się na piśmie rzecznikowi dyscyplinarnemu, ze wskazaniem okoliczności, które mają być udowodnione.

2. Wniosek dowodowy oddala się, jeżeli:

- 1) przeprowadzenie dowodu jest niedopuszczalne;
- 2) okoliczność, która ma zostać udowodniona, jest już udowodniona zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy;
- 3) okoliczności nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy lub dowodu nie da się przeprowadzić;
- 4) wniosek dowodowy w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania;
- 5) wniosek dowodowy został złożony po określonym terminie, o którym wnioskodawca został zawiadomiony.

3. Oddalenie wniosku dowodowego następuje w drodze postanowienia.

Art. 136bo. 1. Postępowanie dowodowe zamyka się w terminie 30 dni od dnia wszczęcia postępowania.

2. W uzasadnionych przypadkach przełożony dyscyplinarny może, w drodze postanowienia, przedłużyć termin prowadzenia postępowania dowodowego do 3 miesięcy.

3. Komendant Główny Straży Granicznej, w drodze postanowienia, może przedłużyć termin prowadzenia czynności dowodowych na czas oznaczony dłuższy niż 3 miesiące.

4. Wniosek o przedłużenie terminu prowadzenia postępowania dowodowego w postępowaniu dyscyplinarnym składa się nie później niż 5 dni przed upływem tego terminu. Przed wydaniem postanowienia o przedłużeniu terminu prowadzenia postępowania dowodowego przełożony dyscyplinarny może zażądać niezwłocznego przekazania akt postępowania.

Art. 136bp. 1. Przełożony dyscyplinarny może zawiesić postępowanie dyscyplinarne, w drodze postanowienia, gdy zachodzi długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca prowadzenie postępowania.

2. Przełożony dyscyplinarny zawiesza postępowanie dyscyplinarne z dniem przeniesienia obwinionego do innej jednostki organizacyjnej Straży Granicznej i przekazuje materiały postępowania dyscyplinarnego przełożonemu dyscyplinarnemu w nowym miejscu służby obwinionego.

3. Na postanowienie o zawieszeniu postępowania dyscyplinarnego obwinionemu i pokrzywdzonemu przysługuje zażalenie, z wyjątkiem postanowienia, o którym mowa w ust. 2. Jeżeli postanowienie wydał minister właściwy do spraw wewnętrznych albo Komendant Główny Straży Granicznej, zażalenie nie przysługuje, jednak obwiniony i pokrzywdzony mogą zwrócić się odpowiednio do ministra właściwego do spraw wewnętrznych albo Komendanta Głównego Straży Granicznej z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.

4. Zawieszenie postępowania dyscyplinarnego wstrzymuje bieg terminów.

5. Po ustaniu przyczyn uzasadniających zawieszenie postępowania dyscyplinarnego przełożony dyscyplinarny wydaje postanowienie o podjęciu zawieszonego postępowania.

6. Postanowienie o podjęciu zawieszonego postępowania dyscyplinarnego w sprawie obwinionego przeniesionego do innej jednostki organizacyjnej Straży Granicznej wydaje się niezwłocznie po otrzymaniu materiałów postępowania dyscyplinarnego wszczętego w poprzednim miejscu służby obwinionego.

Art. 136bq. 1. Jeżeli przeciwko obwinionemu jest prowadzone postępowanie dyscyplinarne obejmujące zarzuty popełnienia dwóch lub więcej czynów, a zebrane na danym etapie postępowania dowody dają podstawy do uznania obwinionego winnym popełnienia jednego z zarzuconych mu czynów, przełożony dyscyplinarny może, w drodze postanowienia, wyłączyć ten czyn do odrębnego postępowania dyscyplinarnego, bez względu na to, czy wyjaśniono wszystkie okoliczności dotyczące pozostałych czynów objętych postępowaniem.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, zebrane w toku postępowania dyscyplinarnego dowody dotyczące wyłączonego czynu stają się dowodami odrębnego postępowania dyscyplinarnego.

Art. 136br. Choroba obwinionego, świadka i innego uczestnika postępowania dyscyplinarnego stwierdzona zwolnieniem lekarskim usprawiedliwia nieobecność tych osób podczas czynności objętych danym postępowaniem przez okresy nie dłuższe niż łącznie 14 dni w ciągu całego postępowania dyscyplinarnego. Usprawiedliwienie nieobecności z powodu choroby za każdy następny jej okres wymaga przedstawienia zaświadczenia wystawionego przez lekarza uprawnionego do wystawiania zaświadczeń potwierdzających niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie karne.

Art. 136bs. 1. Jeżeli rzecznik dyscyplinarny uzna, że zostały wyjaśnione wszystkie okoliczności sprawy, zapoznaje obwinionego i jego obrońcę z aktami postępowania dyscyplinarnego.

2. Obrońca może zapoznać się z aktami postępowania dyscyplinarnego nie później niż do dnia zapoznania obwinionego z tymi aktami.

3. Z czynności zapoznania obwinionego i jego obrońcy z aktami postępowania dyscyplinarnego sporządza się protokół.

4. Odmowa obwinionego lub jego obrońcy zapoznania się z aktami postępowania dyscyplinarnego lub złożenia podpisu stwierdzającego tę okoliczność nie wstrzymuje postępowania. Rzecznik dyscyplinarny dokonuje w aktach postępowania dyscyplinarnego wzmianki o odmowie obwinionego lub jego obrońcy zapoznania się z tymi aktami. Nieusprawiedliwione niestawienie się obwinionego lub jego obrońcy na czynność zapoznania się z aktami postępowania dyscyplinarnego jest równoznaczne z odmową zapoznania się z tymi aktami.

5. Obwiniony ma prawo w terminie 3 dni od dnia zapoznania się z aktami postępowania dyscyplinarnego zgłosić wniosek o ich uzupełnienie. Przepis art. 136bn stosuje się odpowiednio. Wniosek o uzupełnienie akt postępowania dyscyplinarnego rozpatruje rzecznik dyscyplinarny. Na postanowienie o odmowie uzupełnienia akt postępowania dyscyplinarnego obwinionemu przysługuje zażalenie.

6. Rzecznik dyscyplinarny po zapoznaniu obwinionego z aktami postępowania dyscyplinarnego wydaje postanowienie o zamknięciu postępowania dowodowego i sporządza w terminie 7 dni sprawozdanie z przeprowadzonego postępowania oraz przekazuje akta postępowania dyscyplinarnego przełożonemu dyscyplinarnemu.

7. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 6, zawiera:

- 1) stopień, imię, nazwisko i stanowisko służbowe rzecznika dyscyplinarnego;
- 2) stopień, imię, nazwisko i stanowisko służbowe przełożonego dyscyplinarnego;
- 3) stopień, imię, nazwisko i stanowisko służbowe obwinionego;
- 4) określenie czynu zarzucanego obwinionemu, ze wskazaniem kwalifikacji prawnej;
- 5) opis ustalonego stanu faktycznego;
- 6) wnioski dotyczące orzeczenia dyscyplinarnego lub umorzenia postępowania dyscyplinarnego, z uzasadnieniem i ze wskazaniem okoliczności łagodzących lub obciążających.

Art. 136bt. Jeżeli przełożony dyscyplinarny uzna, że w przekazanych mu aktach postępowania dyscyplinarnego są istotne braki, w terminie 14 dni od dnia przekazania mu akt wydaje postanowienie o uchyleniu postanowienia o zakończeniu czynności dowodowych i zwraca sprawę rzecznikowi dyscyplinarnemu w celu usunięcia stwierdzonych braków w materiale dowodowym.

Art. 136bu. 1. Na podstawie zebranego w postępowaniu materiału dowodowego przełożony dyscyplinarny wydaje orzeczenie o:

- 1) uniewinnieniu, jeżeli przeprowadzone postępowanie nie potwierdziło zarzutów stawianych obwinionemu;
- 2) uznaniu winnym popełnienia czynu, za który obwiniony ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną, i o wymierzeniu kary dyscyplinarnej;
- 3) uznaniu winnym popełnienia czynu, za który obwiniony ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną, i o odstąpieniu od wymierzenia kary dyscyplinarnej;
- 4) umorzeniu postępowania.

2. Przełożony dyscyplinarny w orzeczeniu może zmienić opis czynu lub jego kwalifikację prawną w granicach czynu zarzucanego obwinionemu i jego kwalifikacji prawnej.

3. Jeżeli w dniu wydania orzeczenia zachodzi okoliczność uzasadniająca umorzenie postępowania w części, o umorzeniu rozstrzyga się w tym orzeczeniu.

4. Przełożony dyscyplinarny może odstąpić od ukarania, jeżeli stopień winy lub stopień szkodliwości przewinienia dyscyplinarnego dla służby nie jest znaczny, a właściwości i warunki osobiste obwinionego oraz dotychczasowy przebieg służby uzasadniają przypuszczenie, że mimo odstąpienia od ukarania będzie on przestrzegał dyscypliny służbowej oraz zasad etyki zawodowej.

5. Orzeczenie, o którym mowa w ust. 1, wydaje się nie później niż w terminie 14 dni od dnia zamknięcia postępowania dowodowego.

6. W przypadku gdy dowódca kontyngentu uzna, że należy wymierzyć karę dyscyplinarną inną niż określona w art. 136 ust. 1 pkt 1 lub 2, akta postępowania dyscyplinarnego przesyła niezwłocznie właściwemu przełożonemu dyscyplinarnemu z wnioskiem o wymierzenie określonej kary dyscyplinarnej. Wniosek nie wiąże przełożonego dyscyplinarnego. Orzeczenie przełożony dyscyplinarny wydaje nie później niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania akt.

Art. 136bv. 1. Postępowanie dyscyplinarne umarza się, jeżeli:

- 1) nastąpiło przedawnienie wymierzenia kary dyscyplinarnej;
- 2) postępowanie dyscyplinarne wszczęto po upływie terminu, o którym mowa w art. 136bc ust. 1;
- 3) ustalono, że czyn stanowiący przewinienie dyscyplinarne przypisany obwinionemu nie wypełnia znamion czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne;
- 4) obwiniony zmarł lub został uznany za zaginionego;
- 5) obwiniony przestał podlegać orzecznictwu dyscyplinarnemu;
- 6) postępowanie dyscyplinarne w sprawie tego samego czynu zarzucanego obwinionemu zostało prawomocnie zakończone albo, wszczęte wcześniej, toczy się.

2. Postępowanie dyscyplinarne można umorzyć w przypadku:

- 1) długotrwałej choroby obwinionego;
- 2) wycofania wniosku, o którym mowa w art. 136bb ust. 5.

3. Orzeczenia o umorzeniu postępowania z uwagi na przedawnienie karalności nie wydaje się, w przypadku gdy zebrane dowody uzasadniają uniewinnienie obwinionego od popełnienia zarzuconego mu czynu.

Art. 136bw. 1. Obwinionemu wymierza się karę dyscyplinarną współmierną do popełnionego przewinienia dyscyplinarnego oraz stopnia zawinienia.

2. Przy wymierzaniu kary dyscyplinarnej uwzględnia się rodzaj i wagę czynu, skutki i okoliczności jego popełnienia, pobudki działania obwinionego, następstwa negatywne dla służby, dotychczasowe wyniki w służbie, opinię służbową, okres pozostawania w służbie oraz zachowanie się obwinionego przed popełnieniem i po popełnieniu zarzuconego mu czynu, a także okoliczności, zarówno łagodzące, jak i obciążające, istotne w sprawie.

3. Na zaostrenie wymiaru kary dyscyplinarnej ma wpływ w szczególności popełnienie przez obwinionego przewinienia dyscyplinarnego:

- 1) z motywacji zasługującej na szczególne potępienie, albo w stanie nietrzeźwości albo po użyciu alkoholu lub po użyciu podobnie działającego środka;
- 2) w czasie odbywania uprzednio wymierzonej kary dyscyplinarnej, jak również w czasie próby określonej w orzeczeniu o warunkowym zawieszeniu wykonania kary lub warunkowym umorzeniu postępowania karnego;
- 3) wywołującego poważne skutki, zwłaszcza istotne zakłócenia realizacji zadań Straży Granicznej lub naruszenie dobrego imienia Straży Granicznej;
- 4) w obecności podwładnego, wspólnie z nim lub na jego szkodę.

4. Na złagodzenie wymiaru kary dyscyplinarnej mają wpływ następujące okoliczności popełnienia przewinienia dyscyplinarnego:

- 1) nieumyślność jego popełnienia;
- 2) podjęcie przez funkcjonariusza starań o zmniejszenie jego skutków;
- 3) brak należytego doświadczenia zawodowego lub dostatecznych umiejętności zawodowych;
- 4) dobrowolne poinformowanie przełożonego dyscyplinarnego o popełnieniu przewinienia dyscyplinarnego przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego.

5. Przełożony dyscyplinarny uwzględnia okoliczności, o których mowa w ust. 1–4, wyłącznie w odniesieniu do funkcjonariusza, którego one dotyczą.

Art. 136bx. 1. Orzeczenie dyscyplinarne zawiera:

- 1) stopień, imię, nazwisko i stanowisko przełożonego dyscyplinarnego, który wydaje orzeczenie;
- 2) datę i miejsce wydania;
- 3) stopień, imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe obwinionego;
- 4) określenie czynu zarzuconego obwinionemu wraz z jego kwalifikacją prawną;
- 5) rozstrzygnięcie w sprawie;
- 6) uzasadnienie faktyczne i prawne;
- 7) pouczenie o prawie do wniesienia odwołania;
- 8) podpis przełożonego dyscyplinarnego i urzędową pieczęć jednostki organizacyjnej Straży Granicznej albo pieczęć ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

2. Uzasadnienie faktyczne orzeczenia zawiera w szczególności wskazanie faktów, które uznano za udowodnione, dowodów, na których się oparto, oraz przyczyn, dla których innym dowodom odmówiono wiarygodności i mocy dowodowej. W uzasadnieniu prawnym wyjaśnia się podstawy prawne orzeczenia z przytoczeniem przepisów prawa. W uzasadnieniu faktycznym przytacza się ponadto okoliczności, które wpłynęły na wymiar kary dyscyplinarnej lub na odstąpienie od wymierzenia kary dyscyplinarnej.

3. Orzeczenie doręcza się niezwłocznie obwinionemu oraz jego obrońcy.

4. Oczywiście omyłki pisarskie i rachunkowe w orzeczeniu lub postanowieniu można sprostować w każdym czasie w drodze postanowienia.

5. Sprostowanie oczywistych omyłek pisarskich i rachunkowych w protokołach sporządzanych w toku postępowania dyscyplinarnego wymaga opisanie tych omyłek przez osobę sporządzającą protokół przed jego podpisaniem. W przypadku ujawnienia omyłek pisarskich lub rachunkowych po podpisaniu protokołu prostuje się je w drodze postanowienia.

6. Od postanowień, o których mowa w ust. 4 i 5, zażalenie nie przysługuje.

7. Sprostowanie omyłek pisarskich i rachunkowych następuje z urzędu albo na wniosek pokrzywdzonego, ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego.

8. Sprostowania dokonuje przełożony dyscyplinarny lub rzecznik dyscyplinarny, który popełnił omyłkę.

Art. 136by. 1. Postępowanie dyscyplinarne jest postępowaniem dwuinstancyjnym. Obwiniony może wnieść na piśmie odwołanie od orzeczenia w terminie 7 dni od dnia doręczenia orzeczenia, za pośrednictwem przełożonego dyscyplinarnego.

2. Od orzeczenia wydanego w pierwszej instancji przez przełożonych dyscyplinarnych, o których mowa w art. 135d ust. 1 pkt 2a–7, przysługuje odwołanie do Komendanta Głównego Straży Granicznej.

3. Od orzeczenia wydanego w pierwszej instancji przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych albo Komendanta Głównego Straży Granicznej odwołanie nie przysługuje. Obwiniony może jednak zwrócić się odpowiednio do ministra właściwego do spraw wewnętrznych albo Komendanta Głównego Straży Granicznej z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy. Do wniosku stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące odwołań od orzeczeń dyscyplinarnych.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych albo Komendant Główny Straży Granicznej odmawia przyjęcia odwołania albo wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, w drodze postanowienia, jeżeli odwołanie lub wniosek są niedopuszczalne lub zostały wniesione po terminie. Postanowienie w tej sprawie jest ostateczne. Przepis ten stosuje się odpowiednio do odmowy przywrócenia terminu.

5. Od orzeczeń, o których mowa w art. 136bze ust. 1 pkt 1, 2 i 4, oraz postanowienia kończącego postępowanie dyscyplinarne funkcjonariuszowi przysługuje prawo wniesienia skargi do sądu administracyjnego.

Art. 136bz. 1. Termin do wniesienia odwołania, o którym mowa w art. 136by ust. 1, uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem pismo zostało:

- 1) nadane w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego;
- 2) złożone w jednostce organizacyjnej Straży Granicznej;
- 3) złożone przez obwinionego pozbawionego wolności w administracji zakładu karnego.

2. Wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie orzeczenia.

3. Orzeczenie, od którego nie wniesiono odwołania, staje się po upływie terminu, o którym mowa w art. 136by ust. 1, prawomocne i podlega wykonaniu.

Art. 136bza. 1. Przełożony dyscyplinarny, który wydał orzeczenie, przesyła odwołanie w terminie 7 dni Komendantowi Głównemu Straży Granicznej, załączając akta osobowe i akta postępowania dyscyplinarnego.

2. Jeżeli przełożony dyscyplinarny, który wydał orzeczenie, uzna, że odwołanie zasługuje w całości na uwzględnienie, wydaje nowe orzeczenie, w którym uchyla lub zmienia zaskarżone orzeczenie.

3. Od nowego orzeczenia obwinionemu przysługuje odwołanie na zasadach dotyczących odwołań od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu postępowania dyscyplinarnego.

Art. 136bzb. 1. W postępowaniu odwoławczym rozpoznanie sprawy następuje na podstawie materiału dowodowego zebranego w postępowaniu zakończonym zaskarżonym orzeczeniem. Jeżeli jest to potrzebne do wydania prawidłowego orzeczenia, przełożony dyscyplinarny właściwy do rozpatrzenia odwołania może uzupełnić materiał dowodowy, zlecając rzecznikowi dyscyplinarnemu prowadzącemu postępowanie dyscyplinarne przeprowadzenie czynności dowodowych, określając ich zakres i termin ich przeprowadzenia.

2. Z materiałami uzyskanymi w wyniku czynności dowodowych, o których mowa w ust. 1, rzecznik dyscyplinarny zapoznaje obwinionego. W terminie 3 dni od dnia zapoznania obwiniony ma prawo zgłoszenia przełożonemu dyscyplinarnemu, o którym mowa w ust. 1, uwag dotyczących przeprowadzonych czynności dowodowych. Przepisy art. 136bs ust. 1–4 stosuje się odpowiednio.

Art. 136bzc. 1. Komendant Główny Straży Granicznej w terminie 7 dni od dnia wniesienia odwołania może powołać komisję do zbadania zaskarżonego orzeczenia, zwaną dalej „komisją”. W przypadku orzeczenia o wymierzeniu kary dyscyplinarnej, o której mowa w art. 136 ust. 1 pkt 6–9, jest obowiązany powołać komisję.

2. Komisja składa się z trzech funkcjonariuszy w służbie stałej w stopniu co najmniej podporucznika, z których jednego wyznacza wskazana przez obwinionego zakładowa organizacja związkowa.

3. O wyznaczeniu przedstawiciela związku zawodowego do składu komisji zakładowa organizacja związkowa zawiadamia Komendanta Głównego Straży Granicznej w terminie 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o powołaniu takiej komisji. W przypadku niewyznaczenia przedstawiciela związku zawodowego trzeciego członka komisji wyznacza Komendant Główny Straży Granicznej.

4. Komendant Główny Straży Granicznej wyznacza przewodniczącego spośród członków komisji.

5. Przepisy art. 136bi ust. 1–3 i 5 stosuje się odpowiednio do członków komisji.

6. Komisja może wysłuchać rzecznika dyscyplinarnego, obwinionego lub jego obrońcy.

7. Niestawiennictwo prawidłowo zawiadomionych: rzecznika dyscyplinarnego, obwinionego lub jego obrońcy nie wstrzymuje rozpoznania sprawy.

8. Komisja może wystąpić do Komendanta Głównego Straży Granicznej o uzupełnienie materiału dowodowego w trybie art. 136bzb ust. 1.

Art. 136bzd. 1. Z przeprowadzonych czynności komisja sporządza sprawozdanie wraz z wnioskiem dotyczącym sposobu załatwienia sprawy.

2. Komisja przedstawia Komendantowi Głównemu Straży Granicznej sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, w terminie 21 dni od dnia jej powołania.

Art. 136bze. 1. Komendant Główny Straży Granicznej po rozpatrzeniu odwołania albo wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, a w przypadku powołania komisji – po otrzymaniu sprawozdania, o którym mowa w art. 136bzd ust. 1, wydaje orzeczenie o:

- 1) utrzymaniu w mocy orzeczenia wydanego w pierwszej instancji albo
- 2) uchyleniu w całości lub w części orzeczenia wydanego w pierwszej instancji i w tym zakresie orzeczeniu co do istoty sprawy lub uchyleniu tego orzeczenia i umorzeniu postępowania w pierwszej instancji, albo
- 3) uchyleniu orzeczenia wydanego w pierwszej instancji i przekazaniu sprawy do ponownego rozpatrzenia, ze wskazaniem stwierdzonych uchybień, albo
- 4) umorzeniu postępowania odwoławczego.

2. Do orzeczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 2, przepis art. 136bu ust. 2 stosuje się odpowiednio. W postępowaniu odwoławczym nie można wymierzyć kary dyscyplinarnej surowszej niż orzeczona w zaskarżonym orzeczeniu, chyba że wymierzona kara dyscyplinarna rażąco narusza prawo lub interes służby.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, można w dalszym postępowaniu orzec karę dyscyplinarną surowszą niż orzeczona w uchylonym orzeczeniu.

4. Orzeczenie, o którym mowa w ust. 1, wydaje się w terminie 30 dni od dnia wpływu odwołania wraz z aktami osobowymi i aktami postępowania dyscyplinarnego, a w przypadku powołania komisji – w terminie 14 dni od dnia otrzymania sprawozdania, o którym mowa w art. 136bzd ust. 1.

5. Orzeczenie, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) oznaczenie przełożonego dyscyplinarnego wydającego orzeczenie;
- 2) datę i miejsce wydania;
- 3) stopień, imię, nazwisko i stanowisko służbowe obwinionego;
- 4) wskazanie orzeczenia, od którego zostało złożone odwołanie;
- 5) rozstrzygnięcie w sprawie;
- 6) uzasadnienie faktyczne i prawne;
- 7) pouczenie o prawie wniesienia skargi do sądu administracyjnego;
- 8) podpis przełożonego dyscyplinarnego i urzędową pieczęć jednostki organizacyjnej Straży Granicznej.

6. Do orzeczenia wydanego przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych przepisy ust. 1–5 stosuje się odpowiednio.

Art. 136bzf. 1. Prawomocne staje się:

- 1) orzeczenie dyscyplinarne:
 - a) z upływem terminu do wniesienia odwołania albo wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, jeżeli go nie wniesiono,
 - b) w dniu jego wydania przez przełożonego dyscyplinarnego właściwego do rozpatrzenia odwołania;
- 2) postanowienie kończące postępowanie dyscyplinarne o:
 - a) niedopuszczalności wniesienia odwołania,
 - b) uchybieniu terminu do wniesienia odwołania,
 - c) odmowie przywrócenia terminu do wniesienia odwołania.

2. Po uprawomocnieniu się orzeczenia lub postanowienia, o których mowa w ust. 1, przełożony dyscyplinarny zarządza wykonanie orzeczonej kary dyscyplinarnej.

Art. 136bzg. 1. Egzemplarz orzeczenia włącza się do akt osobowych funkcjonariusza, a jeżeli w danej sprawie prowadzone było postępowanie dyscyplinarne – również do akt postępowania dyscyplinarnego. Orzeczenie, o którym mowa w art. 136bu ust. 1 pkt 3, przechowuje się w aktach osobowych funkcjonariusza przez okres 5 miesięcy od dnia jego uprawomocnienia się.

2. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne zostało wszczęte na wniosek pokrzywdzonego, sądu, prokuratora, organu lub instytucji, przełożony dyscyplinarny informuje pokrzywdzonego, sąd, prokuratora, organ lub instytucję o wydanym orzeczeniu.

Art. 136bzh. 1. Wykonanie kary dyscyplinarnej polega na:

- 1) przeprowadzeniu rozmowy i wytknięciu niewłaściwego postępowania – w przypadku wymierzenia kar upomnienia lub nagany;
- 2) przeprowadzeniu rozmowy, wytknięciu niewłaściwego postępowania i uprzedzeniu ukaranego o możliwości wymierzenia kary przeniesienia na niższe stanowisko służbowe lub kary dyscyplinarnej surowszej, jeżeli ponownie dopuści się czynu rodzącego odpowiedzialność dyscyplinarną – w przypadku wymierzenia kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku;
- 3) przeniesieniu na niższe stanowisko służbowe – w przypadku kary wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe, zgodnie ze wskazaniami zawartymi w uzasadnieniu orzeczenia;
- 4) wydaniu rozkazu personalnego o obniżeniu stopnia lub wystąpieniu do właściwego organu z wnioskiem o obniżenie stopnia – w przypadku kary obniżenia stopnia;
- 5) przeprowadzeniu rozmowy, wytknięciu niewłaściwego postępowania i ostrzeżeniu, że za ponowne popełnienie czynu rodzącego odpowiedzialność dyscyplinarną ukarany może być wydany ze służby – w przypadku wymierzenia kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby;
- 6) zwolnieniu funkcjonariusza ze służby – w przypadku wymierzenia kary wydalenia ze służby;
- 7) zakazaniu ukaranemu opuszczania miejsca zakwaterowania w czasie wolnym od zajęć przez czas trwania kary dyscyplinarnej oraz nałożeniu obowiązku meldowania się, nie częściej niż trzykrotnie w ciągu dnia, na wezwanie dyżurnego lub innego wyznaczonego funkcjonariusza – w przypadku wymierzenia kary zakazu opuszczania miejsca zakwaterowania.

2. Rozmowy, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2 i 5, przeprowadza przełożony dyscyplinarny. W uzasadnionym przypadku przełożony dyscyplinarny może na piśmie upoważnić do przeprowadzenia w jego imieniu rozmowy funkcjonariusza w stopniu nienišszym od stopnia posiadanego przez funkcjonariusza, z którym ma być prowadzona ta rozmowa, lub zajmującego co najmniej równorzędne z tym funkcjonariuszem stanowisko służbowe.

3. Przełożony dyscyplinarny, udzielając upoważnienia do przeprowadzenia w jego imieniu rozmów, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2 i 5, podaje do wiadomości funkcjonariusza upoważnionego do ich przeprowadzenia treść orzeczenia, w celu wykonania którego ma być przeprowadzona rozmowa, określa termin, w jakim przeprowadza się rozmowę, a także udziela temu funkcjonariuszowi pisemnych wytycznych dotyczących prowadzenia rozmowy, w szczególności wskazuje informacje lub okoliczności, jakie należy podnieść, wytykając niewłaściwe postępowanie ukaranemu.

4. Funkcjonariusz upoważniony do przeprowadzenia rozmów, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2 i 5, sporządza z rozmowy notatkę. Notatkę z rozmowy funkcjonariusz upoważniony do jej przeprowadzenia przedstawia przełożonemu dyscyplinarnemu.

5. Przełożony dyscyplinarny może w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lub 2, uznać uprawomocnienie się orzeczenia za równoznaczne z wykonaniem kary dyscyplinarnej, jeżeli jest to wystarczające dla zapewnienia prawidłowej realizacji celów wychowawczych lub prewencyjnych wydanego orzeczenia. O uznaniu uprawomocnienia się orzeczenia za równoznaczne z wykonaniem kary dyscyplinarnej informuje się obwinionego w formie pisemnej.

Art. 136bzi. 1. W zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego dotyczące porządku czynności procesowych, z wyjątkiem art. 117 i art. 117a, wezwań, terminów, doręczeń i świadków, z wyłączeniem możliwości nakładania kar porządkowych oraz konfrontacji, okazania, oględzin i eksperymentu procesowego. W postępowaniu dyscyplinarnym do świadków nie stosuje się przepisu art. 184 Kodeksu postępowania karnego.

2. O zwolnieniu od złożenia zeznania lub odpowiedzi na pytania osoby pozostającej z obwinionym w szczególnie bliskim stosunku osobistym rozstrzyga rzecznik dyscyplinarny. Na odmowę zwolnienia od złożenia zeznania lub odpowiedzi na pytania przysługuje zażalenie w terminie 3 dni od dnia doręczenia postanowienia w tej sprawie.

Art. 136c. (uchylony)

Art. 137. (uchylony)

Art. 137a. 1. Zatarcie kary dyscyplinarnej polega na uznaniu kary za niebyłą, usunięciu z akt osobowych funkcjonariusza orzeczenia o ukaraniu oraz uczynieniu nieczytelnym zapisu o karalności.

2. Kary dyscyplinarne ulegają zatarciu po upływie:

- 1) 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary upomnienia lub nagany;
- 2) 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku;
- 3) 18 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe;
- 4) 24 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby.

3. W przypadku nienagannej służby, stwierdzonej w opinii służbowej, przełożony dyscyplinarny, o którym mowa w art. 135d ust. 1, może zatrzeć karę dyscyplinarną przed upływem terminu określonego w ust. 2, jednak niewcześniej niż przed upływem:

- 1) 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary upomnienia lub nagany;
- 2) 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku;
- 3) 9 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe;
- 4) 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby.

4. Jeżeli funkcjonariusz zostanie ponownie ukarany przed zatarciem poprzednio wymierzonej kary dyscyplinarnej, okres wymagany do zatarcia tej kary liczy się od dnia wykonania nowej kary.

5. Kara obniżenia stopnia podlega zatarciu po upływie terminu przewidzianego dla kary dyscyplinarnej, obok której została wymierzona. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 137aa. 1. Decyzję o zatarciu kary dyscyplinarnej w przypadku, o którym mowa w art. 137a ust. 3, wydaje przełożony dyscyplinarny, o którym mowa w art. 135d ust. 1 pkt 1–6.

2. Decyzję o zatarciu kary dyscyplinarnej doręcza się ukaranemu.

Art. 137b. 1. Postępowanie dyscyplinarne zakończone prawomocnym orzeczeniem wznawia się, jeżeli:

- 1) dowody, na których podstawie ustalono istotne dla sprawy okoliczności, okazały się fałszywe;
- 2) zostały ujawnione istotne dla sprawy nowe fakty lub dowody, które nie były znane w toku postępowania dyscyplinarnego;
- 3) orzeczenie wydano z naruszeniem obowiązujących przepisów – jeżeli mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia;
- 4) orzeczenie zostało wydane na podstawie innej decyzji lub orzeczenia, które zostały następnie uchylone lub zmienione;
- 5) prowadzone o ten sam czyn postępowanie karne, karne skarbowe lub w sprawach o wykroczenia zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo orzeczeniem o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 Kodeksu postępowania karnego albo w art. 5 § 1 pkt 1 lub 2 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

2. Postępowania dyscyplinarnego nie wznawia się po upływie 10 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do spraw o wznowienie postępowania dyscyplinarnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem o wydaleniu ze służby.

4. Postępowania dyscyplinarnego nie wznawia się na niekorzyść ukaranego po ustaniu karalności czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne.

Art. 137c. 1. Wznowienie postępowania dyscyplinarnego następuje z urzędu lub na wniosek ukaranego.

2. Wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego na korzyść ukaranego może złożyć w razie jego śmierci jego krewny w linii prostej, przysposabiający lub przysposobiony, rodzeństwo oraz małżonek.

3. W sprawach o wznowienie postępowania dyscyplinarnego właściwy jest przełożony dyscyplinarny, który wydał orzeczenie kończące postępowanie.

4. W przypadku likwidacji stanowiska służbowego przełożonego dyscyplinarnego, który wydał orzeczenie kończące postępowanie, właściwy w sprawie wznowienia postępowania dyscyplinarnego jest przełożony dyscyplinarny sprawujący władzę dyscyplinarną obejmującą swoim zakresem zadania realizowane wcześniej przez przełożonego, który wydał orzeczenie kończące postępowanie.

5. Jeżeli nie można ustalić właściwości w sprawach o wznowienie postępowania dyscyplinarnego w sposób wskazany w ust. 3 i 4, sprawa o wznowienie postępowania należy do właściwości Komendanta Głównego Straży Granicznej.

6. Wznowienie lub odmowa wznowienia postępowania dyscyplinarnego następuje w drodze postanowienia. Postanowienie doręcza się ukaranemu, obrońcy lub osobie, o której mowa w ust. 2.

7. Na postanowienie o odmowie wznowienia postępowania dyscyplinarnego ukaranemu lub osobie, o której mowa w ust. 2, przysługuje zażalenie do Komendanta Głównego Straży Granicznej w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia, z tym że na postanowienie wydane przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych albo Komendanta Głównego Straży Granicznej zażalenie nie przysługuje, jednak ukarany lub osoba, o której mowa w ust. 2, mogą zwrócić się odpowiednio do ministra właściwego do spraw wewnętrznych albo Komendanta Głównego Straży Granicznej w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Art. 137d. 1. Postanowienie o wznowieniu postępowania dyscyplinarnego stanowi podstawę do przeprowadzenia postępowania co do rozstrzygnięcia istoty sprawy.

2. Po przeprowadzeniu postępowania, o którym mowa w ust. 1, przełożony dyscyplinarny wydaje orzeczenie, w którym:

- 1) odmawia uchylenia dotychczasowego orzeczenia;
- 2) uchyla dotychczasowe orzeczenie i wydaje nowe orzeczenie rozstrzygające o istocie sprawy.

3. Orzeczenie kary dyscyplinarnej surowszej od dotychczasowej jest możliwe tylko wtedy, gdy wznowienie postępowania nastąpiło z urzędu i nie nastąpiło przedawnienie karalności dyscyplinarnej za dany czyn oraz orzeczona dotychczas kara dyscyplinarna jest rażąco niewspółmierna do popełnionego czynu.

4. Jeżeli w następstwie wznowienia postępowania wymierzono karę dyscyplinarną łagodniejszą, ulegając uchyleniu skutki wymierzonej poprzednio kary dyscyplinarnej surowszej, a w razie wymierzenia kary dyscyplinarnej surowszej jej skutki liczy się od dnia wymierzenia tej kary.

5. Karę dyscyplinarną wykonaną zalicza się na poczet kary dyscyplinarnej orzeczonej w następstwie wznowienia postępowania, o którym mowa w ust. 4.

6. Termin do zatarcia kary dyscyplinarnej zmienionej w następstwie wznowienia postępowania liczy się od dnia wydania orzeczenia o wymierzeniu pierwszej kary dyscyplinarnej.

7. Od orzeczenia, o którym mowa w ust. 2, przysługuje odwołanie, z zastrzeżeniem art. 136by ust. 3. Przepisy art. 136bx–136bza i art. 136bzg stosuje się odpowiednio.

Art. 137e. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, obieg dokumentów związanych z postępowaniem dyscyplinarnym oraz wzory orzeczeń, postanowień i innych dokumentów sporządzanych w postępowaniu dyscyplinarnym, mając na względzie potrzebę zapewnienia rzetelności i sprawności prowadzonego postępowania.

Art. 138. 1–5. (uchylone)

6. (uchylony)

Art. 139. (uchylony)

Art. 140. (uchylony)

Art. 141. (uchylony)

Art. 142. (uchylony)

Art. 143. Komendant Główny Straży Granicznej określi, w drodze zarządzenia, po zasięgnięciu opinii związków zawodowych, zasady etyki zawodowej funkcjonariuszy, uwzględniając w szczególności zasady określone w rozdziale 3.

Art. 143a. Przepisy art. 115 § 18 oraz art. 318 i 344 Kodeksu karnego mają odpowiednie zastosowanie do funkcjonariuszy Straży Granicznej.

Art. 143b. Kto zatrudnia osoby, o których mowa w art. 91c, lub zleca im wykonywanie innych zajęć wbrew warunkowi w nim określonemu, podlega karze aresztu lub karze grzywny.

Art. 144–146. (uchylone)

Art. 146a. (uchylony)

Art. 147. (uchylony)

Art. 147a. 1. Kto odbywając służbę kandydacką w Straży Granicznej uporczywie nie wykonuje poleceń w sprawach służbowych,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Kto odbywając służbę kandydacką w Straży Granicznej samowolnie opuszcza wyznaczone miejsce wykonywania obowiązków służbowych na czas powyżej czternastu dni kalendarzowych lub przez taki czas samowolnie poza nim pozostaje,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

3. Kto odbywając służbę kandydacką w Straży Granicznej opuszcza wyznaczone miejsce wykonywania obowiązków służbowych na czas powyżej dwóch dni kalendarzowych lub przez taki czas samowolnie poza nim pozostaje,

podlega karze pozbawienia wolności do roku.

4. Kto odbywając służbę kandydacką w Straży Granicznej w celu trwałego uchylenia się od służby opuszcza wyznaczone miejsce wykonywania obowiązków służbowych lub w takim celu poza nim pozostaje,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

Art. 147b. 1. Kto, będąc obowiązany do złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 91a, podaje w nim nieprawdę, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

2. W przypadku mniejszej wagi sprawca czynu określonego w ust. 1, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Rozdział 14a

Kontyngenty Straży Granicznej wydzielone do realizacji zadań poza granicami państwa

Art. 147c. Do realizacji zadań poza granicami państwa może zostać wydzielony kontyngent Straży Granicznej, zwany dalej „kontyngentem”, w celu udziału w:

- 1) organizowaniu i kontroli ruchu granicznego;
- 2) organizowaniu ochrony granicy państwowej;
- 3) zapewnieniu bezpieczeństwa w komunikacji międzynarodowej;
- 3a) rozpoznawaniu i przeciwdziałaniu zagrożeniom terroryzmem;
- 4) szkoleniu i ćwiczeniach służb granicznych;
- 5) przedsięwzięciach reprezentacyjnych.

Art. 147d. 1. O utworzeniu kontyngentu postanawia, w drodze decyzji:

- 1) minister właściwy do spraw wewnętrznych w przypadkach, o których mowa w art. 147c pkt 1–3a;
- 2) Komendant Główny Straży Granicznej w przypadkach, o których mowa w art. 147c pkt 4 i 5.

2. W decyzji, o której mowa w ust. 1, określa się w szczególności:

- 1) nazwę kontyngentu, jego liczebność oraz czas, przez jaki będzie pozostawać poza granicami państwa;
- 2) cel skierowania kontyngentu, zakres jego zadań oraz obszar działania;
- 3) system kierowania i dowodzenia kontyngentem;
- 4) uzbrojenie i wyposażenie kontyngentu w środki i sprzęt specjalny;
- 5) trasy i czas przemieszczania się kontyngentu w przypadku tranzytu.

3. W przypadkach, o których mowa w art. 147c pkt 1–3a, w decyzji określa się ponadto:

- 1) organ organizacji międzynarodowej, któremu kontyngent zostanie podporządkowany na czas operacji;
- 2) organy administracji rządowej odpowiedzialne za współpracę z kierowniczymi organami właściwej organizacji międzynarodowej w zakresie kierowania działalnością kontyngentu wykonującego zadania poza granicami państwa.

4. W przypadku konieczności przedłużenia lub skrócenia okresu użycia kontyngentu poza granicami państwa, przepisy ust. 1–3 stosuje się odpowiednio.

Art. 147e. 1. W skład kontyngentu wchodzi funkcjonariusze Straży Granicznej.

2. Delegowanie do pełnienia służby w kontyngencie oraz przedłużenie czasu delegowania, w przypadkach określonych w art. 147c pkt 1–3a, następuje za pisemną zgodą funkcjonariusza.

Art. 147f. 1. W skład kontyngentu mogą wchodzić pracownicy Straży Granicznej.

2. W celu zapewnienia obsady niektórych stanowisk w kontyngencie przez osoby niebędące pracownikami Straży Granicznej, które posiadają specjalistyczne kwalifikacje, można zatrudniać pracowników na podstawie umowy o pracę.

Art. 147g. 1. Funkcjonariusze oraz osoby, o których mowa w art. 147f, wchodzące w skład kontyngentu, podlegają na terytorium państwa obcego przepisom dyscyplinarnym, karnym i porządkowym obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Funkcjonariusze oraz osoby, o których mowa w art. 147f, wchodzące w skład kontyngentu, są obowiązani przestrzegać prawa państwa przyjmującego oraz prawa międzynarodowego wiążącego Rzeczpospolitą Polską.

Art. 147h. 1. Funkcjonariusz w czasie delegowania do pełnienia służby w kontyngencie poza granicami państwa otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia oraz inne należności pieniężne przysługujące na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym – z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności lub na ich wysokość.

2. Funkcjonariuszowi, o którym mowa w ust. 1, mogą być przyznawane dodatki do uposażenia, świadczenia z tytułu uszczerbku na zdrowiu, należności z tytułu krajowej lub zagranicznej podróży służbowej oraz inne należności pieniężne związane z delegowaniem, wypłacane w walucie polskiej lub obcej.

Art. 147i. Funkcjonariuszowi delegowanemu do pełnienia służby w kontyngencie oraz osobie, o której mowa w art. 147f, przysługują w szczególności następujące uprawnienia i świadczenia:

- 1) bezpłatne zakwaterowanie i wyżywienie;
- 2) bezpłatne świadczenia zdrowotne oraz bezpłatne zaopatrzenie w leki i artykuły sanitarne;
- 3) bezpłatny przewóz do miejsca pełnienia służby lub wykonywania pracy na obszarze działania kontyngentu i z powrotem do kraju, w związku z rozpoczęciem i zakończeniem pełnienia służby lub wykonywania pracy w kontyngencie;
- 4) ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków zaistniałych w czasie pełnienia służby lub pracy w kontyngencie, wskutek których nastąpiło uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia lub śmierć.

Art. 147j. 1. Funkcjonariusz wchodzący w skład kontyngentu podlega:

- 1) bezpłatnym badaniom lekarskim i psychologicznym oraz szczepieniom profilaktycznym w przypadku delegowania do służby;
- 2) bezpłatnym badaniom lekarskim i psychologicznym, po powrocie do kraju w związku z zakończeniem służby w kontyngencie.

2. W przypadku odniesienia ran, kontuzji, urazu psychicznego lub schorzenia przez funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 1, lub ze względu na jego stan psychofizyczny zgodnie ze wskazaniami lekarza funkcjonariusz może być skierowany na bezpłatny turnus leczniczo-profilaktyczny wraz z pełnoletnim najbliższym członkiem rodziny w rozumieniu art. 4 pkt 12 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa (Dz. U. z 2026 r. poz. 111).

2a. Turnus leczniczo-profilaktyczny trwa 14 dni kalendarzowych i obejmuje działania leczniczo-rehabilitacyjne i profilaktykę zdrowotną, w tym profilaktykę psychologiczną.

2b. Udział funkcjonariusza w kolejnym turnusie leczniczo-profilaktycznym po pełnieniu służby w tym samym kontyngencie może odbyć się pod warunkiem poddania się leczeniu specjalistycznemu, ambulatoryjnemu lub stacjonarnemu albo konsultacji specjalistycznej zakończonej wskazaniem uczestnictwa w turnusie leczniczo-profilaktycznym jako niezbędnym do kontynuacji leczenia.

2c. Osoby skierowane na turnus leczniczo-profilaktyczny mogą skorzystać z prawa do turnusu leczniczo-profilaktycznego w trakcie pełnienia służby przez funkcjonariusza.

2d. Pełne koszty uczestnictwa w turnusie leczniczo-profilaktycznym funkcjonariusza oraz 50 % kosztów uczestnictwa pełnoletniego najbliższego członka rodziny pokrywa się z budżetu państwa z części pozostającej w dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

2e. Skierowanie na badania, o których mowa w ust. 1, zawiera następujące dane funkcjonariusza:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) numer PESEL;
- 3) miejsce zamieszkania;
- 4) miejsce pełnienia służby;
- 5) okres delegowania, miejsce, stanowisko i zakres zadań planowanych lub wykonywanych podczas służby w kontyngencie.

2f. Skierowanie na turnus leczniczo-profilaktyczny zawiera następujące dane:

- 1) funkcjonariusza:
 - a) imię i nazwisko,
 - b) numer PESEL,
 - c) miejsce zamieszkania,
 - d) miejsce pełnienia służby;
- 2) pełnoletniego najbliższego członka rodziny:
 - a) imię i nazwisko,
 - b) datę urodzenia,
 - c) stopień pokrewieństwa.

2g. Przepisy ust. 2–2f stosuje się odpowiednio do osób, o których mowa w art. 147f ust. 1.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) organ właściwy do kierowania funkcjonariusza na badania, o których mowa w ust. 1,
- 2) zakres badań, o których mowa w ust. 1,
- 3) podmiot właściwy do przeprowadzania badań, o których mowa w ust. 1,
- 4) kalendarz obowiązujących szczepień, o których mowa w ust. 1,
- 5) rodzaje i wzory dokumentów wystawianych po przeprowadzeniu badań, o których mowa w ust. 1,
- 6) tryb kierowania funkcjonariusza i osoby, o której mowa w art. 147f ust. 1, wraz z pełnoletnim najbliższym członkiem rodziny na turnus leczniczo-profilaktyczny,
- 7) podmiot kierujący na turnus leczniczo-profilaktyczny,
- 8) ramowy program turnusu leczniczo-profilaktycznego,
- 9) podmiot prowadzący turnus leczniczo-profilaktyczny,
- 10) rodzaje i wzory dokumentów wystawianych w związku z kierowaniem na turnus leczniczo-profilaktyczny

– uwzględniając potrzeby funkcjonariusza i osoby, o której mowa w art. 147f ust. 1, wynikające z ich aktualnego stanu zdrowia, w tym konieczność zapewnienia ich pełnej rekonwalescencji oraz umożliwienie im dalszego leczenia lub rehabilitacji po zakończeniu pobytu na turnusie leczniczo-profilaktycznym.

Art. 147k. 1. Dowódca kontyngentu może wycofać osobę, o której mowa w art. 147f ust. 2, ze składu kontyngentu:

- 1) niezwłocznie po uzyskaniu wiadomości o okoliczności uzasadniającej rozwiązanie umowy z winy pracownika;
- 2) na jej prośbę;
- 3) gdy niezdolność do wykonywania pracy w kontyngencie z przyczyn niezawinionych przez pracownika trwa dłużej niż 14 dni.

2. Osoba, o której mowa w ust. 1, nie wykonuje pracy od dnia otrzymania pisemnego powiadomienia o wycofaniu z kontyngentu.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, umowę o pracę rozwiązuje się po powrocie pracownika do kraju, na zasadach i w trybie określonych w Kodeksie pracy.

Art. 147l. 1. Osoby, o których mowa w art. 147f, podlegają badaniom i szczepieniom, o których mowa w art. 147j ust. 1 pkt 1 i 2.

2. Do badań i szczepień stosuje się odpowiednio przepisy wydane na podstawie art. 147j ust. 3.

Art. 147m. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) warunki otrzymywania, rodzaj waluty oraz wysokość dodatków, świadczeń i należności, o których mowa w art. 147h ust. 2, uwzględniając ich rodzaje i zakres przyznawania z uwagi na występujące zagrożenia, uciążliwość lub miejsce pełnienia służby oraz sprawowaną przez funkcjonariusza funkcję;
- 2) warunki i tryb delegowania funkcjonariuszy do pełnienia służby w kontyngencie poza granicami państwa oraz odwoływania do kraju, a także przedłużania czasu delegowania, warunki pełnienia służby, w tym zakres podległości służbowej, uwzględniając specyfikę wykonywanych zadań;
- 3) dodatkowe świadczenia przysługujące funkcjonariuszom w związku z delegowaniem do pełnienia służby w kontyngencie poza granicami państwa, uwzględniając ich zróżnicowanie związane z zakresem zadań kontyngentu oraz obszarem jego działania;
- 4) tryb i warunki zatrudniania w kontyngentach pracowników, o których mowa w art. 147f, i ich wynagradzania, z uwzględnieniem specyfiki związanej z wykonywaniem pracy w kontyngencie realizującym zadania poza granicami państwa, a w szczególności otrzymywania dodatku zagranicznego, świadczeń z tytułu podróży i przejazdów oraz innych należności pieniężnych związanych z delegowaniem;
- 5) szczegółowy sposób realizacji uprawnień, o których mowa w art. 147i pkt 1, 3 i 4, przysługujących funkcjonariuszom delegowanym do pełnienia służby w kontyngencie oraz pracownikom zatrudnionym w kontyngencie, uwzględniając konieczność zapewnienia niezbędnych świadczeń w okresie przygotowań do pełnienia służby oraz wykonywania pracy w kontyngencie;
- 6) szczegółowe zasady i tryb finansowania kontyngentu, w tym jego przewozu, oraz podmiot właściwy w sprawach obsługi finansowej, uwzględniając możliwość finansowania kontyngentu ze środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, możliwość przekazywania zaliczek na wydatki związane z przygotowaniem w kraju kontyngentu do wykonywania zadań poza granicami państwa oraz rodzaje wydatków, na które mogą być przeznaczone.

Art. 147n. Wydatki związane z utworzeniem kontyngentów i ich użyciem poza granicami państwa finansowane są z budżetu państwa, w części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Rozdział 14b

Udział Straży Granicznej we wspólnych działaniach koordynowanych przez Europejską Agencję Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej

Art. 147o. 1. Funkcjonariusze wchodzący w skład krajowej rezerwy ekspertów mogą zostać delegowani do europejskich zespołów straży granicznej w rozumieniu rozporządzenia nr 2007/2004 w celu udziału:

- 1) w szybkich interwencjach realizowanych przez zespoły szybkiej interwencji na granicy utworzone i działające zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 863/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiającym mechanizm tworzenia zespołów szybkiej interwencji na granicy oraz zmieniającym rozporządzenie Rady (WE) nr 2007/2004 w odniesieniu do tego mechanizmu i określającym uprawnienia i zadania zaproszonych funkcjonariuszy (Dz. Urz. UE L 199 z 31.07.2007, str. 30, z późn. zm.), zwanym dalej „rozporządzeniem nr 863/2007”;
- 2) we wspólnych operacjach i projektach pilotażowych przeprowadzanych zgodnie z rozporządzeniem nr 2007/2004.

2. Komendant Główny Straży Granicznej określa, w drodze decyzji, skład krajowej rezerwy ekspertów, o której mowa w ust. 1.

3. Komendant Główny Straży Granicznej deleguje lub odmawia delegowania funkcjonariusza do europejskich zespołów straży granicznej, na zasadach określonych odpowiednio w rozporządzeniu nr 863/2007 albo rozporządzeniu nr 2007/2004.

Art. 147p. 1. Komendant Główny Straży Granicznej może udostępnić Agencji Frontex sprzęt techniczny będący w zarządzie Straży Granicznej w celu włączenia do centralnego rejestru dostępnego wyposażenia technicznego oraz wykorzystania w trakcie wspólnych działań koordynowanych przez Agencję Frontex, zgodnie z rozporządzeniem nr 2007/2004, w tym poza granicami państwa.

2. Komendant Główny Straży Granicznej może delegować funkcjonariuszy lub pracowników do obsługi sprzętu, o którym mowa w ust. 1.

Art. 147r. 1. W czasie delegowania funkcjonariusze i pracownicy wykonują polecenia właściwych przełożonych przyjmującego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

2. Do delegowanych funkcjonariuszy przepisy art. 147h i art. 147j ust. 2 stosuje się odpowiednio.

3. Delegowanie pracownika do wykonywania zajęć poza siedzibą urzędu, w którym wykonuje on pracę, następuje na podstawie odrębnych przepisów.

Rozdział 14c

Udział Straży Granicznej we współpracy transgranicznej państw członkowskich Unii Europejskiej

Art. 147s. Funkcjonariusze i pracownicy Straży Granicznej mogą zostać delegowani do wykonywania obowiązków służbowych na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej w celu realizacji zadań:

- 1) w formie wspólnych patroli i innego rodzaju wspólnych operacji służących ochronie porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz zapobieganiu przestępczości, o których mowa w art. 17 ust. 1 decyzji Rady 2008/615/WSiSW z dnia 23 czerwca 2008 r. w sprawie intensyfikacji współpracy transgranicznej, szczególnie w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości transgranicznej (Dz. Urz. UE L 210 z 06.08.2008, str. 1), zwanej dalej „decyzją Rady 2008/615/WSiSW”;
- 2) w formie udzielania wsparcia w związku ze zgromadzeniami, imprezami masowymi lub podobnymi wydarzeniami, klęskami żywiołowymi oraz poważnymi wypadkami, w celu ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz zapobiegania przestępczości, o których mowa w art. 18 decyzji Rady 2008/615/WSiSW.

Art. 147t. 1. Komendant Główny Straży Granicznej lub komendant oddziału Straży Granicznej, po uzyskaniu pisemnej zgody Komendanta Głównego Straży Granicznej, podejmuje decyzje w sprawie realizacji przez Straż Graniczną:

- 1) zadań, o których mowa w art. 147s pkt 1, oraz określa warunki prowadzenia tych działań, zgodnie z art. 17 ust. 3 decyzji Rady 2008/616/WSiSW z dnia 23 czerwca 2008 r. w sprawie wdrożenia decyzji 2008/615/WSiSW w sprawie intensyfikacji współpracy transgranicznej, szczególnie w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości transgranicznej (Dz. Urz. UE L 210 z 06.08.2008, str. 12);
- 2) zadań, o których mowa w art. 147s pkt 2, oraz określa warunki prowadzenia tych działań.

2. W sprawach, o których mowa w ust. 1, właściwym jest:

- 1) Komendant Główny Straży Granicznej, w przypadku gdy zadania wykonują funkcjonariusze Komendy Głównej Straży Granicznej lub funkcjonariusze więcej niż jednego oddziału Straży Granicznej lub gdy Komendant Główny Straży Granicznej tak zdecyduje;
- 2) komendant oddziału Straży Granicznej, w przypadku gdy zadania wykonują podlegli mu funkcjonariusze.

Art. 147u. 1. Komendant Główny Straży Granicznej, na zasadach określonych w art. 40, deleguje lub odmawia delegowania funkcjonariuszy i pracowników do wykonywania zadań na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

2. W czasie delegowania, o którym mowa w ust. 1, funkcjonariusze i pracownicy wykonują polecenia właściwych przełożonych przyjmującego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

3. Do funkcjonariuszy delegowanych do wykonywania zadań na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej przepisy art. 147h i art. 147j ust. 2 stosuje się odpowiednio.

4. Delegowanie pracownika do wykonywania zadań poza siedzibą urzędu, w którym wykonuje on pracę, następuje na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 147v. Komendant Główny Straży Granicznej wykonuje zadania punktu kontaktowego, o którym mowa w art. 17 ust. 1 decyzji Rady 2008/616/WSiSW w sprawie wdrożenia decyzji 2008/615/WSiSW w sprawie intensyfikacji współpracy transgranicznej, szczególnie w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości transgranicznej (Dz. Urz. UE L 210 z 06.08.2008, str. 12).

Rozdział 14d

Psy służbowe i konie służbowe

Art. 147w. 1. Do użycia w Straży Granicznej psy i konie dobiera się w taki sposób, aby spełniały kryteria zdrowotne i użytkowe, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 7 pkt 7, zapewniające przydatność zwierzęcia do użycia go w celu realizacji zadań, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1, 2, 2a lit. a–c, pkt 4, 5–5b, 5d oraz 12 i 13.

2. Psy służbowe i konie służbowe mogą być używane w Straży Granicznej po odbyciu szkolenia, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 7 pkt 7.

3. Psy służbowe i konie służbowe znajdują się na stanie jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, która dokonała zakupu tych zwierząt, o ile Komendant Główny Straży Granicznej nie wskazał innej jednostki organizacyjnej Straży Granicznej.

4. Psy służbowe wycofane z użycia i konie służbowe wycofane z użycia pozostają na stanie jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, o której mowa w ust. 3, albo jednostki organizacyjnej Straży Granicznej wskazanej przez Komendanta Głównego Straży Granicznej.

Art. 147x. Opiekunem psa służbowego lub opiekunem konia służbowego jest odpowiednio:

- 1) przewodnik – funkcjonariusz, któremu przydzielono pod opiekę psa służbowego i który ukończył szkolenie, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 7 pkt 7;
- 2) kandydat na przewodnika – funkcjonariusz, któremu przydzielono pod opiekę psa służbowego i którego wytypowano lub skierowano po raz pierwszy na szkolenie, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 7 pkt 7;
- 3) jeździec – funkcjonariusz, któremu przydzielono pod opiekę konia służbowego i który ukończył szkolenie, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 7 pkt 7;
- 4) kandydat na jeźdźcę – funkcjonariusz, któremu przydzielono pod opiekę konia służbowego i którego wytypowano lub skierowano po raz pierwszy na szkolenie, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 7 pkt 7;
- 5) przechowawca – podmiot, z którym zawarto umowę dotyczącą przechowywania koni służbowych;
- 6) pomocnik przewodnika – funkcjonariusz wykonujący zadania w zakresie opieki nad psem służbowym w przypadku, gdy zadań tych nie może wykonywać przewodnik.

Art. 147y. 1. Opiekunem psa służbowego wycofanego z użycia lub opiekunem konia służbowego wycofanego z użycia w pierwszej kolejności może być dotychczasowy opiekun tego zwierzęcia, jeżeli złoży pisemną deklarację woli sprawowania opieki.

2. W następnej kolejności opiekunem psa służbowego wycofanego z użycia lub opiekunem konia służbowego wycofanego z użycia może być inny opiekun psa służbowego lub konia służbowego, jeżeli złoży pisemną deklarację woli sprawowania opieki.

3. Jeżeli pies służbowy wycofany z użycia lub koń służbowy wycofany z użycia nie zostanie powierzony opiekunowi, o którym mowa w ust. 1 albo 2, zwierzę można powierzyć innemu funkcjonariuszowi, emerytowanemu funkcjonariuszowi lub funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby w Straży Granicznej, który ma ustalone prawo do policyjnej renty inwalidzkiej w rozumieniu ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, jeżeli złoży pisemną deklarację woli sprawowania opieki oraz posiada wiedzę i umiejętności w zakresie opieki nad psem lub koniem.

4. W przypadku zgłoszenia się większej liczby kandydatów na opiekuna psa służbowego wycofanego z użycia lub kandydatów na opiekuna konia służbowego wycofanego z użycia, o których mowa w ust. 2 i 3, kierownik jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, na której stanie znajduje się zwierzę, przeprowadza postępowanie rekrutacyjne.

5. W ramach postępowania rekrutacyjnego w pierwszej kolejności są uwzględniane osoby, które zamieszkują na terenie działania jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, która przeprowadza to postępowanie.

6. W przypadku śmierci opiekuna psa służbowego wycofanego z użycia lub opiekuna konia służbowego wycofanego z użycia opiekunem tego zwierzęcia w pierwszej kolejności może zostać członek rodziny zmarłego opiekuna, który prowadził z tym opiekunem wspólne gospodarstwo domowe, jeżeli złoży pisemną deklarację woli sprawowania opieki. Przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

7. W przypadku gdy pies służbowy wycofany z użycia lub koń służbowy wycofany z użycia nie zostanie powierzony osobom, o których mowa w ust. 1–3 albo 6, opiekę nad zwierzęciem sprawuje jednostka organizacyjna Straży Granicznej, na której stanie znajduje się zwierzę, albo jednostka organizacyjna Straży Granicznej wskazana przez Komendanta Głównego Straży Granicznej.

8. Kierownik jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, na której stanie znajduje się zwierzę, albo kierownik jednostki organizacyjnej Straży Granicznej wskazanej przez Komendanta Głównego Straży Granicznej wyznacza opiekuna psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia.

9. Kierownik jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, na której stanie znajduje się zwierzę, albo kierownik jednostki organizacyjnej Straży Granicznej wskazanej przez Komendanta Głównego Straży Granicznej może powierzyć opiekę nad psem służbowym wycofanym z użycia lub koniem służbowym wycofanym z użycia organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt.

10. Opiekunem psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia nie może zostać osoba, która w następstwie swojego zawinionego działania przyczyniła się do wycofania z użycia psa służbowego lub konia służbowego.

11. Opiekunem psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia nie może zostać opiekun, któremu odebrano zwierzę z powodów, o których mowa w art. 147zg ust. 1 pkt 1 lub 2. Do organizacji, o której mowa w ust. 9, zdanie pierwsze stosuje się.

Art. 147z. 1. Opiekun psa służbowego, opiekun konia służbowego, opiekun psa służbowego wycofanego z użycia i opiekun konia służbowego wycofanego z użycia, zwani dalej „opiekunem”, oraz organizacja, o której mowa w art. 147y ust. 9, zapewniają prawidłowe utrzymanie zwierzęcia obejmujące w szczególności:

- 1) racjonalne żywienie oraz stały dostęp do czystej i świeżej wody;
- 2) dbanie o stan zdrowia i kondycję, w tym poddawanie terminowym szczepieniom i zabiegom profilaktycznym oraz zapewnienie możliwości codziennego ruchu;
- 3) pielęgnację i utrzymanie w czystości;
- 4) warunki utrzymania dostosowane do potrzeb biologicznych.

2. Opiekun, o którym mowa w art. 147x pkt 3 i 4, zapewnia prawidłowe utrzymanie konia służbowego w zakresie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, z wyłączeniem poddawania konia terminowym szczepieniom i zabiegom profilaktycznym oraz zapewniania możliwości codziennego ruchu.

3. Opiekun, o którym mowa w art. 147x pkt 5, zapewnia prawidłowe utrzymanie konia służbowego w zakresie, o którym mowa w ust. 1, z wyłączeniem poddawania konia terminowym szczepieniom i zabiegom profilaktycznym.

4. Za terminową realizację szczepień koni służbowych oraz zabiegów profilaktycznych, o których mowa w ust. 1 pkt 2, odpowiada kierownik jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, na której stanie znajduje się zwierzę.

Art. 147za. 1. Żywienie psa służbowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia jest dostosowane do potrzeb jego organizmu, wagi, wieku, stanu zdrowia, warunków klimatycznych, funkcji fizjologicznych oraz wysiłku fizycznego lub wskazań lekarza weterynarii.

2. Żywienie psa służbowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia odbywa się na podstawie normy wyżywienia, którą stanowi dobowa ilość karmy lub paszy, artykułów spożywczych oraz dodatków paszowych niezbędnych do prawidłowego żywienia jednego psa lub konia. Z uwagi na zwiększone zapotrzebowanie energetyczne i odżywcze w trakcie odbywania szkolenia przez psa służbowego lub konia służbowego norma ta może zostać podwyższona. W przypadku wycofania psa służbowego lub konia służbowego z użycia norma ta jest zmniejszana w związku ze zmniejszonym wysiłkiem fizycznym zwierzęcia.

3. W przypadku stwierdzenia przez lekarza weterynarii konieczności zastosowania w żywieniu psa służbowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia diety lub karmy leczniczej norma, o której mowa w ust. 2, może zostać podwyższona.

4. Opiekun psa służbowego lub konia służbowego otrzymuje wyżywienie dla psa lub konia w naturze albo równoważnik pieniężny w formie ryczałtu na pokrycie kosztów wyżywienia zwierzęcia. Ryczałt wypłaca się co miesiąc z góry.

5. Opiekun psa służbowego wycofanego z użycia, opiekun konia służbowego wycofanego z użycia oraz organizacja, o której mowa w art. 147y ust. 9, otrzymują równoważnik pieniężny w formie ryczałtu na pokrycie kosztów wyżywienia zwierzęcia. Ryczałt wypłaca się co miesiąc z góry.

6. Opiekun oraz organizacja, o której mowa w art. 147y ust. 9, są obowiązani do proporcjonalnego zwrotu wypłaconego ryczałtu na pokrycie kosztów wyżywienia zwierzęcia w przypadku:

- 1) padnięcia albo konieczności bezzwłocznego uśmiercenia zwierzęcia na zasadach określonych w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2023 r. poz. 1580 oraz z 2025 r. poz. 1696 i 1795);
- 2) odebrania zwierzęcia, o którym mowa w art. 147zg ust. 1;
- 3) utraty lub zaginięcia zwierzęcia;
- 4) rezygnacji ze sprawowania opieki nad zwierzęciem;
- 5) powierzenia opieki nad psem służbowym lub koniem służbowym innemu opiekunowi, o którym mowa w art. 147zg ust. 3 albo 4;
- 6) korzystania przez zwierzę w trakcie odbywania szkolenia z wyżywienia w naturze.

7. W sprawach, o których mowa w ust. 3–6, właściwy jest kierownik jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, na której stanie znajduje się zwierzę.

Art. 147zb. 1. Psa służbowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia poddaje się zabiegom profilaktycznym i leczeniu według wskazań lekarza weterynarii. Leczenie psa służbowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia następuje po uprzednim uzgodnieniu z kierownikiem jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, na której stanie znajduje się zwierzę, lub z osobą przez niego upoważnioną.

2. W sytuacjach nagłych, wymagających udzielenia natychmiastowej pomocy lekarsko-weterynaryjnej w celu ratowania życia lub zdrowia psa służbowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia dopuszcza się możliwość odstępienia od uzgodnienia zakresu udzielanej pomocy z kierownikiem jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, na której stanie znajduje się zwierzę, lub z osobą przez niego upoważnioną.

3. W przypadku wystąpienia sytuacji nagłej, o której mowa w ust. 2, należy niezwłocznie poinformować o zaistniałej sytuacji i zakresie udzielonej pomocy lekarsko-weterynaryjnej kierownika jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, na której stanie znajduje się zwierzę, lub osobą przez niego upoważnioną.

4. Koszty zabiegów profilaktycznych i leczenia psa służbowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia, w tym koszty lekarstw, pokrywa się ze środków budżetowych Straży Granicznej na podstawie faktury.

5. Koszt utylizacji zwłok psa służbowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia pokrywa się ze środków budżetowych Straży Granicznej na podstawie faktury.

6. W sprawach, o których mowa w ust. 4 i 5, właściwy jest kierownik jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, na której stanie znajduje się zwierzę.

Art. 147zc. Opiekunowi oraz organizacji, o której mowa w art. 147y ust. 9, zabrania się:

- 1) zbywania zwierzęcia;
- 2) rozmnażania zwierzęcia;
- 3) wykorzystywania zwierzęcia w celach zarobkowych.

Art. 147zd. 1. Psa służbowego lub konia służbowego wycofuje się z użycia w przypadku:

- 1) trwałej utraty sprawności użytkowej;
- 2) wystąpienia stanu chorobowego nierokującego poprawy;
- 3) wystąpienia narowów u konia;
- 4) braku postępów w szkoleniu rokujących osiągnięcie odpowiedniego poziomu wyszkolenia zwierzęcia;
- 5) padnięcia albo konieczności bezzwłocznego jego uśmiercenia na zasadach określonych w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt;
- 6) upływu 6 miesięcy od dnia jego utraty albo zaginięcia.

2. Pies służbowy lub koń służbowy będące po raz pierwszy w trakcie szkolenia w przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 2 lub 4, podlegają wymianie albo zwrotowi sprzedawcy na zasadach określonych w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny. W przypadkach, o których mowa w zdaniu pierwszym, nie mają zastosowania przepisy art. 147w ust. 4, art. 147y–147zc i art. 147ze–147zg.

3. Psa służbowego lub konia służbowego można wycofać z użycia po ukończeniu:

- 1) 9. roku życia przez psa;
- 2) 15. roku życia przez konia.

4. Psa służbowego lub konia służbowego wycofuje z użycia kierownik jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, na której stanie znajduje się zwierzę.

Art. 147ze. 1. Nadzór nad psami służbowymi, końmi służbowymi, psami służbowymi wycofanymi z użycia oraz końmi służbowymi wycofanymi z użycia sprawuje kierownik jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, na której stanie znajdują się zwierzęta.

2. Jeżeli pies służbowy wycofany z użycia lub koń służbowy wycofany z użycia znajduje się na terenie innej jednostki organizacyjnej Straży Granicznej niż wymieniona w ust. 1, na wniosek kierownika jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, na której stanie znajdują się zwierzęta, wsparcie w trakcie realizacji nadzoru nad sposobem sprawowania opieki nad zwierzętami zapewnia kierownik jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, na której terenie znajdują się zwierzęta.

Art. 147zf. 1. Opiekun i przedstawiciel organizacji, o której mowa w art. 147y ust. 9, w celu umożliwienia sprawowania nadzoru, na żądanie funkcjonariusza lub pracownika wyznaczonego przez kierownika jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, na której stanie albo terenie znajduje się zwierzę, okazuje zwierzę, a opiekun konia okazuje dodatkowo paszport konia.

2. Opiekun oraz organizacja, o której mowa w art. 147y ust. 9, niezwłocznie powiadamiają kierownika jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, na której stanie znajduje się zwierzę, o:

- 1) zmianie stałego miejsca przebywania lub chowu zwierzęcia oraz zmianie miejsca przebywania trwającej dłużej niż 30 dni, o ile nie przebywa ono w obiekcie należącym do tej jednostki organizacyjnej Straży Granicznej;
- 2) padnięciu albo konieczności bezzwłocznego uśmiercenia zwierzęcia na zasadach określonych w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt, utracie albo zaginięciu zwierzęcia oraz o okolicznościach tych zdarzeń.

Art. 147zg. 1. Psa służbowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia odbiera się opiekunowi lub organizacji, o której mowa w art. 147y ust. 9, w przypadku:

- 1) stwierdzenia zaniedbania zwierzęcia;
- 2) niewywiązywania się z obowiązku opieki nad zwierzęciem lub postępowania wbrew zakazom, o których mowa w art. 147zc;
- 3) rezygnacji ze sprawowania opieki nad zwierzęciem.

2. Do czasu powierzenia psa służbowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia innemu opiekunowi opiekę nad zwierzęciem sprawuje jednostka organizacyjna Straży Granicznej, na której stanie znajduje się zwierzę, albo jednostka organizacyjna Straży Granicznej wskazana przez Komendanta Głównego Straży Granicznej.

3. W przypadku przeniesienia opiekuna psa służbowego lub opiekuna konia służbowego na stanowisko służbowe niezwiązane z realizacją czynności służbowych związanych z użyciem zwierzęcia lub opieką nad zwierzęciem opieka nad tym psem lub koniem może zostać powierzona innemu opiekunowi psa służbowego lub opiekunowi konia służbowego.

4. W przypadku czasowego braku możliwości sprawowania opieki nad psem służbowym lub koniem służbowym przez opiekuna kierownik jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, na której stanie znajduje się zwierzę, może wyznaczyć czasowego opiekuna psa służbowego lub konia służbowego. Do czasowego opiekuna stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące opiekuna psa służbowego lub konia służbowego, z zastrzeżeniem, że ryczałt na pokrycie kosztów wyżywienia zwierzęcia wypłaca się co miesiąc z góry, proporcjonalnie do okresu sprawowania opieki nad psem służbowym lub koniem służbowym.

Art. 147zh. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb przydzielania opiekunowi psa służbowego i konia służbowego,
- 2) tryb rekrutacji kandydatów, którzy mogą zostać opiekunami psów służbowych wycofanych z użycia i koni służbowych wycofanych z użycia,
- 3) tryb wycofywania z użycia psa służbowego i konia służbowego,
- 4) sposób utrzymania, zakres i sposób zapewnienia zabiegów profilaktycznych oraz sposób transportu psów służbowych, koni służbowych, psów służbowych wycofanych z użycia i koni służbowych wycofanych z użycia,
- 5) sposób wyżywienia, wysokość normy wyżywienia psa służbowego i konia służbowego oraz normy wyżywienia psa służbowego wycofanego z użycia i konia służbowego wycofanego z użycia, w tym maksymalną wysokość normy w przypadku jej podwyższenia, jak również wysokość dziennej stawki pieniężnej na wyżywienie zwierzęcia,
- 6) tryb przyznawania, wypłacania oraz zwrotu ryczałtu na pokrycie kosztów wyżywienia psa służbowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia,
- 7) tryb pokrywania kosztów zabiegów profilaktycznych i kosztów leczenia, w tym kosztów lekarstw, psa służbowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia,
- 8) sposób sprawowania nadzoru oraz dokumentowania wykonywania czynności związanych z nadzorem nad psami służbowymi, końmi służbowymi, psami służbowymi wycofanymi z użycia lub końmi służbowymi wycofanymi z użycia,
- 9) tryb odbierania psa służbowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia opiekunowi lub organizacji, o której mowa w art. 147y ust. 9,

10) wzory dokumentów stosowanych w tych sprawach

– uwzględniając potrzebę zapewnienia prawidłowej realizacji zadań związanych z użyciem psa służbowego lub konia służbowego, prawidłowej opieki nad zwierzęciem, racjonalnego wydatkowania środków finansowych, prawidłowego dokumentowania realizowanych czynności oraz to, że wysokość dziennej stawki pieniężnej na wyżywienie zwierząt jest uzależniona od wagi, okresu roku i zadań wykonywanych przez psa służbowego, okresu roku i zadań wykonywanych przez konia służbowego, a także że nie może ona przekroczyć 1/30 minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.

Rozdział 15

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 148. (pominięty)

Art. 149. Ilekroć w przepisach prawa jest mowa o „Wojskach Ochrony Pogranicza” i „żołnierzach Wojsk Ochrony Pogranicza”, należy przez to rozumieć „Straż Graniczną” i „funkcjonariuszy Straży Granicznej”.

Art. 150. (pominięty)

Art. 151. 1. Żołnierze zawodowi i policjanci, pełniący w dniu wejścia w życie ustawy służbę w Wojskach Ochrony Pogranicza, którzy zgłoszą się w trybie przewidzianym w art. 34 ust. 1 i zostaną przyjęci do służby w Straży Granicznej, podlegają zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej lub służby w Policji, z chwilą przyjęcia do służby w Straży Granicznej.

2. (pominięty)

3. Żołnierzom zawodowej służby wojskowej lub policjantom, którzy podejmą służbę w Straży Granicznej w trybie, o którym mowa w ust. 1, czas pełnienia zawodowej służby wojskowej lub służby w Policji wlicza się do okresu służby w Straży Granicznej w zakresie wszystkich uprawnień związanych z tą służbą.

4. (pominięty)

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych lub upoważniony przez niego przełożony może osobom przyjętym do pełnienia służby w Straży Granicznej zaliczyć na ich prośbę do wysługi lat w Straży Granicznej pracę w charakterze pracownika, o ile byli zatrudnieni w resorcie spraw wewnętrznych lub obrony narodowej.

6. Okresu pracy zaliczonego do wysługi lat w Straży Granicznej, o którym mowa w ust. 5, nie traktuje się na równi ze służbą dla celów emerytalnych.

Art. 152. 1. (pominięty)

2. Przepis art. 151 stosuje się odpowiednio do żołnierzy pełniących służbę w Morskiej Brygadzie Okrętów Pogranicza.

Art. 153. 1. Osobę podlegającą kwalifikacji wojskowej skierowaną za jej zgodą do służby w Straży Granicznej mianuje się funkcjonariuszem w służbie kandydackiej na okres, o którym mowa w art. 561 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.

2. Funkcjonariusze w służbie kandydackiej mogą pełnić służbę graniczną, prowadzić działania graniczne i wykonywać czynności administracyjno-porządkowe. Funkcjonariusze ci pełnią służbę w systemie skoszarowanym.

3. W przypadku wyrażenia zgody na pełnienie służby przygotowawczej w Straży Granicznej przez funkcjonariusza pełniącego służbę kandydacką, Komendant Główny Straży Granicznej na wniosek komendanta oddziału Straży Granicznej może skrócić okres służby kandydackiej o jedną trzecią.

4. Okres służby kandydackiej zalicza się do okresu służby przygotowawczej, jeżeli przerwa pomiędzy służbą kandydacką a podjęciem służby przygotowawczej nie przekracza trzech miesięcy.

5. Przepisy rozdziałów 8, 10, 11, 13 i 14, dotyczące funkcjonariuszy w służbie przygotowawczej, stosuje się również do funkcjonariuszy w służbie kandydackiej, z wyjątkiem przepisów art. 72, 77 ust. 6, art. 86, 87 ust. 4, art. 112 ust. 1, art. 117, 118, 119 ust. 4 i art. 124.

6. Funkcjonariuszowi w służbie kandydackiej przysługuje w okresie tej służby prawo do płatnego urlopu wypoczynkowego w wymiarze łącznie 20 dni kalendarzowych.

7. Funkcjonariuszowi w służbie kandydackiej przysługuje zwrot kosztów podróży na trasie od stałego miejsca pełnienia służby do miejscowości stanowiącej cel podróży i z powrotem.

7a. Funkcjonariusz w służbie kandydackiej, na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ma prawo wyboru:

- 1) lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej lub położnej podstawowej opieki zdrowotnej, w rozumieniu ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (Dz. U. z 2025 r. poz. 515),
- 2) świadczeniodawcy udzielającego ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych,
- 3) lekarza dentysty,
- 4) szpitala

– spośród świadczeniodawców, którzy zawarli umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, mających siedzibę w terytorialnym zasięgu działania jednostki organizacyjnej Straży Granicznej.

7b. W przypadku gdy funkcjonariusze, o których mowa w ust. 7a, nie mogą uzyskać świadczenia opieki zdrowotnej u świadczeniodawcy określonego w tym przepisie, mają prawo wyboru innego świadczeniodawcy spośród świadczeniodawców, którzy zawarli umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej.

8. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki zwrotu kosztów podróży, o których mowa w ust. 7. Rozporządzenie powinno określić rodzaje środków transportu, którymi przejazd uprawnia do zwrotu kosztów podróży, podstawę obliczania należności z tego tytułu oraz terminy ich wypłaty.

9. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, organizację służby w systemie skoszarowanym oraz sposoby jej pełnienia. Rozporządzenie powinno określić podmioty właściwe w sprawach organizacji służby w systemie skoszarowanym, dzienny tok służby oraz rodzaje przepustek przysługujących funkcjonariuszom.

Art. 154. 1. Osobne kwatery stałe pozostające w dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub podległych mu organów, przydzielone żołnierzom zawodowym Wojsk Ochrony Pogranicza, którzy zostali przyjęci do służby w Straży Granicznej, stają się, z mocy prawa, lokalami mieszkalnymi w rozumieniu niniejszej ustawy.

2. Jeżeli norma zaludnienia przydzielonej osobnej kwatery stałej, o której mowa w ust. 1, jest wyższa od normy zaludnienia przysługującej osobie wymienionej w ust. 1 jako funkcjonariuszowi, osoba ta zachowuje prawo do tej normy w zajmowanym dotychczas lokalu mieszkalnym.

3. Uprawnienia nabyte na podstawie ustawy z dnia 20 maja 1976 r. o zakwaterowaniu sił zbrojnych (Dz. U. z 1992 r. poz. 19 oraz z 1994 r. poz. 36) przez żołnierzy zawodowych Wojsk Ochrony Pogranicza, którzy zostali przyjęci do służby w Straży Granicznej, stają się, z mocy prawa, uprawnieniami mieszkaniowymi funkcjonariuszy Straży Granicznej w rozumieniu niniejszej ustawy.

4. Przepisy ust. 2 i 3 stosuje się także do osób, o których mowa w ust. 1, jeżeli osoby te uzyskały policyjne zaopatrzenie emerytalne.

5. W stosunku do funkcjonariuszy, którzy poprzednio byli żołnierzami zawodowymi i otrzymali osobne kwatery stałe, z zastrzeżeniem ust. 1–4, stosuje się przepisy ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o Agencji Mienia Wojskowego (Dz. U. z 2025 r. poz. 817) w zakresie sprzedaży lokali mieszkalnych.

Art. 155. (pominięty)

Art. 156. Traci moc dekret z dnia 23 kwietnia 1953 r. o banderze jednostek pływających Wojsk Ochrony Pogranicza (Dz. U. poz. 94).

Art. 157. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia³⁹⁾.

³⁹⁾ Ustawa została ogłoszona w dniu 19 listopada 1990 r.